

DE DRIEMASTER

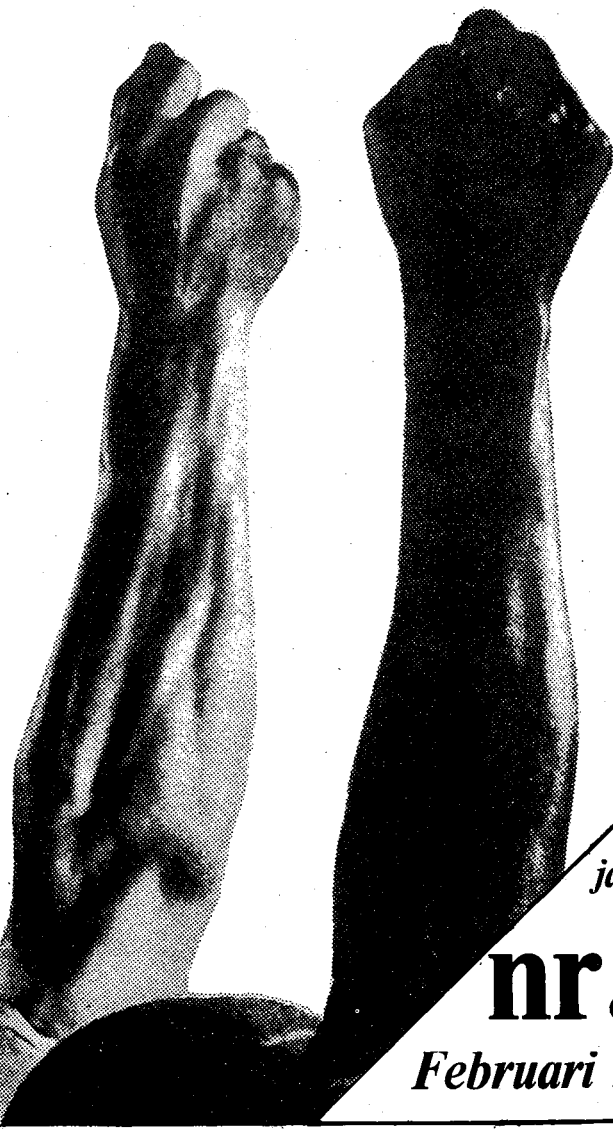
Orgaan van de onafhankelijke liberale Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie

APARTHEID

in de jaren '80

interview met
Korthals Altes

31e
jaargang

nr. 1

Februari 1980

DE DRIEMASTER

Orgaan van de onafhankelijke liberale
Jongeren Organisatie Vrijheid en, Democratie 'J.O.V.D.'

REDACTIEADRES

Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM
tel. 020 - 242000

REDACTIE

Marco Swart
Vincent van Goghstraat 14
2162 CH LISSE
tel. 02521 - 15918
(Hoofdredacteur)

Gerard Derriks
Van Bijnkershoeklaan 351
3527 XJ UTRECHT
tel. 030 - 936035

Inge Kallen
Zocherstraat 139
3067 AV ROTTERDAM
tel. 010 - 217106

Frank van der Vorm
Toutenburg 159
3328 WN DORDRECHT
tel. 078 - 172867

Jan van Zanen
Lingerzijde 47
1135 AN EDAM
tel. 02993 - 72910

Robert de Haze Winkelman
Laan van Poot 214
2566 EJ 'S-GRAVENHAGE
tel. 070 - 655174
(Hoofdbestuursauditor)

DRUKWERK

Drukkerij J. van Meurs
Burgemeester De Zeeuwstraat 2
2985 AP RIDDERKERK

ABONNEMENTSPRIJS

Vanwege de gestegen kosten van papier, drukwerk en verzending zijn wij genooddacht de abonnementsprijs met ingang van 1 januari 1980 te verhogen tot f 27,50 per jaar. Wij hopen dat U hiervoor begrip heeft.

KOPIJSLUITING VOLGEND NUMMER

Vrijdag 8 februari 1980.

INHOUD

PAG. 3	Intro Van de Voorzitter
PAG. 4	Van het Hoofdbestuur
PAG. 5	Apartheid in de jaren '80
PAG. 7	De VN in actie
PAG. 9	Jongeren niet alleen biljetten laten plakken
PAG. 11	Welvaart op de tweede plaats
PAG. 12	Congres moties
PAG. 13	Zoutendijk: Beslissen over 5 jaar
PAG. 14	Discussieavond OPVO
PAG. 15	Markerwaard: Polderland of waterplas
PAG. 18	De Basis actief
PAG. 19	De Basis nieuws
PAG. 20	JOVD in het nieuws

JOVD

ALGEMEEN SECRETARIAAT

Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM
tel. 020 - 242000

MEDEWERKSTER VORMING

Karin Veneman
Welderingstraat 58
9035 EA DRONRIJP
tel. 05172 - 2099

HOOFDBESTUUR

VOORZITTER Frank de Grave
Verlengde Nieuwstraat 13a
9724 HA GRONINGEN
tel. 050 - 121462

VICE-VOORZITTER Bart Lijdsman
POLITIEK Lavendelstraat 18b
3073 WD ROTTERDAM
tel. 010 - 864562

VICE-VOORZITTER Robert de Haze Winkelman
ORGANISATIE Laan van Poot 214
2566 EJ 'S-GRAVENHAGE
tel. 070 - 655174

ALGEMEEN SECRETARIS Norbert Klein
Sint Stephanusstraat 58
6512 HW NIJMEGEN
tel. 080 - 236722

PENNINGMEESTER Titia Siertsema
Moesstraat 87
9741 AB GRONINGEN
tel. 050 - 732884

INTERNATIONAAL SECRETARIS Robin Linschoten
Churchilllaan 133"
1078 DM AMSTERDAM
tel. 020 - 723613

TWEEDE SECRETARIS Rob Vermeer
Generaal Spoorlaan 361
2283 GJ RIJSWIJK
tel. 070 - 987397

INTRO

door Marco Swart

1925

Liberalisme en apartheid is water en vuur. Wie elk mens ziet als een unieke persoonlijkheid die zelf verantwoordelijk is voor zijn doen en laten, kan nooit aanvaarden dat mensen op grond van raskenmerken worden gediscrimineerd. Over de bestrijding van die apartheid wordt in de JOVD nogal verschillend gedacht. In dit nummer geeft Gerard Derriks zijn mening als een bijdrage tot de discussie die op het komende buitengewone congres moet leiden tot een afgeronde stellingname van de JOVD.

Eensgezind is de JOVD als zij de uitsluiting van de Zuid-afrikaanse ploeg op de Paralympics afwijst. De doorbreking van de apartheid bij de gehandicapten sport kan een begin zijn van een geleidelijk wegruimen van alle rassenscheiding in Zuid-Afrika. Wie dat eerste begin geen kans wil geven omdat "het systeem" verder verkeerd is kiest daarmee voor een verandering van dat systeem ineen, voor een omwenteling en dus -practisch gesproken- voor geweld. Of dacht men heus dat op een goede morgen de angst en de haat van tientallen jaren bij toverslag in rozegeur en maneschijn zouden verkeren?

Het wezen van democratie is het geloof dat men elkaar geleidelijk moet kunnen overtuigen en dat juist kleine groepen daarvoor de kansen moeten krijgen. Hoe is het mogelijk dat democraten, sociaal-, christen- en pragmatisch democraten, zover van dit principe zijn afgedwaald? Is het een gebrek aan bezinning, waardoor men de waan van de dag maar volgt? Is het slapheid van geest, die maakt dat men liever voor presiegroepjes buigt dan voor zijn principes staat? Eén ding is zeker: de weerzin van de kiezers groeit. De beginselloosheid graaft tenslotte haar eigen graf!

Maar ook wij liberalen schieten tekort en komen niet verder dan wat nasputeren. Sommigen stellen zelfs dat de Tweede Kamer geoordeeld heeft en dat je je als democraat daarbij hebt neer te leggen. Deze opvatting getuigt van een geloof in staatsalmacht dat een communist niet zou misstaan. Het oordeel van de Kamer is natuurlijk bindend voor het overheidsoptreden. Maar daarbuiten, in de samenleving, mag, nee, moet je voor je principes blijven opkomen.

In 1925 stemde de Tweede Kamer tegen overheidssteun voor de Olympische Spelen in Amsterdam. Door een nationale actie kregen de burgers de zaak toen zelf voor elkaar. De Spelen gingen door. In 1979 stemde de Tweede Kamer tegen overheidssteun voor de Paralympics als Zuid-Afrika zou meedoen. Zouden we niet iets van 1925 leren?

Van de voorzitter

Allereerst, aan het prille begin van dit jaar, de beste wensen voor 1980. En deze wensen betreffen niet alleen jullie als leden van de JOVD.

Natuurlijk, ik hoop op en verwacht een prima jong liberaal jaar. De politieke koorts zal ongetwijfeld met het oog op de verkiezingen van voorjaar 1980 oplopen. En eind mei zal de VVD haar Liberaal Manifest vaststellen. Voor de JOVD goede mogelijkheden om zich actief politiek op te stellen en haar bijdrage te leveren aan liberale politiek in dit land.

Maar ik wens alle JOVD-leden ook als mens veel voorspoed toe. De omstandigheden in onze wereld zijn immers niet al te gunstig. Nu denk ik niet in de eerste plaats aan de slechter wordende economie; met een stukje minder welvaart valt te leven. Maar de meest directe bedreiging van menselijk leven, oorlog, is niet langer iets wat 100% uit te sluiten valt. De instabiele situatie in Iran de misdadige Russische inval in Afghanistan, begrijpelijke reacties van de Verenigde Staten en het einde van de ontspanningspolitiek zijn geen gunstige tekenen. Deze situatie werpt overigens een schril licht op de kernwapendiscussie in de Tweede Kamer.

In mijn congresrede op het Najaarscongres van de JOVD heb ik het VVD-standpunt inzake de kernwapens realistisch genoemd. Het JOVD-congres heeft deze uitspraak in een motie onderschreven. In een persverklaring heeft het hoofdbestuur niettemin het kabinet-standpunt en de wijze waarop de hele zaak van de kernbewapening in de Kamer aan de orde is gesteld, gecritiseerd. Gezien het enorme belang van de vraagstukken van vrede en veiligheid en de grote beroering die de modernisering van de kernwapens in Nederland heeft opgeroepen, had van het kabinet-Van Agt een ondubbelzinnige stellingname mogen worden verwacht. De mistgordijnen van Van Agt hebben zowel bij de tegenstanders als de voorstanders van de modernisering bepaald gevoelens van ontevredenheid opgewekt. Met alle respect voor de knappe wijze waarop premier Van Agt zijn kabinet heeft gered en zijn leiderschap van het CDA heeft veiliggesteld, zijn "leiderschap" van het land heeft hij in dit debat niet bewezen.

Tenslotte nog dit. Realiteit dwingt soms tot keuzen, hoe vervelend die keuzen soms ook zijn. De JOVD durft te kiezen; wij zijn vóór de modernisering van de kernwapens. Maar laten we daarbij niet vergeten dat op de lange termijn geen alternatief voor ontwapening en ontspanning bestaat.

VAN HET HOOFDBESTUUR

Buitengewone Algemene Vergadering

DATUM: ZATERDAG 9 FEBRUARI 1980
PLAATS: RESTAURANT KOBUS AAN DE POORT,
AMERSFOORT
OPENING: 11.00 uur
SLUITING: 17.00 uur.

- AGENDA:
1. Opening
  2. Ingekomen stukken en mededelingen
  3. Resolutie ENERGIE, deel B
Behandeld wordt het deel B van de resolutie zoals die is ingediend op het najaarscongres in Zandvoort. Vergeet niet het congresboek van dat congres mee te nemen.
  4. Notitie Zuid-Afrika
De notitie zal de afdelingen middels het HB-info worden toegezonden.
  5. Wat verder ter tafel komt
  6. Sluiting.

VN-weekeinde

DATUM: WEEKEIND 22-24 FEBRUARI
PROGRAMMA: Vrijdagsavond
Film en introductie door Arjen van Rijn.
Zaterdagochtend
Inleidingen door de heer Flinterman en mevrouw Kappeyne (beide ambtenaren Buitenlandse Zaken) over respectievelijk mensenrechten en dekolonisatie; discussie.
Zaterdagmiddag
Inleiding Prof. Vermeij over de Nieuwe Internationale Economische Orde; discussie in groepen.
Zaterdagavond
Diaserie en plenaire discussie.
Zondagochtend (onder voorbehoud)
discussie tussen H. Jacobse en K. van Kesteren over de toestand in Iran en Afghanistan.

OPGAVE: Voor dit weekeinde van hoog gehalte kan ieder geïnteresseerd lid zich opgeven bij Karin Veneman (zie adressenpagina).

Contributie

De acceptgirokaarten voor de betaling van de contributie worden in februari verzonden. Alle leden wordt dringend verzocht direct gebruik te maken van deze kaarten.

He's, Ho's en Bi's

Op 10 december werd de jongste loot aan de liberale boom begroet: de VVD-homogroep. Het werd tijd dat een partij met liberale beginselen zich ook daadwerkelijk met de homofiele medemens gaat bezighouden.

De groep wil voorlichting geven, zorgen voor doorverwijzing, fracties en besturen adviseren en kandidaten voor vertegenwoordigende organen leveren. De groep werkt nu aan haar statuten en huishoudelijk reglement en aan een advies over de zedelijkheidswetgeving. Andere punten van actie zijn het buitenlands beleid, huisvesting, erfrecht en de erkenning van de homo-rechten in officiële documenten als de verklaring van de rechten van de mens. Verder werkt de VVD-homogroep mee aan de actie voor de Duitse vrachtwagencuafteur Gerd Blümer. Deze is veroordeeld wegens het indienen van een motie op een SPD-afdelingsvergadering waarin stond dat de politie meent dat homofielen potentiële misdadigers zijn. Blümer heeft tegen zijn veroordeling hoger beroep aangetekend.

Hoe nodig politieke homogroepen zijn blijkt wel uit de moord op talloze homofielen in Iran zonder enige vorm van proces, en uit de weigering van de Amerikaanse regering om homofielen in de Verenigde Staten toe te laten. Via hun eigen partijen en middels gezamenlijke acties proberen de homogroepen druk uit te oefenen op regering en parlement. We hopen dat minister Van der Klaauw evenals zijn voorganger Van der Stoel een krachtig "nee" laat horen tegen deze handwijzen. De JOVD is hem al voorgegaan...

De kamerleden Bolkestein, Heyne Makkreel, Kappeyne van de Coppello, Keja, Nijpels en Van Someren hebben daadwerkelijke steun aan de VVD-homogroep toegezegd en soms zelfs al gegeven. Driewerk hoera! Wie volgt? De VVD-homogroep verwelkomt iedereen die lid is van de VVD, seksuele gaardheid is niet van belang. Alle liberale he's, ho's en bi's zijn welkom.

Contactpersoon voor de JOVD is:

Anne Lize F.C. van der Stoel
Weteringschans 114''''
1017 XT AMSTERDAM
tel. 020 - 252904.

Ed Nijpels:
daadwerkelijke steun
toegezegd.

Apartheid in de jaren '80

door Gerard Derriks

Het uiteindelijk ondertekenen van de wapenstilstand door de regering van Rhodesië en de guerillaleiders kan een belangrijke stap zijn op weg naar rustiger tijd voor Rhodesië. Bijzondere waardering van iedereen die het goed voor heeft met de totale bevolking van dat land, dient uit te gaan naar Lord Carrington, de Britse minister van buitenlandse zaken, die met niet aflatende ijver en met de moed der (wan)hoop is blijven proberen een accordé te bereiken. De aankomst van de Britse Hoge Commissaris Lord Soames kan alleen maar bevestigen dat de noeste arbeid van Carrington niet voor niets is geweest. Waardering dient tevens uit te gaan naar bisschop Moezorewa, die in het belang van zijn land een groots gebaar maakte door af te treden en ze de weg werkelijk vrij te maken voor een definitieve regeling van de kwestie Rhodesië.

In Rhodesië is het gelukt. Gelukt na moeizaam onderhandelen, gelukt omdat een aantal omstandigheden natuurlijk wel fors heeft meegeholpen. Rhodesië was formeel een kolonie, die zich eenzijdig onafhankelijk had verklaard. Op Rhodesië waren van toepassing de economische sancties van de V.N., nageleefd voorzover dat te doen viel. Rhodesië grenst immers aan één der weinige staten die bereid bleken om het blanke regime te steunen: Zuid-Afrika. Zuid-Afrika, dat Rhodesië terecht als voorpost van eigen apartheidspolitiek kon zien en derhalve gaarne genegen was om Ian Smith hulp te bieden. Zuid-Afrika, dat waarschijnlijk met lede ogen heeft toegezien hoe onder Carrington's leiding deze voorpost werd geslecht.

Bastille

En nu dan, Zuid-Afrika? Dat grote bolwerk van apartheid, dat ons als Nederlanders toch wel wat doet want Afrikaans blijft tenslotte lijken op onze eigen taal en door het grote aantal emigranten zijn er de nodige persoonlijke en dus emotionele banden. Zal 1980 het begin gaan worden van de bestorming van dit schier onneembare bastillon, van de Bastille van de apartheid? Er is een oude liberale kreet, die zo ongeveer klonk als vrijheid, gelijkheid en nog iets dat door de christen-democraten wordt geclaimd en waarop de liberalen vroeger wel een optie hadden; zal die kreet ook terecht gebruikt kunnen worden voor een werkelijk vrijge-

worden Zuid-Afrika? Zal gelijkberechtiging iets zijn waar de zwarte bevolking van Zuid-Afrika, niet alleen meer van hoeft te dromen? Zal de welvaart, die in dit onmetelijk rijke land mogelijk is, ook bereikbaar worden voor het overgrote deel van de bevolking? Zullen economische belangen nu eens ondergeschikt gemaakt kunnen worden aan menselijkheid? Zal de bevolking daar eindelijk in het bezit gesteld worden van die rechten waarop volgens het handvest van de Verenigde Naties ieder mens recht heeft? We kunnen natuurlijk doorgaan met het stellen van vragen. Op zich is het diep treurig dat zulke vragen gesteld moeten worden waar het gaat om een land dat zo na aan de Europese cultuur verbonden is. Op zich is het diep treurig dat de economische belangen van het Westen bijdragen aan het in stand houden van het regime aldaar.

Roven zijn een aantal omstandigheden genoemd die in Rhodesië de zeer moeizame totstandkoming van een wapenstilstand hebben bevorderd. Welnu, veel van die factoren spelen in Zuid-Afrika helemaal niet. Zo is het bijvoorbeeld geen kolonie die eenzijdig de onafhankelijkheid heeft uitgeroepen. Dat betekent dat er via die lijn niets bereikt kan worden. De Zuidafrikaanse grenzen zijn heel wat gemakkelijker in de gaten te houden dan de Rhodesische. En de Zuidafrikanen beschikken over een veel groter en veel sterker leger dan de Rhodesiërs. Geen van deze omstandigheden draagt ertoe bij om van binnenuit de kwestie op te lossen, goedschiks of kwaadschiks.

Economie

Botha en de zijnen zijn dat ook helemaal niet van plan. Elke oplossing waarbij de zwarte bevolking meer politieke zeggenschap krijgt, zal onmiddellijk gevolgen hebben voor de economische positie van het land. Op het ogenblik is het zo dat de blanken kunnen beschikken over een grote voorraad van zeer goedkope arbeidskrachten. In dat licht past ook de thuislandpolitiek. Deze dient twee "goede" doelen. Enerzijds zorgt ze ervoor dat de controle over de de economisch belangrijke gebieden in handen van de blanken blijft terwijl de negerbevolking schijnbaar toch iets te zeggen krijgt, "Wees maar gerust, gij lieden in het Westen, want de apartheid valt op deze wijze toch wel mee". Anderzijds zorgt ze ervoor dat de arbeidskrachten goedkoop blijven. Wie niet mee wil met de bestaande situatie verdwijnt naar het thuisland, in zijn plaats zijn er vrijwilligers genoeg. Gegeven het bevolkingsoverschot blijft de arbeid op deze manier dus goedkoop. Is het een wonder dat de blanken zich hieraan vastklampen?

Zeker niet, zal de lezer zeggen. Daar hebben we dan ook prompt het probleem: het verdwijnen van de apartheid betekent voor de blanke bevolking alleen maar economische achteruitgang. Wie wil dat graag? Wie herinnert zich nog de toestanden die de heren ambtenaren in Nederland schiepen toen het ernaar leek uit te zien dat er iets minder meer verdiend ging worden? En dat zou dan nog mee kunnen vallen, maar in Zuid-Afrika gaat het werkelijk om achteruitgang, om minder dus. Dat verklaart de harde opstelling en de thuislandpolitiek. Zowel het een als het ander is verwerpelijk. Het is dan ook maar goed dat de thuislanden niet als onafhankelijke staten worden erkend. Het verbreken van de diplomatieke betrekkingen met Zuid-Afrika door het thuisland Transkei is te beschouwen als een truc om via een afwijzende houding tegenover de Zuidafrikanen toch erkenning te krijgen. Erkenning blijft echter betekenen het bekrachtigen van de thuislandpolitiek kan dus nooit overwogen worden. Die oude kreet van vrijheid en gelijkheid indachtig-de broederschap laat ik er verder maar af, daar bestaat in deze tijd toch geen behoefte aan -, kan men geen politiek bekrachtigen die is gebaseerd op een fundamentele ongelijkheid van de mens.

Religie

Zuid-Afrika klampt zich dus vast aan de eigen economische positie. Maar er is nog iets anders. De blanke Zuidafrikanen zijn namelijk in grote meerderheid protestant. Het gaat om in merendeel zeer rechtzinnige, orthodoxe protestanten. Leuk die mededeling, maar wat moeten we ermee? Welnu, ook het geloof speelt een bepaalde rol bij het instandhouden van de apartheid. Zoals in de Middeleeuwen het geloof gerechtvaardigde dat sommigen vrij, maar anderen slaaf waren, zo is menige Zuidafrikaan er tot in het diepste van zijn ziel vanuit het geloof van overtuigd dat dit zo moet, dat het rechtvaardig, juist en christelijk is. Bedenk dan eens wat er niet aan commentaar is op de Wereldraad van Kerken, die immers veel te drastisch is in haar bewoordingen, ja, die zelfs bereid is om geld uit te trekken voor hulp aan bevrijdingsbewegingen. Hoewel geweld op zich moet worden afgekeurd verdienen de woorden wel meer de aandacht. De Wereldraad kan toch in ieder geval proberen pressie uit te oefenen op de kerken in Zuid-Afrika, kan in ieder geval proberen de weg te wijzen naar een andere mensopvatting in Zuid-Afrika. Ja, die Wereldraad verdient ons aller steun bij dat streven, al zult U op deze plek geen gironummer aantreffen.

Boycot

Behalve via de kerken kan er meer gedaan worden. Het moet toch een teken aan de wand zijn dat de EG, de USA en Japan de voornaamste handelspartners van Zuid-Afrika zijn. Anders gezegd, het Westen houdt mede de apartheid in stand. Zonder al teveel achteruit te gaan -daartoe is men in het Westen niet bereid- zouden we toch wel wat kunnen knijpen, zouden we Zuid-Afrika wel het mes op de borst kunnen zetten. Accord, zult U zeggen, maar dat maakt het er voor die arme zwarte bevolking niet direct beter op. Nee, daar heeft U gelijk in. Het zal ze slechter gaan. Maar het zal de blanken ook minder voorspoedig gaan. Misschien dat dan meer verlichte geesten de wind weer meer mee krijgen. Want uit zichzelf zal het regime er weinig of niets aan bijdragen dat de apartheid tot gelijkheid wordt. Wordt er vanuit het Westen, waar we de vrijheid in theorie zo hoog in het vaandel hebben staan, niets gedaan, dan zal een beschouwing over exact tien jaar in dit blad nog precies hetzelfde kunnen zeggen. Tenzij de Russen, die gevaarlijke roeien uit het Oosten, een begin maken met wapenleveranties en het gebied bevrijden tot een socialis-tische volksrepubliek. Maar zijn daar nu de strategische belangen van het Westen mee gediend? Juist. Wanneer we naar de lange termijn kijken kan het voor ons alleen maar voordelig zijn dat dit regime van apartheid zo snel mogelijk via Westerse druk wordt opgeruimd. "Niemand heeft het in de hand, maar waarheen stuurt hij die het niet in het oog houdt?", zei Thorbecke in zijn narede. Zouden onze economische belangen op de lange termijn niet meer gediend zijn met wat offers nu?

INTERNATIONAAL**door Arjen van Rijn**

De VN in aktie

De machinerie van de Algemene Vergadering komt altijd moeilijk op gang. Dat is bekend. Elk jaar weer start men in een langzaam tempo en gaan in de zeven commissies vooral de eerste weken vele kostbare vergaderuren verloren door het feit dat óf de documenten, die door het Secretariaat geproduceerd worden, nog niet gereed zijn, óf de gedelegeerden hun toespraken nog niet afhebben. Het gevolg is dat voor de onderwerpen die als eerste op de agenda staan soms weken lang tijd is, maar dat onderwerpen die later behandeld worden en waarvoor drie of vier dagen is uitgetrokken, soms in één dag moeten worden afgedaan, omdat er geen tijd meer is.

Na amper zes weken echter draait alles op volle toeren. Dit is duidelijk merkbaar in de delegatievergaderingen. Die worden steeds langer. De drukte van de werkzaamheden uit zich ook in de gebruikte taal: "We gaan ons deze week storten in de outer space", vertelde onze vertegenwoordiger in de speciale politieke commissie. Het onderhandelen der resoluties is ook een apart vak. Opmerkingen als: "Overvragen, dat is een deel van het spel", "de Ier moet worden doordrenkt met onze gedachten" en "bepaalde resoluties zijn nog niet stemrijp" geven goed de sfeer weer, waarin de Algemene Vergadering werkt.

Zuidelijk Afrika

Het debat over de apartheid beweegt zich elk jaar langs dezelfde lijnen. De veroordeling van de politiek van de Zuidafrikaanse regering is eenstemmig, maar de vraag of die veroordeling consequenties moet hebben in vorm van sancties wekt steeds verdeeldheid op. De sleutel ligt bij de Westerse landen, met name de drie Westerse permanente leden van de Veiligheidsraad: de V S, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. Deze kunnen een veto op elk voorstel tot het nemen van sancties uitbrengen. Het Westen acht de tijd nog niet rijp en ziet nog steeds mogelijkheden om via een dialoog de

Zuidafrikaanse regering tot afschaffing van de apartheid te bewegen. De Nederlandse regering meende het laatste jaar positieve ontwikkelingen in die richting in Zuid-Afrika te hebben waargenomen, op grond waarvan haar houding in het debat in de Algemene Vergadering milder was dan vorig jaar. Ook onthield Nederland zich op een resolutie waarin besloten werd dat volgend jaar een "sanctieconferentie" zal worden gehouden. Op deze conferentie moet worden onderzocht welke mogelijkheden er zijn om Zuid-Afrika effectief onder druk te zetten. Nederland ziet daarin geen heil. Volgens Van der Klaauw zal de conferentie alleen maar een herhaling van het debat in de Algemene Vergadering zijn. Deze opvatting is echter niet zo consistent in het licht van het standpunt van de regering dat sancties niet ongewenst zijn, zodra er een garantie is voor de effectiviteit ervan. Nu is er een mogelijkheid om gezamenlijk een oplossing te zoeken waardoor effectiviteit gewaarborgd is, namelijk door een grondige gedachtenwisseling tijdens de conferentie. Nederland had deze conferentie daarom van harte moeten ondersteunen en er door actieve deelneming in de voorbereiding voor moeten zorgen dat de conferentie inderdaad niet zal afglijden tot een herhaling van het debat in de Algemene Vergadering. Als de Westerse landen langs de zijlijn gaan staan, zit die kans er dik in. En dan roept men achteraf: "Zie je wel, we hebben toch gelijk gehad".

Een veroordeling van het apartheidregime is op den duur alleen geloofwaardig als men daaruit ook de consequenties trekt. Een sanctieconferentie zou de eerste stap kunnen zijn. Maar het is duidelijk dat in het geval Zuid-Afrika humanitaire belangen minder zwaar wegen dan andere belangen.

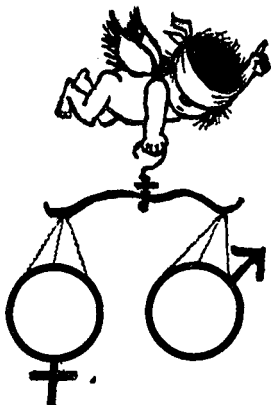
In de kwestie Rhodesië heeft de Algemene Vergadering zich dit jaar zeer rustig gehouden. Dit omdat tegelijkertijd onderhandelingen tussen alle betrokken partijen gevoerd werden in Londen.

Jaar van de jeugd

De Algemene Vergadering heeft 1985 uitgeroepen tot het Internationale Jaar voor de Jeugd. Het thema zal zijn: "participatie, ontwikkeling en vrede". Jongeren zullen uitgebreid worden betrokken bij de voorbereiding en de viering van het Jaar. Het voornaamste doel van het Jeugdjaar is de jeugd meer mogelijkheden te geven om volledig aan het maatschappelijk leven deel te nemen, in de opinie-, de beleids- en de besluitvorming, niet alleen in zaken die specifiek jeugd aangaan, maar ook in algemene zaken. Dit geldt eveneens voor de werkzaamheden van de Verenigde Naties, waarin het belangrijk is dat de stem van de jeugd doorklinkt. Nederland heeft deze zitting in samenwerking met Egypte weer een vervolg gegeven aan eerdere initiatieven om de communicatiekanalen tussen jeugd en de V.N. te verbeteren. Dit stuit altijd op veel weerstand. Vorderingen gaan langzaam, maar nu is bereikt dat de Algemene Vergadering volgend jaar haar betrekkingen met de jeugd uitgebreid gaat beschouwen op grond van voorstellen die in deze zitting zijn vastgelegd.

Discriminatie van de vrouw

Een veel schrijnender probleem dan de volwaardige deelname van de jeugd in de samenleving is die van de volwaardige deelname van de vrouw. Jongeren worden uiteindelijk volwassen, waardoor zij de problemen van de jeugd te boven kunnen komen, maar een vrouw blijft een vrouw en blijft de positie die de samenleving aan haar toekent gedurende haar hele leven meedragen. Daarvoor is het een absoluut vereiste dat de samenleving zodanig verandert dat de verschillen in kansen en behandeling tussen man en vrouw worden geëlimineerd. In de V N heeft men zich de laatste jaren bezig gehouden met het opstellen van een verdrag inzake uitbanning van de discriminatie van de vrouw. Dat is nu gereed gekomen. Ondanks veel bezwaren van de kant van islamitische staten is het verdrag goedgekeurd door de Algemene Vergadering en kan het nu worden geratificeerd door de lidstaten. In Nederland zal het niet zulke grote veranderingen teweegbrengen. Niet

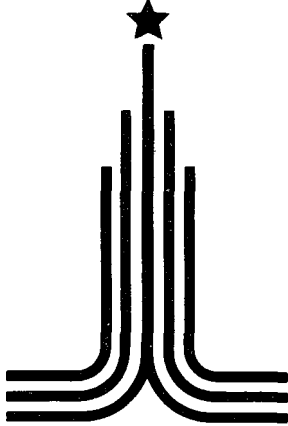

omdat bij ons de positie van de vrouw al zo uitstekend zou zijn, maar omdat het Verdrag een zorgvuldig bereikt compromis is, waardoor de hoge verlangens van de "progressieve" landen moeten worden aangepast aan de terughoudende opstelling van andere, zoals de Arabische staten.

In de V N zijn de mannen numeriek in de meerderheid, terwijl meer dan de helft van de wereldbevolking uit vrouwen bestaat. Dit klopt niet. Daarom zou het goed zijn als we volgend jaar eens een vrouwelijke jeugdvertegenwoordiger zouden hebben! Elk stapje helpt.

**OLYMPISCHE
SPELEN 1980
MOSKOU**

Vlieg reizen speciaal voor
jonge sportliefhebbers van
15-35 jaar. B.v. 9 dagen
Moskou f 1350,-. Voordelige
mogelijkheden voor sport-
en jeugdverenigingen.
Vraag de reisgids aan.

Overtoom 246
1054 JA Amsterdam
Tel. (020) 12 28 72

kontakt reizen

Korthals Altes: Jongeren niet alleen biljetten laten plakken

Interview
door Jan van Zanen

Wat denkt U, haalt het kabinet 1981?

Ik geloof dat dit kabinet, onvoorziene omstandigheden voorbehouden, de rit wel zal volmaken. Een reden daarvoor is ondermeer dat het CDA er belang bij heeft dat eerst zijn fusie tot een goed einde wordt gebracht.

Hoemt U een positieve en negatieve kanten van het kabinetsbeleid?

De positieve kant is eigenlijk meteen de negatieve kant. We hebben als VVD in de verkiezingscampagne vooropgezet dat de werkloosheidsbestrijding probleem nummer één zou zijn, door inflatiebestrijding en door meer ruimte te kweken voor investeringen in arbeidsplaatsen. De VVD heeft er meteen bij gezegd dat dat zou betekenen dat er tal van impopulaire maatregelen genomen moesten worden. Want ombuigen in de collectieve sector doet pijn, dat staat zo vast als een huis, en dat wisten we ook. Nu vind ik het positieve van het kabinetsbeleid dat het met Bestek '81 een goede aanzet heeft gegeven tot het beleid dat wij hebben bepleit. De negatieve kant is dat ombuigen pijn doet, en dat het kabinet niet het klimaat heeft weten te scheppen waarin dat ombuigen algemeen aanvaard wordt. Dat verwijt ik het kabinet niet, want door een aantal CDA-Kamerleden wordt steeds weer geprobeerd van alles tegen te houden, waardoor het kabinet met het Bestek geen vaart kan maken en de overtuigingskracht van het Bestek minder wordt. En dat is een enorme handicap voor het kabinet.

Wat vindt U van het wisselen van ministers tijdens een kabinetsperiode?

Dat is een oude liberale wens. De VVD heeft ook bij herhaling in verkiezingsprogramma's gezet dat het eigenlijk zou moeten kunnen dat er tijdens de rit een verschuiving optreedt. Dat is alleen makkelijker gezegd dan gedaan. Het in elkaar timmeren van een kabinet, met een zetelverdeling en evenwichten die erin moeten worden aangebracht, is een heel moeilijke zaak. Bovendien val je niet zomaar iemand af die je eerst naar

voren hebt geschoven. In onze partij staat wat dat betreft de loyaliteit gelukkig nog altijd in een zeer hoog aanzien.

Hoe denkt U dat de presentatie van het beleid verbeterd zou kunnen worden?

Ik geloof dat wij er verstandig aan zouden doen om niet de presentatie teveel op één persoon te richten, maar te zeggen: "De presentatie van het beleid is iets gezamenlijks". Wij moeten namelijk niet teveel afhankelijk zijn van de presentatie van één man. Ik zou er veel voor voelen wanneer de propaganda-commissie de speerpunt waarmee we de publiciteit in gaan wat zou verbreden. Zeker nu wij een aantal ministers en staatssecretarissen hebben moet een breder front naar de publiciteit mogelijk zijn.

Moet Zuid-Afrika aan de Paralympics kunnen meedoen?

Het is een goede zaak dat de liberale fracties in beide Kamers op dit punt van zich hebben laten horen. Het is immers van oudsher een liberaal streven om het zwakke dat zich in goede richting aan het ontwikkelen is te versterken. En dat slaat in dit geval niet op het feit dat die Zuid-Afrikanen gehandicapt zijn maar dat het een hele zwakke groep is; een eerste verschijnsel van mensen die bereid zijn op multi-rationale basis samen te leven, dwars tegen de heersende apartheidspolitiek in. Je hoort als liberaal juist het individualistische in de collec-

tiviteit te steunen en te onderscheiden. En het valt me dan ook van een partij als D'66 erg tegen dat zij daar eigenlijk weer op de socialistische toer 'de collectiviteit overheerst' zijn gaan zitten. Wanneer er een particulier initiatief ontstaat om het die mensen toch mogelijk te maken hierheen te komen dan moeten wij dat van harte steunen. Deze groep van gehandicapte sportlieden zijn eigenlijk de meest valide Zuidafrikanen. De meerderheid van de Tweede Kamer is eigenlijk hun grootste handicap.

Welke betekenis moet men hechten aan de bijeenkomsten in 'Hotel des Indes'?

Ik wist niet dat die gesprekken plaatsvonden, ik heb er ook pas van gelezen. Het hoofdbestuur is echter van mening dat iedereen mag praten met iedereen en dat het op zichzelf een goede zaak is als mensen uit onze hoek met mensen uit andere politieke kringen praten. Het uitwisselen van meningen is van groot belang. Maar het blijft natuurlijk zo dat in een partij als de onze niet een kleine groep - wie daar ook maar inzit - uit gaat maken wat de nieuwe koers van de VVD zal zijn. Het zal uiteindelijk een beslissing zijn van de hele partij. Daartoe moet een brede discussie aan de hand van de nieuwe partijprogramma's gevoerd worden. Eerst moeten wij onze eigen koers uitzetten, en daarna leg je die naast de programma's van de andere partijen. Blijkt het dan zo te zijn dat wij het beste met de PvdA onze eigen koers kunnen verwezenlijken, dan mag je nooit zeggen daar heb ik principiële bezwaren tegen. En blijkt het zo te zijn dat je het beste met het CDA kunt verwezenlijken dan zul je een coalitie met het CDA moeten kiezen. En tot nu toe is het keer op keer zo uitgekomen dat wij meer mogelijkheden zagen in een combinatie met het CDA. Daar speelt natuurlijk een belangrijke rol bij dat de PvdA ons steeds opnieuw als regeringspartner heeft uitgesloten. De VVD heeft echter sedert 1972 de PvdA formeel niet meer als coalitie-partner uitgesloten. Wel heeft de VVD een aantal malen gezegd: "Als wij de verkiezingsprogramma's van PvdA en VVD naast elkaar leggen dan zien wij samenwerkingsverband praktisch niet zitten". Maar dat is iets heel anders. Zoals de situatie zich nu ontwikkelt, is het geloof ik niet erg aannemelijk dat de PvdA onder voorzitterschap van Max van den Berg tegenover ons een ander standpunt zal innemen, dan in de afgelopen jaren.

In hoeverre is D'66 liberaal?

Ik kan me niet anders voorstellen dan dat een liberale jongere op de VVD stemt. Gewoonweg omdat D'66 zelf zegt dat zij niet liberaal is. De voormalige D'66-partijvoorzitter Glastra van Loon heeft zelfs ge-

zegt dat het liberalisme een verouderde stroming is, die geen bestaansrecht meer heeft en zichzelf overleefd heeft. Anderen echter, en Brinkhorst is daar het voorbeeld, koketteren graag met het liberalisme. Ofwel omdat zij daar gewoon wat in zien ofwel omdat dat electoraal niet zo slecht ligt. D'66 gaat zich nu bezinnen op haar beginselen, ze gaat kijken of ze die heeft en hoe die er dan uitzien. Ik denk dat dat wat meer duidelijkheid zal geven over de plaats die D'66 inneemt. Ik geloof echter niet dat het verstandig is om als liberaal op D'66 te stemmen.

Vertelt U eens iets over het beleid dat de VVD voert ten aanzien van specifieke jongerenproblematiek.

In het gehele beleid moet je rekening houden met de toekomstige generatie, de jongeren van nu en van straks dus. Neem nou het hele moeilijke punt van de jeugdwerkloosheid. Ik weet dat het bij veel jongeren niet zo goed ligt als je zegt dat de minimum-jeugdlonen op dit moment niet omhoog zouden moeten. Toch zegt de VVD dat, wetende dat het niet populair is, omdat er alleen op die manier meer plaatsen op de arbeidsmarkt geschapen kunnen worden. En als de keuze nu is tussen betere condities voor minder mensen die wél werk hebben, of minder goede condities voor meer mensen, dan kiest de VVD heel uitdrukkelijk voor het laatste. En om te zeggen: "We houden de jongeren om electorale redenen een paar leuke dingen voor", néé dat zou in strijd zijn met één van onze liberale beginselen, te weten de verantwoordelijkheid.

Is de JOVD belangrijk voor de VVD?

Het is heel belangrijk dat je als politieke partij aansluiting houdt met de jeugd. Het is helaas nog steeds in veel afdelingen moeilijk om als jongere aan je trekken te komen. Het VVD-Hoofdbestuur probeert daarom steeds de afdelingsbesturen te stimuleren om toch vooral ook jongeren bij het 'echte' werk te betrekken. En de jongeren niet alleen biljetten te laten plakken en brieven te laten bezorgen. Ook worden vaak oudere leden als afgevaardigden naar de Algemene Vergadering gestuurd. En dat is jammer. Door middel nu van een jongerenorganisatie kunnen de jongeren zich uiten en ontplooiën.

Welke invloed heeft de JOVD nu?

Concreet kan ik bijvoorbeeld noemen de nota over jongerenbeleid die is uitgebracht door de VVD Tweede Kamerfractie. De JOVD standpunten hebben daarop grote invloed gehad. En die invloed kan nog vergroot worden door ons te storten op nog meer gezamenlijke projecten. Bijvoorbeeld door de invloed van de JOVD tot uitdrukking te laten komen in de samenstelling van de diverse partijcommissies. Ook oud-landelijk JOVD-voorzitter Johan Remkes zit in de commissie voor het beginselprogramma juist vanwege zijn verdiensten binnen de JOVD. Was hij niet binnen de JOVD zo actief geweest dan hadden wij hem waarschijnlijk niet in die commissie benoemd.

Johan Remkes:
in commissie beginselprogramma
door verdiensten voor JOVD.

Najaarscongres JOVD

Welvaart op de tweede plaats

door Marco Swart

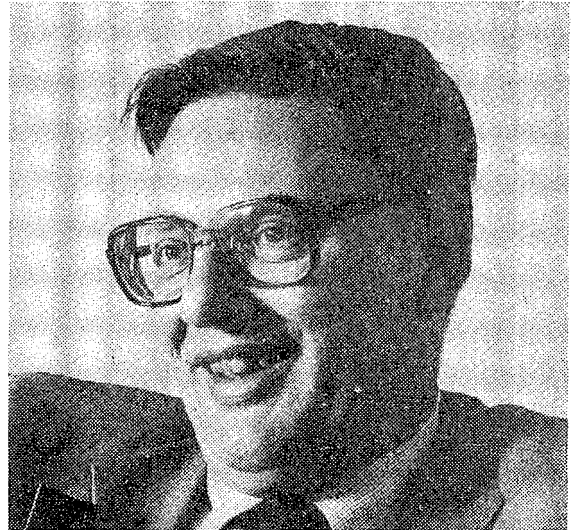
Het Najaarscongres van de JOVD heeft in het eerste deel van de resolutie Energiebeleid vastgelegd dat de materiële economische groei ondergeschikt moet worden gemaakt aan een verantwoord energiebeleid. Hiermee werd dus besloten de welvaart op de tweede plaats te zetten. Dit was het voornaamste discussiepunt in het eerste deel, waarop door diverse afdelingen amendementen waren ingediend met de strekking dat economische groei op zijn minst een gelijkwaardige doelstelling moest zijn. Het congres besloot toch de ontwerp-resolutie te volgen.

Dit was over de hele lijn het geval. Er zijn eigenlijk alleen maar redactionele wijzigingen in het ontwerp aangebracht. Dit komt ook doordat in het eerste deel de uitgangspunten voor een liberaal energiebeleid op de lange termijn worden geschetst. Vaak wordt men het in de politiek immers sneller eens over de grote lijnen dan over de uitwerking.

Eigenlijk werd alleen nog over twee andere punten uitvoerig en inhoudelijk gediscussieerd. Het eerste punt was de vraag of financiële factoren minder belangrijk moesten zijn dan diversiteit, maatschappelijke aanvaardbaarheid en en milieu-effecten van de energievoorziening, of even belangrijk. Het tweede punt was de vraag welke middelen bij het energiebeleid de voorkeur verdienen: bewustmaking, prijsmechanisme of dwingende voorschriften. Uiteindelijk werd besloten om deze methoden in de genoemde volgorde de voorkeur te geven, met de uitdrukkelijke aantekening dat je daarbij zover moet gaan als nodig is voor een effectief beleid.

Het najaarscongres werd gehouden in het fraaie Hotel Bouwes in Zandvoort in het weekeinde van 25 november 1979. Het congres werd traditiegetrouw te laat geopend met een rede van de voorzitter. Deze rede liet het nodige stof opwaaien, maar daarover later. In de rede verweet Frank de Grave de VVD-politici, en dan vooral de bewindslieden, dat zij er onvoldoende in slaagden de liberale herkenbaarheid in het overheidsbeleid waar te maken, pleitte hij voor handhaving van het minimumjeugdloon en tegen de uitsluiting van de Zuidafrikaanse ploeg van de Paralympics, verweet de VVD haar onbuigzaamheid in de zaak van de aftrekbaarheid van hypotheekrenten en beoordeelde hij de modernisering van kernwapens als realistisch.

Hierna volgde de inleiding van de minister Van Aardenne. Deze verdedigde in een kundig betoog zijn beleid en slaagde er bovendien in om en passant op puntige wijze enkele verwijten van onze voorzitter te weerspreken

Na de heer Van Aardenne volgden er drie inleidingen door respectievelijk dr ir H Hoog, de heer Lindhout en de heer W Hoogedijk. De beide eerstgenoemde heren kwamen van het Energie Centrum Nederland, terwijl de laatstgenoemde heer de Aktie Strohalm vertegenwoordigde. Met name het betoog van de heer Lindhout sprong eruit door een nuchtere en heldere redenertrant. Heel duidelijk kwam uit zijn bijdrage naar voren dat er een keus gemaakt moet worden tussen minder economische groei en de risico's van grootschalige energievoorziening door steenkool of kernsplijting.

Het huishoudelijk deel van het congres was een chaotisch en onaangenaam gebeuren, dat bovendien zolang duurde dat het politieke deel van het congres in het gedrang raakte. De strijdpunten waren ditmaal de rede van de voorzitter en de vaststelling van de contributie. Ten aanzien van het eerste werd vastgesteld dat het hoofdbestuur geen hypotheek mag nemen op de besluitvorming door het congres. Het tweede punt leverde waarlijk dramatische taferelen in de zaterdagnacht, maar nadat de vergadering zo wijs was geweest om de zaak een nachtje te laten koelen, liep de zaak met een sissert af: overeenkomstig de voorstellen van het hoofdbestuur werd besloten tot een contributieverhoging van f 1,-, met de aantekening dat eventuele meevallers ten goede zouden komen aan het commissiewerk. Behalve de resolutie behandelde de vergadering ook een aantal moties, waarvan het resultaat hierna volgt.

Kortheidshalve zijn de gebruikelijke aanhef en slotzin steeds weggelaten.

MOTIE NAVO MODERNISERING KERNWAPENS

Overwegende,
dat in het kader van vrede en veiligheid in de wereld, een militair machtsevenwicht tussen Oost en West essentieel is
dat middels een militair machtsevenwicht latente agressie onder controle kan worden gebracht
dat het opschrijven van de bewapeningswedloop een lugubere en volstrekt af te wijzen activiteit is
dat evenwel de NAVO de verantwoordelijkheid heeft een machtsevenwicht te handhaven
Spreekt als haar mening uit,
dat de NAVO en het Warschau-pact de verantwoordelijkheid en de plicht heeft een militair evenwicht op een zo laag mogelijk niveau te realiseren
dat de U.S.S.R. dreigt met het opstellen van de nwe 'SS-20'-raketten het machtsevenwicht te doorbreken
dat slechts tot modernisering van het NAVO-arsenaal zal mogen worden overgegaan als niet op een andere wijze blijkt een militair evenwicht te realiseren
dat ten principale op dit moment de beslissing om tot modernisering en plaatsing van het NAVO-arsenaal over te gaan moet worden genomen
dat deze beslissing in onderhandelingen over wapenbeheersing moet worden ingebracht
Doet een beroep op, de bij onderhandeling over: wapeningsbeheersing, betrokken partijen een reële en positieve discussie over wapenbeheersing aan te gaan
Doet een beroep op de bij deze onderhandeling betrokken partijen om terwille van vrede en veiligheid in de wereld, en terwille van de leefbaarheid van onze wereld de overkill capaciteit tot een minder onaanvaardbaar niveau terug te brengen en de onnodige verspilling van gelden tegen te gaan
Doet een beroep op de U.S.S.R. c.q. het Warschau-pact de opstelling van de SS-20-raketten te beëindigen en daarmee een modernisering vd. NAVO-wapens onnodig te maken.

MOTIE HOGER COMMISSARIAAT VOOR DE MENSENRECHTEN

constaterende:
dat de mensenrechtenproblematiek in de wereld nog een schrijnend probleem is
dat deze problematiek schreeuwt om verbetering
dat de liberale visie omtrent de waardigheid van het individu, in vele landen, door een niet-acceptatie van de meest fundamentele rechten vd. mes, gefrustreerd wordt
dat de mensenrechtenproblematiek onze voortdurende aandacht en zorg heeft
Doet een beroep op de kamer der Staten-Generaal over te gaan tot instelling van een vaste kamer voor de Mensenrechten
Doet een beroep op de Nederlandse regering om er bij de V.N. op aan te dringen over te gaan tot instelling v.e. hogere Commissariaat voor de Mensenrechten

MOTIE JONGERENVERTEGENWOORDIGER VERENIGDE NATIES

constaterende:
dat het instituut jongerenvertegenwoordiger bij de A.V.V.N. positief geëvalueerd kan worden
dat het opnemen van jongerenvertegenwoordigers in officiële regeringsdelegaties aan alle mogelijke internat. conferenties een positieve en nuttige zaak is
Doet een beroep op de Ned. regering deze gedachten-gang in positieve zin over te nemen en zo snel als mogelijk in overleg met het PJK en het NPSG over te gaan tot concrete invulling van deze zaak.

MOTIE POLITIEK JONGERENWERK

Overwegende:
dat per 1 januari 1980 de subsidiëring van het politiek jongerenwerk afloopt
dat de Raad voor de Jeugdvorming een advies heeft uitgebracht a/d minister inz. de subsidie aan politieke jongerenorganisaties, waardoor hun werk ernstig in gevaar wordt gebracht
dat het PJK de conclusies en onderbouwing van voornoemd advies aanvecht
dat in de memorie van toelichting v.d. CRM-begroting wordt vermeld: "dat het politiek jongerenwerk kan bijdragen in het betrekken van jongeren bij het totale politieke gebeuren"
Spreekt als haar mening uit, dat duidelijkheid op korte termijn vereist m.b.t. de voortzetting van de subsidiëring
Roept het parlement op alles in het werk te stellen om al het mogelijke te doen het politieke jongerenwerk zeker te stellen voor de toekomst en en staatssecretaris te vragen hierover een uitspraak te doen in december bij de begrotingsbehandelingen.

MOTIE MBT. DE OPEN SCHOOL EN DE SPONTANE GROEPEN

Overwegende,
dat vanuit liberale principes de gedachte van gelijke kansen voor iedereen van harte ondersteund dient te worden
dat juist de Open School en de spontane groepen kansen bieden aan mensen die weinig of geen kansen hebben gehad, met name vrouwen
dat HBO, WO en de Open Universiteit kansen bieden aan mensen die al in een veel gunstiger positie zitten dan de deelnemers/sters van de Open School en de spontane groepen
dat de concept-beleidsnotitie van de ministers van Onderwijs en Wetenschappen en Sociale Zaken en de staatssecretaris CRM (emancipatie) de positie van de Open School aantast
dat de Open School en de spontane groepen voldoen aan de dringende behoefte aan scholing en dat het aantal deelnemers/sters aan deze vorm van onderwijs stijgende is (het aantal bedraagt reeds enige duizenden)
dat op de begroting van onderwijs één miljoen gulden minder is uitgetrokken dan het jaar daarvoor, terwijl deze post toen ook al met één miljoen gulden omlaag is gegaan
dat de spontane groepen (mensen die wel de werkwijze hebben overgenomen, maar niet staan ingeschreven bij de O.S.) door het te laat verschijnen van de concept-beleidsnotitie zeer zijn benadeeld omdat zij zich nu niet meer tot de gemeentes kunnen wenden; dit heeft tot gevolg dat er geen subsidies meer kunnen worden verstrekt.
van mening zijnde,
dat het werk van de Open School vanuit liberale principes gesteund dient te worden
dat het overheidsbeleid op deze wijze de ontwikkeling van het Open-Schoolwerk belemmert en bestaande activiteiten bemoeilijkt
dat nu ook de spontane groepen financiële ondersteuning dienen te krijgen
dat de doelstelling tot matiging van de overheidsuitgaven onverkort gehandhaafd dient te blijven
spreekt als haar mening dat de Open School en de spontane groepen onmisbaar zijn voor genoemde kansarmen,
dat voor 1980 de projecten en activiteiten ongehinderd doorgang moet vinden
En doet een beroep op parlement en regering een hoger bedrag - wij denken aan f 4 miljoen extra - beschikbaar te stellen dan de reeds toegezegde f 1 miljoen en de gelden daarvoor te zoeken op de begroting van HBO, WO en Open Universiteit.

Zoutendijk: Beslissen over 5 jaar

Met het oog op de discussie over deel B van de resolutie Energiebeleid plaatsen wij hieronder een deel van het interview dat dr. G. Zoutendijk aan de energiecommissie van de afdeling Rijnmond heeft gegeven. De heer Zoutendijk zit voor de VVD in de Eerste Kamer en is één van de auteurs van het rapport ENERGIE TOT 2000 van de Teldersstichting.

Wat is uw reactie op de eerste Energienota van Minister Van Aardenne? Wij hebben de indruk dat er te weinig sprake is van een lange-termijnvisie. We missen een beleid, dat zich richt op alle sectoren.

Dat is natuurlijk altijd wat goedkope kritiek.

De secretaris-generaal van Economische Zaken is daarentegen erg enthousiast. Hij constateert dat Nederland het eerste land is dat met een visie op de langere termijn komt.

Ja, het gaat erom dat de besparing per sector op lange termijn wordt aangegeven. Er wordt een heel scala van instrumenten genoemd ter invulling van het beleid. U moet niet vergeten dat er een jaar of zes geleden nog helemaal geen energiebeleid bestond; het woord bestond nauwelijks! Dan vind ik de nota een belangrijke stap voorwaarts. De benadrukking van de terughoudende taak van de overheid in de nota spreekt mij erg aan, omdat de energie-elasticiteit waarschijnlijk veel hoger is dan wij ons realiseren.

Prijscompensatie

Sommigen willen de prijscompensatie neutraliseren voor importprijsstijgingen, met name van energie producten. Je kunt ook verder gaan door de prijscompensatie ook "op te schonen" voor prijsverhogende belastingen. Wat is uw standpunt?

In principe moet je energieprijsstijgingen niet compenseren in de lonen, evenmin als belastingverhogingen. In het laatste geval betekent dat natuurlijk het inruilen van een stukje private consumptie voor collectieve consumptie. Het verhogen van importprijzen is wel een verarming; voor energieprijzen is dat niet helemaal waar door de hoogte van de huidige accijnzen. Die zullen we dan moeten terugsluizen via belastingverlagingen.

Kernenergie

U ziet in de nota niet voor kernenergie. Wel wilt U een positief element inbrengen in de te voeren maatschappelijke discussie. De AVD stelt echter in haar conceptresolutie dat kernenergie alleen aanvaardbaar is als er geen alternatieven meer voorhanden zijn.

Wij moeten ons realiseren dat het altijd een keuze betreft tussen verschillende kwaden. Wij omarmen in de nota de kernenergie niet, integendeel, wij beschouwen de emotioneel-politieke problemen als een politiek gegeven. De realiteit is echter dat de ontwikkeling van alternatieve energiebronnen tientallen jaren zal duren. Hoe je het ook wendt of keert, tegen het einde van de eeuw is niet meer dan een paar procent te verwachten uit zonne-energie, windkracht en thermische mogelijkheden. Ook bij besparingen van 30% kom je er niet, maar dat moet je grotendeels verklaren uit de economische malaise. Energiebesparing wordt moeilijker naarmate je meer bereikt hebt. De alternatieven voor de toepassing van kernenergie zijn onaantrekkelijk. Bij kolen bijvoorbeeld heb je het probleem van de kooldioxide. Olie vergroot onze afhankelijkheid; kijk naar de Amerikaanse afhankelijkheid van een oude man als Khomeiny. De risico-analyse van kernenergie is veel gunstiger dan van kolen. Er zijn veel meer doden gevallen door het gebruik van kolen. We kunnen het afvalprobleem van kernenergie reduceren door recycling, waardoor we veel minder radioactief afval overhouden. Op mondiaal niveau kunnen we aan kernenergie niet ontkomen. Nederland is zijn plaats in de internationale samenwerking kwijt als het op dit terrein niet meedoet. Het rapport van de Teldersstichting wil slechts planologische voorbereidingen treffen om over vijf jaar aan de hand van de behaalde resultaten van het uitgezette beleid een keuze te kunnen maken. De keuze wordt dus afhankelijk gesteld van de realisatie van het beleid in de komende jaren.

Discussieavond OPVO

door Anne Lize van der Stoel

Dit jaar zat er bij de begroting voor Onderwijs en Wetenschappen als opvallende bijlage het Ontwikkelingsplan Voortgezet Onderwijs, kortweg OPVO. Hierin geven minister Pais en staatssecretaris De Jong hun plannen voor het voortgezet onderwijs in de jaren '80.

De hoofdgedachten van de bewindslieden zijn:
 -meer samenhang en eenwording tussen de verschillende schooltypes;
 -individualisering van het onderwijs: meer inspelen op de behoefte, belangstelling en mogelijkheden van elke leerling afzonderlijk.

De concrete invulling van deze hoofdgedachten moet gestalte krijgen in een aantal projecten. Deze zullen na een aantal jaren op hun bruikbaarheid moeten worden getoetst. Rond 1985, wanneer ook de experimenten met de Middenschool op hun waarde geschat kunnen worden, zal het parlement uiteindelijk moeten beslissen waar het met het voortgezet onderwijs heen moet.

Het tweetal bewindslieden ziet globaal dezelfde knelpunten in het voortgezet onderwijs als al door hun voorgangers werden signaleerd: te vroege keuze voor studie en beroep, onvoldoende doorstroming binnen en tussen de schooltypen en voor veel leerlingen onvoldoende ontplooiingsmogelijkheden. Deze problemen zouden moeten worden aangepakt door het voortgezet onderwijs in twee fasen te splitsen: de eerste voor 11- tot en met 14-jarigen en de tweede voor 15- tot en met 18-jarigen.

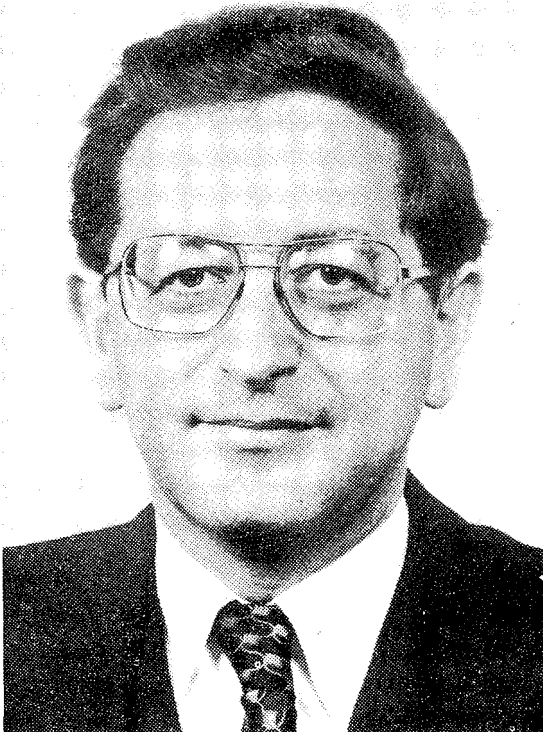
In de eerste fase zou het erom moeten gaan de selectie zo lang mogelijk uit te stellen en de doorstroming van basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs zo vlot mogelijk te maken. Voor dat laatste zou er een tweejarige brugperiode moeten komen, die ook een heel andere inhoud heeft dan de huidige brugklas, die niet tot tevredenheid werkt.

In de tweede fase gaat het om een vijftal zaken:

- onderwijs voor iedereen van 15 tot en met 18 jaar;
- aansluiting van het onderwijs bij de leefwereld van de leerlingen;
- afstemming van de leerweg op elke leerling afzonderlijk;
- mogelijkheden om voor ieder vak op verschillende niveaus getoetst te worden;
- inspelen op het wederkerend onderwijs er rekening mee houden dat de leerlingen op latere leeftijd voor verder onderwijs terug kunnen komen.

Er is de laatste jaren veel gebeurd in het voortgezet onderwijs. Volgens sommige docenten is de Mammoetwet nog niet half verwerkt of er liggen al weer nieuwe plannen als de Contourennota en het OPVO. Maar liberalen staan altijd open voor verbetering en daarom moeten alle plannen nader bekeken worden. Daarom organiseren de JOVD-Onderwijscommissie en de afdeling Bergen op Zoom een discussie-avond over het voortgezet onderwijs, toegespitst op het OPVO:

DATUM: DINSdag 12 FEBRUARI 1980
 PLAATS: RONCALLI SCHOLENGEMEENSCHAP
 TULPSTRAAT 6, BERGEN OP ZOOM
 SPREKERS: GINJAAR-MAAS (VVD)
 VAN KEMENADE (PVDA)
 VAN LEIJENHORST (CDA) o.v.
 MERTENS (D'66)
 INFORMATIE: ONDERWIJSCOMMISSIE 020-252904
 AFD. BERGEN OP ZOOM 01640-50813
 RONCALLI S.G. 01640-41050.

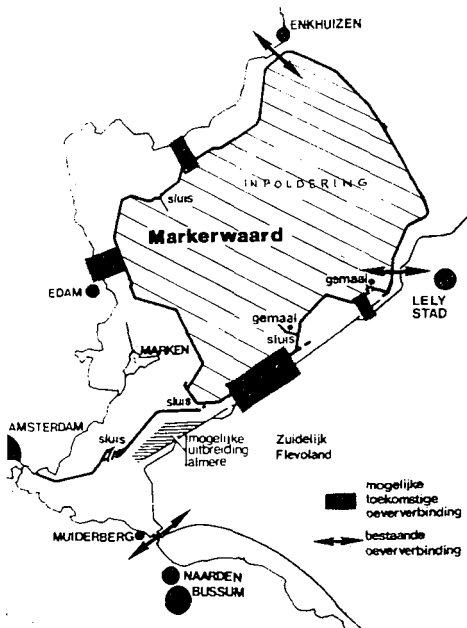
MARKERWAARD:

Polderland of Waterplas

Over de Markerwaard zal de komende tijd het nodige te doen zijn. Besloten is, om het al of niet inpolderen van de Markerwaard als PKB te behandelen en dat betekent dat na de publicatie van het regeringsvoornemen een grote inspraakronde begint, met ongetwijfeld felle discussies. Als bijdrage aan de discussie in de JOVD laten wij op de volgende baldzijden een voorstander en een tegenstander van inpoldering aan het woord.

Voorstander van inpoldering is de heer R.J. de Wit, Commissaris van de Koningin in Noord Holland. Hij baseert zijn betoog op de in 1972 verschenen nota van de Dienst Zuiderzeewerken "Beschouwingen over de Markerwaard" en de zeer uitvoerige nota van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders en de Dienst Zuiderzeewerken "Verkenningen Markerwaard" uit 1975.

Tegenstander van inpoldering is G.W. Keja, lid van de Tweede Kamer voor de VVD. Hij geeft zijn standpunt wel onder het voorbehoud dat hij nog geen inzicht had in de plannen en argumenten van de regering en dat ook de fractie van de VVD haar standpunt nog moest bepalen. Het is daarom een voorlopig standpunt.

PKB

PKB staat voor : Planologische Kernbeslissing. Dat is een belangrijk besluit van de regering over de manier waarop we in Nederland ruimte besteden aan belangrijke zaken als landbouw, woningbouw, natuur, energievoorziening en vervoer.

WAT IS HET BIJZONDERE VAN EEN PKB?

Voor PKB's geldt een speciale en uitvoerige procedure die er ondermeer op gericht is om de burgers inspraak te geven.

HOE VERLOOPT EEN PKB-PROCEDURE?

1. De Ministerraad besluit dat een bepaalde beslissing zo belangrijk is dat hiervoor de PKB-procedure zal gelden.
2. De ambtenaren van alle ministeries die met de beslissing te maken hebben voeren hierover overleg in de Rijks Planologische Commissie.
3. Dit overleg wordt op hoger niveau, en dan meer op politieke punten, herhaald tussen de ministers van de betrokken ministeries. Dat gebeurt in de Raad voor de Ruimtelijke Ordening van de Ministerraad.
4. Tenslotte neemt de Ministerraad een voorlopige beslissing, het regeringsvoornemen, die in een nota wordt gepubliceerd.
5. Er wordt op grote schaal gelegenheid gegeven aan burgers en organisaties om schriftelijk of mondeling commentaar te leveren.
6. Al het commentaar -vaak duizenden pagina's- wordt verwerkt door de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening. Dit is het adviesorgaan van de regering en het stelt ook in dit geval een advies over het voornemen op, en neemt daarbij het ontvangen commentaar mee.
7. De Ministerraad neemt dan de eindbeslissing en stuurt die toe aan de Tweede Kamer, die dan zonedig nog met de regering kan overleggen.

IS EEN PKB EEN WET?

Nee, een PKB is een regeringsbesluit. Een wet is een besluit van regering en parlement samen. De Tweede Kamer kan op een PKB geen amendementen indienen als bij een wetsvoorstel, alleen maar moties aannemen in de hoop dat de regering ze uitvoert. Uiteraard luistert de regering in principe natuurlijk wel naar de kamermeerderheid.

R.J. de Wit: Polderland

Ik wil de stelling verdedigen dat een inpoldering van de Markerwaard een goede zaak is, óók uit een oogpunt van milieubescherming en milieudifferentiatie.

Ruimtelijke ordening

De toekomstige Markerwaard heeft voor het noordelijk deel van Noord-Holland het grote voordeel dat de wat perifere ligging van dit gebied, voor wat betreft de verkeersverbindingen in belangrijke mate kan worden opgeheven.

Het is van belang te komen tot een meer systematische bestrijding van achterstand-situaties in dit gebied; in het algemeen kan worden gesteld dat dit weer in het belang is van een evenwichtiger bevolkingsspreiding in Noord-Holland. Maar wij hoeven wat dat betreft ons niet te beperken tot Noord-Holland. Het geven van nieuwe economische injecties aan het gebied van de IJsselmeerpolders kan ook voor Noord-Nederland van groot belang zijn.

Landbouw

De Markerwaard kan van belang zijn voor de landbouw. Met name de mogelijkheden voor de bollenteelt, die economisch van groot belang is in West-Nederland, mag worden genoemd.

In het algemeen kan weer worden gesteld dat het beschikbaar stellen van een deel van de Markerwaard voor de landbouw gunstig kan werken voor de ruimtelijke ontwikkeling elders in ons land, omdat het de mogelijkheid biedt in deze polder vervangende grond beschikbaar te stellen voor boeren die elders moeten wijken.

Woningbouw

Er wordt verschillend gedacht over de vraag of een toekomstige Markerwaard een belangrijke bijdrage kan betekenen in het verstedelijkingsbeleid in ons land. Er is sprake

van een structureel tekort aan mogelijkheden voor woningbouw in het Amsterdam-Noord-zeekanaalgebied. Dit harde gegeven, dat in feite betekent dat tienduizend medeburgers tot in lengte van jaren in een achterstand-situatie zullen vakeren voor wat betreft hun huisvesting, zou ertoe kunnen leiden dat in een toekomstig inrichtingsbeleid voor de Markerwaard de claims voor de verstedelijking opnieuw worden overwogen.

Mijn uitgangspunt is echter dat in ieder geval voorkomen moet worden dat in de Markerwaard opnieuw een situatie gaat ontstaan als die rondom Schiphol: een conflict van belangen tussen een zich uitbreidende luchthaven en reeds gevestigde woongebieden.

Luchthaven

De claim op de claim voor een tweede of aanvullende nationale luchthaven. Niet aanvaardbaar voor al degenen die in de omgeving van Schiphol reeds nu te lijden lijden hebben van een te sterke mate van geluidhinder is wanneer die geluidhinder nog sterk zou gaan toenemen. Dat komt trouwens ook regelrecht in strijd met de door het Rijk zelf vastgestelde zoneringswetgeving. De enige way-out is dan het tijdig tot stand brengen van een nieuwe nationale luchthaven *in aanvulling* op de bestaande luchthaven Schiphol.

Voor de relatie met Schiphol, voor de economische ontwikkeling van het Amsterdam-Noord-zeekanaalgebied en in wijder verband voor het geven van economische injecties aan Noord-Nederland is het van essentieel belang dat de luchtvaart in dit gebied geconcentreerd blijft en dat een aanvullende luchthaven in de Markerwaard tot stand komt.

Recreatie

Voor de ontwikkeling van de verschillende aspecten van openluchtrecreatie is een inpoldering van de Markerwaard stellig van groot belang. Weliswaar is het huidige gebied reeds van betekenis voor de watersport, maar niet ontkend kan worden dat het huidige grote watervlak alleen geschikt is voor redelijk zeewaardige schepen.

Het is toch reeds zo dat men in hoofdzaak vaart in het gebied dat ook bij een inpoldering van de Markerwaard als toekomstig randmeer open water zal blijven.

Voor wat betreft de recreatieve mogelijkheden valt verder natuurlijk te denken aan de ontwikkeling van grote bosgebieden.

Milieu

Ik ben het niet eens met de conclusie dat inpoldering van de Markerwaard funest zou zijn voor de vogels. De nota 'Verkenningen' heeft er mijns inziens terecht op gewezen dat inpoldering niet een definitieve bedreiging van de levensmogelijkheden van de futen en duikeenden hoeft te betekenen.

Bovendien wijst de nota 'Verkenningen' op de mogelijkheden om bij een daarop afgestemd inrichtingsbeleid nieuwe natuurgebieden te creëren binnen de Markerwaard. Wat dat kan opleveren kan worden afgeleid uit de ontwikkeling van de grote natuurgebieden in Zuidelijk-Flevoland, die overigens niet op basis van een daarop afgestemd inrichtingsbeleid, maar min of meer toevallig zijn ontstaan.

G.W. Keja: Waterplas

Het meest effectieve argument van voorstanders van inpoldering is dat de Markerwaard nodig zal zijn voor de woningbouw. Want dat lijkt logisch te begrijpen. Toch is dat argument ondeugdelijk. In de eerste plaats kunnen we beseffen dat het bouwen van woningen in deze polder geen lucht zal geven aan bijvoorbeeld gebieden rond Rotterdam en Den Haag, maar zich uitsluitend zal richten op Amsterdam en Noord-Holland. Maar juist voor deze laatste gebieden hebben Almere en Lelystad en wellicht ook nog Zeewolde een belangrijke taak te vervullen.

Opmerkelijk is het verder dat sommigen zich zorgen maken over de woningbouw en de woningbehoefte van Amsterdam die dwars staat op de inzichten van Amsterdam zelf. Deze stad is namelijk bezig plannen te ontwikkelen tot verdere woningbouw in eigen gebieden zoals het Oostelijk Havengebied en de Bovenkerkerpolder, en zoekt verder naar locaties zo dicht mogelijk bij de eigen omgeving. Vertrek van bewoners betekent namelijk vergrijping van de stad en dikwijls ook vertrek van werkgelegenheid. *Daarom sprak de gemeente Amsterdam zich op 2 april 1979 in een notitie ook uit tegen inpoldering van de Markerwaard!!*

Landbouw

Een tweede argument vóór is de winst aan landbouwgronden. Maar hoe zwaar is dat argument eigenlijk als Zuidelijk Flevoland al een duidelijke afwijking van de oorspronkelijke gedachte laat zien en bij een ingepolderde Markerwaard van 40.000 hectare er aan

wordt gedacht nog maar 25% van de grond een landbouwbestemming te geven. Waarmee overigens de hoeveelheid doorgedraaide landbouwproducten alleen maar kan toenemen. Verder stelde minister Tuynman op een VVD-congres te Amstelveen op 20 oktober 1979 dat jaarlijks 13.000 hectare landbouwgrond verloren gaat door ruilverkaveling. Maar is het dan niet overtrokken om te stellen dat het droogmaken van de Markerwaard met 10.000 tot 20.000 hectare landbouwgrond zo belangrijk voor de agrarische sector is, als een eenvoudige rekensom ons leert dat deze toename van landbouwgronden slechts het verlies van $\frac{1}{4}$ tot $\frac{1}{2}$ jaar ruilverkaveling kan opvangen, terwijl diezelfde ruilverkaveling nog in lengte van jaren zal doorgaan?

Recreatie

Vóórstanders gaan zelfs zo ver te beweren dat het droogmaken van de Markerwaard in het belang van de watersport zou zijn. Ook dit gaat in tegen de opvattingen van de watersportorganisaties zelf! Hun argumenten wil ik hier nu niet herhalen. Eenieder kan ze zelf wel bedenken!

Werkgelegenheid

Dan het argument van de werkgelegenheid. Hier zijn drie opmerkingen over te maken.

1. Ik ben er tegenstander van *overbodige* zaken te realiseren, uitsluitend omwille van de werkgelegenheid.
2. Het ontwikkelen van nieuwe werkgebieden is in strijd met de planner om meer werkgelegenheid te verkrijgen in de probleemgebieden van het Noorden en het Zuiden des lands.
3. Ervaringen leren dat het veelal gaat om het verplaatsen van bedrijven en niet om nieuwe bedrijven.

Om al deze redenen zal er nauwelijks sprake kunnen zijn van het scheppen van extra werk. Over de zoveelste klap die de IJsselmeervissers wordt toegebracht heeft niet verder gepraat te worden. Die schijnen al lang niet mee te tellen.

Tuinbouw

Natuurlijk zijn er ook echte duidelijke argumenten vóór inpoldering. Ik reken hieronder de bosbouw voor de papierindustrie en de bloembollenteelt op het Enkhuizerzand, maar ons Westland zit nu al zo moeilijk door concurrentie uit het buitenland en de hoge productiekosten, dat vergroting van het tuinbouwareaal de problemen alleen maar zouden vergroten.

Drinkwater

Het belangrijkste is echter het ongewisse waarin de voorstanders ons laten over de problematiek van onze waterhuishouding in het algemeen en onze drinkwatervoorziening in het bijzonder. 's Winters en in het voorjaar hebben we namelijk dikwijls problemen met het opvangen van al het water, 's zomers komen we dikwijls water te kort en komt daardoor ook onze drinkwatervoorziening in gevaar. Tot slot valt het mij op dat niemand overweegt wat wij al niet zouden kunnen doen met de miljarden guldens voor het leefbaarder maken van het "oude" land, in plaats van ze te gebruiken voor het aanwinnen van nieuw land.

Apathie in de afdeling?

DE BASIS ACTIEF

door Frank van der Vorm

Als je zelf suggesties hebt voor deze rubriek, bel of schrijf dan naar de redactie en help hiermee andere afdelingen.

Veel afdelingen zullen het op dit moment moeilijk hebben. De actieve tijd van verkiezingsbijeenkomsten en daarmee samenhangende ledenwinst is al weer even voorbij. De ledenaanwas is vaak gestabiliseerd en de meeste afdelingen draaien op oud kader van twee à drie jaar terug. Het is een vast gegeven dat slechts een deel van de leden zich actief toont, bereid is om in een bestuur, commissie, redactie of werkgroep plaats te nemen. Komen er niet veel nieuwe leden, dan betekent dit dat er ook geen nieuw kader komt. Leden die vroeger passief waren zullen nu niet opeens bruisen van activiteit. Dit betekent dat dat je vaak met weinig mensen proberen moet de zaak draaiende te houden.

Knappen bestuursleden niet af op de passieve houding van veel leden, dan zijn er altijd wel redenen als studie, militaire dienst, werk of iets dergelijks die sommigen dwingen hun werkzaamheden neer te leggen. Er zijn maar weinig mensen die langer dan twee à drie jaar in een bestuur actief blijven en zo het dal kunnen overbruggen dat altijd tussen de verkiezingen ontstaat. Na de laatste Kamer-, Raads- en Statenverkiezingen waren de meeste mensen de politiek al weer zo moe dat er nauwelijks belangstelling was

voor de eerste directe verkiezingen van een Europees Parlement. We zullen tot de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1981 moeten wachten tot we weer een opbloei van de politieke belangstelling krijgen.

Wat nu?

Bij de pakken neer gaan zitten? De ontwikkeling over ons heen laten gaan? Nee, natuurlijk niet! Je zult je afdeling nu zoveel mogelijk in stand moeten blijven houden, want anders ben je straks tegen de verkiezings-tijd te laat. Je moet nu de basis leggen voor een uiterst actieve tijd van je afdeling die echt niet meer zo erg lang meer op zich zal laten wachten. Immers, over een jaar begint de verkiezingskoorts al weer. Een goede JOVD-afdeling zal dan overall mee voorop kunnen lopen, bouwend op een goede ondergrond. In dit en volgende artikelen wil ik suggesties geven over wat je kunt doen in deze slappe periode om straks sterk voor de dag te kunnen komen.

Prioriteiten leggen

Met passieve leden kunnen er geen grote bijeenkomsten worden gehouden met belangrijke sprekers, als je niet het risico wil lopen de gast voor schut te zetten voor een zaal gevuld met een handjevol belangstellenden. Ook een informatie- of kadercursus kan niet worden gebouwd op de interesse van slechts een enkeling. Dat is zonde van de tijd en moeite die de weinige actieve mensen daarin moeten steken. Stel daarom als afdeling prioriteiten en houd je bezig met minder arbeidsintensieve dingen.

Politieke uitspraken

Weinig tijd en moeite kost het om je regelmatig uit te spreken over onderwerpen uit de gemeentepolitiek in je woonplaats. Bespreek deze aan de hand van bijvoorbeeld de stukken van de gemeenteraad. Deze stukken -notulen, raadsagenda's, nota's en dergelijke- kun je vaak tegen weinig geld krijgen bij de gemeente. Anders kun je ze altijd inzien bij de afdeling Voorlichting. Ook zul je veel hebben aan de plaatselijke of regionale bladen. Over die onderwerpen kun je een brief schrijven aan de gemeenteraad die deze brief dan bij de ingekomen stukken moet behandelen. Stuur ook afschriften naar de pers, eventueel met toelichting. Het onderhouden van goede persoonlijke contacten met de pers is belangrijker dan je denkt. Het is niet alleen leuk voor de afdeling en jezelf wanneer erover de JOVD geschreven wordt, maar de lezers van de krant zien dan vaak wat van je afdeling en houden de indruk dat je afdeling actief is is, ook al ben je in je bezigheden sterk beperkt door een tekort aan actieve leden en kader. Dit zal de stap van twijfel naar tot JOVD-lid verkleinen. Aan de andere kant moet je niet verwachten dat mensen alleen al door de publiciteit lid worden. Wel is de publiciteit altijd een steun in de rug bij het werven van donaties en subsidies.

DE BASIS NIEUWS

door Rob Vermeer

Jóvenes Liberales

"Al Gobierno de Guatemala, Nosotros, políticos della Organización de Jóvenes Libertad y Democracia, los jóvenes liberales neerlandesos de Nimega mediante ésta damos expresión a nuestra preocupación por la violación de los derechos humanos de los políticos guatemaltecos por parte de brigades asesinas paramilitares y no oficiales. Al mismo tiempo manifestamos nuestra preocupación por el hecho de que los culpables de estas torturas, secuestros y asesinatos no son llevados a juicio. Les pedimos con insistencia que esto sí se haga.

Opinamos que todo individuo tiene el derecho de libre expresión (como indica el artículo 3 de la Declaración Universal de los Derechos Humanos), también los que critican al gobierno.

Como políticos queremos subraya que consideramos un problema internacional los casos de violación de los derechos humanos.

Atentamente,
de parte de sección,
el secretario

Wilfried Derksen"

Met deze brief heeft de afdeling Nijmegen het parlement van Guatemala laten weten dat zij bezorgd is over de activiteiten van paramilitaire moordbrigades in dat land. Deze brigades vermoorden mensen met afwijkende politieke meningen. De afdeling stuurde de brief op verzoek van Amnesty International in Nijmegen, dat zelf niets kon doen omdat er in Guatemala geen politieke gevangenen zijn. Voor verzending van de brief had het hoofdbestuur overigens goedkeuring gegeven.

Decentralisatie

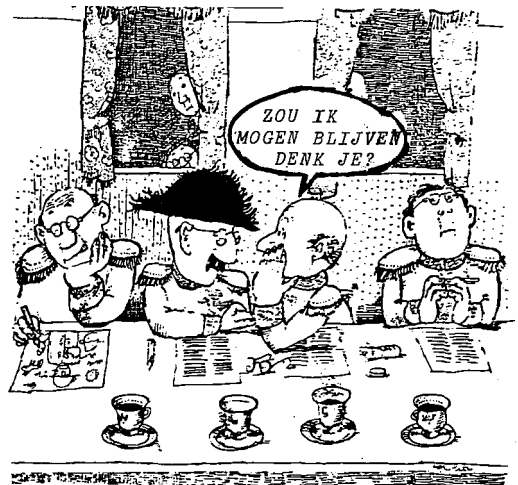
De grootste afdeling van de JOVD, de afdeling 't Gooi gaat conform de liberale principes decentraliseren. Er worden van deze afdeling vier nieuwe afdelingen afgesplitst, zodat de leden beter contact met het bestuur kunnen hebben en andersom. Om de bestaande eensgezindheid niet verloren te laten gaan, zullen de vijf afdelingen zich bundelen in een district. Ook is het de bedoeling dat men over en weer elkaars afdelingsbijeenkomsten kan blijven bezoeken. De vier nieuwe afdelingen worden: Hilversum e.o., Laren/Blaricum/Huizen, Naarden/Bussum en Vechtstreek. De naam van het district wordt 't Gooi e.o.

FLR

De Friese afdelingen -Drachten, Heerenveen, Leeuwarden en Sneek- hebben zich binnen het district Noord verenigd in de Friese Liberale Raad. Doel van dit samenwerkingsverband is enerzijds het stimuleren van de afdelingen en anderzijds het opzetten en coördineren van activiteiten in Friesland. Op het ogenblik is de FLR bezig met het opstellen van een beleidsprogramma. Hierin wordt het standpunt van de Friese JOVD over tal van provinciale aangelegenheden vastgelegd. Er is een uitvoerig ontwerp gemaakt dat in alle afdelingen wordt behandeld. Op 16 februari zal het programma door een provinciaal congres worden vastgesteld en worden aangeboden aan de Commissaris van de Koningin in Friesland. In het ontwerp voor het beleidsprogramma is voor de problematiek van de kleine kernen, de recreatie en defensie (luchtbasis Leeuwarden, oefenterreinen). Ook een hoofdstuk Friese cultuur ontbreekt natuurlijk niet. Andere activiteiten van de FLR zijn de uitgave van een informatiebulletin en de verwerving van subsidies.

Formatie

De leden van de afdeling Zuidhollandse Eilanden krijgen middels een formulier in hun afdelingsblad, Denk-tank de gelegenheid om een nieuw, nationaal kabinet te formeren. Het is de bedoeling om aan de hand van de binnengekomen formulieren vast te stellen welke samenstelling de lezers van Denk-tank het beste lijkt. De begeleidende tekst bij het formulier eindigt met de woorden: "Zet 'm op, maar doe het wel een beetje serieus. Degenen die er een boeltje van maken tellen uiteraard niet mee." Was dat bij echte formaties ook maar zo!

JOVD IN HET NIEUWS

Lezing Amnesty International voor JOVD:

Diskussie binnen A.I. over invoeren preventie-beleid

In Amnesty International is een discussie gaande over eventuele uitbreiding van werkerreinen en -doelen. Eén van die bespreekpunten is het wel of niet willen voorkomen van situaties in diverse landen, die regelrecht tegen de principes van deze beweging in zullen gaan. Amnesty International streeft de universele rechten van de mens na. Dit zou kunnen inhouden dat, als besloten zou worden voor deze preventieve doelstelling, deze beweging zich meer op politiek terrein gaat bewegen, wat totnu toe zorgvuldig vermeden werd. Aldus Alida van de Meulen en Titia van de Broek tijdens een lezing voor de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD) vrijdagavond in hotel restaurant Bonnema.

Erica Verkerk voor 15 mensen

Niets opdringen, maar ook geen uitstotingsproces

ZWOLLE - 'Van geen enkele politieke partij, dus ook niet van de VVD, kan gezegd worden dat die in mindere mate sociaal bewogen is. De VVD heeft dat etiket ten onrechte opgeplakt gekregen'. Deze woorden sprak VVD-Tweede Kamerlid Erica Verkerk terpstra maandagavond in wijk centrum Holtenbroek tijdens een door slechts vijftien mensen bijgewoonde bijeenkomst van de JOVD-Zwolle. Het thema van deze avond was 'Bestaat er een liberaal welzijnsbeleid'.

Het welzijnsbeleid van de VVD kenmerkt zich door het feit dat het niet groepsgericht is maar individueel. Mevrouw Verkerk merover: 'Wij willen de zogenaamde zwakkeren geen hulp opdringen of be-tuttelen maar ieder mens op zich bekijken'.

Zij trok hiervan leert tegen het uitstotingsproces waarbij iedereen die niet voldoet aan een algemeen gemiddelde status wordt weggeschoven naar de rand van de samenleving. Als voorbeelden noemde zij bepaalde gehandicapten, jongeren, kleurlingen en zigeuners. Mevrouw Verkerk: 'Deze mensen horen in het hart van de samenleving, waardoor er een

menselijker en kleuriger wereld ontstaat. Het liberaal welzijnsbeleid staat voor een veel kleuriger aanpak en niet hokjesgericht'.

Voor mensen die niet hun eigen keuzes kunnen doppen moet niet gezorgd worden maar samen met anderen mensen moet aan een oplossing worden gewerkt. Mevrouw Verkerk: 'Zorgen voor zoveel mogelijk mogelijkheden waaruit ieder mens zijn eigen keuze kan maken. Dit geldt ook voor ontwikkelingslanden die mevrouw Verkerk bestreedt met het etiket van de VVD, als zou deze in de sociale uitkeringen willen stappen. Mevrouw Verkerk merover: 'Het sociaal verzekeringshuis moet recht overeind blijven maar als er aan de ene kant gaten onvervuld blijven terwijl er in grote mate sprake van werkloosheid is, dan blijkt wel dat er iets scheef is gegroeid. En dat moeten we reëntrekken'.

Tenslotte riep mevrouw Verkerk de liberalen op om de mouwen op te stropen en hun stem te laten horen. 'Kom ervoor uit dat je liberaal bent en ga de kritiek niet uit de weg. Wij moeten ons door een bepaalde groep niet in een hoek laten drukken. Dat is een niet te aanvaarden onverdraagzaamheid'.

JOVD

Militaire terreinen voor woning- bouw

(Van een onzer verslaggevers)

BREDA - De JOVD-afdeling Breda heeft ten aanzien van enkele in Breda spelende militaire terreinen een standpunt bepaald. Militaire terreinen worden door de gemeente Breda gekocht moeten worden verdedigd, ten einde daar woningbouw op te plegen.

De gebouwen van de militaire terreinen zouden eveneens gesloopt moeten worden gemaakt voor woningbouw, terwijl de gebouwen naar de oefenterreinen moeten verhuizen. Ook spreekt JOVD het als zijn mening dat parkeergarages in de bovengronds moeten worden gezien onder meer het grondwaterpeil. De gebouwen moeten dan wel gecamoufleerd worden, zodat ze niet kastraten in het stadsbeeld slot vindt de JOVD dat uitbreiding van het voetgangersdomein in Breda, gezien de afstanden en het verkeerswenselijk is. Sandra Mox als zesde bestuurslid gek

DE DRIEMASTER

Orgaan van de onafhankelijke liberale Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie

Liberalisme in beweging

31e
jaargang

nr. 2

MAART 1980

DE DRIEMASTER

Orgaan van de onafhankelijke liberale
Jongeren Organisatie Vrijheid en, Democratie 'J.O.V.D.

REDACTIEADRES

Nieuwezijds Voorburgwal 282
1012 RT AMSTERDAM
tel 020 - 242000

REDACTIE

Hoofdredacteur
Marco Swart
Campuslaan 27-312
7522 NC ENSCHEDE
tel 053 - 892282

Gerard Derricks
Van Bijkershoeklaan 351
3527 XJ UTRECHT
tel 030 - 936035

Inge Kallen
Zocherstraat 139
3067 AV ROTTERDAM
tel 010 - 217106

Frank van der Vorm
Toutenburg 159
3328 WN DORDRECHT
tel 078 - 172867

Jan van Zanen
Lingerzijde 47
1135 AN EDAM
tel 02993 - 72910

Hoofdbestuurssauditor
Robert de Haze Winkelman
Laan van Poot 214
2566 EJ 'S-GRAVENHAGE
tel 070 - 655174

DRUKWERK

Drukkerij J van Meurs en Zoon BV
Burgemeester De Zeeuwstraat 2
2985 AP RIDDERKERK

ABONNEMENTSPRIJS

De abonnementsprijs bedraagt f27,50
per jaar, te voldoen op postgiro-
rekening 953500 ten name van
Penningmeester JOVD te Groningen.

KOPIJSLUITING

Bijdragen voor het volgend nummer
moeten uiterlijk dinsdag 18 maart
op het redactieadres binnen zijn.

ALGEMEEN SECRETARIAAT

Nieuwezijds Voorburgwal 282
1012 RT AMSTERDAM
tel 020 - 242000

HOOFDBESTUUR

Voorzitter
Frank de Grave
Verlengde Nieuwstraat 13a
9724 HA GRONINGEN
tel 050 - 121462

Vice-Voorzitter Politiek
Bart Lijdsman
Lavendelstraat 18b
3073 WD ROTTERDAM
tel 010 - 864562

Vice-Voorzitter Organisatie
Robert de Haze Winkelman
Laan van Poot 214
2566 EJ 'S-GRAVENHAGE
tel 070 - 655174

Algemeen Secretaris
Norbert Klein
Sint Stephanusstraat 58
6512 HW NIJMEGEN
tel 080 - 236722

Penningmeester
Ititia Siertsema
Moesstraat 87
9741 AB GRONINGEN
Tel 050 - 732884

Internationaal Secretaris
Robin Linschoten
Churchilllaan 133 "
1078 DM AMSTERDAM
tel 020 - 723613

Tweede Secretaris
Rob Vermeer
Generaal Spoorlaan 361
2283 GJ RIJSWIJK
tel 070 - 987397

MEDEWERKSTER VORMING

Karin Veneman
Welderlingstraat 58
3035 EA DRONRIJP
tel 05172 - 2099

INHOUDS OPGAVE

- Pag. 3 Liberalisme in orde
Pag. 4 Voorjaarscongres 1980
Pag. 5 Bewolkt met hier en daar een bui
Pag. 6 De rechten van de mens in het buitenlands beleid
Pag. 7 Liberaal buitenlands beleid
Pag. 9 De onmacht van de kamer is geen fictie
Pag. 9 Monarchie en democratie - even doordenken
Pag. 10 Liberalisme in beweging
Pag. 12 Kaderweekend
Pag. 13 Euthanasie toegestaan
Pag. 15 Tegen materialisme - Voor verantwoordelijkheid
Pag. 17 't Gooi
Pag. 18 De basis actief
Pag. 19 Nieuws van de basis
Pag. 20 JOVD in het nieuws

**DRIEMASTER, het schip van de vrijheid voortgestuwd
door verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid
en sociale rechtvaardigheid**

Liberalisme in orde

Het ontwerp-programma van de JOVD "Liberalisme In Beweging" heeft ruime publiciteit gekregen doordat sommigen meenden hierin een aanval op het koningshuis te kunnen lezen. Op dit misverstand ga ik verder niet in, belangstellenden moeten de betreffende passage maar eens goed lezen. Liever bespreek ik het stuk in zijn totaliteit, het stukje over de staatsvorm vormt immers minder dan 5 promille van de totale inhoud en is dus zolangzamerhand wat overbelicht geraakt.

Hand in hand?

Het ligt voor de hand om een vergelijking te trekken tussen LIB en het ontwerp Liberaal Manifest 1980 van de VVD. Beide stukken proberen immers een concrete invulling te geven aan de liberale beginselen en dat dan voor de wat langere termijn. Volgens de heer Geertsema liepen de stukken vrijwel parallel en leek het wel of er een personele unie tussen de VVD- en JOVD-auteurs was geweest. Natuurlijk, er waren wel wat verschillen, maar wat wil je, jongeren zijn altijd iets radicaler. Nee, VVD en JOVD gingen hand in hand de jaren tachtig in.

Bos

Is dat waar? Of zit er achter LIB wel degelijk een wezenlijk andere visie? Je kunt natuurlijk allerlei concrete puntjes uit beide stukken gaan vergelijken, maar allicht zie je dan door de bomen het bos niet meer. Ik wil liever de grote lijn van beide stukken, de visies op de komende jaren met elkaar vergelijken. Helaas is dat niet altijd even gemakkelijk. LIB heeft nog het karakter van een bundeltje opstellen waarin de eenheid zowel naar stijl als naar inhoud vaak ver te zoeken is.

Stereo

Bij het Manifest is dat beter, maar hier is er weer een ander euvel: het klinkt in stereo! Zowel van links als van rechts komt er geluid, links voert de boventoon maar rechts bepaalt het ritme. De toonzetting van het Manifest is tot schrik van de één en tot vreugde van de ander, optimistisch en vooruitstrevend. Maar er is ook een behoudende ondertoon. Zo is het bij-

voorbeeld opvallend hoe vaak juist de vooruitstrevende ideeën positief *kunnen* of *zouden kunnen* uitwerken. Progressief getinte ontwikkelingen *zullen* vaak optreden, zonder dat die ontwikkeling wordt bevorderd of zelfs maar positief beoordeeld. En dan zijn er nog de kleine lettertjes van het Liberaal Manifest. Algemeen en heel vanzelfsprekende zinnestjes, vaak maar een paar regeltjes na een vooruitstrevend geluid, die als je doordentk toch een behoorlijke beperking van dat geluid kunnen betekenen. De vaststelling van het Manifest zal niet het einde, maar het begin van de discussie in de VVD worden. Ik betwijfel dan ook of de invloed van het Manifest op de verkiezingsprogramma's van de VVD wel zo groot zal zijn.

Toch kan er vooral uit de inleiding van het Manifest wel worden opgemaakt vanuit welke visie het stuk is geschreven. De centrale zinsnede die steeds weer herhaald wordt, is *De mens is niet op de wereld om te doen wat anderen zeggen*. Telkens wordt er gepleit voor individuele verantwoordelijkheid en dat vanuit een zeer groot optimisme. Natuurlijk zijn er best grote problemen, maar als iedereen z'n hersens gebruikt en een beetje om elkaar denkt dan zal het allemaal best voor elkaar een handje te helpen.

Arm en rijk

Een tweede probleem dat in toenemende mate de aandacht van West-Europa zal opeisen, betreft de *gapende kloof* tussen arm en rijk. De mensonterende omstandigheden waaronder de meerderheid van de bevolking van deze planeet verkeert, vormen een belediging van de mensheid. Helaas is het economische hemd de gemiddelde West-Europeaan nog altijd nader dan de humanitaire rol, zodat we ook op dit gebied geen substantiële verbeteringen mogen verwachten. Toch mag de verslechterde economische situatie voor ons geen aanleiding zijn de hulp aan ontwikkelingslanden voor-

Zo zou de VVD dan met wat opgepoetste ideeën van twee decennia terug de problemen van de jaren tachtig te lijf moeten gaan.

Orde

Het is opvallend dat de inleiding zich beperkt tot signaleren. Er wordt nergens geprobeerd een analyse van het gesignaleerde te geven. Daar zit hem 't knelpunt. Want de zestiger jaren zijn niet voor niets doodgelopen. In een steeds complexere en dichter bevolkte samenleving zijn er steeds meer problemen die moeilijk zijn te onderkennen en nog moeilijker te beoordelen, maar die desondanks vragen om een snelle en overwogen aanpak - in aller belang. Dit betekent dat het steeds moeilijker is om als individu hierin verantwoordelijkheid te dragen. Zaken als sociaal-economisch beleid, milieu-beleid, defensie en ga zo maar door vragen soms om dwang in aller belang. De samenleving dreigt bij gebrek aan adequaat beleid steeds chaotischer te worden en de roep om orde klinkt steeds luider.

Uitdaging

Hierin ligt voor liberalen een gevaar, maar ook een uitdaging. Het gevaar van de opoffering van de individuele vrijheid - de uitdaging om die orde te realiseren met een zo groot mogelijke vrijheid van de mensen. Want de tegenstelling tussen individu en collectief is een valse. Natuurlijk legt het collectief beperkingen op aan het individu, maar het biedt tegelijkertijd ook nieuwe ontplooiingsmogelijkheden. Het is aan liberalen

In concreto, de Nederlandse ontwikkelingsinspanning mag niet worden teruggedraaid; de uitbreiding van de Europese Gemeenschap mag niet ten koste gaan van de EG-ontwikkelingshulp; de multilaterale hulpverleningsinstellingen mogen hun activiteiten niet verminderen. Het verwezenlijken van de tweede en derde doelstelling hangt uiteraard niet alleen van Nederland af. Wel is het zaak onze invloed in de genoemde richting aan te wenden.

Europa

De derde ontwikkeling waarvoor ik in dit verband kort de aandacht zou willen vragen, is die van de stagnatie van het Europees integratieproces. Een zorgwekkende ontwikkeling, omdat onze economische en democratische verworvenheden erdoor bedreigd worden. Er dreigt - ook onder degenen die in de campagne voor de Europese verkiezingen hun beste beentje voorzetten - een onmiskenbaar fatalisme te groeien. Het duurt allemaal te lang, er komt te weinig tot stand, het is duidelijker waar Europa het niet over eens is dan waarover men wel op één lijn zit.

Mij lijkt dit fatalisme ongerechtvaardigd en gevaarlijk. Ongegrond, omdat Keulen en Aken nu eenmaal niet in één dag zijn gebouwd. 'Integreren gaat van au': nationale belangen zijn realiteiten. In onze verzorgingsstaten, waar het groepsegoïsme geïnstitutionaliseerd is, doen regeringen niet graag afstand van verworvenheden. Dat kost stemmen. Maar daarom is dit fatalisme ook gevaarlijk! Want als kiezers verdere integratie niet belangrijk vinden, zullen politici dat evenmin doen. Daarom: juist wij liberalen, die 'Europa' al tijd hoog in ons vaandel hebben geschreven, mogen de komende jaren de moed niet laten zakken. Integendeel: nog meer dan vroeger zullen we onze vertegenwoordigers achter de broek moeten zitten. De VVD werkt aan een Liberaal Manifest; VVD en D'66 beginnen over enige tijd aan het schrijven van verkiezingsprogramma's. Voor JOVD'ers dus zaak om op tijd wakker te worden.

Idealisme

Samengevat: barometer staat op 'wisselvallig tot regen'. Het worden geen gemakkelijke jaren. Harde keuzer die door niemand meer kunnen worden genegeerde, zullen onvermijdelijk zijn. Voor de westerse democratieën is het te hopen, dat regeren weer eens zal worden opgevat als 'vooruitzien' in plaats van 'vooruitschuiven'. Voor ons liberalen komt het erop aan onze beginselen in praktijk te brengen, ook - misschien wel: juist - nu de omstandigheden slechter worden. Een dosis idealisme dat meer dan ooit noodzakelijk zijn.

De rechten van de mens in het buitenlands beleid

door René van Splunteren

Vorig jaar mei verscheen de nota "De rechten van de mens in het buitenlands beleid", die maandag 17 maart in de Tweede Kamer worden behandeld.

Hieruit blijkt het belang dat dit kabinet hecht aan een betere bescherming van de mensenrechten. De regeringsnota schetst een genuanceerd en realistisch beeld van de plaats, die bevordering van de mensenrechten in het beleid inneemt. De beperkingen, waaraan het mensenrechtenbeleid volgens de regering onderhevig is, krijgen een wat zwaarder accent dan de concrete activiteiten, die ons land zich voornemt te ontplooiën.

De kernpunten uit de nota zijn: De regering meent, dat de fase van het in internationaal verband formuleren van normen in feite is geëindigd. Wij zouden thans verkeren in een fase, waarin het hoofdprobleem wordt gevormd door het verzekeren van de naleving van de normen door de staten.

De regering stelt zich op het standpunt, dat klassieke en sociale grondrechten gelijkwaardig zijn, in die zin dat een menswaardig bestaan alleen mogelijk is wanneer zowel aan klassieke als aan sociale rechten wordt voldaan. De bevordering van de rechten van de mens vormt naar de mening van de regering één van de belangrijkste doelstellingen van het buitenlands beleid, maar kan niet de allesoverheersende doelstelling van dat beleid zijn.

Economische boycot

Hoewel er bij de 55 beleidsconclusies van de nota veel kritische kanttekeningen zijn te maken, kan ik hier slechts ingaan op twee zeer belangrijke en actuele punten. Dat is ten eerste beleidsconclusie 20. De regering stelt hier, dat maatregelen in het economische vlak slechts in aanmerking kunnen komen als andere middelen tot verbetering van de bestaande mensenrechtensituatie ontoereikend zijn gebleken.

Betekent dit, dat de regering een boycot van Zuid-Afrika zal nastreven?

Verder heeft de regering een beroep gedaan op ondernemingen, die vestigingen, filialen of vertegenwoordigingen in Zuid-Afrika hebben, om uitvoering te geven aan de in 1977 tot stand gekomen EEG-gedragscode. De ondernemingen is verzocht jaarlijks te rapporteren over de vooruitgang die bij de toepassing van de code is bereikt. Misschien zou de regering kunnen meedelen: -of de betrokken ondernemingen zich aan de gedragscode houden; -in hoeverre het verzoek tot rapportage wordt opgevolgd; -of de overige westerse landen aan het verzoek van de EG om een overeenkomstig beleid te voeren gehoor hebben gegeven; -in het geval deze zaken niet naar tevredenheid verlopen, welke concrete beleidsvoornemens de regering ter zake heeft.

Oostblok

Beleidsconclusie 44 luidt: *Zou men van Westerse zijde insisteren op toekening van volledige politieke vrijheid in de communistische landen, dan zouden de regeringen van die landen dit onvermijdelijk ervaren als een rechtstreekse bedreiging van hun bestaan. Daar het ontspanningsbeleid er juist op gericht is aan die regeringen geen aanleiding te geven zich bedreigd te voelen, zal het Westen op dit punt de nodige terughoudendheid moeten betrachten.*

Hieruit blijkt, dat de nota ontspanning ziet als een fase tussen koude oorlog en vrede. Te weinig wordt uitgewerkt, hoe de beide zaken - het eisen van volledige politieke vrijheid enerzijds en vermindering van vergrote spanning daardoor anderzijds - te verwezenlijken zijn. Het zou misschien beter zijn als uitgangspunt te nemen de diepgaande verschillen van zienswijze tussen Oost en West betreffende de meest wenselijke inrichting van

maatschappij en betreffen de plaats van de mens in de maatschappij.

Volgens de Sovjet-opvatting is de internationale spanning het gevolg van het militair evenwicht tussen Oost en West, en geen ontwikkeling maar een bepaalde toestand. Ideologische verdraagzaamheid is echter geenszins het gevolg. Ideologische strijd is het gevolg van de klassenstrijd en deze kan alleen in het Westen bestaan. Het gevolg van militaire ontspanning is in de visie van de Sovjet Unie dan ook een verheving van de ideologische strijd.

Het conflict over de naleving van de mensenrechten is vooral gebaseerd op de verschillende opvattingen over mensenrechten. Van den Berg onderscheidt in de Internationale Spectator van januari 1980: *de liberalistisch-individualistische opvatting*: "het welzijn van de menselijke samenleving is bereikt als het welzijn van de enkeling is gewaarborgd" en *de socialistisch-collectivistische opvatting*: het welzijn van het individu kan alleen worden bereikt via het welzijn van de maatschappij. De socialistische opvatting van mensenrechten heeft als basis: 1. Mensenrechten zijn klasserechten; 2. De realisering van sociaal-economische rechten heeft prioriteit; 3. Materiële garanties zijn van groter belang dan formele procedures; 4. Er bestaat een wederzijds verband tussen rechten en plichten.

Door deze verschillende uitgangspunten en definities van beide zijden is het niet juist om te blijven hameren op de naleving van de Slotaccorden van Helsinki, men zal deze juist meer inhoud moeten geven door in internationaal verband tot een nadere en juridisch bindende definitie van mensenrechten te komen. Momenteel kunnen immers Oost-Europese landen rustig elk document ondertekenen, waarin "eerbiediging van de rechten van de mens" wordt verlangd. Juist dit inhoudsloze ondertekenen moet voorkomen worden, opdat het naleven van de rechten van de mens in Oost-Europa ook in onze ogen meer inhoud krijgt.

INTERNATIONAAL

Liberaal buitenlands beleid

door Arjen van Rijn

Sinds een liberale minister de scepter zwaait op het departement van Buitenlandse Zaken is de vraag actueel geworden of de buitenlandse politiek van Nederland ruimte biedt voor een liberale invalshoek. In dit artikelje wil ik niet ingaan op het beleid van Van der Klaauw, noch op de lijnen waarlangs de Tweede Kamerfractie van de VVD zich op buitenlands gebied beweegt. De bedoeling is na te gaan of liberaal buitenlands beleid zich kan onderscheiden van buitenlands beleid zoals voorgestaan door andere politieke stromingen dan wel dat het buitenlandse beleid van Nederland wordt gevoerd los van de politieke achtergrond van de minister die dat beleid gestalte moet geven.

Het kader waarbinnen elke Nederlandse buitenlandse politiek, dus ook liberale - gevoerd kan worden, staat in grote lijnen vast en hangt sterk af van externe factoren. Nederland is een klein land, met een gering aantal inwoners, heeft een democratische regeringsvorm en maakt deel uit van het

westerse cultuurgebied, waarin klassieke christelijk-humanistische beginselen het denken in belangrijke mate bepalen. Deze inbedding in een culturele en ethische verwantschap, uit zich onder andere in een overeenstemmende politieke en sociaal-economische inrichting van de samenleving die vaak gezamenlijke belangen tot gevolg heeft. Daarom heeft Nederland gezocht naar aansluiting bij grotere verbonden op internationaal niveau van gelijkgestemde staten.

Het lidmaatschap van bijvoorbeeld de Europese Gemeenschap en van de NAVO beïnvloeden het kader waarbinnen Nederland zich internationaal beweegt. Het is voor een belangrijk deel via deze organisaties dat Nederland aan het internationale verkeer deelneemt. Terwijl ook dat deel van het Nederlandse buitenlandse beleid dat nog autonoom gevoerd wordt beïnvloed door het lid zijn van dergelijke verbanden en de daaraan ten grondslag liggende beginselen. Een voorbeeld van het laatste is het Nederlandse optre-

Arjen in actie

den in de Verenigde Naties. Positief geformuleerd: in eerste instantie wordt aansluiting gezocht bij lidstaten die ook tot dezelfde regionale organisaties behoren. Negatief geformuleerd: Nederland leunt graag een beetje tegen de grote partners aan. De werkelijke manoeuvreerruimte om een eigen gezicht te tonen lijkt voor Nederland dus klein. Of wordt die vrijwillig onnodig klein gehouden?

Henry Kissinger heeft gezegd dat er geen Nederlandse buitenlandse politiek bestaat. Het is begrijpelijk dat hij die indruk heeft. Ten eerste zal een Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken niet altijd oog hebben voor de subtiliteiten in het beleid van regeringen van kleine staten. Ten tweede wordt een land als de VS vaak alleen maar geconfronteerd met de uitkomst van een bepaald besluitvormingsproces, bijvoorbeeld in EG-verband, zonder op de hoogte te zijn van de invloed en positie van de staten die bij de besluitvorming betrokken zijn geweest.

Al kunnen we rustig stellen dat Nederland de wereld niet zal hervormen, zover als Kissinger wil ik toch niet gaan. Nederland kan wel degelijk een eigen inbreng in het internationale krachtenveld hebben, gebaseerd op specifiek Nederlandse uitgangspunten en verhoudingen. Nederland heeft, zowel relatief als absoluut, een grote economische kracht en een op export gerichte productie, bezit hoogwaardige technologieën en is thuisbasis van enige grote multinationale ondernemingen, die in combinatie met de financiële bereidheid inkomensverhoudingen in de wereld te veranderen kan leiden tot een belangrijke rol in de arm-rijkproblematiek.

Bovendien geeft het feit dat Nederland een klein land is ons de mogelijkheid om andere dan machtspolitieke overwegingen een vooraanstaande rol te spelen in het buitenlandse beleid, zonder dat onze geloofwaardigheid als bondgenoot in gevaar komt. De kunst van het voeren van beleid met een Nederlands gezicht bestaat in het zo grondig mogelijk gebruik

maken van deze specifiek voor Nederland geldende factoren, gegeven natuurlijk het raamwerk van grotere verbanden waarbinnen ons land nu eenmaal heeft gekozen te opereren.

Is het benutten van die factoren afhankelijk van de vraag of er een socialist, een christen-democraat dan wel een liberaal aan het roer staat? Het ontwerp Liberaal Manifest 1980 geeft op het eerste gezicht aanleiding tot een negatief antwoord. De

daarin genoemde uitgangspunten voor een liberaal buitenlands beleid komen jammer genoeg niet veel verder dan een opsomming van het bovengenoemde algemene kader waarbinnen ons internationale beleid zich moet bewegen. Dit kader geldt net zo goed voor socialisten en christen-democraten.

Wel wordt een goede aanzet gegeven als nadrukkelijk gesteld wordt dat voor liberalen elk Nederlands handelen dient te berusten op de beginselen van vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid. Wat houdt dit praktisch in?

Mijns inziens is de eerste consequentie dat men het raamwerk waarbinnen het buitenlands beleid zich afspeelt niet als onwrikbaar ziet. Lidmaatschap van EG en NAVO staan niet ter discussie, maar een nieuwe plaatsbepaling binnen deze organisaties zou in overweging kunnen komen. Verantwoordelijkheid kan heel wel inhouden dat meer gebruik gemaakt wordt van de horzelfunctie die Nederland kan vervullen, dat men zich door een zelfstandige stem meer profileert en optimaal de mogelijkheden om invloed uit te oefenen gebruikt, eventueel in samenwerking met gelijk gesitueerde partners als Denemarken en Ierland.

Een tweede consequentie van het hanteren van deze vier liberale uitgangspunten is dat men zich algemeen beter rekenschap dient te geven van zijn internationaal handelen en dit constant moet toetsen aan de genoemde beginselen. Met open geest, wat niet altijd het invullen in oude lijnen betekent, liberaal beleid is niet alleen maar het verdedigen van eigen belangen.

Kissinger in actie

Vrijheid betekent niet alleen geestelijke vrijheid voor alle wereldburgers, economische vrijheid is net zo noodzakelijk. Aan verandering van de mondiale economische structuren valt vanuit deze invalshoek dus nauwelijks te ontkomen. Als we hier-

aan positief meewerken kunnen we onze liberale ideeën beter verwezenlijken dan wanneer we ons afsluiten voor de uitdaging.

De Europese democratieën zijn vaak geneigd de westerse interpretatie van de rechten van de mens als enige juiste te zien. Een gevolg hiervan is dat de discussie hierover bijvoorbeeld in de Verenigde Naties volkomen vast zit. Een Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens is niet haalbaar als zijn functie niet opnieuw wordt ingevuld. Onze verantwoordelijkheid en verdraagzaamheid gebieden ons de dialoog met de niet-gebonden landen weer aan te gaan. We moeten werkelijk luisteren naar hun eigen inzichten en hun afwijkingen over bepaalde mensenrechten en hun afweging daarvan. Niet om onze principes in te leveren, maar wel om gezamenlijke pogingen te ondernemen verbetering te brengen in de humanitaire situatie in de wereld, ondermeer door het beter afstemmen van de taken van een Hoge Commissaris op verlangens die aan beide kanten leven. Naast het toezien op de naleving van de klassieke mensenrechten zou deze persoon bij uitstek geschikt zijn om nadere invulling te geven aan het onlangs door de Algemene Vergadering als mensenrecht geformuleerde recht op ontwikkeling.

En hoe durven wij te praten over rechtvaardigheid als we niet werkelijk alle middelen aanwenden om de apartheidspolitiek van de Zuid-Afrikaanse regering te beëindigen, ondanks alle verwijten over selectieve verontwaardiging. Het is niet altijd verstandig de gemakkelijkste weg te bewandelen.

Dit waren slechts enkele korte voorbeelden. Het raamwerk voor een liberaal buitenlands beleid is niet in twee zinnen aan te geven. Dat is ook niet de bedoeling van dit artikel. Ik wil echter stellen dat de liberale beginselen wel degelijk de mogelijkheid bieden voor het voeren van een liberaal buitenlands beleid anders dan langs de gebaande wegen, anders ook dan socialisten en christen-democraten. Die mogelijkheid dienen wij te benutten, zodat Nederland, gegeven de haar ter beschikking staande ruimte, optimaal gebruik kan maken van haar kansen een eigen rol te spelen in het internationale verkeer. Het raamwerk staat groten-deels vast. Maar laten we als liberalen eens nadenken hoe we daarbinnen onze liberale beginselen tot uiting willen brengen.

De onmacht van de kamer is geen fictie

door Eric Kersbergen

In het Liberaal Manifest 1980 wordt in het hoofdstuk "Mens en staat" gesteld: ... *De onmacht van de Kamer is een fictie*. Deze stelling wordt onderbouwd met een verwijzing naar de wettekst waarin de Kamer het recht van initiatief en van enquête worden toegekend. Hoewel de feitelijke macht van de Kamer niet al te veel moet worden gereïtieveerd, mag men niet voorbijgaan aan het verschil tussen theoretische voorschriften en praktijk. Voor de duidelijkheid zal ik al mijn bezwaren opsommen.

RECHT VAN ENQUETE: Sinds 1946 heeft de Tweede Kamer geen gebruik meer gemaakt van haar recht om een officieel onderzoek in te stellen, compleet met het horen van getuigen onder ede.

RECHT VAN INITIATIEF: Slechts 5% van alle wetsvoorstellen zijn initiatief-wetsontwerpen uit de Kamer, de overige komen van de regering. Bovendien wordt van de wetsvoorstellen uit de Kamer slechts 21% uiteindelijk tot wet verheven, tegen 97% van de voorstellen van de regering. Als oorzaak moet ondermeer het verschil in mogelijkheden een deugdelijk ontwerp van wet op te

stellen tussen regering enerzijds en parlement anderzijds aangewezen worden. Denk maar aan de gespecialiseerde departementen met hun vele ambtenaren - het parlement kan hier nauwelijks iets tegenover stellen.

ALGEMENE MAATREGELEN VAN BESTUUR: Volgens artikel 57 van de Grondwet heeft de Kroon - en dus niet de Kamer - de bevoegdheid om zelfstandig maatregelen met wetkracht uit te vaardigen, zogenaamde algemene maatregelen van bestuur. Dat dit wetsartikel wel functioneert blijkt uit het feit dat tussen 1965 en 1974 jaarlijks gemiddeld 238 algemene maatregelen van bestuur werden uitgevaardigd, tegen 74 wetten die met medewerking van de Kamer tot stand kwamen. Het aantal ministeriele verordeningen, die ook zonder de Kamer tot stand kwamen, ligt nog aanzienlijk hoger.

DELEGATIE-RECHTGEVING: Tenslotte wil ik nog melding maken van het feit dat de toename van de overheidszaken in de twintigste eeuw er toe leidt dat in de wet alleen enkele basisprincipes worden neergelegd, die dan door lagere wetgevers moeten worden ingevuld.

Men kan naar mijn mening dan ook gerust stellen dat de uitoefening van de *wetgevende* macht thans in overwegende mate in handen van de *uitvoerende* macht is. Hiermee wil ik aantonen dat hoewel de Kamer formeel over een aanzienlijke macht beschikt, de feitelijke ontwikkelingen deze theoretische macht aanzienlijk beperkt hebben. Mijns inziens zou de stelling *De onmacht van de Kamer is géén fictie* in de huidige tijd zeer wel kunnen gelden.

Bij "onmacht van de Kamer" moet men een duidelijk onderscheid maken met de onmacht van de Parlementaire Democratie ten opzichte van de maatschappij als geheel, door de opkomst van instellingen als vakbonden en banken, met een macht gelijkwaardig aan die van het parlement. Aan de andere kant is er de door mij gesignaleerde onmacht van de Kamer tegenover de macht van de regering. Dat er daarnaast ook weer sprake is van een zekere onmacht van de regering tegenover haar eigen gespecialiseerde ambtenaren is een feit waar het Liberaal Manifest gelukkig wel aandacht aan besteedt.

Monarchie en democratie - even dóórdedenken

door Marco Swart

Zelfs kan gesteld worden dat in principe in een democratie verkiezing van het staatshoofd de voorkeur verdient. Deze opmerking in Liberalisme in beweging klinkt zo op het eerste gehoor erg logisch. Wie even doordent zal echter ontdekken dat deze stelling eigenlijk erg oppervlakkig is. Je kunt als democraat namelijk best een principiële voorkeur voor de monarchie koesteren. Ook in een democratisch land als Nederland zijn er diverse ambtsdragers die niet gekozen worden. Neem bijvoorbeeld de rechters. Hoewel rechters wel degelijk politieke invloed hebben - denk maar aan abortus of stakingsrecht - worden ze niet gekozen. Dat strookt immers niet met de functie die ze hebben: het zo objectief mogelijk uitleggen van de wet. Of een ambtsdrager gekozen moet worden hangt ook in een democratie dus af van zijn functie. Laten we dus de functie van staats-

hoofd in Nederland eens nader bekijken. Die heeft eigenlijk twee hoofdbestanddelen. Ten eerste is het staatshoofd een symbool van de eenheid en de continuïteit van de Nederlandse staat. Dacht iemand dat Dries de Joop, ook al kreeg hij een meerderheid, ooit echt de eenheid van Nederland zou kunnen verbeelden - om over de continuïteit maar te zwijgen? De symbolische functie heeft een emotioneel en mystiek karakter wat goed strookt met erfopvolging die een soortyclijk karakter heeft, maar wat bij verkiezing juist politiek misbruikt zou kunnen worden. Ten tweede speelt het staatshoofd een regulerende rol in de kabinetsformatie. Een verkozen staatshoofd zal het moeilijker vallen boven de partijen te staan - je vraagt toch ook niet om een gekozen scheidsrechter bij een voetbalwedstrijd? Hij zal zijn politieke vrienden bevoorstellen of uit vrees voor wat vervijft

juist benadelen.

Een verkozen staatshoofd zou zelfs een gevaar voor de democratie kunnen zijn en wel op twee manieren. Het staatshoofd zou zelf een politieke rol kunnen gaan spelen buiten de ministeriële verantwoordelijkheid en dus buiten parlementaire controle - hij is immers zelf gekozen! Gaulisme is bepaald geen ideale vorm van democratie. Het staatshoofd zou zich ook net als nu buiten de politieke kunnen houden. Maar waar kiezen de kiezers dan eigenlijk voor? Zulke verkiezingen worden vermoedelijk schijnvertoningen, met veel aandacht voor de personen waardoor men wordt afgeleid van de echte politieke kwesties, of een extra peiling over het kabinetsbeleid.

De auteur van bovengenoemde stelling moet zich eens realiseren dat democratie meer gaaiend is met doorzichte standpunten dan met de roep om te stemmen.

Mens en wereld

1:
Het Nederlandse veiligheidsbeleid heeft primair tot doel vreedzame verhoudingen tussen de lidstaten van de NAVO en die van het Warschau-pact te bevorderen. Hiertoe streeft ons land in bondgenootschappelijk verband, naar het behoud van een geloofwaardig westerse defensie en het in overleg met lidstaten van het Warschau-pact tot stand komen van wederzijdse en evenwichtige maatregelen tot beheersing en vermindering van de bewapening.

2:
Het tot stand komen van rechtvaardiger verhouding tussen ontwikkelingslanden en ontwikkelde staten is een hoofddoelstelling van liberaal buitenlands beleid. Nederland streeft er, zowel in bilateraal als in multilateraal verband, naar ontwikkelingshulp als regel af te stemmen op de behoeften van de armsten in de wereld.

3:
De Europese integratie mag niet in het slop raken. Het Nederlands streven dient gericht te zijn op verdere democratisering van de Gemeenschap, op totstandkoming van een economische en monetaire unie en op evenwichtige verhoudingen tussen arme en rijke regio's. Vergroting van en fundamentele wijzigingen in de samenstelling van het EG-budget zijn hiertoe noodzakelijk.

Mens en omgeving

* Milieu

1:
De maatschappelijke kosten die veroorzaakt worden door een bepaalde productie moeten conform het beginsel "de vervuiler betaalt" in de prijzen worden doorberekend.

2:
Om vervuiling zoveel mogelijk tegen te gaan dienen produkten met een lage vervuilingsgraad zo goedkoop mogelijk te zijn in relatie tot meer vervuulende produkten. Heffingen, subsidies en andere financiële tegemoetkomingen bij investeringen, maar ook verlagings of verhoging van indirecte belastingen zijn middelen die gebruikt dienen te worden. Via een stringent vergunningen-beleid en een actief gebruik van verbodsbepalingen is het voor de toekomst mogelijk in-acceptabele productie tegen te gaan.

3:
Ecologisch waardevolle gebieden mogen niet verder worden aangetast.

4:
Een geleidelijke uitbouw en aanpassing van de milieuvorschriften geeft de industrie de gelegenheid om nieuwe, minder vervuulende processen en produkten te ontwikkelen. Waar dit aanpassingsproces niet door een onderneming zelf te dragen is en ook niet redelijkerwijze door deze dient te worden gedragen, kan de overheid subsidies geven. Meerjarenplannen voor verschillende bedrijfstakken en regio's zijn hiertoe noodzakelijk.

5:
Omdat ieder extra individu verder beslag legt op grondstoffen en milieu, dient gestreefd te worden naar stabilisatie van de bevolking. Ook in het kader van ontwikkelings-samenwerking dient aan de bevolkingsproblematiek aandacht te worden besteed.

* Ruimtelijke ordening

1:
Ruimtelijke ordening en planologie is eigenlijk het vertaalkwerk van maatschappelijke ontwikkelingen in een ruimtelijk kader en is het instrument waarmee de overheid in staat wordt gesteld de in en door de samenleving gewenste oplossingen (ruimtelijk) te vertalen en te verwezenlijken.

2:
Het ruimtelijke en ook het milieubeleid is er in de eerste plaats om onder weliswaar strikte voorwaarden de mens in een zo aangenaam mogelijke omgeving zich te kunnen laten ontplooiën. Tot die voorwaarden behoort dat de vrijheid van de één de vrijheid van de ander niet mag beknotten door hinder en vervuiling. Het horen van de direct betrokkenen is daarbij uiteraard een principiële liberale voorwaarde.

Liberalisme

Stellingen van

3:
We kunnen ons nauwelijks veroorloven met ruimte te morsen. Ruimte kan ook meestal maar éénmaal gebruikt worden. Ruimte is schaars, onvermeerbaar en derhalve zeer waardevol.

4:
Het ruimtelijk beleid wordt zo dicht mogelijk bij de burger en zo overzichtelijk mogelijk gevoerd, opdat de burger weet waar hij aan toe is.

5:
Regionale streekplannen zullen globaal en lokale bestemmingsplannen zullen meer in concreto de best denkbare kwalitatief hoogwaardige inrichting van het in het plan begrepen gebied moeten aangeven.

6:
Scheppen en handhaven van werkgelegenheid is een zodanig belangrijk element in de maatschappij dat milieu- en ruimtelijke beleid dienend moeten opereren teneinde de gewenste activiteiten mogelijk te maken. Ruimte en milieu stellen voorwaarden en dus grenzen, maar geven tegelijkertijd aan op welke wijze binnen de grenzen kan worden geopenbaard.

7:
Wonen, werken en recreëren moeten zoveel mogelijk geconcentreerd worden. Liberalen zullen dus ter verbetering van het leefklimaat in het algemeen streven naar concentratie van het menselijk handelen. Spreiding is morsen met ruimte. Dit geldt zowel voor kruimelige suburbanisatie als voor onbepaalde vrije vestiging.

8:
Ten aanzien van kleine kernen is de groeimogelijkheid gelegen in het huisvesten van de eigen sociaal-economisch gebonden bevolking. Een intensief beleid tot instandhouding van de leefbaarheid wordt gevoerd.

in beweging

hoofdstuk 1 - 5

9: Het door falend ruimtelijk beleid overtollige verkeer dient te worden gereduceerd. Liberalen gaan er echter van uit dat eenieder zich mag verplaatsen zoals hij dat wil. Dat betekent dat het openbaar vervoer een aantrekkelijk alternatief voor de auto moet bieden.

Mens en recht

1: Het Nederlandse rechtsstelsel dient op korte termijn toegankelijker voor de burger te worden gemaakt. Kernpunt daarbij is: "juridische zelfhulp".

2: Strafb bedreiging en -oplegging zijn slechts gerechtvaardigd indien en voorzover de overheid geen andere mogelijkheid ter beschikking staat om de naleving van die regels af te dwingen, en de straf geacht kan worden afschrikwekkend dan wel heropvoedend te zijn.

3: Zowel maatschappij als delinquenten zijn er mee gediend wanneer de veroordelingen tot onvoorwaardelijke vrijheidsstraf radicaal zouden worden teruggebracht.

4: Aan slachtoffers van misdrijven dient meer aandacht geschonken te worden.

5: Euthanasie op grond van de ongestoorde vrije wil van het individu, acht de JOVD toelaatbaar. Wel dient hiervoor een waterdichte juridische regeling te worden getroffen, waarbij het euthanasie-codicil een centrale rol kan spelen.

Mens en welzijn

1: Het welzijnsbeleid dient op gemeentelijk niveau bepaald en gefinancierd te worden.

2: Bij decentralisatie van welzijnsbeleid mag uniformiteit worden opgeofferd, de kwaliteit van een wettelijk vast te stellen minimum niet.

3: CRM dient de gemeenten per inwoner een bijdrage in de financiering van het welzijnswerk te geven. De hoogte van deze bijdrage moet gerelateerd zijn aan een classificatie van de gemeenten naar regio, bevolkingsdichtheid en naar bevolkingssamenstelling.

4: Per gemeente of deelgemeente dient één welzijnsinstelling met een multidisciplinair team de eerstelijns voorzieningen te verzorgen.

5: Welzijnsbeleid dient mensen in evidente achterstandsituaties actief te steunen, maar moet overigens terughoudend en facilitair zijn.

6: Bij nieuwbouw voor welzijnsdoelinden dient altijd multifunctionaliteit te worden bereikt.

7: Particulier initiatief dient gestimuleerd te worden door het ter beschikking stellen van infra-structurele faciliteiten.

8: Professionele welzijnswerkers dienen als voornaamste taak te hebben: het trainen en ondersteunen van vrijwilligers.

9: De uitvoering van welzijnswerk dient zo veel mogelijk te geschieden door vrijwilligers.

Mens en staat

1: Vanuit een principiële, liberale visie verdient de verkiezing van openbare gezagsdragers de voorkeur boven benoeming. Op grond van doelmatigheidsoverwegingen kiest de JOVD echter voor handhaving van de benoeming door de Kroon van de burgemeesters en de Commissarissen der Koningin.

2: De JOVD is principieel voorstander van verkiezing van het staatshoofd. De JOVD heeft er echter op dit moment nog geen behoefte aan haar principiële voorkeur te effectueren.

3: De Eerste Kamer wordt afgeschaft. De Tweede Kamer wordt uitgebreid. De bestaffing van kamerleden, zowel secretariaal als wetenschappelijk wordt verbeterd.

4: Het huidige systeem van evenredige vertegenwoordiging blijft gehandhaafd. Invoering van kiesdrempels wordt afgewezen. Het passief kiesrecht wordt verlaagd tot achttien jaar. Het effect van voorkeursstemmen wordt vergroot.

5: Er dient een systeem van consultatieve referenda te worden ingevoerd. Niet alleen op nationaal, doch ook op lokaal en provinciaal niveau.

6: De bestuurlijke organisatie van de toekomst dient gekenmerkt te worden door een zo groot mogelijke formele scheiding tussen beleidsvorming en beleidsuitvoering.

7: Een marginaal toetsingsrecht van wetten in formele zin aan de Grondwet wordt ingevoerd. Hiertoe wordt een speciale kamer van de Hoge Raad ingesteld.

Mens en wereld

1:

Het Nederlandse veiligheidsbeleid heeft primair tot doel vreedzame verhoudingen tussen de lidstaten van de NAVO en die van het Warschau-pact te bevorderen. Hiertoe streeft ons land in bondgenootschappelijk verband, naar het behoud van een geloofwaardig westerse defensie en het in overleg met lidstaten van het Warschau-pact tot stand komen van wederzijdse en evenwichtige maatregelen tot beheersing en vermindering van de bewapening.

2:

Het tot stand komen van rechtvaardiger verhouding tussen ontwikkelingslanden en ontwikkelde staten is een hoofddoelstelling van liberaal buitenlands beleid. Nederland streeft er, zowel in bilateraal als in multilateraal verband, naar ontwikkelingshulp als regel af te stemmen op de behoeften van de armsten in de wereld.

3:

De Europese integratie mag niet in het slop raken. Het Nederlands streven dient gericht te zijn op verdere democratisering van de Gemeenschap, op totstandkoming van een economische en monetaire unie en op evenwichtige verhoudingen tussen arme en rijke regio's. Vergroting van en fundamentele wijzigingen in de samenstelling van het EG-budget zijn hiertoe noodzakelijk.

Mens en omgeving

* Milieu

1:

De maatschappelijke kosten die veroorzaakt worden door een bepaalde productie moeten conform het beginsel "de vervuiler betaalt" in de prijzen worden doorberekend.

2:

Om vervuiling zoveel mogelijk tegen te gaan dienen produkten met een lage vervuilingsgraad zo goedkoop mogelijk te zijn in relatie tot meer vervuilende produkten. Heffingen, subsidies en andere financiële tegemoetkomingen bij investeringen, maar ook verlaging of verhoging van indirecte belastingen zijn middelen die gebruikt dienen te worden. Via een stringente vergunningen-beleid en een actief gebruik van verbodsbepalingen is het voor de toekomst mogelijk in-acceptabele productie tegen te gaan.

3:

Ecologisch waardevolle gebieden mogen niet verder worden aangetast.

4:

Een geleidelijke uitbouw en aanpassing van de milieuvoorschriften geeft de industrie de gelegenheid om nieuwe, minder vervuilende processen en produkten te ontwikkelen. Waar dit aanpassingsproces niet door een onderneming zelf te dragen is en ook niet redelijkerwijze door deze dient te worden gedragen, kan de overheid subsidies geven. Meerjarenplannen voor verschillende bedrijfstakken en regio's zijn hiertoe noodzakelijk.

5:

Omdat ieder extra individu verder beslag legt op grondstoffen en milieu, dient gestreefd te worden naar stabilisatie van de bevolking. Ook in het kader van ontwikkelings-samenwerking dient aan de bevolkingsproblematiek aandacht te worden besteed.

* Ruimtelijke ordening

1:

Ruimtelijke ordening en planologie is eigenlijk het vertaalwerk van maatschappelijke ontwikkelingen in een ruimtelijk kader en is het instrument waarmee de overheid in staat wordt gesteld de in en door de samenleving gewenste oplossingen (ruimtelijk) te vertalen en te verwezenlijken.

2:

Het ruimtelijke en ook het milieubeleid is er in de eerste plaats om onder weliswaar strikte voorwaarden de mens in een zo aangenaam mogelijke omgeving zich te kunnen laten ontplooiën. Tot die voorwaarden behoort dat de vrijheid van de één de vrijheid van de ander niet mag beknotten door hinder en vervuiling. Het horen van de direct betrokkenen is daarbij uiteraard een principiële liberale voorwaarde.

Liberalisme

Stellingen van

3:

We kunnen ons nauwelijks veroorloven met ruimte te morsen. Ruimte kan ook meestal maar éénmaal gebruikt worden. Ruimte is schaars, onvermeerbaar en derhalve zeer waardevol.

4:

Het ruimtelijk beleid wordt zo dicht mogelijk bij de burger en zo overzichtelijk mogelijk gevoerd, opdat de burger weet waar hij aan toe is.

5:

Regionale streekplannen zullen globaal en lokale bestemmingsplannen zullen meer in concreto de best denkbare kwalitatief hoogwaardige inrichting van het in het plan begrepen gebied moeten aangeven.

6:

Scheppen en handhaven van werkgelegenheid is een zodanig belangrijk element in de maatschappij dat milieu- en ruimtelijke beleid dienend moeten opereren teneinde de gewenste activiteiten mogelijk te maken. Ruimte en milieu stellen voorwaarden en dus grenzen, maar geven tegelijkertijd aan op welke wijze binnen de grenzen kan worden geope-reerd.

7:

Wonen, werken en recreëren moeten zoveel mogelijk geconcentreerd worden. Liberalen zullen dus ter verbetering van het leefklimaat in het algemeen streven naar concentratie van het menselijk handelen. Spreiding is morsen met ruimte. Dit geldt zowel voor kruimelige suburbanisatie als voor onbeperkte vrije vestiging.

8:

Ten aanzien van kleine kernen is de groeimogelijkheid gelegen in het huisvesten van de eigen sociaal-economisch gebonden bevolking. Een intensief beleid tot instandhouding van de leefbaarheid wordt gevoerd.

in beweging

hoofdstuk 1 - 5

9:
Het door falend ruimtelijk beleid overtollige verkeer dient te worden gereduceerd. Liberalen gaan er echter van uit dat eenieder zich mag verplaatsen zoals hij dat wil. Dat betekent dat het openbaar vervoer een aantrekkelijk alternatief voor de auto moet bieden.

Mens en recht

1:
Het Nederlandse rechtsstelsel dient op korte termijn toegankelijker voor de burger te worden gemaakt. Kernpunt daarbij is: "juridische zelfhulp".

2:
Strafbedreiging en -oplegging zijn slechts gerechtvaardigd indien en voorzover de overheid geen andere mogelijkheid ter beschikking staat om de naleving van die regels af te dwingen, en de straf geacht kan worden afschrikwekkend dan wel heropvoedend te zijn.

3:
Zowel maatschappij als delinquenten zijn er mee gediend wanneer de veroordelingen tot onvoorwaardelijke vrijheidsstraf radicaal zouden worden teruggebracht.

4:
Aan slachtoffers van misdrijven dient meer aandacht geschonken te worden.

5:
Euthanasie op grond van de ongestoorde vrije wil van het individu, acht de JOVD toelaatbaar. Wel dient hiervoor een waterdichte juridische regeling te worden getroffen, waarbij het euthanasie-codicil een centrale rol kan spelen.

Mens en welzijn

1:
Het welzijnsbeleid dient op gemeentelijk niveau bepaald en gefinancierd te worden.

2:
Bij decentralisatie van welzijnsbeleid mag uniformiteit worden opgeofferd, de kwaliteit van een wettelijk vast te stellen minimum niet.

3:
CRM dient de gemeenten per inwoner een bijdrage in de financiering van het welzijnswerk te geven. De hoogte van deze bijdrage moet gerelateerd zijn aan een classificatie van de gemeenten naar regio, bevolkingsdichtheid en naar bevolkingssamenstelling.

4:
Per gemeente of deelgemeente dient één welzijnsinstelling met een multidisciplinair team de eerstelijns voorzieningen te verzorgen.

5:
Welzijnsbeleid dient mensen in evidente achterstandsituaties actief te steunen, maar moet overigens terughoudend en facilitair zijn.

6:
Bij nieuwbouw voor welzijnsdoeleinden dient altijd multifunctionaliteit te worden bereikt.

7:
Particulier initiatief dient gestimuleerd te worden door het ter beschikking stellen van infra-structurele faciliteiten.

8:
Professionele welzijnswerkers dienen als voornaamste taak te hebben: het trainen en ondersteunen van vrijwilligers.

9:
De uitvoering van welzijnswerk dient zo veel mogelijk te geschieden door vrijwilligers.

Mens en staat

1:
Vanuit een principiële, liberale visie verdient de verkiezing van openbare gezagsdragers de voorkeur boven benoeming. Op grond van doelmatigheidsoverwegingen kiest de JOVD echter voor handhaving van de benoeming door de Kroon van de burgemeesters en de Commissarissen der Koningin.

2:
De JOVD is principieel voorstander van verkiezing van het staatshoofd. De JOVD heeft er echter op dit moment nog geen behoefte aan haar principiële voorkeur te effectueren.

3:
De Eerste Kamer wordt afgeschaft. De Tweede Kamer wordt uitgebreid. De bestaande van kamerleden, zowel secretarieel als wetenschappelijk wordt verbeterd.

4:
Het huidige systeem van evenredige vertegenwoordiging blijft gehandhaafd. Invoering van kiesdrempels wordt afgewezen. Het passief kiesrecht wordt verlaagd tot achttien jaar. Het effect van voorkeursstemen wordt vergroot.

5:
Er dient een systeem van consultatieve referenda te worden ingevoerd. Niet alleen op nationaal, doch ook op lokaal en provinciaal niveau.

6:
De bestuurlijke organisatie van de toekomst dient gekenmerkt te worden door een zo groot mogelijke formele scheiding tussen beleidsvorming en beleidsuitvoering.

7:
Een marginaal toetsingsrecht van wetten in formele zin aan de Grondwet wordt ingevoerd. Hiertoe wordt een speciale kamer van de Hoge Raad ingesteld.

Kaderweekend

Een dertigtal JOVD-ers verzamelde zich zaterdag 26 januari in een jeugdherberg in Apeldoorn om zich twee dagen lang grondig te bezinnen op het ontwerp politiek beleidsprogramma 1980-1985 van de JOVD, "Liberalisme in beweging". Doel van de kadercursus was niet alleen bezinning op het liberalisme en de praktische uitwerking hiervan, maar ook het voorbereiden van een aantal JOVD-ers op de discussies binnen de VVD over het Liberaal Manifest 1980.

Begonnen werd met een inleiding van Gijs de Vries, voormalig voorzitter van de JOVD. Gijs schetste de ontwikkeling van het liberalisme in Nederland en de plaats van de JOVD daarin. Hij besloot zijn verhaal met een beschouwing over de rol die het beleidsprogramma en het Manifest zouden moeten spelen: zuivering en verbreding van het liberalisme en een prikkel tot nieuwe activiteit.

Aansluitend werd het deel "Mens en wereld" uit het JOVD-stuk besproken. Belangrijkste punt van discussie was de vraag of er in feite niet werd gekozen voor het door laten lopen van de bewapeningsspiraal. De bespreking van de overige delen geschiedde in groepjes die elk een deel met de auteurs bespraken. De discussies waren vaak diepgravend, maar in hoofdlijnen kon men zich toch wel vinden in de ontwerptekst.

Dit bleek ook in de plenaire discussie die volgde op de groepsrapportage. Toch leverde een aantal punten duidelijk verdeelde meningen op. Voornaamste strijdpunt was de ondernemingsdemocratisering. Een aantal deelnemers vond het toch niet juist om de aandeelhouders medezeggenschap te onthouden. Anderen vonden de betrokkenheid van de werkkenden veel wezenlijker dan die van de kapitaalverschaffers.

De avond droeg een uitgesproken luchtig karakter. Het was boeiend om te zien hoe na alle fundamentele verhalen over een geringere rol voor aandeelhouders en over vrede en veiligheid men zich vol vuur op het Beursspel en Risk -een veroveringsspel- stortte.

De volgende ochtend werd begonnen met een kritische bespreking van het Liberaal Manifest door Ardwin Lantain. Hierna werd de theorie in praktijk gebracht in een rollenspel waarin een ledenvergadering werd

gesimuleerd die het Manifest ging behandelen. De deelnemers kregen ieder hetzij de taak om een bepaald amendement in te dienen, hetzij de rol van verdediger van de oorspronkelijke tekst. Johan Remkes gaf leiding aan het geheel door een behoudende en zeer getructe voorzitter te spelen. Dit leverde talrijke momenten van grote hilariteit op.

In de evaluatie kwam naar voren dat die hilariteit niet bijdroeg aan een zo groot mogelijk realiteitsgehalte. Aan de andere kant kon Johan toch veel nuttige tips geven. Zowel inhoudelijk als sociaal was het weekend een groot succes.

Actie

Omdat de immigratie voor homofielen naar de Verenigde Staten nog altijd niet bevredigend is geregeld roept de VVD-homowerkgroep iedereen, homofiel of heterofiel, op om aan individuele congresleden in Amerika brieven te sturen waarin men zijn mening laat weten over deze verouderde wet. Iedereen kan meedoen, ongeacht seksuele geaardheid of politieke overtuiging.

Om te voorkomen dat het ene congreslid veel meer brieven zal ontvangen dan het andere, heeft de VVD-homowerkgroep een correspondentieadres en telefoonnummers, waar men een adres van een Amerikaans parlementariër op kan vragen:

Stikkerhuis
Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM
telefoonnummer tijdens kantooruren:
020 - 446545
telefoonnummer dinsdag en vrijdag
tussen 19.00 en 22.00 uur:
070 - 463236.

Deelcongres

De VVD-Kamercentrale Gelderland organiseert zaterdag 12 april 1980 het deelcongres over natuurbehoud, sport en recreatie en geeft JOVD-ers die willen deelnemen een korting van f15,- op de congresprijs van f25,-. Nadere informatie is te vinden in het VVD-partijblad Vrijheid en Democratie.

OLYMPISCHE SPELEN 1980 MOSKOU

Vliegreizen speciaal voor jonge sportliefhebbers van 15-35 jaar. B.v. 9 dagen Moskou f1350,-. Voordelige mogelijkheden voor sport- en jeugdverenigingen. Vraag de reisgids aan.

Overtoom 246
1054 JA Amsterdam
Tel. (020) 12 28 72

kontakt reizen

Ed Nijpels:

Euthanasie toestaan

Interview door Inge Kallen

Welke maatregelen moeten er genomen worden om het steeds ingewikkelder wordende juridische bestel meer toegankelijk te maken voor de burger?

Een van die oplossingen zou kunnen liggen in een betere rechtshulpverlening. Het is de druk van de alternatieve rechtshulpverleners geweest, die advocatuur en ministerie hebben doen ontwakken en die er toe heeft geleid dat er nu een Voorontwerp van Wet op de Rechtshulp ligt en dat in bijna ieder arrondissement er bureaus voor rechtshulp met nevenvestigingen functioneren. Het is daarom des te meer te betreuren dat er voor 1980 in de begroting nauwelijks enige ruimte is voor de uitbreiding van het personeel van de bureaus. Als ik goed reken is voor dit begrotingsjaar een extra ruimte van ongeveer f400.000,-. Ik heb uiteraard begrip voor de moeilijke financiële positie van het departement, maar bij de financiering van de rechtshulp is het de vraag of een sterke afremming van de groei van de bureaus voor rechtshulp niet onmiddellijk een vergroting van het aantal toevoegingen in civiele zaken te zien zal geven. Tijdens de begrotingsbehandeling Justitie heb ik in de Kamer op een grotere toegankelijkheid van het recht tot de burger aangedrongen. Het recht kan dichterbij de burger gebracht worden doordat de rechter tijdens de procesgang en bij de vonnissen begrijpelijke taal hanteert. Bovendien heb ik een motie ingediend, ondersteund door de PvdA, waarin ik de regering verzoek, te bevorderen, binnen het leerplan voor het vak maatschappijleer de elementaire beginselen van het straf- en burgerlijk recht en de rechtsbescherming jegens de overheid op te nemen.

Een probleem wat hiermee samenhangt, is natuurlijk het feit, dat de wetgeving moet aansluiten bij de hedendaagse normen in de samenleving.

De stortvloed van wetten waar ook deze bewindslieden tot een nadere bezinning op de hoeveelheid en de structuur van onze wetgeving. Deze opmerking is, het zij heel uitdrukkelijk vermeld, niet bedoeld als verwijt aan het adres van deze bewindslieden. Het departement van Justitie had immers bij de aanvang van de zit-

tingsperiode van dit kabinet een grote achterstand opgelopen. Die achterstand wordt nu met forse stappen ingehaald. Een en ander mag echter geen reden zijn om niet eens nader in ogenschouw te nemen of onze wetgeving voldoet aan de eisen, die wij daaraan wensen te stellen. Een van die eisen is dat die wetgeving nauw aansluit bij de in de samenleving heersende normen. Ik bedoel dat rechtsregels, die niet meer leven bij de bevoking of waaraan de overheid geen toepassing meer geeft door een vervolgingsbeleid, dienen te verdwijnen. De wetgeving met betrekking tot abortus is daar een voorbeeld van. Op andere terreinen, ik denk aan de pornobepalingen, aan het echtscheidingsrecht, aan de minderjarigen, aan adoptie, zijn de eerste stappen gezet om oude regels op te doeken, of te vernieuwen. Daarnaast vergen tal van maatschappelijke ontwikkelingen dat zij in nieuwe juridische regels worden vastgelegd.

Volgens "Liberalisme in Beweging" zouden alternatieve strafrechterlijke sancties zoals geldboetes en maatschappelijke dienstverlening, de voorkeur verdienen boven gevangenisstraf. Hoe denk jij hierover?

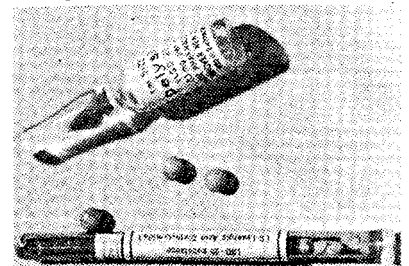
Allereerst wil ik er wel de nadruk op leggen, dat we het strafrecht niet kunnen missen. Bovendien hebben we in vergelijking met het buitenland hier het geringste aantal gedetineerden per inwoner en het grootste aantal personeelsleden, waardoor de gedetineerden relatief gezien bijzonder veel aandacht krijgen. Je kunt een heel breed scala alternatieve straffen invoeren. Te denken valt bijvoorbeeld aan het zelf herstellen van de verrichte schade. De geldboete is naar mijn mening echter een onrechtvaardige alternatieve straf om dat het een bevoordeling van draagkrachtiger mensen betekent. Minimumloners kunnen zich een dergelijke straf niet permitteren.

Hoe zou je het verblijf in de gevangenis meer kunnen richten op de terugkeer in de maatschappij?

We zitten hier met het probleem, dat het bij de gedetineerden gaat om een klein percentage mensen en dat het

bovendien steeds weer om dezelfde mensen gaat. Wil het proces van re-socialisatie een kans van slagen hebben, dan zal het gevangeniswezen midden in de maatschappij moeten staan. Vrijwilligersbijdragen zullen enerzijds de gedetineerden het gevoel geven dat de maatschappij zich nog iets van hen aantrekt; anderzijds zullen ze de gemeenschap kunnen bevrijden van vooroordelen ten aanzien van gedetineerden. Het verlenen van onderwijs- en opleidingsfaciliteiten aan gedetineerden is ook een stap in de goede richting, alsmede het werken van gedetineerden buiten de gevangenis. Het vermeerder van open inrichtingen alsmede het extra bevorderen van het proefverlof, zullen een belangrijk facet vormen van een goed voorbereide terugkeer in de maatschappij. Een soepeler verlofsregeling zal waarschijnlijk ook meer soelaas bieden aan de seksuele nood van de gevangenen. De VVD is dan ook fel tegen het systeem van het terbeschikking stellen van ruimten in een gevangenis ten behoeve van het seksuele verkeer tussen gedetineerden en hun partners. Want de sfeer in de gevangenis zal niet bijdragen tot een ontspannen menselijk contact. Het recht op een eigen huisarts, op de vrije besteding van meegenomen geld en dergelijke zaken zouden ook meer aandacht moeten krijgen omdat ook die zaken van belang kunnen zijn voor de wijze waarop een gedetineerde zijn detentie ondergaat.

In de Beginselenwet Gevangeniswezen staat dat elke delinquent in die inrichting terecht dient te komen, die qua regiem het meest met zijn persoonlijkheid strookt. Als we nu kijken naar de opvang van drugsverslaafden komt van dit principe in praktijk weinig terecht.

Verslaafden.....

Eén zaakstaat voorop: verslaafden dienen als patiënt behandeld te worden. De bij uitstek slechtst denkbare opvangmogelijkheid vormt daarbij het Huis van Bewaring of de gevangenis. Bij de behandeling van de Nota Beleidsvraagstukken Gevangeniswezen heb ik des tijds een motie ingediend die handelde over de speciale opvang van gedetineerde drugverslaafden. Meerdere malen heb ik namens mijn fractie te kennen gegeven dat een strafrechtelijke aanpak van verslaafden feitelijk de problemen van deze gedetineerden onberoerd laat. In sommige gevallen blijft echter een bepaald strafrechtelijk optreden onvermijdelijk. Met genoegen heb ik dan ook van regeringszijde vernomen, dat er een begin is gemaakt met die speciale opvang. In Amsterdam is men al gestart en in Rotterdam kan dat ieder moment gebeuren. Rest wel de vraag of we er met deze twee opvangmogelijkheden zijn. Ik geloof van niet. Niet alleen is de capaciteit van de opvang in Amsterdam en Rotterdam te beperkt, maar om gesjouw met gedetineerden te voorkomen is een spreiding van de nog te creëren opvangmogelijkheden gewenst.

Wat vind je van het idee om voor slachtoffers van misdrijven een speciaal fonds te stichten, waarop ze beroep kunnen doen om smartegeld te verkrijgen?

De aandacht voor slachtoffers van delicten begint in ons land langzamerhand op gang te komen. Het totaal aan mogelijkheden voor slachtoffers van delicten vormt bij nadere bestudering een lappendeken, die hier en daar doorzichtig is en ook nog grote gaten vertoont; kortom, een opengewerkte spreid. De strafrechtelijke voorzieningen werken alleen als er een dader bekend is en zijn dan nog bij voeging in een strafzaak gebonden aan bepaalde maxima. De civielrechtelijke procedure vormt eerder een verlenging van de lijdensweg dan een oplossing van de problemen. De werking van het Schadefonds Geweldsmisdrijver is ook slechts beperkt tot gevallen waarin sprake is van zwaar lichamelijk letsel. Het Waarborgfonds Motorverkeer stelt ook zware eisen en zo is er nog een serie mogelijkheden, die allemaal materiëel en immateriëel een eigen oplossing bieden. Het lijkt mij gewenst dat in die lappendeken ordening wordt aangebracht en dat bij die ordening rekening rekening wordt gehouden met één van de conclusies van het Rotterdamse project "Benadeelden van misdrijven", namelijk dat slachtoffers van delicten over het algemeen meer waarde hechten aan immateriële hulp. Overleg over de taak van de politie bij die immateriële hulp is hard nodig.

Wat vind je van de regeling voor de euthanasie, welke in "Liberalisme in Beweging" wordt voorgesteld, de invoering van een euthanasie-oditeel in de vorm van een notariële akte?

Op 2 november 1978 diende mijn fractiegenoot Dees een motie in over de wenselijkheid van een staatscommissie voor het probleem van de euthanasie. De procedure die de Staatssecretaris van Volksgezondheid heeft vastgesteld, voorziet in een termijn van een jaar voor de door de Gezondheidsraad op te stellen taakomschrijving van de Staatscommissie. Die termijn is mijns inziens te lang en ik dring er bij de bewindslieden op aan hun collega tot grotere haast te manen. De ontwikkeling op het terrein van de euthanasie

ik denk daarbij aan het onderzoek rond een door het Informatiecentrum voor Vrijwillige Euthanasie uitgegeven folder over zelfdoding, gaat sneldan de regering wellicht denkt. Spoed is dus geboden. Een officiële commissie binnen de VVD houdt zich ook met die problematiek bezig, maar de partij heeft nog niet haar mening bepaald. Mijn *persoonlijk* standpunt is: euthanasie toestaan als aan de volgende voorwaarden is voldaan: dat er sprake is van deskundige hulp van een arts, dat het de eigen uitdrukkelijke vrije wil van de patiënt is en dat het geschiedt in de laatste sterfensfase van een ongeneeslijke ziekte. Hoe euthanasie juridisch geregeld zou moeten worden, zou ik nu nog niet weten.

Foto: Peter Bernard

Tegen materialisme- Vóór verantwoordelijkheid

door
Rino Schreuder

"Niet de rijkdom staat de vrijheid in de weg, maar de gehechtheid aan rijkdom."

E.F. Schumacher

"De mens is niet op de wereld om te doen wat anderen zeggen."

Deze zin staat centraal in de inleiding van het Liberaal Manifest 1980. De mens dient de vrijheid te hebben om zijn leven naar *eigen* inzicht in te richten. Immers de mens kan niets anders zijn dan hetgeen hij van zichzelf maakt. "Zelfrealisatie" heet die verantwoordelijkheid tot invulling van het eigen bestaan. Liberalisme is een vertaling van deze verantwoordelijkheid-in-vrijheid.

Helaas werd destijds met de statische VVD-verkiezingsleus, "gewoon je zelf zijn", de essentie van deze verantwoordelijkheid genegeerd. Voortdurend jezelf worden is immers het parool van een zelfstandig mens in een veranderlijke samenleving.

Materialisme

Op welke manier vullen we in Nederland die individuele zelfstandigheid in?

We streven naar een materiële individualiteit. Het ideaal bestaat uit een eigen huis, een eigen auto, een tweede vakantie en een eigen tuin, enzovoort.

Eigen muren, een eigen gaspedaal, eigen vakantie verhalen en een eigen tuinhekje: zelfstandigheid vergt vanouds het gevaar van isolatie in zich. Die dreiging wordt reëel als verantwoordelijkheid in zelfstandigheid eenzijdig wordt verstaan als verantwoordelijkheid voor materiële zelfstandigheid. Vrijheid wordt dan al gauw vorm zonder inhoud. Op de grenzen van deze vrijheid, waar de vrijheid van anderen begint, worden dan muren en hekjes opgetrokken. De muren en hekjes gaan vervolgens een zelfstandig leven leiden en de vrije leefruimte daarbinnen behoudt als enige functie het in stand houden van die grensafbakening. Het uiterlijke blijft, de essentie verdwijnt.

Een lang voorbeeld moge concreter zijn.

In de vorige eeuw was het een hele onderneming om een reis van bijvoorbeeld 150 km te volbrengen. De massale invoering van de auto bracht verregaande verlichting van dit probleem. Dezelfde reis vergt nu maar een paar uur. We kunnen nu bovendien in de stad werken en daarbuiten wonen, zonder lange, dagelijkse reizen.

De mens is vrijer geworden in de keuze van zijn woonplaats.

Sinds de vorige eeuw is ook een fijnmazig net van bus-, tram- en spoorlijnen aangelegd. Vaak kan de verre reis nu ook binnen een paar uur worden gemaakt met het openbaar vervoer; het dagelijkse woon-werkvervoer kan zelfs in heel veel gevallen worden verzorgd door bus of trein.

Wat dat laatste betreft, is de eigen auto volstrekt gelijkwaardig geworden aan het openbaar vervoer. Beide hebben ze uiteraard hun eigen plus- en minpunten.

Tot zover geen problemen. Maar, in de jaren '70 bleek de eigen-auto-voor-iedereen een aantal ernstige problemen te veroorzaken. Wegenaanleg, energieverbruik en milieuvontreiniging bleken 'ongemerkt' - en ongewenst in ons volle land - een grote omvang te hebben aangenomen. De maatschappelijke kosten bleken te hoog te worden. Met andere woorden, in grote verband ontstond de noodzaak, en de verantwoordelijkheid om vaker de bus of de trein te nemen. Waar openbaar en particulier vervoer toch in hoge mate gelijkwaardig zijn, moest dat geen problemen opleveren.

Wat gebeurt echter?

Tien minuten lopen naar de bushalte blijkt te ver; overstappen blijkt moeilijker dan het vinden van een parkeerplaats; een volle bus of tram is erger dan een file; als je een auto hebt blijkt lopen, fietsen en trainen opeens uit de tijd en onpraktisch; car-pooling is niet nodig als iedereen toch z'n eigen auto heeft; de trein is duurder dan de auto - enzovoort enzovoort.

Autorijden mag niet duurder worden, want de auto is essentieel voor de individuele vrijheid. Wog grotere kolder.

De auto was de enige mogelijkheid tot vergroting van vrijheid en zelfstandigheid voor grote afstanden. Hij is echter allang niet meer de enige. 'Blij dat ik rij' is in veel gevallen een teken van maatschappelijk niet meer te verantwoordend gemakzucht. Het is een valse verdediging van een onbedreigde vrijheid. Of nog erger: verdediging van de status quo uit onwil tot verandering. Het uiterlijke van autorijden moet blijven, terwijl de essentie ervan voor een groot deel verdwenen is.

Verantwoordelijkheid

Ben je dus tegen welvaart, tegen de auto?

Ben je tegen welvaart, omdat je een huis met eigen tuin niet het belangrijkste vindt?

Neen. Ik ben tegen ondoordacht en onverantwoordelijk "geleef" te midden van die welvaart.

Ik verwerp een algemene tevredenheid en zelfgenoegzaamheid, als deze alleen is opgehangen aan de mogelijkheden die de materiële welvaart binnen ons bereik brengt.

Daar is toch niets tegen? Wat wil je dan?

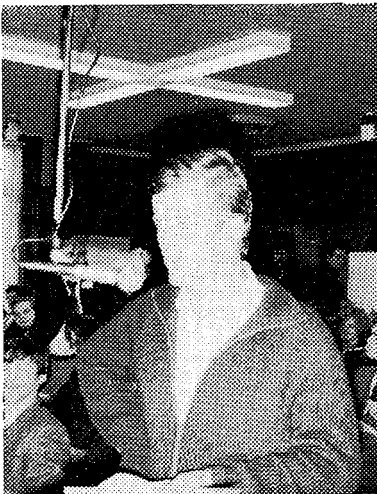

ken. Overigens, we hebben ook best goede contacten met D'66-ers in het Gooi, alleen zien wij D'66 als een gematigd linkse partij die helaas niet liberaal is.

En die botheid? Ik denk bijvoorbeeld aan jullie congresoptredens?

Die beschuldiging is bot, niet 't Gooi. Kijk, wij in 't Gooi houden van flinke discussies, zonder gedraai en intellectueel gedoe, maar het moet wel zakelijk blijven, zonder persoonlijke aanvallen. Je moet elkaar in een discussie recht voor zijn raap de waarheid kunnen vertellen en daarna even goed samen een pilsje drinken.

Ik kan me ook wel persoonlijke aanvallen van jullie kant herinneren.

Ja, maar die lokt het hoofdbestuur uit. Vooral de laatste voorzitters hebben daar een handje van. Dus kunnen ze hetzelfde terug verwachten.

Is dat niet wat gezocht?

Nee, wij geloven dat het hoofdbestuur de afgelopen jaren veel gezag over de vereniging heeft verloren. Het moet nu meer manipuleren om zijn zin te krijgen. Maar we hebben goede hoop dat dat minder gaat worden. Zelf stellen we ons als Midden Nederland ook politiek in het midden op. Wij hebben niets tegen links liberalen, als ze maar eerlijk zijn en niet gaan draaien. Mensen als Reinout van Bruggen (voormalig vice-voorzitter politiek-MS) kunnen we erg waarderen: keihard in discussies, maar daarna even goede vrienden.

DE BASIS ACTIEF

door Frank van der Vorm

In de laatste Driemaster heb ik aangekondigd door te gaan met het geven van tips aan afdelingen die last hebben van apathie onder de leden. Een activiteit die bij uitstek niet onderbroken mag worden is het uitgeven van een afdelingsblad. Voor veel leden is het orgaan van je afdeling één van de weinige dingen die hen aan de JOVD herinneren. Uiteraard hangt dit ook wel af van de verdere activiteiten van je afdeling.

Regelmaat

Door regelmatig bericht van het bestuur is er een band tussen leden en bestuur. Het bestuur gebruikt het afdelingsblad voor informatie over alle plaatselijke, landelijke en eventuele regionale JOVD-activiteiten, door uitnodigingen en verslagen. Het blad kun je ook gebruiken om de mening van de afdeling over tal van plaatselijke onderwerpen naar buiten te brengen en deze onderwerpen wat ruimer te belichten dan in bijvoorbeeld een persberichtje mogelijk is. Waarom moet je nou persé dat blad regelmatig uitbrengen? Heel eenvoudig, omdat veel leden hun lidmaatschap als een soort abonnement zien. Vooral in een slappe tijd houdt een regelmatig verschijnend afdelingsorgaan de afdeling overeind.

Inhoud

Ik noemde al het verenigingsnieuws informatie over de activiteiten van de afdeling, eventueel district en de landelijke organisatie. Belangrijk is dat je aandacht schenkt aan de plaatselijke politiek. Misschien zul je niet altijd onderwerpen kunnen vinden, waar je zelf wat over kunt schrijven, maar liefst natuurlijk wel. Een andere oplossing is om in elk nummer een gastschrijver van bijvoorbeeld een politieke partij aan het woord te laten. Je kunt daarvoor raadsleden, wethouders of misschien ambtenaren vragen. Doe dit echter wel ruim tevoren, want vaak hebben deze mensen het erg druk of 'zijn ze een beetje langzaam. De praktijk leert dat je vaak verschillende malen moet bellen voor je het artikel binnen hebt. Maar het is wel belangrijk dat je hen in je blad laat schrijven. Ten eerste verhoog je daardoor het

niveau van het blad en zullen ook andere raadsleden je blad gaan lezen om te weten, wat hun collega vindt. Ook zal de pers zich voor je afdelingsblad gaan interesseren. Ten tweede worden je leden dan beter geïnformeerd over wat er in hun eigen gemeente gebeurt. Overigens bespaar je hiermee ook nog een hoop werk.

Eigen stukken

Laat je niet teveel verleiden tot het schrijven van artikelen over de landelijke politiek. Het zal niet iedereen interesseren wat een individu bestuurslid van je afdeling vindt van deze regering en haar beleid. Hier wordt vaak al genoeg over geschreven. Verder kun je vraaggesprekken afnemen met mensen die het te druk hebben om zelf artikelletjes te schrijven. Ik denk hierbij aan wethouders in grotere steden, de burgemeester, een kamerlid dat een spreekbeurt houdt in je woonplaats of een directeur van een gemeentelijke dienst. Ook kun je onderwerpen van landelijke congressen belichten via artikelletjes van gastschrijvers en vraaggesprekken. Deze onderwerpen blijven dan niet beperkt tot een onderonsje binnen het bestuur. Natuurlijk is het ook zaak om andere leden aan het schrijven te krijgen. Algemene oproepen hebben meestal geen effect. Het is beter om iemand speciaal te vragen.

Lay - out

Het afdelingsorgaan is het visitekaartje van je afdeling. Besteed daarom veel aandacht aan het uiterlijk. Veel typefouten, slordige lay-out, slecht stencilwerk en kinderachtige tekeningetjes geven een slechte indruk aan mogelijke adverteerders, abonnees en leden. Je kunt het blad stencillen of offsetten. Offset geeft de mooiste resultaten. Weet je niet waar dat kan tegen een lage prijs, dan kun je dat laten doen door het Politiek Jongeren Kontakt tegen kostprijs (inlichtingen tel.: 020-224592). Andere mogelijkheden zijn er soms bij de gemeente, instellingen of verenigingen. Probeer het blad regelmatig te laten verschijnen, het best is maandelijks,

bijvoorbeeld van september tot en met mei. Wordt de frequentie lager, dan verliest je blad actuele waarde. De meeste afdelingsbladen verschijnen acht tot tien maal per jaar, zes keer in een verenigingsjaar is het absolute minimum.

Redactie

Als je voldoende actieve mensen hebt, vorm dan een redactie. Soms zullen echter enkele (bestuurs-) leden het werk alleen moeten doen. Het samenstellen van een afdelingsblad is belangrijk genoeg. Regel de verhouding tussen bestuur en redactie in het afdelingsreglement, dit voorkomt problemen. Het bestuur blijft statutair altijd aansprakelijk voor de inhoud. Dat wordt opgelost door een persoon zowel in redactie als bestuur te benoemen.

Advertenties

Hier komen we bij een wezenlijk punt. Zonder geld geen blad. Ideaal is het om je blad geheel met advertenties te financieren. Dit moet mogelijk zijn. Er zijn afdelingen die van de advertentieopbrengsten het blad drie keer kunnen laten drukken, ze houden dus een hoop geld over. Probeer de advertenties voor een hele jaargang te werven. Je kunt dan in één keer de advertentiepagina's voor een heel jaar drukken, dit spaart een hoop kosten. De prijs voor zo'n advertentie hangt sterk af van kwaliteit en frequentie. Zo'n f 150,- tot f 200,- voor een hele pagina per jaar is een redelijke prijs, onder te verdelen in halve, kwart en eventueel achtstepagina's. Je kunt advertenties werven bij bevriende winkeliers, horecabedrijven en soms ook grotere ondernemingen. Let wel: deze advertenties zijn meestal meer als steun bedoeld, dan om resultaat te bereiken, de op-lage is daarvoor meestal te klein.

Abonnees

Probeer je abonnees te werven onder leden van VVD, D'66 en ander partijen. Een wervend praatje met enkele proefnummers kun je vaak wel kwijt op afdelingsvergaderingen van deze partijen. Het spaart veel geld als je het blad met je bestuur en enkele leden zelf rondbrengt. Dit is natuurlijk alleen te realiseren als je leden en abonnees niet te ver uiteen wonen. Heb je meer dan zo'n 200 adressen waar het blad terecht moet komen, dan zijn er voordelige PTT-tarieven. Informeer eens op het postkantoor. Stuur het blad in ieder geval naar de pers, gemeentebestuur, jongerensociëteiten, café's, waar veel jongeren komen en de openbare leeszaal.

Nieuws van de basis

door Rob Vermeer

PJKT

In Tilburg is er een plaatselijk Politiek Jongerencontact ontstaan, min of meer uit noodzaak voortgekomen. De activiteiten van de individuele organisaties werden nog maar karig bezocht, waardoor men eigenlijk geen mensen van enig kaliber kon uitnodigen om te spreken. Ook allerlei andere activiteiten liepen per individuele organisatie moeilijk.

In oktober zag men het licht, "Eendracht maakt macht". De verschillende politieke jongerenorganisaties in Tilburg besloten samen te gaan werken in het organiseren van bijeenkomsten en het verstrekken van allerlei informatie aan de Tilburgse jongeren.

De eerste bijeenkomst werd een groot succes en de gemeente Tilburg was bereid het "PJKT" voor 1980 te ondersteunen met maar liefst f 5700,- (voor zes bijeenkomsten!).

Het is bekend dat ook in andere JOVD-afdelingen hiertoe pogingen zijn ondernomen, tot nu toe echter zonder veel succes.

Als men denkt dat zo'n plaatselijke PJK ook in andere afdelingen een succes kan zijn, en men wil daarvoor initiatieve ontplooiën, dan kan het raadzaam zijn eens contact op te nemen met de secretaris van de afdeling Tilburg e.o., Theo Weterings. Zijn adres: Oude Langstraat 43, 5041 CD Tilburg, tel. 013-425490.

Idee

Een idee voor afdelingen kan zijn om, net als de afdeling Bergen op Zoom gedaan heeft, een thema-avond, of -dag te organiseren in samenwerking met één van de landelijke JOVD-commissies.

Zo organiseerde de afdeling Bergen op Zoom met de Onderwijscommissie een thema-avond over "Onderwijsvernieuwing in de jaren tachtig: droombeeld of werkelijkheid?", met zeer prominente sprekers.

Het een en ander is een groot succes gebleken, zowel voor de commissie als voor de afdeling.

De JOVD telt enkele landelijke en internationale commissies en vele afdelingen, dus mogelijkheden genoeg. Neem als afdeling eens contact op met zo'n commissie - het Algemeen

Secretariaat beschikt over adressen - zij zijn er tenslotte voor de vereniging!

VVD - D'66

De JOVD blijkt weer eens voor niets te staan, in één maand tijd worden er twee grote debatten bij de JOVD gehouden over de positie van de VVD en D'66 ten opzichte van elkaar. De eerste op 6 maart voor de afdeling Delfland te Rijswijk tussen de voorzitters van de beide partijen, Zeevalking (D'66, burgemeester van Rijswijk) en Korthals Altes (VVD), de tweede op 14 maart voor het district Noord te Groningen tussen de fractievoorzitters in de Tweede Kamer van beide partijen, Mr. Rietkerk (VVD) en Terlouw (D'66).

... they did it again!

ABC

Neen, verder dan de derde letter in het alfabet komt deze afdeling niet. A.B.C. staan respectievelijk voor Alkmaar, Bergen en Castricum. Het gaat deze afdeling momenteel voor de wind, en dat komt vooral door de vele hardwerkende JOVD-ers die deze afdeling rijk is.

Momenteel trekt men met een reeks bijeenkomsten door de belangrijkste plaatsen in het afdelingsgebied. De eerste was op 8 februari in Bergen, een zeer groot succes, mede dankzij de goede organisatie. De tweede volgde een week later in Alkmaar en de derde weer een week later in Castricum. Op al deze bijeenkomsten spreken allerlei prominente Nederlandse politieke figuren, die, als de bijeenkomst is afgelopen, uit handen van de voorzitter een heuse JOVD-taart krijgen aangeboden. De kleur van de taart is geheel aan de politieke signatuur van de sprekers aangepast!

Iedereen zal begrijpen dat de sprekers tevreden huiswaarts keerden met zulk een origineel cadeau. Toekomstige sprekers en hun gezinnen zijn gewaarschuwd, A.B.C. geeft de JOVD-taart aan al haar sprekers, zeg dus nooit nee tegen een verzoek van A.B.C..... of je moet last hebben van een 'weegschaal-trauma'.

JOVD IN HET NIEUWS

Twentse Courant 9-2-80

De JOVD, is zeer veront- rust over het feit dat de VVD-fractie in de En- schedese gemeenteraad het dringende beroep van andere fracties, om de voor- en nadelen van geautomatiseerde regi- stratie ten opzichte van etnische minderheden, goed af te wegen, af heeft

JOVD oneens met standpunt fractie

gewezen. De fractievoor- zitters van PvdA, D'66 en CPN drongen hierop aan.

Het beroep kwam aan de orde omdat de regionale Identificatie

Centrale Twente met ingang van 1980 deelneemt aan het project automatisering herkenningdien- sten. De fractievoorzitters stelden in hun beroep aan de minister van Justitie dat de voordelen, die geautomatiseerde registratie hen

opleveren voor de opsporing van strafbare feiten, meer dan tot nu toe moeten worden afgewogen te- gen de nadelen van een verster- king van de stigmatisering van minderheidsgroepen.

De commissie gemeentepolitiek van de JOVD-Twente is van men- ing dat deze vorm van discrimi- natie in strijd is met de liberale grondbeginselen en doet een drin- gend beroep op de VVD-fractie om hun besluit te herzien en het beroep van PvdA, D'66 en CPN, alsnog te onderschrijven.

De Limburger 30-1-80

Kras

SCHEIDENDE VOORZIT- TERS kunnen vaak krasse taal spreken. Dat heeft Kurtjan van Aubel, de onlangs ver- trokken voorzitter van de libe- rale jongerenorganisatie JOVD, deze week weer eens bewezen in De Zuil, het con- tactblad van de JOVD-afde- ling Maastricht. Zijn opris- pingten zijn te mooi om ze u te onthouden: "De VVD zit mo- menteel met een geweldig identiteitsprobleem. Nog nooit was deze grootste liberale partij zo machtig, en nog nooit heeft ze het zo moeilijk gehad om haar ideeën aan de man te brengen. Vakbonden, pers en de club van Den Uyl, gesteund door een voor een gedeelte slijmerige halfwas-partij als het CDA spelen een geraffi- neerd en tegelijk ongeduldig spel ten gunste van de vervlakking in onze, met geld dat er niet is, overgesocialiseerde maatschappij. De VVD en andere liberaal-denkenenden zijn de enigen die tegen de stroom in durven te varen, zij het met grote voorzichtigheid, omdat juist die stroom zo sterk is".

Dat was dus Kurtjan van Au- bel, ten voeten uit.

Kras 2

EN U MOET zijn woorden niet onderschatten. Per slot van rekening is zijn JOVD-afde- ling een van de sluisste in het land, als we hem mogen geloven. "Het oppermachtige Noorden beefde op haar links- liberale grondvesten bij de ge- dachte aan die VVD-fanatieke JOVD-ers uit het verre Zuid- den", aldus de "krasse" ex- voorzitter in zijn afscheids- woord aan de decipelen. "Al-

hoewel deze geruchten en ri- valistische angst voor een groot deel overdreven waren, is het toch aardig om vrijdag 5 oktober van drs. Nijpels (het gerenommeerde Kamerlid) te horen dat de JOVD in Limburg "een van de meest gevreesde bolwerken" is, en een "ge- duchte macht binnen de lan- delijke JOVD" vormt. Dat is wel het bewijs dat de JOVD in Limburg geen doodbloeder is, zoals boze tongen zo graag be- weren, maar een bloeiende li- berale jongerenvereniging". Het is maar dat u het weet!

Onderwijsavond JOVD geslaagd

(Van onze verslaggever)

BERGEN OP ZOOM - In mei zal de Tweede Kamer zich moeten uit- spreken over het Ontwikkelingsplan Voortgezet Onderwijs (OPVO). Gisteravond organiseerde de Berge jongerenafdeling van de VVD, de JOVD, een informatie-avond over deze onderwijsnota van minister Pais. De JOVD kon zich verheugen in een grote opkomst.

Deskundige sprekers waren me- vrouw Ginjaar (VVD) en de heer Konings (PvdA), beiden onderwijs- specialisten in de Tweede Kamer. De uitgenodigde kamerleden van D'66 en CDA moesten wegens andere werkzaamheden helaas verstek la- ten gaan.

Brabants Nieuwsblad 13-2-80

Belangrijk punt is dat het OPVO voorziet in een tweejarige heteroge- ne brugperiode na het basisonder- wijs, zodat onder meer het keuzemo- ment voor een vervolgopleiding enigszins uitgesteld wordt. Dit moet dan gebeuren op brede scholenge- meenschappen. Zowel mevrouw Ginjaar als de heer Konings teken- den hierbij aan dat dit pas kans op slagen heeft als er meer samenwer- king komt tussen de verschillende zulen (openbare scholen, Rooms- Katholieke, enz.).

In een ander verband wees Ko- nings erop dat die ontzulling met name in het katholieke Brabant op problemen stuit. Ook Ginjaar zag de praktijk pas jaren later volgen op de theorie.

JOVD BENOEMDE TWEE ERELEDEN

(Van een onzer verslagge- vers)

BREDA - Het Tweede Kamerlid Dick Dees (VVD) en Petra Langen zijn gister- middag in café Uncle Jean in Breda uitgeroepen tot lid van verdienste van de JOVD in Breda.

Dat gebeurde tijdens de nieuwjaarsreceptie van deze politieke liberale jon- gerenorganisatie.

Voor Dick Dees was het erelidmaatschap er wegens zijn tienjarige bemoeienis met deze club. Tussen 64 en 74 was hij lid, afgevaardigde voor het Europese jongeren- parlement, landelijk voor-

zitter van de JOVD en com- missielid. Petra Langen ver- diende haar onderscheiding wegens haar aandeel in de mede-oprichting van de JOVD en het hernieuwd inblazen van leven in deze organisatie die tussen 1970 en 1977 in Breda niet heeft bestaan.

Petra Langen uitte in haar dankwoordje nogal wat kri- tiek op de werkwijze en op- stelling van de JOVD gedu- rende de laatste jaren. "De JOVD heeft veel aan politie- ke betekenis ingeboet. Ik zou nu bedenkingen hebben bij een eventueel lidmaatschap. De JOVD is niet langer meer het geweten van de VVD maar meer de voetafdruk. De

afdelingen moeten meer dan dat dit de laatste jaren is ge- beurd, politieke discussies onder jongeren opwekken en activiteiten ontplooiën", zei mevrouw Langen.

De heer Dees gaf haar bij die kritiek al wat voorzetten door te wijzen op de rijke historie van de JOVD, waarin het hinderlijk volgen van een partij als de VVD telkens voorop had gestaan. Dees noemde de JOVD in het ver- leden uitermate nuttig als vormingsclub voor jongeren. Hij haalde in dat verband de bemoeienissen met de Euro- peese politiek aan en de in- vloed van JOVD-congressen op de standpunten van VVD- kamerleden en bestuurders.

De Stem 5-1-80

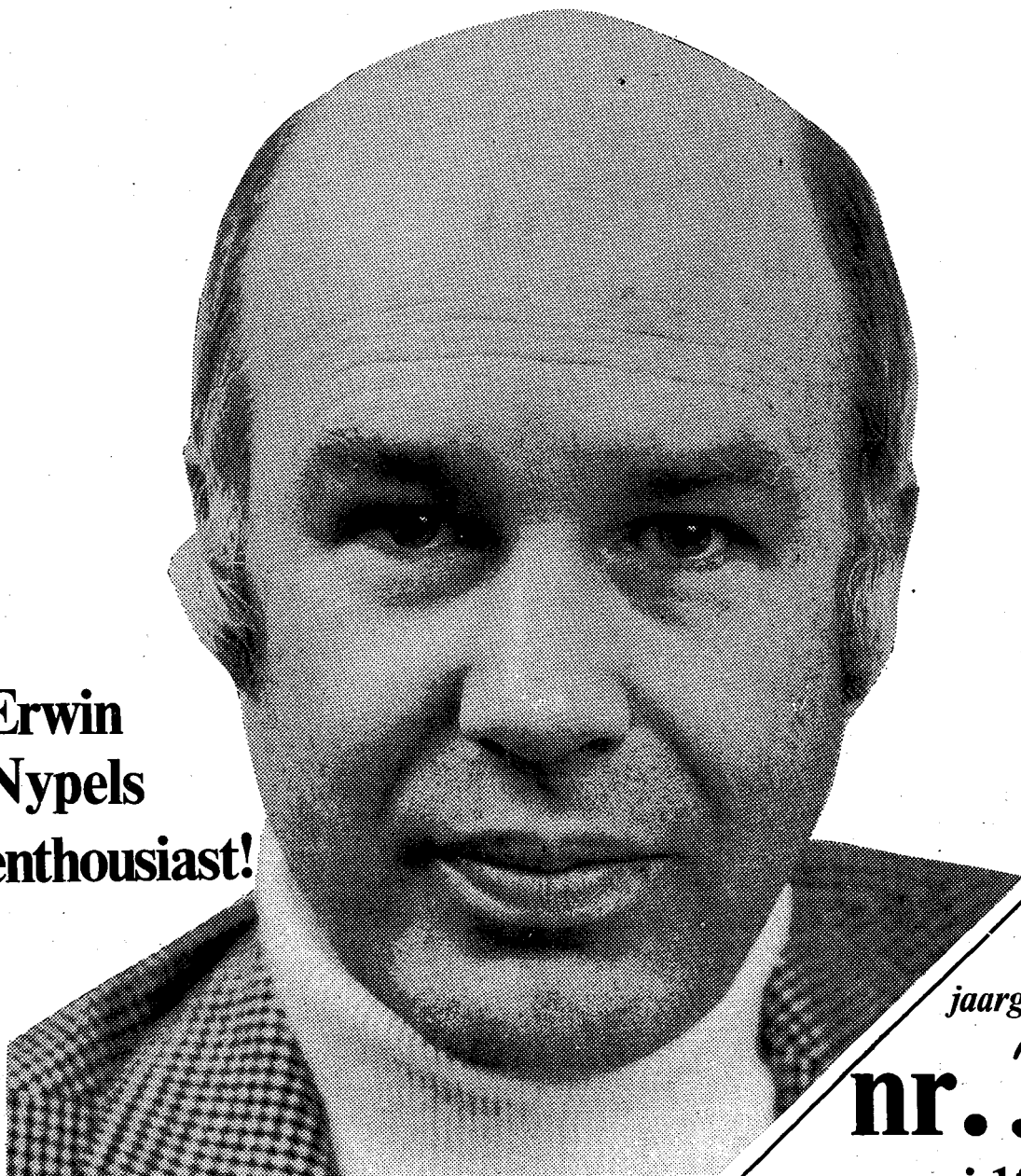
L. P. Stoel.
Smeek.

DE DRIEMAASTER

Orgaan van de onafhankelijke liberale Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie

**Erwin
Nypels
enthousiast!**

31e
jaargang

nr. 3

mei 1980

DE DRIEMASTER

Orgaan van de onafhankelijke liberale
Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie 'J.O.V.D.

REDACTIEADRES

"Stikkerhuis"
Nieuwezijds Voorburgwal 200
1012 RT AMSTERDAM
tel 020 - 242000

REDACTIE

Hoofdredacteur

Marco Swart
Campuslaan 27-312
7522 NC ENSCHEDE
tel 053 - 892282

Gerard Derriks
Van Bijkershoeklaan 361
3527 XJ UTRECHT
tel 030 - 936035

Inge Kallen
Zocnerstraat 139
3067 AV ROTTERDAM
tel 010 - 217106

Frank van der Vorm
Toutenburg 159
3326 WN DORDRECHT
tel 078 - 172967

Jan van Zanen
Lingerzijde 47
1135 AM EDAM
tel 02993 - 72910

Hoofdbestuurssauditor

Teddy Koning
Prins Johan Willem Frisolaan 140
2263 CV LEIDSCHENDAM
tel 070 - 276148 (H), 995354 (K)

DRUKWERK

Drukkerij J van Meurs en Zoon BV
Burgemeester De Zeeuwstraat 2
2985 AP RIDDERKERK

ABONNEMENTSPRIJS

De abonnementsprijs bedraagt f 27,50
per jaar, te voldoen op postgiro-
rekening 953903 ten name van
Penningmeester JOVD te Groningen.

ALGEMEEN SECRETARIAAT

"Stikkerhuis"
Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM
tel 020 - 242000

HOOFDBESTUUR

voorzitter

Robert de Haze Winkelman
Laan van Poot 214
2566 EJ 'S-GRAVENHAGE
tel 070 - 655174

vice-voorzitter politiek

Bart Lijdsman
Lavendelstraat 18b
3073 WD ROTTERDAM
tel 010 - 864562

vice-voorzitter organisatie

Roelof Houwing
Spilsluizen 24 zz
9712 NT GRONINGEN
tel 050 - 131255

algemeen secretaris

Teddy Koning
Prins Johan Willem Frisolaan 140
2263 CV LEIDSCHENDAM
tel 070 - 276148 (H), 995354 (K)

penningmeester

Titia Siertsema
Moesstraat 97
9741 AB GRONINGEN
tel 050 - 732884

internationaal secretaris

Robin Linschoten
Churchilllaan 133""
1078 DM AMSTERDAM
tel 020 - 723613

tweede secretaris

Annette Schijvenaars
Hasebroekstraat 58
3532 GM UTRECHT
tel 030 - 939272

MEDEWERKSTER VORMING

Karin Veneman
Welderlingstraat 58
9035 EA DRONRIJP
tel 05172 - 2099

INHOUDS OPGAVE

- 3 De arbeid aan de macht
- 4 Zomercongres 1980
Agenda
- 5 Progressief Liberaal
- 6 "Arbeid à la carte"
- 7 CN commissie
- 8 Kaderweekend VN
- 9 VVD tegen de grote keuzemogelijkheid
- 10 Democratie en monarchie
- 11 Liberalisme in beweging
- 12 Congres Dalisen: kernsplitsing: nee, tenzij.....
- 13 Aangenomen moties
- 14 "Het hoofdbestuur moet in het midden gaan staan"
- 15 Wat bezield Henk Vonhoff
- 16 OPVO-avond Bergen op Zoom
- 17 District Gelderland
- 18 Ledenverving
De basis actief
- 19 Nieuws van de basis
- 20 Autoroute naar zomercongres

Geknipt

Beleid

De ware aanvoerders van beide
regeringspartijen, tevens aan-
staande aanvoerders van beide
partijen bij de aanstaande verkie-
zingen, zijn het weer eens eens: het
beleid moet inzet zijn van de ver-
kiezingen.

Het beleid?
Het beleid?

P.H.

EW, 3 mei 1980

**DRIEMASTER, het schip van de vrijheid voortgestuwd
door verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid
en sociale rechtvaardigheid**

De arbeid aan de macht!

Ook in dit nummer weer veel aandacht voor Liberalisme in Beweging. In het omslagartikel geeft D'66 kamerlid Nypels een zeer lovende recensie van het stuk. Onze oud-voorzitter en erelid is ondermeer erg blij met de stelling dat de ondernemingsraad het hoogste orgaan van het bedrijf moet worden. Andere liberalen fronzelen hierover echter de wenkbrauwen en zien hierin een onrechtvaardige en onwerkbare aantasting van de positie van de aandeelhouder respectievelijk de bedrijfsleiding. Ik denk dat zij dit ten onrechte doen.

Liberalisme in Beweging kiest als uitgangspunt bij deze stelling de "zelf-verwerkelijking" van de mens. Als we het foielelijke psychologenjargon even wegdenken is dat gewoon de goede ouwe ontplooiing van het individu. Ook de volgende stap in de redering is geen spectaculair nieuwtje: de ontplooiing van de mens betekent dat hij in beginsel eigen baas is, vrij om zijn eigen doen en laten te bepalen. Dat betekent natuurlijk niet dat liberalen iedere vorm van leidingafwijzen, zoals anarchisten dat doen. Voor liberalen is leiding noodzakelijk en aanvaardbaar. Voorzwaarde is natuurlijk wel dat de leidinggevers door de ondergeschikten zijn aanvaard en dat zij aan deze ondergeschikten uiteindelijk weer rekenschap verschuldigd zijn, zodat de uiteindelijke zeggenschap bij deze ondergeschikten blijft. Dit alles kan kortweg worden omschreven met: voor liberalen is alleen democratische leiding aanvaardbaar. Vandaar ook het liberale duo Vrijheid en Democratie.

Een liberaal streeft dus steeds naar een zo democratisch mogelijke leiding. Elke inbreng merkt hij met vertrouwen. Bevoogding, betutteling, onmondigheid zijn zaken die hij slechts uit noodzaak en voor een beperkte tijd wil aanvaarden. Steeds probeert hij de zeggenschap van mensen over wat hun raakt uit te breiden. Dat is riskant, maar daar is het liberalisme dan ook een optimistische levensbeschouwing voor. Als er in Liberalisme in Beweging dus wordt gezegd: "Medezeggenschap dient gebaseerd te zijn op deelname aan de organisatie", dan spreekt dat voor liberalen eigenlijk vanzelf. De kritiek moet dan betrekking hebben op de wijze waarop dit beginsel wordt uitgewerkt in een organisatiestructuur

voor de onderneming. Laten we deze kritiek eens onder de loep nemen.

De kritiek uit liberale kring spitst zich toe op twee punten, het ene is een principiële, het andere een praktisch bezwaar. Het principiële bezwaar luidt ongeveer: "De aandeelhouders zijn ook -onmisbare- deelnemers aan de organisatie en hun komt dus ook -minstens de helft van de zeggenschap toe". Het praktische bezwaar richt zich op de werkbaarheid van het bedrijf. "Al die principes is mooi en aardig, maar er moet geconcurrereerd worden, de bedrijfsleiding is het meest deskundig en als die een besluit genomen heeft dan moet dat snel worden uitgevoerd, want er is geen tijd voor allerlei poespas". Beide punten van kritiek wil ik hier weerspreken.

Ter ondersteuning van het eerste kritiekpunt wordt meestal aangevoerd dat arbeid en kapitaal gelijkwaardige productiefactoren zijn. Dit moge uit technisch-economisch oogpunt juist zijn, maar dit oogpunt is te beperkt. Juist voor een liberaal moet de mens centraal staan en dat maakt een beschouwing vanuit sociaal oogpunt noodzakelijk. Een bedrijf is niet louter een productie-apparaat, maar juist in de eerste plaats een geheel waarin mensen samen werken, zinvol bezig zijn. Technisch-economisch is het verhaal afgelopen als arbeid en kapitaal met loon respectievelijk dividend beloond zijn. Juist aan de sociale kant gaat de zeggenschap een rol spelen. Het is onmiskenbaar dat de betrokkenheid van de werknemers te bezin veel intenser is dan die van de aandeelhouders. Wie de inbreng van werklust, creativiteit, haat, hoop, vrees, tevredenheid enzovoort gelijkwaardig acht aan de inbreng van geld, die heeft een vreemde kronkel in zijn hoofd en ik kan hem nog slechts adviseren om zijn moeder niet voor een al te lage prijs te

verkoopen. Het feit dat twee factoren beide onmisbaar zijn, maakt ze nog niet even wezenlijk. Denk maar eens aan een auto en een autosleuteltje. Omdat de betrokkenheid van de werknemers, juist bij de dagelijkse leiding, zoveel groter is dan die van de aandeelhouders moet deze werknemers de uiteindelijke zeggenschap gegeven worden.

Voorwaarde wil niet zeggen dat ik de inbreng van de aandeelhouder gering zou schatten. Het moge in dit verband merkwaardig klinken, maar ik geloof zelfs dat deze inbreng meer waardering verdient dan ze nu krijgt, omdat de weerbaarheid van de Nederlandse ondernemingen op het ogenblik te gering is door een gebrek aan eigen vermogen. Maar de doorsnee aandeelhouder is niet uit op zeggenschap, wel op rendement. Het zou de rol van de aandeelhouder recent doen als de Raad van Commissarissen ongeveer de positie zou krijgen die de Ondernemingsraad nu heeft.

De tweede tegenverping lijkt te getuigen van gezond realisme, maar het is in feite een uiting van verkapt conservatisme of zelfs van gemakzucht. Democratie en doelmatigheid zijn tot op zekere hoogte vijanden van elkaar, want overleg kost tijd en tijd is geld. Maar dit is maar de halve waarheid. De organisatiekunde leert ons dat democratisering op andere punten juist bijdraagt tot een grotere doelmatigheid. Bovendien, de diammetwet en de jaren zestig hebben tot gevolg dat een mindiger generatie de fabriekspoorten binnenstroomt. Wordt die mondigheid niet gekanaliseerd, dan wachten ons nog Engels aandoende toestanden. Natuurlijk levert democratisering problemen op. Die problemen variëren bovendien: kleine bedrijven, familiebedrijven, bedrijven met directeur-eigenaar, landbouwbedrijven, industrieën, elke categorie heeft zo z'n specifieke eigenaardigheden. Bovendien vraagt democratisering ook dat men zich anders gaan gedragen en dat vraagt -zelfs voor de jongeren onder hun tijd. Dat betekent dat democratisering niet opeens, met één regeling te realiseren is. Succesvolle democratisering kan slechts democratisering op maat zijn. Maar daar moeten liberalen dan ook met hart en ziel voor durven staan.

*persverklaring:***Stellingname VVD
onbegrijpelijk**

De onafhankelijke liberale Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (JOVD) is van mening dat het al of niet uitzenden van het programma "Dood van een prinses" een zaak van de NOS is. Volgens de JOVD past het een liberale partij als de VVD niet om een oordeel te geven over wat wel of niet uitgezonden mag worden. Door deze stellingname van de VVD is de geloofwaardigheid van haar omroepbeleid ernstig aangetast. Want in de discussie over de invoering van kabeltelevisie enkele maanden geleden was met de VVD die de mond vol had over "vrijheid van meningsuiting" en "ongewenste betutteling". Deze principes lijken nu overhoord te zijn gezet, omdat ze ons land economisch nadeel kunnen toebrengen. Onaanvaardbaar! Temeer omdat door de toepassing van het principe van hoor en wederhoor de problemen gemakkelijk kunnen worden opgelost. Het is natuurlijk zo dat de arabische cultuur vele Nederlanders vreemd is. Het zou daarom goed zijn wanneer deze uitzending wordt aangehouden om haar verspreiding in te brengen.

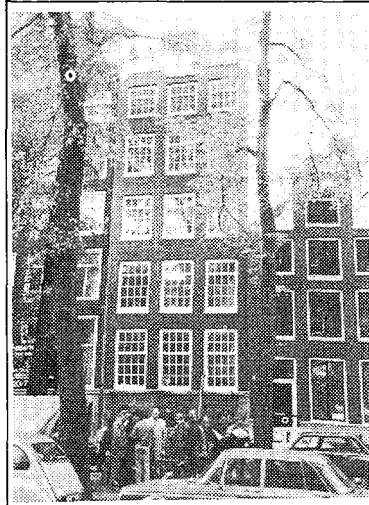
**Van het
hoofdbestuur****Zomercongres 1980**

Het zomercongres van de JOVD wordt op zaterdag 14 en zondag 15 juni 1980 gehouden in het "Euromotel Breda", Roskam 20 te Breda.

Het motel is vanaf het station bereikbaar met de bussen 4, 5 en 15. Het kaartje op de achterkant van deze Driemaster geeft aan hoe automobilisten het motel kunnen bereiken.

De congresprijs bedraagt f 60,-. Bij dit bedrag zijn inbegrepen: een overnachting in een luxe motelkamer, diner, lunch en gebruik van het overdekte zwembad. Badkleding meenemen dus!

Je moet je *uiterlijk* vrijdag 30 mei opgeven, terwijl dan ook de betaling binnen moet zijn op postgirorekening 953500 ten name van penningmeester JOVD te Groningen.

PROGRAMMA

ZATERDAG 14 JUNI 1980-----

13.30 uur

Opening

13.35 uur

Rede van de voorzitter, Robert de Haze Winkelman

13.45 uur

Rede Annelien Kappeyne van de Coppello (onder voorbehoud)

15.30 uur

Pauze

15.45 uur

Huishoudelijke vergadering

18.00 uur

Diner

19.30 uurRede van Johan Remkes, lid van de commissie herziening begin-
selprogramma VVD20.15 uurHuishoudelijke vergadering (ver-
volg)22.30 uur

Feest

ZONDAG 15 JUNI 1980-----

10.00 uurBehandeling Liberalisme in Bewe-
ging13.00 uur

Lunch

14.00 uurBehandeling Liberalisme in Bewe-
ging (vervolg)16.30 uur

Sluiting

Agenda

HUISHOUDELIJKE VERGADERING

1. Openering
2. Vaststelling notulen van de vergaderingen op 29 en 30 maart 1980 te Dalfsen en op 17 mei 1980 te Amersfoort
3. Ingekomen stukken en mededelingen
4. Herziening begroting voor 1980
5. Vaststelling plaats en datum jaarlijkse algemene vergadering 1981
- 6.
7. Wat verder ter tafel komt
8. Rondvraag
9. Sluiting

*Doorhalen wat niet van toepassing is. AUB BLOKLETTERS GEBRUIKEN!

ONDERGETEKENDE: _____

M* V

LID VAN DE AFDELING: _____

Geeft zich op als deelnemer aan de volgende onderdelen van het congres:

diner zaterdag	overnachting met ontbijt	lunch zondag	gehele congres
à f 20,-	à f 30,-	à f 10,-	= f 60,-

en verplicht zich om uiterlijk vrijdag 30 mei 1980 het verschuldigde bedrag te hebben gestort op postgirorekening 953500 van de penningmeester JOVD

DATUM: _____ HANDTEKENING: _____

Progressief Liberaal!

Zelden heb ik met meer genoegen een JOVD-geschrift gelezen dan nu het conceptprogramma: Liberalisme in beweging. Sinds de oprichting heeft de JOVD in ons land door middel van resoluties, H3-verklaringen en (kern)programma's een eigen lijn van het liberalisme ontwikkeld. Het nieuwe conceptprogramma, dat van uitstekende kwaliteit is, vormt daarvan weer een duidelijk voorbeeld. Het bevat een aantal voor het officiële liberalisme in ons land nieuwe - en onverwachte uitspraken. Het ademt mijns inziens een "echt" liberale geest uit omdat niet alleen gelet wordt op de "formele" vrijheid, maar juist ook op de middelen om voor alle burgers die vrijheid inhoud en betekenis te geven. Voor een D'66-er valt er daarom veel plezier te beleven aan dit programma-voorstel. Ik hoop dat de JOVD de essentie ervan zal aanvaarden! 'at de VVD betreft maak ik mij weinig illusies, maar een aangename verrassing is nooit weg.

In dit commentaar beperk ik me tot het binnenlands politieke gedeelte.

Spreiding is morsen

Het programma bevat een progressieve milieuparagraaf die een daadwerkelijke milieubescherming bepleit. Duidelijk moet echter gemaakt worden dat de voorstellen niet alleen op vervuiling, maar ook op energie- en grondstoffenverspilling betrekking hebben. Een uitspraak over kernenergie ontbreekt ten onrechte. Toegevoegd moet ook worden een passage waarin om een actief en gecoördineerd onderzoek wordt gevraagd door overheid, wetenschap en bedrijfsleven gericht op het tegengaan van verontreiniging en verspilling van energie en grondstoffen.

Terecht bepleit de ruimtelijke ordeningsparagraaf een sterk tegengaan van suburbanisatie door een concentratie van menselijk handelen. Spreiding is morsen met ruimte en betekent door extra benodigde vervoersverbindingen milieuaantasting, energieverpilling, hoge maatschappelijke kosten en nivellering van woonvormen. Vereist is behoud of versterking van een grote verscheidenheid van woonvormen van grote steden, middelgrote steden en dorpen tot en met het platteland.

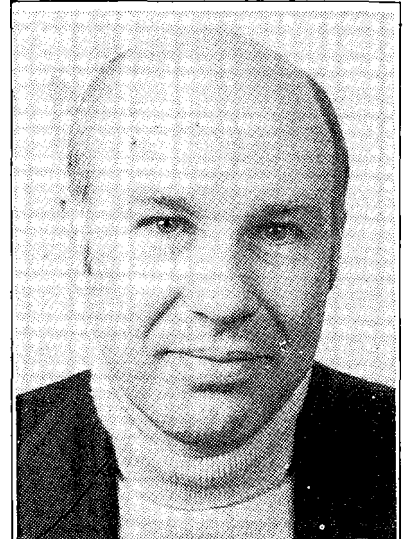
Het opnemen van een voorstel over euthanasie is moedig!

De benadering van de monarchie is precies hetzelfde als van D'66 sinds de oprichting.

Democratie aan de basis

In het werkgelegenheidsbeleid wordt terecht een herverdeling van arbeid door arbeidstijdverkorting gecombineerd met een inkomensoffer van de werknemers centraal gesteld. Een zeer belangrijke stellingname die zal leiden tot een eerlijker verdeling van werk en inkomen en tot betere ont-plooiingsmogelijkheden van iedereen.

Het D'66-Beleidsprogramma preekt zich uit voor een democratische markteconomie. Hierbij vindt de productie plaats in gedemocratiseerde particuliere bedrijven waarin de werknemers (mede) beslissingsrecht verkrijgen voor alle belangrijke onderdelen van het bedrijfsbeleid. De overheersende positie van de producent op de markt is weggenomen door een belangrijke versterking van de positie van de consument en de consumentenorganisaties. Voorts zal er sprake zijn van een indicatieve planning van de economische ontwikkeling op grond van overleg tussen de overheid en de sociale partners zoals bedoeld in de JOVD-resolutie Demoplan uit 1964. Deze elementen van een democratische markteconomie lijken verheugend veel op de huidige JOVD voorstellen in het conceptprogramma, waarin men zich uitspreekt voor een ondernemingsgewijze productie in een georiënteerde markteconomie en voor een centrale rol voor een consumentenbeleid. Van uiterst principiële betekenis is echter speciaal de belangrijke uitspraak dat uiteindelijk de ondernemingsraad het hoogste orgaan als werkverband dient te gaan vormen. Verheugend en verrassend! Dat is pas democratie aan de basis!

door Erwin Nypels

Inkomstenbeleid

Even verrassend uit officiële liberale hoek is het voorstel te komen tot een integraal inkomensbeleid, door het parlement vast te stellen op grond van een systeem van functieclassificaties. Hoewel de uitvoering nog erg moeilijk zal zijn, valt hier erg veel voor te zeggen omdat de verkregen inkomens behalve van eigen prestaties speciaal afhankelijk zijn van de inrichting van de samenleving. Het is daarom ook vanzelfsprekend dat die samenleving, middels het parlement, de normen voor de inkomensverdeling vaststelt. Voorgesteld wordt verder een sterk progressief tarief bij schenkings- en successierechten in te voeren omdat geërfd vermogen voor de erfgenaam geen rechtvaardige vorm van inkomensstroom vormt.

Compliment

Gemist heb ik in het programma een voorstel om een liberale vorm van volksverzekering tegen ziektekosten in te voeren (zonder nationalisaties) om daarmee voor iedereen een basisrecht op gezondheidszorg, te garanderen en de daarbijbehorende financiële lasten naar vraagkracht te verdelen. Hoe het ook zij: Liberalisme in beweging? Ja, inderdaad: progressief en liberaal! Mijn compliment!

"Arbeid à la carte"

door Dion Bartels

Zo duidde de huidige minister van Sociale Zaken, Albeda, het uitzendweten enkele jaren geleden treffend aan. Hij doelde hiermee op de veelheid van keuzemogelijkheden die zowel de uitzendkracht als de organisatie die van uitzendarbeid gebruik maakt ten dienste staan. Hoe staat het nu met het uitzendweten in Nederland? Ondanks de grote publiciteit die de uitzendbureaus in de media aan zichzelf geven en de aandacht die aan hen wordt geschonken vanuit bepaalde maatschappelijke groeperingen, maar dan meestal in negatieve zin, is het verschijnsel op zichzelf niet zo omvangrijk. Dagelijks werken er ongeveer 40.000 mensen voor een uitzendbureau en dat is nauwelijks 1% van de totale beroepsbevolking. Dit aantal wordt bereikt door plusminus 150 bureaus met ongeveer 500 vestigingen over Nederland verspreid met ruim 2000 mensen als eigen personeel in dienst.

De uitzendkracht

Onder uitzendarbeid wordt verstaan: het verrichten van arbeid ten behoeve van een ander op tijdelijke en vrijblijvende basis via de tussenkomst van een uitzendbureau. Deze definitie is ontleend aan een studie van de Stichting Maatschappij en Onderneming over uitzendwerk uit 1976. Met "tijdelijk" wordt bedoeld een periode van normaal gesproken maximaal zes maanden. Het VNO maakt zich in zijn onlangs verschenen brochure over vraag en aanbod op de arbeidsmarkt sterk voor een verlenging van deze termijn. De Stichting Maatschappij en Onderneming heeft ook onderzoek gedaan naar de motieven om als uitzendkracht te gaan werken. Van de ondervraagden bleek 33% te werken als uitzendkracht omdat zij niet meteen een vaste baan konden krijgen. Eveneens 33% wilde of kon maar een deel van het jaar of af en toe werken, hieronder vallen bijvoorbeeld de huisvrouwen die het gezinsbudget willen opvijzelen en studenten zonder beurs; 20% vindt het werken via een uitzendbureau prettiger dan een gewone vaste baan en 14% heeft een periode te overbruggen. Men denke hierbij aan het vooruitzicht op een vaste baan, militaire dienst of een voortgezette opleiding. Kortom, "de" uitzendkracht bestaat niet.

Kortom, "de" uitzendkracht bestaat niet.

Vooral jongeren

Opgemerkt dient nog te worden dat het overgrote deel van de uitzendkrachten in de categorie "18 tot en met 24 jaar" valt. Hieruit zou men kunnen afleiden dat het werken via uitzendbureaus betrekkelijk kort duurt en men op latere leeftijd eerder geneigd zal zijn om te kijken naar een vaste betrekking.

Waarom uitzendkrachten

Wat zijn nu de redenen voor het in de arm nemen van een uitzendbureau door een bedrijf? Vaak heeft dit bedrijf te kampen met een groot ziekteverzuim onder het vaste personeel of heerst er een tijdelijke drukte door af te handelen orders. Het gebrek aan aanbod van geschikt personeel dat een vaste baan wenst kan ook een rol spelen en soms is het ook de huidige economische onzekerheid van belang. Ter complimentering

noem ik nog seizoenwerkzaamheden en vacantie.

Koppelbazen

Het verschijnsel koppelbazen heeft de uitzendbureaus veel nadeel berokkend. De oorzaak hiervan is dat zij al dan niet onzettelijk regelmatig met elkaar worden verward. Koppelbazen onttrekken mensen aan het normale arbeidsbestand en herplaatsen hen tegen hogere beloningen, wat mogelijk is door het niet zo nauw te nemen met de sociale wetten. Uitzendbureaus houden zich daarentegen bezig met het plaatsen van degenen die slechts tijdelijk voor bepaald werk beschikbaar zijn. Dit zijn duidelijk twee verschillende zaken. Zij die precies willen weten hoe in de uitzendwereld gedacht wordt over koppelbazen, zou ik willen aanraden het boekje "Maatwerk" erop na te slaan. Dit boekje wordt uitgegeven door de Algemene Bond van Uitzendbureaus, ABU. Het waren dan ook zeker de bonafide uitzendbureaus die het tot stand komen van van de Met op het ter beschikking stellen van arbeidskrachten

De naam zegt het al...

Gezocht: Uitzendkrachten

Manpower gespecialiseerd in het tijdelijk ter beschikking stellen van:

- medisch personeel,
- administratief personeel,
- ongeschoold personeel, industrieel
- neel, engineering personeel.

direct werk!...

KESER
UITZENDGROEP

MANPOWER

Tijdelijk-werk-op-z'n-best?

ten in 1965 toejuichten. Door deze wet werd er een kader geschapen waarbinnen een maatschappelijk verantwoorde bedrijfsvoering voor iedereen verplicht werd. Vooral sinds de uitvoeringsbeschikking op deze wet in 1971 in werking trad, werd het euvel der koppelbazen aanmerkelijk ingeperkt. Deze uitvoeringsbeschikking bracht ook met zich mee dat uitzendbureaus alleen mochten uitzenden wanneer zij hiertoe een vergunning hadden. Deze vergunning wordt verleend door de regering en de voorwaarden hieraan verbonden zijn zeer streng.

Beperkte CAO

Naast het verzorgen van de public relations voor de leden sluit de reeds hierboven genoemde ABU ook sinds enkele jaren CAO's af voor uitzendpersoneel in de administratieve sector. Deze CAO's worden algemeen verbindend verklaard door de minister van Sociale Zaken. Uitbreiding naar andere sectoren van het uitzendpersoneel is zeer gewenst en deze mening wordt gedeeld door de ABU. Helaas wordt dit tegengehouden door de vakbeweging. Van de bezwaren die deze constant aanvoert, zal ik de meest fundamentele behandelen.

Commercie

Het zwaarst moet het commerciële karakter van de meeste bureaus net ontgelden. Het zou onbehoorlijk zijn om aan de arbeid van anderen te verdienen. Als men deze gedachten consequent toepast, geldt zij voor het gehele bedrijfsleven. Iedere werkgever verwerft immers zijn inkomen doordat hij de arbeid van anderen op zo'n wijze organiseert dat het derden nut oplevert waarvoor zij bereid zijn te betalen en waardoor het hem weer mogelijk is zijn werknemers te belonen. In ons economisch stelsel is het maken van winst een noodzakelijk hulpmiddel en waarom zou dit niet gelden voor de diensten die een uitzendbureau verricht? Een ander bezwaar is dat het organiseren van uitzendarbeid een soort van arbeidsbemiddeling is. Dit is door de Arbeidsbemiddelingswet van 1930 voorbehouden aan de overheid. Deze wet betreft echter de bemiddeling tussen werkgevers en werknemers met het doel dat deze een vast dienstverband aangaan. Dit is bij uitzendbureaus geenszins het geval.

Werkgelegenheid

Uitzendkrachten zouden ook het aantal vaste arbeidsplaatsen beperken. Een uitzendkracht is voor een bedrijf echter veel duurder dan een

vast personeelslid. Bovendien blijven bij een vaste kracht de bedrijfskennis en de in het bedrijf aangeleerde vaardigheden veel langer voor het bedrijf bewaard dan bij een uitzendkracht.

Overheidstaak

Als laatste bezwaar zou ik willen noemen dat dat het regelen van uitzendarbeid een taak van de overheid behoort te zijn. In de liberale visie, en ik hoop dat deze niet alleen tot liberalen beperkt is, dienen taken die onafhankelijke burgers op eigen initiatief en eigen kracht goed uitvoeren, niet door de overheid worden overgenomen wanneer daar geen dringende argumenten voor zijn. Mede door de onderlinge concurrentie zijn de uitzendbureaus er voortdurend op gespist nieuwe plaatsingsmogelijkheden voor uitzendingen en dus voor uitzendkrachten aan te boren, of die plaatsingsmogelijkheden op creatieve wijze in samenwerking met het bedrijfsleven te scheppen. Men mag (en kan?) dat van een overheidsinstelling niet verwachten.

Erkenning

Vermeldenswaard is nog dat het kabinet middels een schrijven van de directeur-generaal voor de arbeidsvoorziening het uitzendwerk een belangrijke erkenning heeft verschaft: de gewestelijke arbeidsbureaus moeten voortaan overwegen of het werken via een uitzendbureau als "passende arbeid" kan worden aangemerkt. Wie er dus volgens arbeidsbureau niet in slaagt passende arbeid te vinden in een vaste baan, kan dus naar het uitzendbureau worden verwezen.

Wettelijke regeling

Ik zou willen eindigen met één van de aanbevelingen gedaan in een nota betreffende het uitzendwezen, uitgegeven door de VVD-afdeling Utrecht. Deze nota belicht vooral de juridische aspecten van het uitzendwezen en is verkrijgbaar tegen betaling van vijf gulden bij het secretariaat, postbus 488, 3500 AL Utrecht. Deze aanbeveling luidt: "De maatschappelijke erkenning van de uitzendformule dient, voorzover nodig, te worden geformaliseerd. Bestaande wettelijke regelingen bieden ruimte voor het bestaan van een commercieel uitzendwezen. Deze ruimte moet blijven gehandhaafd. Overwogen kan worden uitzendarbeid, met behoud van het bestaande karakter, in een afzonderlijke wettelijke regeling te regelen".

VN commissie

De VN-commissie is één van de commissies van de JOVD, die op het gebied van de internationale politiek werkzaam zijn. Zij houdt zich bezig met het kritisch volgen van de ontwikkelingen in de wereldpolitiek voorzover de Verenigde Naties daarbij betrokken is. Want buitenlandse politiek raakt ook JOVD-ers en is niet alleen een hobby voor diplomaten. Juist de VN verdient alle aandacht, omdat deze organisatie onmisbaar is voor de handhaving van de vrede en veiligheid in de wereld. Een aantal leden van de JOVD houdt zich daar dan ook intensief mee bezig, niet alleen binnenkamers maar ook in New York. Zo is de ex-voorzitter van de VN-commissie, Arjen van Rijn, drie maanden bij de Verenigde Naties in New York geweest, als jongerenvertegenwoordiger voor Nederland. Drie andere leden van de VN-commissie, Alice Hughan, Anke de Rooij en Bob van Zanten hebben hem daar bezocht en hebben persoonlijk het functioneren van de VN meegemaakt.

Nota's

Een tijdje geleden is door de commissie een nota uitgebracht "Het Handvest als Handvat", waarin gepoogd is het handvest van de Verenigde Naties meer toegankelijk te maken voor jongeren. Op het ogenblik is de commissie bezig met het opstellen van een nota over de VN en bevrijdingsbewegingen. Daarin zal nader worden ingegaan op de relaties die tussen beide bestaan en worden getracht een onderscheid aan te geven tussen terroristische organisaties en bevrijdingsbewegingen.

Actualiteit

Daarnaast speelt de commissie zoveel mogelijk in op actuele politieke gebeurtenissen, bijvoorbeeld de ontwikkelingen in Iran en Afghanistan. Over die ontwikkelingen heeft de commissie een mening geformuleerd, neergelegd in een notitie, die via de overkoepelende commissie buitenlandse politiek (de CoBuPo) verdere bekendheid naar buiten zal krijgen.

Huub Jacobse: ... hypocriete houding tegenover Zuid-Amerikaanse dictaturen

Bootvluchtelingen

Ook de problematiek rond de bootvluchtelingen heeft de aandacht van de commissie. Zo heeft het VVD Tweede-kamerlid Ploeg onlangs een interessante blik achter de schermen gegeven van de organisatie van de hulp aan die vluchtelingen, vanuit zijn persoonlijke ervaringen in het kader van de actie 999 en het fonds voor hulpverlening aan bootvluchtelingen.

Bij deze hulpverlening is de VN ten nauwste betrokken via de Hoge Commissaris voor de vluchtelingen in Genève. De commissie wil binnenkort een bezoek aan een verblijfplaats voor die vluchtelingen in Nederland brengen.

Inlichtingen

Indien er JOVD-ers zijn die belangstelling hebben voor het werk van de commissie, dan kunnen de andere commissieleden hen graag in hun midden opnemen. Contact kan worden opgenomen met

Job van Zanten, tel 050-416328 (voorzitter),
Alice Hughen, tel 08380-14405 (secretaris) en
Anke de Rooij, tel 030-315008 (vertegenwoordiger in CoBuPo naast voorzitter)

Kaderweekend VN

In het weekeinde van 22 tot en met 24 februari werd in jeugdherberg "De Grasheuvel" in Amersfoort een kaderweekende gehouden over de Verenigde Naties.

Vrijdagavond hield Arjen van Rijn een algemene inleiding waarin hij eerst wat vertelde over de Nederlandse delegatie en de functie die hij daarin vervulde. Daarna zette hij het functioneren van de VN uiteen en kwamen enkele gebeurtenissen van de laatste Algemene Vergadering aan de orde. Tot slot werd het beleid van Van der Klaauw onder de loep genomen, waarbij men concludeerde dat er in feite geen beleid was: "Van der Klaauw is een vriendelijke man, maar hij doet en zegt weinig." Volgens Arjen was het gevolg daarvan dat de invloed van Nederland in de Ontwikkelingscommissie, zoals het die had in de tijd van Van der Stoel en Pronk, terugloopt. Na de inleiding discussieerde men, waarna tot in de late uurtjes nog werd na- of bijgepraat.

De volgende morgen was iedereen weer om half tien aanwezig om te horen wat Kees Flinterman, een ambtenaar van Buitenlandse Zaken, te vertellen had over ten eerste de voortgang in de afgelopen Algemene Vergadering betreffende de mensenrechten en ten tweede "het mensenrecht van de derde generatie", het recht op ontwikkeling. Deze spreker, en ook de andere ambtenaren, die spraken op het kaderweekend, deden dit à titre personnel, zodat zij af en toe een andere mening konden laten horen over de gang van (Buitenlandse) zaken, dan het officiële Nederlandse standpunt. De belangrijkste gebeurtenis wat betreft het eerste onderwerp van de heer Flinterman was, dat er een resolutie is aangenomen waarin gesteld werd dat de situatie in een bepaald land een zorg is voor de VN. Deze laatste resolutie is tevens één van de meest interessante, omdat een land waarin de mensenrechten geschonden worden, zich nu niet langer kan verschuilen achter de nationale souvereiniteit. Het recht op ontwikkeling is een mensenrecht dat behoort tot de zogenaamde "derde generatie rechten", waarbij de vrijheidsrechten als de eerste, en de sociale grondrechten als de tweede generatie beschouwd wordt. Onder dit recht op ontwikkeling vallen tal van zaken, zoals 't recht op vrede en

schone wereld. In de korte discussie die op deze uiteenzetting volgde, kon nader op de onderwerpen worden ingegaan.

Daarna hield Marian Kappeyne van de Copello, eveneens ambtenaar Buitenlandse Zaken, een inleiding over de kolonisatie. Zij vertelde dat de dekolonisatiecommissie van de VN steeds minder werk kreeg. Bovendien kwamen bepaalde kwesties, als Oost-Timor en allerlei eilandengroepen, elk jaar weer terug, terwijl de resoluties die daarover worden opgesteld steeds zwakker werden. Omdat de discussie hierover van het onderwerp dreigde af te dwalen, werd besloten te gaan lunchen.

Na de lunch kreeg Mr Hico Schrijver, wetenschappelijk medewerker Polemologisch Instituut Groningen, het woord over de Nieuwe Internationale Economische Orde. Kernpunt in zijn betoog was dat belangrijke structurele veranderingen als inflatie, oliecrisis, inzakken van monetaire systemen, voedselnoed in Afrika en Zuidoost Azië de huidige economische orde op de heiling zetten. We zullen naar een eerlijker verdeling moeten streven tussen de rijke en de 3e wereld. Over dit onderwerp werd eveneens gediscussieerd.

De volgende morgen was men weer vol aandacht voor wat Huub Jacobse, VVD Tweede-Kamerlid, te zeggen had over Nicaragua, de positie van Israël, de PLO en "het cynisme in de buitenlandse politiek" waarmee hij onze hypocriete houding tegenover de Zuid-Amerikaanse dictaturen bedoelde. Zijn relaas werd gevolgd door een uiteenzetting van Karel van Kesteren, ambtenaar van Buitenlandse Zaken, over Afghanistan en Iran. Deze onderwerpen spraken iedereen sterk aan, waardoor de daarop volgende discussie uitliep tot 13.00 uur. Hierin kwamen zaken aan de orde als Olympische Spelen, de te volgen Amerikaanse politiek en Russische tactieken. De geplande evaluatie kwam hierdoor te vervallen, ook omdat de ongeveer 25 deelnemers aan het weekend het er over eens waren dat het een zeer geslaagd weekeinde was. Een voordeel van dit soort weekeindes is, dat men de gelegenheid heeft om rustig met elkaar van gedachten te wisselen, waartoe men op congressen vaak de kans niet krijgt.

VVD tegen te grote keuzemogelijkheid

door Anne Lize van der Stoel

Toen het nieuwe jaar nog maar nauwelijks begonnen was, had de Onderwijscommissie van de JOVD in Rijswijk een gesprek met mevrouw Ginjaar-Maas, de onderwijsspecialiste van de VVD Tweede-Kamerfractie. De onderwerpen die aan de orde kwamen, waren OPVO, de Vierstromenschool -een alternatieve visie van de VVD op de Mammoetwet, omdat zelfs de VVD gevoels van onvrede over het huidige onderwijs heeft- en haar liberale visie op onderwijs.

Liberaal visie

Om met dit laatste punt te beginnen, mevrouw Ginjaar vindt dat vanuit de liberale opvattinge neredeneerd, iedereen zich een zo groot mogelijke vrijheid moet kunnen verwerven en dat dit kan worden verwezenlijkt door een zo goed mogelijke scholing. De keuzemogelijkheden voor studie of beroep worden hiendoor volgens haar vergroot en dat geeft in het latere leven meer de mogelijkheid om je leven naar eigen behoefte in te richten. Een terenwerping van onze kant was dat deze visie ongelijke kansen niet uitsluit. Mevrouw Ginjaar reageerde hierop door te zeggen dat de startmogelijkheden gelijk moeten zijn. Dat is dan tevens de taak die liberalen binnen het onderwijs wacht. Met deze uitlatingen in ons achterhoofd kwamen we op ons volgende gespreksonderwerp, de Vierstromenschool.

LBO

Een eerste punt van onze kritiek betreft het feit dat de Vierstromennota het lager beroeps onderwijs volkomen buiten beschouwing laat, met als motivatie dat eerst de problemen in het lager beroeps onderwijs opgelost moeten worden. Wij betreuren het dat de VVD hier de kans heeft laten liggen om de ongunstige beeldvorming over deze partij in haar voordeel te wijzigen. Het doet ons dan ook genegen dat het hoofdbestuur van de VVD het ook als een gemis ervaart dat het lager beroeps onderwijs niet in dit rapport is betrokken. Het concept hiervoor was volgens mevrouw Ginjaar reeds klaar en wachtte nog slechts op publicatie.

Een van de de grote bezwaren van de VVD tegen het huidige middelbare onderwijs is de te grote vrijheid bij de keuze van een examenpakket. Hierdoor is er "soms onvoldoende samenhang in het totale opleidings- en kennispakket". Daarom hebben de opstellers van de Vierstromennota de pakketkeuze tot vier stromen beperkt. Deze vier stromen zijn:

1. sociaal-economische stroom (SE)
2. talenstroom (T)
3. natuurwetenschappelijke- en wiskundestroom (NW)
4. artistieke vorming (AT).

Onze reactie hierop was dat deze vier stromen de leerling teveel in één bepaalde richting vastleggen, waaraan ze voor hun verdere leven gebonden zullen zijn. Is dit niet in strijd met de hierboven omschreven liberale visie op onderwijs? De vier genoemde keuzemogelijkheden zijn ons te beperkt. Zij werken belemmerend voor de vrije ontplooiing. Mevrouw Ginjaar was echter van mening dat wij een overdreven grote keuzemogelijkheid voorstonden.

Artistieke vorming

De JOVD-Onderwijscommissie was erg ingenomen met het feit dat de artistieke vorming voor het eerst zo'n

grote mate van erkenning in VVD-kring genoot. Het verbaasde ons echter wel, dat wij geen enkel artistiek vak buiten de AT-stroom terugvonden. Bovendien was er in die AT-stroom geen van de artistieke vakken als eindexamenvak terug te vinden, ondanks de met de mond beleden erkenning van deze vakken.

Leergebieden

Een ander punt van kritiek was dat in de Vierstromenschool nog steeds wordt vastgehouden aan de traditionele indeling van de vakken. Als sinds zo'n jaar of drie pleit de JOVD voor "leergebieden". Hierbij worden de vakken geïntegreerd, bijvoorbeeld een leergebied 'consumentenbeleid' bestaat uit de onderdelen handel, economie en huishoudkunde. Mevrouw Ginjaar bracht daartegen in dat de nota is bedoeld als een alternatief voor de Mammoetwet, die niet in zulke leergebieden voorziet. Onze kritiek op de Vierstromennota neemt overigens niet weg dat wij blij zijn dat de Onderwijscommissie van de VVD met een eigen plan is gekomen om het huidige onderwijs te verbeteren.

Democratie en monarchie - even politiek doordenken

door Piet-Heyn Goedhart

Marco Swart stelt in zijn artikel "Monarchie en Democratie - even doordenken" dat de democratie meer gediend is met doordachte standpunten dan met de roep om te (kunnen) stemmen. Je kunt je alleen afvragen in hoeverre de schrijver deze wijze stelling ook in zijn eigen betoog laat doorklinken.

Marco betoogt met vure dat het een gekozen staatshoofd moeilijker zal vallen boven de partijen te staan. De laatste consultatie van van politici bij de kabinetsformatie van 1977, voordat Van Agt als formateur het groene licht kreeg, heeft bewezen dat het ook de koningin moeilijk valt haar neutraliteit bij politieke besluitvorming te garanderen. De praktijk in omringende landen, waar de staatsrechtelijke positie van de gekozen president globaal overeenkomt met de plaats van het Nederlandse staatshoofd, ontkracht de veel gehoorde stelling dat de verkiezing van het staatshoofd het neutraliteitsgehalte van de functionaris zou kunnen aantasten. Marco koppelt de positie van het gekozen staatshoofd aan de constructie van ministeriële verantwoordelijkheid, een onheuse koppe-

ling; uit de keuze voor de verkiezing volgt namelijk niet de handhaving van de ministeriële verantwoordelijkheid, een systeem dat past bij erfopvolging.

Marco vraagt zich voorts in zijn boeiende artikel af, waar de kiezers voor gaan stemmen, indien er van geen werkelijke invloed van een president sprake is. Legitimering van de verkiezing van een ambtsdrager wordt mijn inziens niet bepaald door de waarde die wij aan de functie binnen het bestel hechten, maar door de visie waaruit volgt dat we een bepaalde functie wel of niet willen laten vervullen door een gekozen persoon. Door middel van een verkiezing kiest de Nederlander de hoogste representant van de staat, een functie die we altijd, onafhankelijk van de politieke macht, hoog zullen blijven waarderen.

Inderdaad worden in een democratische rechtstaat, zoals Marco stelt, een aantal ambtsdragers die wel degelijk politieke invloed hebben niet door de bevolking gekozen. Deze constatering versterkt de democratie dan ook niet, niet voor niets staan

politici argwanend tegenover de groeiende invloed van de vierde en vijfde macht! Ed Nijpels verweet kortgeleden de politiek debet te zijn aan de politieke invloed van de -niet verkozen- rechterlijke macht. De niet gekozen ambtsdrager heeft immers alleen politieke invloed, waar politici in de politieke besluitvorming een vacuüm creëren tussen bijvoorbeeld wetgeving en maatschappelijke realiteit. De politiek bepaalt uiteindelijk de invloed van de niet gekozen ambtsdrager, ook van de vorstin, via wetgeving en gewoonterecht.

De democratie wordt *niet* gediend door de monarchie, zoals Marco stelt, maar door een staatsinrichting, waarin ook de besluitvorming aan de top doorzichtig is, gebonden aan de regels van het democratisch spel. Wij creëren via erfopvolging bij voorbaat al onduidelijkheid, doordat formeel beredeneerd, niemand op de hoogte is over de politieke filosofie van het staatshoofd; politieke gedachten die er ongetwijfeld zullen zijn.

In een kort artikeltje kun je natuurlijk alleen maar beknopt je gedachten weergeven. Natuurlijk is mijn standpunt wel dieper doordacht en ik kan jouw argu-

menten ook zeker wel weerleggen. Om geen al te groot beslag op Driemaster te leggen stel ik voor om in onze afdelingsbladen verder te gaan. Marco.

vacaturebank - vacaturebank - vacaturebank - vacaturebank - vacaturebank

CRM - commissie

De vice-voorzitter politiek roept JOVD-ers die geïnteresseerd zijn of verstand hebben van "Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk" op om zich op te geven voor de nieuwe in te stellen commissie voor CRM.

Belangstellenden kunnen zich opgeven bij het Algemeen Secretariaat of bij de vice-voorzitter politiek, Bart Lijdsman, zelf.

Zij die -eveneens- zijn geïnteresseerd in justitie, sociaal-economische zaken, of onderwijs kunnen zich nog steeds op dezelfde wijze voor deze commissies opgeven.

Om een voordracht aan het hoofdbestuur te kunnen doen zoekt de redactie van dit blad mensen die geïnteresseerd zijn in de functie van

Eindredacteur

Naast normale redactionele werkzaamheden als het deelnemen aan redactievergaderingen en het schrijven van artikelen, gaat hij of zij in het bijzonder samen met de hoofdredacteur zorgdragen voor het binnenkomen en redigeren van artikelen en de vormgeving en correctie van Driemaster.

Vereisten voor deze functie zijn:

-een meer dan normale beheersing van het nederlandse en het typen;

-redactionele ervaring;

-goede contactuele eigenschappen, een royaal gevoel voor humor en organisatorische capaciteiten.

-gemiddeld minstens een halve dag per week beschikbaar hebben;

-ervaring, kennis of gevoel voor de vormgeving van bladen.

De werkzaamheden brengen met zich mee dat je regelmatig in Amsterdam moet zijn. Er bestaat een reiskostenregeling.

Wie in deze functie geïnteresseerd is kan zich schriftelijk opgeven bij het Algemeen Secretariaat. Nadere inlichtingen bij de hoofdredacteur.

Liberalisme in Beweging

stellingen hoofdstuk 6 en 7

Mens en welvaart *economische politiek*

1. Zowel uit oogpunt van structurele werkloosheid als vanwege beperkingen die het productieproces onder handhaving van het welvaartsniveau oplegt aan humanisering van de arbeid, is het streven naar verkorting van de werkweek, (gedifferentieerd) in te voeren, zinvol en vanwege in-verdien-effecten betaalbaar.

2. Medezeggenschap dient gebaseerd te zijn op deelname aan de organisatie. Uit dien hoofde dient de ondernemingsraad het hoogste orgaan te zijn, hetgeen inhoudt dat hiërarchie en beleid gedragen moeten worden door een democratisch tot stand gekomen vertrouwensvotum.

3. De betaling van arbeid dient zich uit te breiden tot alles wat als maatschappelijk zinvol wordt onderkend. Daarbuiten is geen beloning mogelijk.

4. Consumentisme is zowel op de belangen van het individu als op die van de maatschappij gericht. Dit betekent dat niet gestopt kan worden bij volgende informatieverstrekking en juridische bescherming onder andere door middel van branchegeschillen-commissies en de uitbouw van de wa-rendiensten. Bij het verlenen, ongevraagd, van kwaliteitskeurmerken door deze diensten dient rekening te worden gehouden met de maatschappelijke effecten van massale consumptie.

5. Ten behoeve van het bereikbaar maken van een maatschappelijk verantwoord minimum welvaartsniveau voor alle leden van de samenleving kan de overheid een subsidie- en/of prijzenbeleid, danwel een distributien-/of produktiebeleid voeren. Daarnaast is het instrument van heffingen uitermate geschikt om maatschappelijk verantwoorde consumptie-keuzes te bevorderen.

inkomenspolitiek

1. Alle inkomenseffecten van overheidsbeleid dienen te worden vervat in een integraal inkomensbeleid.

2. Inkomensverschillen dienen uitsluitend te kunnen ontstaan door:

- a. verschillen in maatschappelijk nut van de resultaten van arbeid
- b. verschillen in inspanning
- c. verschillen in de aard van het werk.

3. Inkomensverhoudingen worden door het parlement vastgesteld op basis van drie criteria: maatschappelijk nut, inspanning en aard van het werk. Hier toe wordt gebruik gemaakt van een systeem van functieclassificaties waarin rond elk inkomen een bandbreedte bestaat. Deze bandbreedte dient breed genoeg te zijn om verschillen in inspanning en aard van het werk evenredig te kunnen belonen. De functieclassificatie voor de overheid dient te zijn afgestemd op die van de marktsector. Deze afstemming is uiteindelijk wederzijds. Het hele systeem dient regelmatig te worden herwaardeerd.

4. De overheid dient voor zelfstandigen het vestigings- en opleidingsbeleid vast te stellen.

5. Tarieven van beoefenaars van vrije beroepen dienen een wettelijk minimum en maximum te hebben.

6. De JOVD pleit voor het optrekken van de belastingvrije voet bij schenkingen en erfenissen, en een sterk progressief tarief bij schenkingen en successierechten. Het onderscheid tussen bepaalde graden bloedverwanten, aanverwanten en niet-familieleden dient bij schenkingen en erfenissen te verdwijnen.

7. Inkomens dienen openbaar te zijn.

8. De JOVD bepleit experimenten met het zogenaamde Cafetariastelsel. Volgens dit stelsel kan een werknemer ieder jaar van een deel van zijn inkomen, welk minimaal groeit met de nominale toename, zelf bepalen in welke vorm hij dit wil genieten.

9. Arbeid is maatschappelijk voldoende nuttig, of zij is dat niet. In het eerste geval dient zij volledig te

worden betaald, in het tweede geval helemaal niet.

structuurpolitiek

1. Innovaties moeten slechts worden gestimuleerd en ondersteund door de overheid voorzover zij een bestaande behoefte bevredigen of een bestaand probleem oplossen (demand-pull).

2. Overheidssteun mag alleen worden gegeven aan bedrijven met goede vooruitzichten, die tijdelijke problemen niet zelf of in samenwerking met andere bedrijven aankunnen.

3. Overheidssteun aan individuele bedrijven dient project-gericht te zijn en moet worden vergezeld van deskundige controle vooraf én achteraf.

4. TNO, TH's en universiteiten dienen op verzoek bedrijven te helpen bij hun onderzoek- en ontwikkelingsactiviteiten.

Mens en ontwikkeling

1. Centraal in de discussie over het onderwijs dient te staan de vraag in hoeverre het onderwijs in staat is achterstanden weg te werken, zodat het principe van eerlijke kansen op gelijke startmogelijkheden ten aanzien van maatschappelijke ontplooiing geen geweld wordt aangedaan.

2. Bij het onderwijsbeleid dient prioriteit te worden gelegd bij het kleuter- en basisonderwijs, zelfs als dit ten koste zou gaan van het middelbaar of hoger onderwijs.

3. Funderend onderwijs dient algemeen vormend te zijn. De traditionele scheiding tussen algemeen vormend onderwijs en beroepsonderwijs dient te vervallen.

4. Werkloosheid onder minder geschoolden, veroorzaakt door overscholing, dient bestreden te worden, zodanig door positieve discriminatie.

Congres Dalfsen: Kernsplitsing: nee, tenzij....

door Marco Swart

Na een uitvoerige discussie kwam het congres in Dalfsen tenslotte toch uit op het standpunt van de commissie: geen kernsplitsing, tenzij "er geen enkel aanvaardbaar alternatief voorhanden is". Daarmee bleef het debat tussen voor- en tegenstanders in feite onbeslist, omdat voor beide standpunten ruimte wordt geboden.

Het was trouwens over de hele linie een discussie met talrijke extreem genuanceerde formuleringen die veel uitleg behoeften. In de strijd om helderheid leverde vooral district Noord een grote bijdrage. Naast een duidelijker stellingname tegen kernsplitsing, die niet werd aangenomen, zorgde het district voor een aantal tot de verbeelding sprekende toevoegingen aan de resolutie Energiebeleid: kortingen voor grootverbruikers moeten worden afgeschaft, extra aardgasbaten moeten worden gebruikt voor besparing van en onderzoek naar energie en met het oog op de export moet de overheid energiebesparende investeringen van bedrijven financieel te ondersteunen.

Belangrijke wijzigingen

Ondanks de talrijke problemen met de formulering -waardoor de resolutie nu bepaald geen wonder van leesbaarheid is geworden- verliep de discussie vrij vlot, mede doordat een aantal afdelingen hun amendementen niet verdedigden. Er werden nog twee opvallende wijzigingen in de resolutie aangebracht. Op voorstel van het Gooi werd vastgelegd dat behalve de nadelen van kernsplitsing ook die van kolenverbranding moeten worden

Het nieuwe hoofdbestuur; v.l.n.r.: Roelof, Annette, Robin, [Sipke], Robert, Titia, Teddy en Bart

worden onderzocht en dat het onderzoek naar kernsplitsing moet worden voortgezet. Verder werd op voorstel van district West en de afdeling Twente stelling 17 over openbaar vervoer geschrapt, omdat men die in een resolutie over energiebeleid niet op zijn plaats vond.

Voorzittersrede

Het congres werd 29 mei geopend met een rede van scheidend voorzitter Frank de Grave. Hij bekritiseerde Jan Terlouw, die in de zaal aanwezig was, omdat die zijn kritiek op het kabinet toespitste op de "presentatie" in plaats van op de inhoud van het beleid. Maar voor de opvatting van Den Uyl dat het kabinet geen "maatschappelijk draagvlak" zou hebben, had Frank ook geen goed woord over. In een democratie wordt het maatschappelijk draagvlak in het parlement bepaald en nergens anders. Ook Haya van Someren kreeg een veeg uit de pan vanwege haar kritiek op de rechterlijke vonnissen over de stakingen. Een VVD-politicus dient uitspraken van de onafhankelijke rechter te respecteren. Overigens bepleitte Frank wel een wettelijke bescherming van de werkwilligen.

Terlouw

D'66 fractieleider Terlouw verweet in zijn betoeg de VVD meer conservatief dan liberaal te zijn. Ook in het Liberaal Manifest bespeurde hij teveel de neiging om de overheid vooral als een bedreiging voor de vrijheid te zien en niet ook als de beschermer daarvan. Hij wees hier tevens op het kabinetsbeleid, dat bijvoorbeeld op het terrein van de volkshuisvesting en het vreemdelin-

genbeleid te weinig probeerde de vrijheid van juist de zwakkeren in de samenleving te bevorderen. D'66 was beslist niet van zins om het kabinet blijvend te steunen, zoals Wiegels had gesuggereerd toen D'66 vóór de loonmaatregel stemde. Over de JOVD was Terlouw beter te spreken en dan vooral over Liberalisme in Beweging. "JOVD en D'66 kunnen nog veel aan elkaar hebben" besloot hij.

Geertsema

Geertsema, erevoorzitter van de JOVD en voorzitter van de VVD-commissie voor het beginselprogramma, weersprak Terlouw's kritiek op het Manifest. Hij wees erop dat op dat het Manifest op diverse terreinen wel degelijk een actiever overheidsoptreden bepleit. Over het grote aantal ingediende amendementen op het stuk maakte Geertsema zich weinig zorgen: het hoofdbestuur van de VVD zou er wel iets op vinden. Tevreden stelde hij vast dat er eindelijk eens gediscussieerd werd in de VVD.

Technisch voorzitter

De huishoudelijke vergadering had in blokjes tussen de andere programmaonderdelen door plaats en verliep ditmaal aanmerkelijk prettiger dan in Zandvoort. Naar aanleiding van dat congres waren er nogal wat klachten waar wij door ruimte- en tijdgebrek nauwelijks aandacht aan konden besteden. Ze lijken echter niet vergeefs te zijn geweest. De vergadering werd geleid door een speciaal hiervoor benoemde "technisch voorzitter" in de persoon van Sipke Swierstra. Ondanks een aantal incidenten liep de zaak niet echt uit de hand terwijl er toch enkele hete hangijzers behandeld werden.

Tekort

Het begon al met de notulen van de vergadering in Zandvoort. Doordat die vergadering een weinig ordelijk verloop kende, was de notulencommissie nog niet tot een juist verslag gekomen. De zaak werd daarom tot de volgende vergadering uitgesteld. De voorjaarsvergadering is de jaarvergadering en dat betekende dat het financieel verslag over 1979 aan de orde kwam. Over dit jaar bleek een tekort te zijn ontstaan van ongeveer f 6 500. Doordat vorig jaar zowel de viering van het Iustrum als de Europese verkiezingen het resultaat zowel in positieve als in negatieve zin beïnvloedden, is het moeilijk na te gaan waar hem het probleem in zit. In ieder geval was iedereen het erover eens dat er dit jaar nog bezuinigd moest worden.

Nieuw hoofdbestuur

Hoogtepunt van de vergadering was de bestuurswisseling. Deze verliep geheel volgens het advies van de verenigingsraad en zonder tegenkandidaten. Gevolg van deze wisseling is dat het hoofdbestuur nu weer een recordaantal vrouwelijke leden telt. De nieuwe voorzitter stak een uitvoerige inaugurele redevoering af, waarin hij zijn voorganger prees vooral voor de democratisering van het hoofdbestuur die onder hem gestalte kreeg. Vervolgens maakte het nieuwe hoofdbestuur haar goede voornemens bekend. Belangrijk punt is het plan om het ledental bij de verkiezingen van 1981 over de 3000 te krijgen.

Moties

De soepel verlopende vergadering werd zondag besloten met de behandeling van de moties. Opvallend was een motie van de heren De Grave en Van Bruggen met de strekking dat de nieuwe voorzitter voortaan het bal diende te openen op straffe van een koude douche. Deze dwang bleek voor het gehele hoofdbestuur onaanvaardbaar, zodat er een impasse ontstond. Deze duurde iets langer dan echt leuk was, waardoor de politieke moties in het gedrang raakten. Zo doende kon een interessante motie over chips niet behandeld worden en werd een motie over de jeugdwerkloosheid aan de verenigingsraad gedelegeerd. Gelukkig waren de moties over onderwijszaken al eerder behandeld, zodat het totaalresultaat toch nog heel behoorlijk was. De aanvaarde moties worden hierachter afgedrukt.

Al met al was het een goed congres dat afgezien van enkele incidenten erg vruchtbaar verliep.

Aangenomen moties

CITO-TOETSEN TOELATING UNIVERSITEIT

De JOVD enz., overwegende

dat het CITO in opdracht van minister Pais werkt aan een toetsontwikkeling betreffende de toelating tot de universiteit en voor dit project reeds twee personeelsleden heeft aangetrokken

dat dit alles geschiedt zonder de goedkeuring van het parlement

dat het doel is het verdelen van beschikbare plaatsen bij de studierichtingen tandheelkunde, diergeneeskunde en medicijnen aan de hand van uitslagen van een toets over de vakken natuurkunde en scheikunde

dat de waarde van deze vakken voor deze studierichtingen niet is aangehouden, noch dat de vakken natuur- en scheikunde op iedere universiteit gelijk gewaardeerd worden

constaterende

dat met de leerlingen geen rekening wordt gehouden: na een heel jaar schoolonderzoeken en examens direct daarop weer een concurrentieslag

dat het einddiploma VWO in waarde daalt

dat een onderzoek in Londen heeft aangetoond dat slagen voor deze toets geen weislagen in de studie betekent

dat in de voorgestelde toetsen alleen intellectuele gaven getoetst worden, terwijl bij de studie en beroepspraktijk ook nog heel andere gaven aanwezig dienen te zijn

spreekt als haar mening uit

dat het instellen van deze toets dient te worden afgewezen en verzocht het parlement er bij de minister op aan te dringen dat deze toetsontwikkeling wordt stopgezet en te zoeken naar andere middelen om de beschikbare plaatsen te verdelen.

en gaat over tot de orde van de dag.

SCHOOLDECAANEN

De JOVD enz., overwegende

dat zowel leerlingen als verzorgenden begeleiding behoeven

dat deze begeleiding in de eerste plaats gericht dient te zijn op persoonlijke problemen en keuze van vakkenpakketten

dat de functie van schooldecaan bij de wet niet bestaat

constaterende

dat de schooldecaan op vele scholen slecht functioneert, vaak buiten zijn of haar schuld om

dat de noodzaak van en behoefte aan begeleiding groot is

dat de docenten nauwelijks zijn voorbereid op het begeleiden van leerlingen en verzorgenden

spreekt als haar mening uit

dat begeleiding een vast onderdeel dient uit te maken van onderwijskundige gegevens aan de nieuwe lerarenopleidingen

dat de functie van schooldecaan dient te worden opgenomen in het rechtspositiebesluit en de wet op het voortgezet onderwijs

dat overeenkomstig het gestelde in de nota "De Schooldecaan" van de Ministeriële Commissie Schooldecaan de rechtspositie gelijk moet worden aan die van conrector dan wel die van adjunct-directeur

dat er per 400 leerlingen een decaan volledig beschikbaar dient te zijn

dringt er bij de Tweede Kamer op aan om voorstellen van gelijke strekking te ondersteunen

en gaat over tot de orde van de dag

LOONMAATREGEL

De JOVD enz., constaterende

dat de sociaal-economische vooruitzichten somber zijn

dat de sociale partners er niet in geslaagd zijn tijdens de loononderhandelingen tot overeenstemming te komen

dat de regering besloten heeft tot het instellen van een loonmaatregel tot 31 december 1980

overwegende

dat het doel van de maatregel het scheppen van nieuwe werkgelegenheid en het behouden van de bestaande sociale zekerheid is

dat ontheffing van de maatregel mogelijk is als het gaat om extra beloning voor vuil en onaangenaam werk en om maatregelen die leiden tot een herverdeling van de arbeid zoals deeltijdbanen

dat de maatregel de bevolking duidelijk maakt dat de regering de situatie ernstig neemt

dat vrije loononderhandelingen de voorkeur verdienen boven een loon-ingreep door de regering

spreekt als haar mening uit

dat onder de huidige omstandigheden de loonmaatregel gerechtvaardigd is

dat via de ontheffingsmogelijkheid getracht moet worden een grotere bereidheid te kweken tot het accepteren van vuil en onaangenaam werk en het nemen van maatregelen die leiden tot een herverdeling van de arbeid

dringt er bij de sociale partners op aan om de onderhandelingen zo spoedig mogelijk te hervatten teneinde een verlenging van de loonmaatregel te voorkomen

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitterswisseling op het congres in Dalfts en was voor ons aanleiding om komende en gaande man eens aan de tand te voelen. In dit nummer een interview met Frank de Grave, Robert de Haze Winkelman komt in het volgende nummer aan de beurt.

Hoe kijk je nu terug op je tijd in het hoofdbestuur?

Op zich is het duidelijk dat het een ongeloflijk interessante tijd is geweest. In zoverre een interessante tijd, omdat het een tijd is geweest die heel wat veranderingen binnen de JOVD heeft meegebracht. De JOVD is gegroeid qua ledenaantal en is professioneler geworden. Denk maar aan het functioneren van het Algemeen Secretariaat. De groei bracht een aantal problemen met zich mee van regionale en politieke aard. Het opkomen van de JOVD in het midden en westen van het land schiep nieuwe verhoudingen binnen de JOVD. In de samenstelling van het hoofdbestuur worden de nieuwe politieke verhoudingen en nieuwe regionale verhoudingen nu ook weergegeven. Dat de politieke verhoudingen binnen de JOVD zijn veranderd vind ik op zichzelf niet zo erg, zolang het hoofdbestuur hierbij een centrumfunctie inneemt en rekening houdt met alle meningen.

Wat betreft die nieuwe verhoudingen, geef eens concreet aan op welke manier het hoofdbestuur hierop heeft ingespeeld?

Nou het belangrijkste is het feit dat we heel nadrukkelijk het beginsel van politieke en regionale spreiding als factor bij de kandidering laten meewegen. Het opnemen van eerst Robert de Haze Winkelman, daarna Rob Vermeer en nu weer van Teddy Koning in het hoofdbestuur toont dit aan. Met name wordt gezocht naar mensen die in het hoofdbestuur een taak zien en beleid te voeren dat een zo groot mogelijk gedeelte van de JOVD aanspreekt. Ik zeg met nadruk "een zo groot mogelijk gedeelte", want je kunt onmogelijk aan alle wensen en verlangens tegemoet komen. Indien je dat wel doet, zou je een zigzagbeleid moeten voeren, of helemaal geen beleid! Het hoofdbestuur heeft gekozen voor een heel duidelijk beleid, maar daarbij wel rekening houdend met hetgeen er in de vereniging leeft. Ik zie het ongeveer zo: waar er een breed scala van meningen is in de JOVD, moet het hoofdbestuur in het midden gaan staan als resultaat van ingebrachte oordelen die er in de JOVD leven. Andere maatregelen: de uitbouw van de verenigingsraad en het feit dat er talloze landelijke politieke commissies zijn gekomen,

Frank de Grave: "Het hoofdbestuur moet in het midden gaan staan"

door Inge Kallen

ook een stukje overdracht van bevoegdheden door het hoofdbestuur aan de vereniging. In het algemeen zou je kunnen zeggen: een duidelijke democratisering van het hoofdbestuurbeleid en grotere mogelijkheden voor de vereniging om politieke invloed uit te oefenen.

In de laatste jaren heeft de JOVD een vereniging van haar leden meegemaakt. Als hoofdbestuur zul je daar ook op moeten inspelen. Geef eens aan hoe het hoofdbestuur dat heeft gedaan?

Ja, het feit dat de JOVD verjongt geeft ook een apart probleem. We kregen namelijk een hele grote groep jonge leden, waardoor het kader relatief klein werd. Dit betekende een zware belasting van het aanwezige kader. Daarom moest er snel worden gewerkt aan de politieke scholing van die nieuwe leden. Heel belangrijk hiervoor is het vormingswerk, dat Karin Veneman verricht. Ook het geven van kadercursussen en het opzetten van die binnenlandse commissies, waarbij we heel bewust hebben gestreefd naar vermenging van oud kader en de nieuwe instroom. Ik geloof dat dit beleid vruchten begint af te werpen. Ik zie dan ook mogelijkheden voor een Plan 3000, omdat we nu veel steunpunten hebben in den lande.

Als er geen verkiezingen zijn is het niet zo gemakkelijk om de jongeren politiek enthousiast te krijgen. Hoe heeft het hoofdbestuur dit gegeven ervaren?

Inderdaad, ofschoon de politieke situatie de laatste tijd rumoerig is geweest, moet je toch extra aandacht besteden aan het activeren van je leden. Primair ligt hier een taak voor de afdelingen, want die staan in direct contact met de leden. En die afdelingen hebben de laatste tijd goed gefunctioneerd. Het hoofdbestuur moet trachten de mensen zoveel mogelijk bij haar doen en laten te betrekken. Door het betrekken van zoveel mogelijk mensen bij alles wat je doet, is de JOVD de tijd waarin geen verkiezingen worden gehouden goed doorgelopen. Kijk maar eens naar de opkomst op congressen. Dit toont aan dat er een groot politiek enthousiasme binnen de JOVD is.

Welke waarde hecht je aan het nieuwe beginselprogramma van de JOVD, Liberalisme in Beweging?

Ik hecht er zeer grote waarde aan. Ik vind ook dat het een erg goed stuk is geworden, ondanks alle mogelijke kritiek die je erop kunt hebben. Er staan een heleboel prikkelende en uitdagende dingen in, die bewust door de commissie prikkelend en uitdagend zijn geformuleerd om een discussie in de JOVD los te krijgen. De discussie over de monarchie gaf al aan dat er gehapt werd. Dat stuk en de discussie hierover zullen van zeer groot belang zijn voor de bijdrage die de JOVD in de jaren '80 aan het liberalisme zal gaan geven. In den lande is men veel bezig geweest met Liberalisme in Beweging en er wordt veel over gediscussieerd. De taak van de commissie was bovendien niet een stuk te schrijven waar de grote meerderheid van de vereniging zich in kan vinden. Dan hoeft je namelijk geen stuk te schrijven; je hoeft dan ook geen congres te houden. De taak van de commissie was een goed discussiestuk te schrijven, waarin de vereniging zijn tanden kan zetten.

Wat zijn jouw adviezen voor de JOVD in de toekomst?

Ach, ik heb er nooit zo erg van gehouden om als een oude peetvader goedbedoelde adviezen te geven aan de mensen die achterblijven. In de toekomst zal ik dan ook de congressen blijven bezoeken en van achter de microfoon mijn mening zeggen. Enkele adviezen wil ik de JOVD nu wel meegeven. De taken van de JOVD moeten verder worden vervuld. Ik zie als taken: het inspireren van de VVD door het aandragen van nieuwe ideeën plus het kritisch volgen van het VVD-beleid, waarbij je je moet realiseren dat een portie kritiek van de zijde van de JOVD heel natuurlijk wordt gevonden, omdat de VVD dit van een jongerenorganisatie verwacht. Als derde taak zie ik het uitoefenen van druk op de VVD; een soort presiefunctie van de JOVD om JOVD-ideeën te laten doorklinken in het VVD-beleid. Als de JOVD die lijn aanhoudt, zie ik de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Wat bezielt Henk Vonhoff

door het hoofdbestuur

Henk Vonhoff is liberaal. Als burge-meester van één onze vier grootste steden en oud-staatssecretaris is hij bovendien een prominent VVD-er. Zijn stem heeft gewicht, binnen en buiten die partij.

Als vertegenwoordiger van het vooruitstrevende deel van de VVD heeft hij niet alleen het oor van de partijleiding, maar ook van de pers, en van die D'66-ers en PvdA-ers die de VVD niet als "melaats" beschouwen, om Van Agt te citeren. Als Vonhoff zich mengt in een interne partijdiscussie, dan is er reden te over, ook voor de JOVD, om de oren te spitsen. Zeker als hij dat doet in de belangrijkste discussie die de VVD in jaren gevoerd heeft en zal voeren: die over de beginselverklaring en het Liberaal Manifest.

Er zijn drie redenen waarom de uitkomst van dit debat van essentieel belang is. In de eerste plaats is dit de eerste maal in twintig jaar dat de VVD zich grondig bezint op haar uitgangspunten en doelstellingen. Twee vorige pogingen zijn mislukt. Het stuklopen van het Liberaal Democratisch Centrum (begin jaren zestig) op de weigering van de partijleiding een serieuze discussie aan te gaan, heeft mede de stoot gegeven tot de oprichting van D'66.

Verontrust door het succes van D'66, en het oog gericht op de voortschrijdende deconfessionalisering en ontzuiling, besloot het VVD-DB aan het eind van de jaren zestig in te gaan op een uitnodiging van het JOVD-HB tot een principiële discussie over de vertaling van het liberalisme in de politieke praktijk. De rapporten van het Liberaal Beraad, te hervormingsgezind voor de doorsnee partijpaladijn van die jaren, vonden vervolgens een laatste rustplaats in de stofrijke archieven van de Koninginnegracht. De verkiezingswinst die het Kiegeleffect de partij in 1972 bezorgde, maakte een nieuwe discussie in de jaren daarna tot een weinig kansrijke onderneming. Ondanks die winst groeide tijdens het kabinet Den Uyl de onvrede over de presentatie van het VVD-beleid. Het Haagse partijcongres waar in 1976 het verkiezingsprogramma werd vastgesteld, nam herhaaldelijk amendementen aan tegen de zin van de partij- en fractieleiding. Korte tijd later zwichtte het VVD-DB voor de druk nu eindelijk eens een inhoudelijke discussie op een VVD-congres toe te staan, en wel naar aanleiding

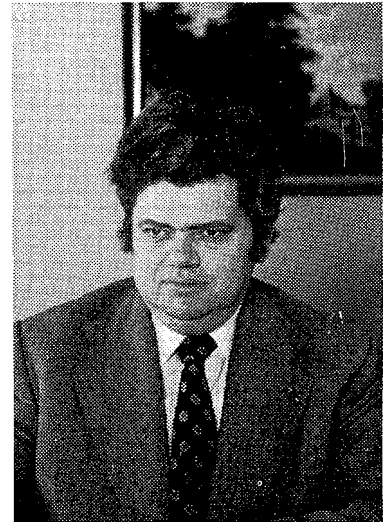
van een herziening van de beginselverklaring. Overigens zou het nog geruime tijd duren voor de commissie die met de voorbereiding werd belast was geïnstalleerd. De discussie over de ontwerpen-beginselverklaring en Liberaal Manifest is de afgelopen maanden met ongekende inzet gevoerd: in totaal zijn zo'n 4000 amendementen ingediend. Voor het eerst is de hele partij betrokken bij een zeer principiële en politieke discussie.

Deze gedachtenwisseling is ook daarom van gewicht, omdat de uitkomst bepalend zal zijn voor de toon en de inhoud van het nieuwe verkiezingsprogramma. Maar de partij zich - na fiske debatten - duidelijk uitsprekt, heeft een redactiecommissie weinig bewegingsvrijheid meer. Het belang van de discussie over het Manifest ligt tenslotte, en zeker niet in de laatste plaats, in de gevolgen voor de relatie tussen de VVD, D'66 en de PvdA. Een voortuitstrevend Manifest draagt bij tot de onderlinge samenwerkingsmogelijkheden, een behoudend stuk laat de partij slechts het wenkend perspectief van een nieuwe coalitie met het CDA, al dan niet steunend op SGP en GPV.

Alle reden dus, zo denken wij, om volop mee te doen aan de discussie, en te trachten beginselverklaring en Manifest in toekomstgerichte, dat wil zeggen vooruitstrevende zin te beïnvloeden.

Tot veler verbazing denkt Vonhoff hier anders over. Het Liberaal Manifest mag, ja moet wat hem betreft de prullenbak in. Niets discussie, niet besluitvorming; de commissie Geertsema moet haar huiswerk over doen. Waarom? Omdat het manifest geen 'visie' zou bevatten. Het zou te modieus zijn, te wollig, te weinig principiële keuzen bevatten. Dat is, zacht gezegd, een merkwaardige argumentatie.

Inderdaad is het werkstuk van Geertsema c.s. geen erg bewegend of bezielend stuk geworden. Behalve op enkele punten bevat het evenmin veel meer dan in andere dan liberale kring al algemeen goed was. Maar het is wel voor het eerst dat al die zaken in een VVD-beleidsstuk staan. Het Manifest mag niet ideaal zijn, het is vooruitstrevender dan willekeurig welk VVD-program uit de jaren zeventig. Bovendien is het zeer de

vraag of het Manifest wel veel 'visie-voller' kan worden gemaakt. Getuige de amendementen-stroom gaan veel ideeën van Geerstema en de zijnen de partij nu al te ver. Het is niet reëel te denken dat hun werkstukken in belangrijke mate kunnen worden aangescherpt. Zij die de ontwerpen voor beginselverklaring en Manifest niet ver genoeg vinden gaan, zouden er eerder hun uiterste best voor moeten doen dat zij niet verder worden afgezwakt.

Door zich frontaal tegen de commissie Geertsema te keren, doet Vonhoff precies het tegenovergestelde. Het behoudende deel van de VVD, dat het Manifest toch al te 'roze' vindt, moet zich in de handen wrijven: het is niet dikwijls dat zij Vonhoff aan haar zijde vindt. Als het Liberaal Manifest inderdaad de weg van de rapporten van het Liberaal Beraad gaat, is dat geen stap vooruit, maar achter uit. Voor de derde maal sinds de oprichting van de VVD zal een poging tot principiële discussie dan zonder resultaat blijven.

Denkt Vonhoff werkelijk dat een scherper gesteld, minder aan bekende VVD-formules gebonden Manifest enige kans zou maken, of vrees hij juist dat het Manifest sterk in behoudende zin zal worden bijgeslepen? Ziet hij de commissie Geertsema een roemloos einde tegemoet gaan, zodat enige distantie hem niet onwelkom is? Duidelijk is het niet. Duidelijk is wel, dat zijn agitatie tegen het ontwerp-Manifest niet van grote politieke moed getuigt, en alleen contra-productief kan werken. Vonhoffs invloed zou heel wat constructiever zijn aangewend als hij zich vierkant achter de commissie zou scharen. Het Manifest, en daarmee de toekomst van de VVD als liberale partij, zouden daarbij zeer zijn gebaat.

OPVO - avond Bergen op Zoom

door Annette Schijvenaars

Op 12 februari 1980 werd in Bergen op Zoom in de Roncalli-scholengemeenschap een avond georganiseerd over het voortgezet onderwijs. Hierbij waren aanwezig de onderwijsspecialisten Mevr. Ginjaar-Maas (VVD) en Dhr. Konings (PvdA). De sprekers van D'66 en CDA lieten verstek gaan.

Tijdens haar inleiding zei Mevr. Ginjaar, dat zij begrip had voor het verzoek van het 'onderwijsveld' om rust, na al die verschillende nota's. Het OPVO (Ontwikkelings Plan Voortgezet Onderwijs) moet echter niet gezien worden als een schokkend stuk; het probeert alleen een aantal ontwikkelingen aan te geven die reeds aan de gang zijn, en deze door te trekken naar de toekomst. Een daarvan is de meer individuele benadering van de leerling. Op veel scholen (zoals bijv. op het platteland waar kleine scholen zijn) zijn de heterogene brugklassen niet of nauwelijks realiseerbaar. Daarom pleit zij voor het voortbestaan van categoriale scholen, eventueel naast de grote scholengemeenschappen zoals het OPVO die schetst. Zij herinnerde ons bovendien aan het feit, dat 40% van de MAVO-ers doorstroomt naar het HAVO. Wanneer nu het VMO en HAVO zouden samengaan, zoals in 't OPVO bepleit wordt, komen deze mensen in moeilijkheden. Voor het nu zeer versnipperde lager beroepsonderwijs stelde zij een opleiding voor, bestaande uit 5 verschillen types, waarbij men na 2 jaar algemeen vormend onderwijs een keuze kan maken voor een bepaald beroep, dat men zich dan gedurende één of twee jaren eigen kan maken. Dat dit gemakkelijker te realiseren zou zijn in de stad dan op het platteland werd door haar toegegeven, maar zij zag tussen de zuilen door wel een mogelijkheid hiertoe.

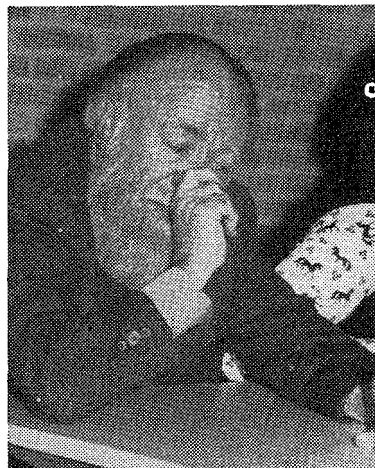
Dhr. Koning zei niet blij te zijn met het OPVO. Al is het eerste brugjaar selectievrij, het tweede jaar is dat beslist niet, i.v.m. het latijn en het Frans dat dan gekozen kan worden.

Ook vond hij het jammer dat het AVO (Algemeen Voortgezet Onderwijs) en BO (Beroepsonderwijs) toch gescheiden bleven. Zo blijft op school het verschil tussen de leerlingen die cognitief en manueel begaafd zijn, gehandhaafd: het ene deel gaat naar het AVO, het andere deel gaat naar

het LBO. Het ware juist goed wanneer de 'cognitieve' en de 'manuele' vakken elkaar zouden aanvullen in het onderwijs. Dhr. Konings is een voorstander van funderend onderwijs van 4 - 16 jaar. Pas daarna hoeft een keuze voor een bepaald schooltype gemaakt te worden. Voor Mevr. Ginjaar was dit te laat, zij legt de leeftijdsgrens bij 14 jaar.

Dhr. Konings vond tevens, dat het onderwijs van nu desocialiserend werkt. Het 'cijfers halen' is veel te belangrijk, en men probeert altijd zo hoog mogelijk te grijpen, ook al is de aanleg van de leerling anders gericht. "De slimmen gaan naar de MAVO en VMO, voor de dommen blijft het LBO over".

Tijdens de vragenronde vroeg iemand zich af, of de nieuwe vakken, die in het OPVO worden genoemd, zoals consumentenopvoeding, gezondheidskunde en algemene technieken, die toch eigenlijk tot het pakket minimumeisen zou moeten behoren, niet te integreren zouden zijn in vakken als huishoudkunde, economie, handelskennis. Dhr. Konings vond dat dat wel kon, maar dat op een middenschool dit automatisch zou gebeuren. Mevr. Ginjaar zei daarvoor een middenschool helemaal niet nodig te hebben; zij realiseerde zich echter wel, dat dan de inhoud van de traditionele vakken moest veranderen.

Koning: niet blij met OPVO

Een andere vragensteller vroeg zich af, wat er zou gebeuren wanneer na 10 jaar experimenteren de Middenschool geslaagd blijkt? In het OPVO wordt daar totaal geen rekening mee gehouden. Reactie dhr. Konings: "Dat bedoelen we net!" Voor de PvdA is dit één van de grootste bezwaren tegen het OPVO. Zij wil graag de mogelijkheid voor een Middenschool openhouden.

Het verzoek om een uitspraak van de beide Kamerleden over de instelling van een selectieve CITO-toets bij een aantal studierichtingen met een stop, ontlokte aan hen een eensluidend afkeurende reactie.

Een van de weinige zaken waar men het direct over eens was. Toch liggen de standpunten van de beide partijen niet zo heel ver uit elkaar. Er zullen echter nog veel avonden als deze georganiseerd moeten worden, wil men tot een eensluidend standpunt komen m.b.t. onderwijs.

Foto's: J. van der Stoep

DE BASIS INTERVIEW

District Gelderland

door Inge Kallen

Hoe lang bestaat jullie district al?

Het district Gelderland bestaat nu al een jaar, maar het is voortgekomen uit het district Oost, dat al veel langer bestond. Het is alleen een naamsverandering geweest want het zijn nog altijd dezelfde mensen en ongeveer dezelfde afdelingen. Hoe lang het district Oost al bestaat, zou ik zelf niet weten.

Waarom hebben jullie de naam van het district veranderd?

Omdat we vonden dat we ons moesten beperken tot de provincie. Er begon een duidelijke wildgroei op te treden richting Brabant en Overijssel. Het was niet onze bedoeling een grote vlek op de kaart te worden omdat het een organisatorisch probleem met zich meebrengt: indien een district een te groot gebied bestrijkt worden de afstanden te moeilijk te overbruggen.

Hoe is jullie bestuur samengesteld?

We hebben een redelijk gemengd samengesteld bestuur: Nasta Vulik, de penningmeesteres doet een WO-opleiding, Hans Veltkamp, de secretaris, is makelaar, de vice-voorzitter organisatie, Cees Bonnema is dienstplichtig, de vice-voorzitter politiek, Marcel Petri en ikzelf, de voorzitter zijn rechten-studenten. Het ledenbestand is ook gevarieerd. In Barneveld zijn veel scholieren, in Nijmegen zijn veel studenten en in Doetinchem zijn vooral werkende jongeren.

Doen alle afdelingen in Gelderland mee aan het district, of zijn er ook uitzonderingen?

We hebben hier één dissidente afdeling, namelijk de afdeling Arnhem, die vorig jaar uit het district is gestapt. Dat betreuren wij enorm. Niet alleen omdat het in principe prettig is indien alle afdelingen lid van het district zijn, maar vooral omdat het hier gaat om de hoofdstedelijke afdeling van de provincie.

Wat zijn hun beweegredenen om niet deel te nemen aan het district?

De belangrijkste reden is het feit dat het bestuur van de afdeling Arnhem al haar energie wil besteden aan haar eigen afdeling. Ze moet zich al genoeg inspannen om haar afdelingsactiviteiten op peil te houden. Districtsactiviteiten vindt Arnhem niet noodzakelijke super-activiteiten.

Vind je dat een district stimulerend werkt voor de afzonderlijke afdelingen?

Jazeker; bijvoorbeeld bij het voorbereiden van congressen spoort de individuele afdelingen aan om tot het indienen van gezamenlijke amendementen te komen. Tijdens het laatste congres is district Gelderland gekomen met een alternatieve resolutie. Weliswaar is deze op het congres niet goed uit de verf gekomen, omdat hij niet juist in de congresbundel was verwerkt, maar het indienen van die resolutie heeft de afdelingen enorm gestimuleerd politiek bezig te zijn. Een district kan de gewone leden zo nader bij de landelijke JOVD politiek brengen.

Wat doen jullie in het district nog meer dan het voorbereiden van congressen?

We hebben voor de volgende opzet gekozen: elk jaar zetten we onze activiteiten in het teken van een bepaald thema. Dit jaar hebben we voor ruimtelijke ordening gekozen. Het is bepaald niet de bedoeling om steeds politieke verklaringen uit te geven, maar om vooral informatief bezig te zijn. We willen via zo'n thema de politiek dichterbij de leden brengen door middel van het organiseren van thema-avonden. In april hebben we bijvoorbeeld een avond over stadsvernieuwing. Aan het eind van het jaar wordt het onderwerp afgerond met een deelcongres, waarop we een resolutie met betrekking tot het Ruimtelijk Ordeningsbeleid in

Gelderland uitgeven. Het is echter moeilijk om grote activiteiten te houden gelet op de zwakke financiële basis van een district. Derhalve hebben we een subsidie-aanvraag bij de provincie ingediend in samenwerking met de Jong Socialisten en het CDJA.

Als jullie subsidie krijgen, wordt die dan gebruikt voor het district als zodanig of wordt die verdeeld onder de afdelingen?

We willen hiermee een belangrijke impuls geven aan de districts-avonden nieuwe stijl (kortweg D.A.S.). Deze avonden worden organisatorisch verzord door telkens één afdeling, waarbij het financiële gedeelte voor rekening van het hele district komt. Een D.A.S. wordt gehouden voor alle leden binnen het district, zodat de betreffende afdeling kan rekenen op een relatief hoge opkomst. Ook onkosten van districtsbestuursleden kunnen met subsidie gedeeltelijk vergoed worden, omdat politiek bedrijven boven het plaatselijke niveau een elitaire aangelegenheid is. Het brengt immers onkosten met zich mee, die niet iedereen kan betalen. Verder is er geld nodig voor een districtsblad.

Hoe vaak per jaar hebben jullie een bijeenkomst?

We hebben vier bijeenkomsten die zuiver door het district worden georganiseerd, maar daarbij komt nog vier à vijf keer een D.A.S.

Wat zijn jouw verwachtingen voor de toekomst van het district?

Als de subsidie er komt zijn die zeer rooskleurig, want de financiën vormen het belangrijkste punt. Als we geld krijgen kunnen veel verlangens gerealiseerd worden. Bovendien hoop ik dat het gebrek aan kader in het district wordt opgelost. Het is heel moeilijk om kandidaat districtsbestuursleden te vinden zonder de afdelingen leeg te plunderen.

Ledenwerving

Een vereniging bestaat uit leden. Een deel van die leden is actief en vormt het kader. Dat kader is onontbeerlijk om het doel van je vereniging daadwerkelijk na te streven. Heb je weinig leden, dan heb je weinig kader en kun je niet veel doen. Een stabiel hoog ledental is echter niet genoeg. Je hebt steeds verversing nodig om de vereniging levendig te houden. Het verloop in een bestuur moet steeds snel opgevangen kunnen worden. Het mooiste is natuurlijk als het ledental stijgende is. Dit is een bewijs dat je activiteiten gewaardeerd worden en men zich ertoe aangetrokken voelt. Maar zo'n stijgende lijn ontstaat natuurlijk niet vanzelf. Je zult er wat voor moeten doen. Ledenwerving dus.

Onbekend maakt onbemind

Je kunt nog zulke goede dingen organiseren, maar als niemand er weet van heeft dan krijg je hiermee nog geen nieuwe leden. Je moet je dus gaan verkopen. Dat je produkt goed is, is niet genoeg: de mensen moeten het weten. De pers is dus heel belangrijk. Het doet er niet altijd toe hoe ze over je schrijven, als ze maar over je schrijven. Dus niet al te terughoudend. Geen besloten vergaderingen, want je hebt toch niets te verbergen? Stuur tijdig uitgebreide, maar leesbare persberichten naar de plaatselijke of regionale kranten over aanstaande bijeenkomsten, standpunten

van je afdeling, ledenvergaderingen en alle gebeurtenissen die het waard zijn om over geschreven te worden. Zijn er huis-aan-huis advertentiebladen in je plaats of regio, stuur dan zo mogelijk kant en klare artikelen, eventueel compleet met foto's. Deze kranten hebben vaak weinig redactioneel personeel en zijn blij als ze kant en klare stukjes ontvangen waar ze haast niets meer aan hoeven te doen. Je kunt op die manier geheel correct je mening over iets laten doorgeven, zonder interpretaties van journalisten.

Houd zo mogelijk persoonlijk contact met journalisten. Je kunt ze dan sneller bewegen eens op een afdelingsbijeenkomst te komen of eens wat vaker over je club te schrijven. Eventuele fouten in artikeltjes zijn dan prettiger te herstellen dan door brieven naar een krant. Een journalist zal niet zomaar over je afdeling schrijven. Een krant moet nieuws brengen en dat moet zij maken. Probeer steeds met iets bijzonders, iets nieuws te komen. Iets wat ze niet van de JOVD verwachten haalt sneller de krant dan een actie die makkelijk in het gedachtenpatroon van veel mensen over de JOVD past.

Informatie

Nu, de kranten hebben over je afdeling geschreven, je bent bekend en de mensen praten over de laatste ac-

DE BASIS ACTIEF

door
Frank
van der Vorm

ties van de JOVD. Er komen vragen. Wat is de JOVD nu eigenlijk? Wat doet, jullie zoal? Een vouwblaadje in de handen drukken is dan niet genoeg. Je moet antwoord kunnen geven op alles wat een potentieel lid zich maag kan afvragen. Benader hem of haar dus persoonlijk en vertel honderduit. Geef hem een afdelingsblad, een folder, een sticker, een button, een driemaster en laat merken dat je het leuk vindt dat hij interesse toont. Noteer vervolgens zijn adres en nodig hem uit voor de eerstkomende afdelingsbijeenkomst. Stuur hem ook enkele malen een afdelingsblad en verdere uitnodigingen en bel hem kort voor een bijeenkomst nog eens op of hij zin heeft om te komen. Haal hem desnoods van huis af. Als hij na enige tijd nog steeds geen lid is geworden, bel hem dan nog eens op en vraag wat hij nog wil weten, of de financiën een probleem zijn of wat anders dan ook. De landelijk penningmeester kan een regeling treffen voor leden die dit zelf niet kunnen opbrengen. Je mag met je pogingen alleen ophouden als de betreffende persoon na een jaar nog geen lid is geworden of indien hij al enige malen te knnen heeft gegeven zich meer door de ideeën van de CPN aan getrokken te voelen.

In principe houdt natuurlijk elk actief lid in de afdeling zich tevens bezig met de ledenwerving. Om alles goed gecoördineerd te laten verlopen kun je een propagandaman hiermee belasten. Houd verder een overzicht van de potentiële leden en iedereen die belangstelling heeft getoond. Noteer of ze informatie gekregen hebben, op welke manier en hoe ze daarop reageerden.

Materiaal

Je moet geïnteresseerden altijd iets tastbaars kunnen bieden. Sla daarom in ruime mate de door het hoofdstuur vervaardigde foldertjes, buttons, stickers, affiches en dergelijke in. Eventueel kun je zelf wat stencilen of laten drukken, wanneer je ook nog specifieke informatie over de afdeling wilt verspreiden. Wees niet te karig met het uitdelen van materiaal. Om dit alles te kunnen realiseren,

dient er op de begroting van de afdeling wel een ruim bedrag voor de ledenwerving te worden gereserveerd. Zorg dat elk actief lid wat materiaal heeft om te verspreiden, bijvoorbeeld op scholen, in jongerencafés of sociëteiten en bij politieke bijeenkomsten.

Acties

Niet alle periodes lenen zich voor ledenwerving. Natuurlijk zul je tijdens zomervakanties en kort na verkiezingen de mensen niet altijd even warm kunnen maken voor je organisatie. Concentreer daarom je activiteiten en acties tijdens bijvoorbeeld verkiezingscampagnes.

Belangrijk is het dat je steeds goed contact houdt met middelbare scholen. Misschien kun je een wervend artikelje kwijt in een schoolkrant of zit je zelf op school en kun je in bijvoorbeeld een les maatschappijleer vertellen over de JOVD. Ook is het vaak mogelijk samen met andere politieke jongerenorganisaties. Veel schoolleidingen zijn namelijk bang voor eenzijdige politieke informatie. Neem over dergelijke plannen eerst contact op met een maatschappijleeraar. Deze is meestal meer geïnteresseerd in politiek dan een rector.

Verzorg zo mogelijk bij politieke bijeenkomsten en manifestaties een stand van de JOVD, waar men informatie kan krijgen. Ook kun je vaak een krampje kwijt in een drukke winkelstraat, bijvoorbeeld op een koopavond of een zaterdag. Hiervoor kun je toestemming vragen bij politie of gemeentebestuur.

Nieuws van de basis

door Rob Vermeer

In deze rubriek probeer ik alle JOVD-ers te laten weten wat er zoal in de afdelingen gebeurt en tegelijkertijd ideeën van afdelingen door te geven aan andere afdelingen. Schrijver dezes moet wel worden voorzien van de nodige informatie vanuit de afdelingen; ik weet nu niet bepaald wat er overal gebeurt. Daarom vraag ik alle afdelingen dringend om hun afdelingsbladen, informatiebulletins en dergelijke aan mij toe te sturen. Ook als een afdeling bepaalde activiteiten organiseert die interessant komen zijn voor de rest van de JOVD, laat het mij dan weten! Ik zal proberen om zoveel mogelijk activiteiten van zoveel mogelijk afdelingen in deze rubriek op te nemen en ik zie dan ook graag de nodige informatie tegemoet op mijn adres:

Generaal Spoorlaan 361, 2283 GJ Rijswijk, tel. 070-987397.

Excursie

Na de buttons, stickers, vlaggen, T-shirts en soortgelijke attributen komt er nu ook een JOVD-sweater op de markt. De JOVD-sweaters, met het embleem van de Friese Liberale Raad erop, is in alle maten te verkrijgen, heeft een marineblauwe kleur met witte opdruk en schijnt praktisch niet te krimpen. Volgens de aankondiging in het Informatie Bulletin van de FLR is de sweater leuk en sportief en goed geschikt voor het zeilen, de vakantie en "dagelijks gebruik". Het een en ander hebben ze daar in het noorden voor elkaar weten te krijgen voor de zachte prijs van slechts f 25,-.

Wie meer informatie over de mogelijkheden voor een eigen JOVD-sweater wil hebben, kan contact opnemen met Meint Waterlander van de afdeling Heerenveen, tel 05130-23327.

Sweaters

Delfland Magazine (DM), een van de twee bladen van de afdeling Delfland organiseerde van 14 tot en met 17 april een zeer succesvolle reis naar het Europees Parlement in Straatsburg. Op zichzelf is dat geen uitzonderlijke aangelegenheid, ware het niet dat er een paar aardige varianten waren gemaakt die deze excursie juist een wat bijzonder karakter gaf.

Het begint er al mee dat het afdelingsblad DM de excursie organiseerde en deelneming daaraan via de plaatselijke en regionale pers toegankelijk werd gemaakt voor alle jongeren in het gebied van de afdeling Delfland en daarbuiten. Tevens had DM een voorbereidingsavond voor de deelnemers georganiseerd, waar het verloop van de excursie besproken zou worden. Ook deze bijeenkomst werd in de kranten aangekondigd, omdat staatssecretaris Van der Mei van Buitenlandse Zaken voor de deelnemers en andere belangstellenden kwam spreken! Een andere aardigheid van deze trip was dat er op drie verschillende plaatsen werd overnacht, één keer in Haguenau -30 km benoorden Straatsburg-, één keer in Straatsburg zelf en één keer in Baden-Baden in West-Duitsland.

Wie meer informatie over 'n excursie naar het Europees Parlement zou willen hebben, om er misschien ook één voor eigen afdeling of district zou willen organiseren, kan contact opnemen met de redactie van DM, postbus 1839, 2200 DV Rijswijk, of telefonisch met Erik van Bruggen, 015-135978 of met mij.

Wander Blaauw

en

Karin Veneman

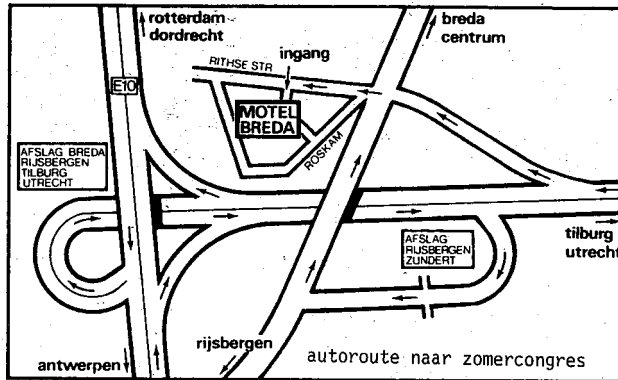
geven u hierbij kennis van hun voornemen in het huwelijk te treden op vrijdag 23 mei 1980 om 15.00 uur in het gemeentehuis te Menaldum

Gelegenheid tot feliciteren van 19.30-21.00 uur in hotel „De Oude Schouw“, Oude Schouw 6 te Akkrum

Hierop aansluitend geven wij een feest met medewerking van het dioxie-landkwartet „Plus Four“ dat tot ongeveer 1 uur zal duren

Dronrijp, april 1980

Welderingsstraat 58

JOVD IN HET NIEUWS

Nieuwe Noordhollandse Courant, februari 1980

Welzijnsraad in principe positief jongerenraad

EDAM-VOLENDAM. - Vorig jaar deden de liberale jongeren (JOVD) uit Edam-Volendam het voorstel om te komen tot de oprichting van een jongerenraad. Die raad zou zich dan moeten bezighouden met specifieke jongerenproblematiek en het liefst een door de gemeenteraad ingestelde commissie (ex. art. 61a Gemeentewet) moeten zijn.

In principe blijkt de welzijnsraad positief tegenover dit idee te staan. De JOVD vroeg aan het college hoe het hierover dacht. B. en W. verwezen het voorstel toen naar de pas opgerichte Welzijnsraad. Op de laatste vergadering van de Welzijnsraad kwam het idee voor de zoveelste maal aan de orde. Het voorstel van de voorbereidingscommissie van de Welzijnsraad was dat er een ad-hoc commissie zou worden ingesteld om eens te horen wat de verschillende organisaties er van vinden, die op het gebied van het jongerenwerk actief zijn.

In de vergadering van februari zal de ad-hoc commissie van haar bevindingen

verslag doen. Wethouder Nordmann betoogde dat straks als een min of meer onafhankelijk onderdeel van de welzijnsraad, een jongerenraad zou moeten worden ingesteld. Het voorstel van de JOVD in een jongerenraad in te stellen als commissie van de gemeenteraad vond hij echter te ver gaan. De heer Lagrand, die ook al tijdens de vorige Welzijnsraad een uitgesproken voorstander van een jongerenraad was gebleken, herhaalde dat hij het JOVD plan uitstekend vond en wilde opschieten met de realisering ervan. Tijdens de schorsing vroeg JOVD voorzitter Van Zanen of nu de instelling van deze ad-hoc commissie een principe besluit was tot oprichting van een jongerenraad (als min of meer vrij onderdeel van de Welzijnsraad) of dat deze ad-hoc commissie een verder uitstel betekende en er straks nog van alles besloten kon worden. Uit de reacties van de leden van de Welzijnsraad bleek echter dat men het er over het algemeen wel over eens was dat nu toch eigenlijk het principebesluit tot oprichting genomen was. De JOVD kan hierover tevreden zijn.

Nieuwe Land,
21 december 1979

DRONTEN - 'Erg voorzichtig', zo constateerde wethouder W. C. van den Heuvel, werd door de Dronter gemeenteraad donderdagavond gereageerd op de meningspeiling van B en W over de gevoelens van de raad over het scheppen van een mogelijkheid politieke jongerenorganisaties te subsidiëren.

Naar aanleiding van een verzoek van de JOVD constateerde een meerderheid van B en W dat betrokkenheid van de jeugd bij de politiek van zeer grote waarde is en dat daarom een algemene, voorwaardenscheppende subsidie voor jeugdorganisaties van lande-

lijke, aan de verkiezingen deelnemende politieke partijen, of althans daarmee geïnteresseerde dan wel landelijk erkende organisaties, een belangrijke stimulans zou kunnen betekenen. Onder de nu geldende subsidieverhoging is dit echter niet onder te brengen.

Stadsblad, 13 februari 1980

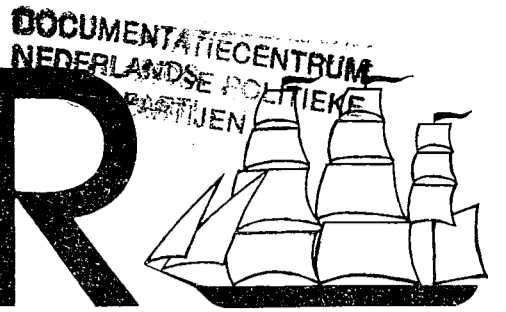
JOVD geeft eigen infoblad uit

DEN BOSCH - De Jongeren Organisatie voor Vrijheid en Democratie heeft afgelopen week een nieuw blad het licht doen zien: „Horizon, magazine van informatie en traktatie". Het blad wil een aanvulling zijn op de nieuwsvoorziening in Den Bosch. De redactie wil dit doen vanuit een liberale invalshoek, een invalshoek die zij zegt te missen bij andere Bossche informatiebladen.

Met eenvoudige middelen is op A4-formaat een ruim twintig pagina's tellende brochure gemaakt. Het blad is op abonnement te krijgen. Leden van de JOVD krijgen het thuisgestuurd. De redactie is gevestigd aan de Jan Heinsstraat 28, hetgeen betekent dat Onno Hoes, de gedoofterverde opvolger van Harry Beekwilder, zich „hoofdredacteur" mag noemen. Onno Hoes verzorgt in dit blad al ruim een jaar de rubriek „Rond met de Hond" die wordt gevoerd in samenwerking met de Bossche Dierenbescherming.

Het blad bevat voor de komende twee maanden (het verschijnt elk jaar zes keer) een interview met burgemeester Van Zwieten en de heer Netten, zijn chef kabinet. Verder een monoloog van Luc van Gent, directeur van het Casino, die uitlegt hoe hij probeert het gebouw te gebruiken voor de vijf hoofdfuncties waar het voor neergezet werd. Dan een samenvatting van de nieuwjaars toespraak van de voorzitter van de KvK. Een bijdrage nog van de voorzitter van de Europese Liberale Jongeren en een verhaal over Maison Van den Boer uit Veghel, dat het Chalet Royal exploiteert.

DRIEMASTER

MAANDBLAD VAN DE J.O.V.D. - JAARGANG 31, NUMMER 4 - SEPTEMBER 1980

VVD stelt hoofdlijnen Liberaal Manifest vast Raspaard of Papieren Tijger?

De komende weken zijn van grote betekenis voor het liberalisme in Nederland. De vaststelling van de hoofdlijnen van het Liberaal Manifest 1980 zal ons leren of de VVD erin zal slagen om het oude 'leunstoel-liberalisme' helemaal overboord te gooien en met een nieuw, dynamisch gezicht voor de dag te komen. Na het VVD-congres in Nijmegen, waar het grootste deel van de beginselverklaring werd vastgesteld, kon waarnemend voorzitter Jan Kamminga nog eenvoudigweg constateren dat de partij naar links noch naar rechts was opgeschoven en dat ze alleen haar liberale karakter had bevestigd. Bij een discussie over beginselen is dat niet verwonderlijk: het gaat om dezelfde (goede) oude wijn, die slechts in nieuwe zakken wordt gegoten. Maar bij het Manifest waarin deze beginselen meer concreet worden uitgewerkt voor de komende tien jaar, moeten er keuzes gemaakt worden.

Helaas, en het is vaker gezegd, het ontwerp van de commissie Geertsema schiet in dit opzicht tekort. Het stuk draagt zelf al het karakter van een compromis. Werkelijk nieuwe ideeën worden vrijwel niet aangedragen. Duidelijke keuzes worden vermeden. Veel moeilijke woorden en ingewikkelde zinnen moeten verbergen dat de auteurs weinig risico hebben durven nemen. Het Liberaal Manifest zoals het nu voor ons ligt, geeft geen samenhangende vernieuwende kijk op de wereld van vandaag. Er is in het stuk geen 'blauwe draad' te vinden.

Dat wil zeker niet zeggen dat het Manifest al bij voorbaat een mislukking is. In het ontwerp is wel degelijk de aanzet

voor een vernieuwend, dynamisch liberalisme terug te vinden. Daarom is de behandeling van de hoofdlijnen van het Manifest van doorslaggevend belang. Als er allerlei wijzigingen worden aangebracht om dat vernieuwende liberalisme

nog verder in te dammen, af te zwakken of om te buigen en er allerlei vage en ingewikkelde formules in blijven of komen staan, dan wordt het Manifest, zoals één van de amendementen ook waarschuwt, een papieren tijger. Maar als die eerste aanzet voor een dynamisch liberalisme versterkt en verduidelijkt wordt, dan krijgt het stuk een duidelijke blauwe lijn, en kan de VVD met zelfvertrouwen de jaren tachtig ingaan. De komende dagen zullen ons leren wat het wordt: een liberaal raspaard of een papieren tijger zonder tanden.

Democratisering?

We lezen in het ontwerp dat democratisering de opgave voor

de jaren tachtig is. Deze uitspraak doet wat vreemd aan. De jaren zestig stonden ook al in het teken van de democratisering. Wat wordt er dan nu met deze kreet bedoeld? In een van de eerste hoofdstukken staat al direct te lezen dat in het hoger onderwijs de stem van de vaste wetenschappelijke staf doorslaggevend moet worden in kwesties van onderwijs en onderzoek. Het amendement (Vught) om hier *zwaarwegend* van te maken, lijkt veel meer op democratisering! En de zuidelijke liberalen (Limburg) geven een veel democratischer visie op de gezondheidszorg als ze voorstellen om binnen de instellingen voor gezondheidszorg niet speciaal de arts op een voetstuk te zetten maar alle betrokkenen een eigen plaats te geven.

Bij de ondernemingsdemocratisering stelt het ontwerp alleen maar een heel beperkte uitbreiding van de bevoegdheden van de ondernemingsraad voor. Schraalhans keukenmeester als je het vergelijkt met het voorstel (Assen) dat duidelijk kiest voor een geleidelijke ontwikkeling waarbij de ondernemingsraad het hoogste orgaan van het werkverband. Het is niet revolutionair, maar wel een veel herkenbaarder liberale stellingname. Verder ligt er ook nog een uitstekend amendement (Den Bosch) om de invloed van ouders en leerkrachten in het openbaar onderwijs te versterken.

Justitie

De mens is niet op de wereld om te doen wat anderen zeggen herhaald de inleiding van het Manifest een keer of tien. Dat

betekent dan toch ook dat betutteling van de overheid zoveel mogelijk uit de wetgeving moet verdwijnen en dat de burger zelf z'n gang moet kunnen gaan? Het ontwerp werkt deze lijn niet helder uit. Over euthanasie bijvoorbeeld, wordt alleen zijdelings iets gezegd in de vorm van *beëindigen van een levensverlengende behandeling*. Vergelijk dat nu eens met het voorstel (Juridische Commissie) om kort en goed te zeggen dat de mens in beginsel zelf moet kunnen beslissen hoe en wanneer hij wil sterven.

Bij de abortus keuvelt het ontwerp voornamelijk over de positie van de arts. Gelukkig zijn er drie duidelijke amendementen (Maassluis, Gelderland, Hengelo) om respectievelijk de eindbeslissing bij de vrouw te leggen, de drie-maandtermijn niet heilig te verklaren en abortus te legaliseren. Een waardevolle aanvulling van het Manifest is het voorstel (Assen) om het rechtstelsel zo te hervormen dat de burger zichzelf kan helpen. Zowel Ed Nijpels als Liberalisme in Beweging hebben hier ook al voor gepleit. Ook een waardevolle aanvulling is het voorstel (Rotterdam) om nadrukkelijk vast te leggen dat wettelijke regelingen niet mogen discrimineren tussen mannen en vrouwen of tussen verschillende samenlevingsvormen. Nu de beginselverklaring alleen nog maar elke vorm van discriminatie afwijst, zonder voorbeelden op te sommen, moet dit be-

Voor wie het allemaal eens wil naslaan, geven we hieronder een lijstje van besproken amendementen in de volgorde waarin ze in het congresstuk staan, met daarachter in welk hoofdstuk het door ons besproken is. Ons oordeel over elk amendement is met + en - aangegeven.

78 democr. +	285 democr. +
109 " +	290 justit. +
110 " -	300 " +
111 " -	313 overh. +
117 justit. +	329 " -
118 " -	330 " -
120 " +	333 " +
122 " +	347 " +
123 " +	361 Nrd.Zd. +
146 minderh. -	362 " +
147 " -	363 " (+)
148 " -	364 " (+)
149 " -	365 " +
150 " +	374 VVD '80 -
151 " -	375 " -
152 " -	376 " -
153 " -	377 " -
154 " -	378 " -
155 " -	379 " -
156 " -	380 " -
214 ink.bel. +	381 " -
217 " +	382 " -
243 energie +	383 " -
282 democr. +	384 " -

ginseel in het Manifest des te duidelijker worden uitgewerkt.

Minderheden

Grote aantallen mensen uit het buitenland zijn de afgelopen jaren Nederland binnengekomen. In de komende jaren zullen de spanningen die kunnen optreden als er verschillende culturen naast elkaar bestaan, zoveel mogelijk beperkt moeten worden. We zullen moeten laten blijken hoe verdraagzaam we werkelijk zijn. De opstellers van het ontwerp hebben zich dit goed gerealiseerd en de paragraaf over dit onderwerp klinkt dan ook als een klok. Het amendement (Enschede) dat minderheden zelf moeten kunnen meebeslissen over het minderhedenbeleid is de enige waardevolle aanvulling hierop. Alle overige amendementen doen bedoeld of onbedoeld afbreuk aan de heldere liberale stellingname in deze paragraaf.

LEES DOOR OP BLZ. 2

Zomercongres JOVD in Breda

Remkes: D'66 overbodig

De VVD is geen partij meer van gezapigheid en borrelende heren in driedelig pak concludeerde gastspreker en oud-voorzitter van de JOVD Johan Remkes zaterdag op het zomercongres op 14 en 15 juni in Breda. Hij sprak als lid van de zogenaamde commissie-Geertsema, die zich bezig heeft gehouden met de samenstelling van een nieuw beginselprogramma voor de VVD.

Zijn verhaal ging voor het grootste deel over het kort daarvoor gehouden congres van deze partij te Nijmegen. De VVD stond toen voor de opgave een groot aantal amendementen in behandeling te nemen.

Ik constateer nu dat de operatie uitstekend geslaagd is en dat de patiënt springlevend is. Er is een zeer goede discussie geweest over hoofdpunten. Vooral de inbreng van de JOVD bij deze discussies had alle lof van Remkes. Met niet alle resultaten van het congres was Remkes tevreden: De commissie had voorgesteld de anti-discriminatiebepaling uit te breiden

met het onderscheid op grond van seksuele geaardheid en andere samenlevingsvormen. Het congres wilde hier niet aan, tot grote teleurstelling van velen. Remkes: *Het congres wilde voorbeelden schrappen. Echter elke vorm van discriminatie wordt door de VVD verworpen. Toch ben ik teleurgesteld, onze tekst was duidelijker en trok bepaalde zaken uit de taboesfeer.*

Veel misverstanden bracht de discussie over de passage in de tekst: zij die geen betaalde arbeid meer kunnen of willen verrichten moeten een menswaardig bestaan hebben. Remkes: *Blijkbaar gaf de formulering aanleiding tot misverstanden. Het was niet onze bedoeling ook mensen die helemaal niets willen doen van de gemeenschap te laten leven, maar om een uitbreiding te geven aan het begrip arbeid. Het resultaat was een formulering, waarin ook een menswaardig bestaan geboden wordt aan hen die vrije maatschappelijke diensten willen verrichten en hiermee ben ik zeer tevreden.*

Ten aanzien van het onderwijs valt de voorkeur van de liberalen voor openbaar en bijzonder neutraal onderwijs in het oog, en dit juicht Remkes toe.

Dat de monarchie onder het Huis van Oranje tot beginsel werd verheven betreunde Remkes. Hij gaf hierbij aan, dat de invloed van de 30e april wel belangrijk merkbaar is geweest. Liever had hij de verbondenheid van ons volk met Oranje tot uitdrukking zien komen in het Liberaal Manifest. De VVD heeft zich niet het monopolie toegeëigend de enige vertolker van het liberalisme in ons land te kunnen zijn. *Terecht, vindt Remkes, naast de VVD zou best ook een andere liberale partij kunnen bestaan. Evenwel, die is er nu niet. Ook D'66 noemt zichzelf niet liberaal. Ik wil hierbij wel zeggen, dat op grond van de richting die de VVD nu heeft ingeslagen D'66 volstrekt overbodig is!*

LEES DOOR OP BLZ. 7

JA!

- Ik word lid (mijn geboortjaar is 19__)
- Ik wil donateur worden.
- Ik wil abonnee van Driemaster worden en zal het abonnementsgeld (f27,50) met de toegezonden acceptgiro voldoen.
- Ik wil graag meer informatie over de JOVD.

NAAM _____
ADRES _____
POSTCODE _____ PLAATS _____

Opsturen aan JOVD;
Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM

HANDTEKENING: _____

LOFON

DRIEMASTER
het schip van de vrijheid
voortgestuwd door
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid en
sociale rechtvaardigheid

REDACTIEADRES
Mr D U Stikkerhuis
Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM
(020) 242000

REDACTIE
hoofdredacteur
Marco Swart
Campuslaan 27-312
7522 NC ENSCHEDE
(053) 892282

eindredacteur
Wiljan Loomans
Noorderstraat 20
1621 HW HOORN
(02290) 14604

Gerard Derriks
Van Bijniershoeklaan 361
3527 XJ UTRECHT
(030) 936035

Inge Kallen
Zocherstraat 139
3067 AV ROTTERDAM
(010) 217106

Frank van der Vorm
Toutenburg 159
3328 WN DORDRECHT
(078) 172867

Jan van Zanen
Lingerzijde 47
1135 AN EDAM
(02993) 72910

hoofdbestuurssauditor
Teddy Koning

DRUKWERK
Drukkerij Ebel Noorman BV

ADVERTENTIES
Adverteerders kunnen contact
opnemen met de vice-voorzitter
organisatie voor nadere infor-
matie over plaatsing in dit
blad.

VOLGENDE NUMMER
Het volgend nummer verschijnt
begin oktober. Ingezonden stuk-
ken moeten uiterlijk 19 sep-
tember op het redactiesecreta-
riaat binnen zijn. Over andere
kopij gelieve men zo spoedig
mogelijk contact met de hoofd-
of eindredacteur op te nemen.

ALGEMEEN SECRETARIAAT
zie Redactieadres.

HOOFDBESTUUR
voorzitter
Robert de Haze Winkelman
Laan van Poot 214
2566 EJ 'S-GRAVENHAGE
(070) 655174

vice-voorzitter politiek
Bart Lijsman
Lavendelstraat 18b
3073 WD ROTTERDAM
(010) 864562

vice-voorzitter organisatie
Roelof Houwing
Spilsluizen 24 zz
9712 NT GRONINGEN
(050) 131255

algemeen secretaris
Teddy Koning
Pr Johan-Willem Frisolaan 140
2263 CV LEIDSCHENDAM
(070) 276148 (H), 995354 (K)

penningmeester
Titia Siertsema
Moesstraat 87
9741 AB GRONINGEN
(050) 732884

internationaal secretaris
Robin Linschoten
Churchillaan 133"
1078 DM AMSTERDAM
(020) 723613

tweede secretaris
Annette Schijvenaars
Kariboestraat 197
3523 PE UTRECHT
(030) 523207

MEDEWERKSTER VORMING
Karin Veneman
Welderingsstraat 58
9035 EA DRONRIJP
(05172) 2099

Liberaal Manifest (vervolg)

Inkomensbeleid

Het is wonderlijk dat na een amendementenbeurs één van de voorstellen uit JOVD-kringen toch nog tweemaal in precies dezelfde bewoordingen is meegenomen (Assen en Den Bosch). Overigens verdient het voorstel die aandacht wel. Het ontwerp-Manifest geeft alleen maar enkele rechtvaardigingsgronden voor inkomensverschillen, maar het geeft nergens aan hoe bereikt moet worden dat de inkomensverschillen rechtvaardig worden en blijven. Het voorstel houdt in dat de bestaande stelsels van functieclassificatie moeten worden uitgewerkt, zodat van elke functie het nut voor de maatschappij in het salaris wordt uitgedrukt. Daarbij moeten er dan nog per individu variaties worden aangebracht om hard werken of onprettige werkomstandigheden extra te belonen.

Energie

De energievoorziening in ons land zal de komende jaren een probleem blijven. De JOVD heeft in haar resolutie energiebeleid uitgesproken dat er een verandering in ons productie- en consumptiepatroon moet komen, waarbij de overheid een duidelijke taak heeft. Het is jammer dat het ontwerp-Manifest hier weer zo vaag over blijft. Immers, alleen door zo'n verandering kunnen we de noodzakelijke besparingen realiseren. Besparingen die het gebruik van kernsplitsing overbodig maken, waardoor behalve energie, ook tijd wordt gewonnen om uit te kijken naar veiliger alternatieven als kernfusie en zonne-energie. Wij

betuigen daarom graag onze bijval met het zeer uitvoerige amendement (Energiecommissie), dat over dit belangrijke onderwerp veel meer duidelijkheid geeft.

Overheid

Het oprukken van de verzorgingsstaat maakt dat er steeds meer terreinen zijn waar overheid en burger tegenover elkaar komen te staan. Van een dynamisch liberalisme dat de tijdgeest verstaat, mag je verwachten dat het de problemen op dit terrein met veel verbeeldingskracht tegemoet treedt. Het ontwerp doet in dit opzicht een aantal goede suggesties. Vooral het idee om net als in Zweden de ministeries alleen nog maar te belasten met het maken van beleid en allerlei uitvoerend werk over te laten aan zelfstandige bestuursorganen, is erg goed. Allerlei detailkwesties die zich bij het uitvoeren van beleid voordoen, kunnen dan zakelijk worden opgelost, terwijl de politici zich dan enkel eens met de hoofdlijnen gaan bezighouden. Hopelijk zullen de voorstellen om dit idee te schrappen (Den Haag, Rotterdam) het niet halen.

Toch missen we ook een aantal belangrijke voorstellen in het ontwerp-Manifest. Voorstellen om het passief kiesrecht aan de meerderjarigheidsgrens te koppelen (Assen), de binnen-gemeentelijke decentralisatie te bevorderen (Assen) en consultatieve referenda mogelijk te maken (Enschede), verruimen stuk voor stuk de mogelijkheden voor burgers om bij het overheidsbeleid betrokken te worden. Zij mogen daarom in

een liberale visie op de jaren tachtig niet ontbreken!

Noord-Zuid

Het ontwerp-Manifest spreekt terecht over de noodzaak om grondstoffen te besparen. Het moet echter duidelijk zijn dat dat consequenties zal hebben voor onze verhouding met de landen die de grondstoffen leveren. De Noord-Zuid-paragraaf waarin deze problematiek aan de orde komt, is dan wel wat vrijblijvend. Het lijkt ons althans wat naïef om helemaal voorbij te gaan aan de ontwikkelingen die zich lagen groeperen onder de noemer "nieuwe internationale economische orde". De derde wereld heeft zich de afgelopen 30 jaar in economisch opzicht niet vrij kunnen ontwikkelen, omdat de relatie met de geïndustrialiseerde wereld een ongelijkwaardige was en is. Willen wij de verhouding Noord-Zuid rechtvaardiger maken, dan heeft dat grote gevolgen voor de ontwikkelde landen. Willen ze niet door de feiten achterhaald worden, dan moeten liberalen hier het voortouw durven nemen. Vooral het amendement (Berkel en Rodenrijs) dat deze visie durft te verwoorden doet ons plezier. De voorstellen om ontwikkelingssamenwerking prioriteit te geven (commissie Buitenlandse Zaken) en om ontwikkelingslanden nadrukkelijk vrij te laten bij het inrichten van hun maatschappij (Rijswijk) zijn hierop goede aanvullingen. De overige amendementen (Rotterdam, Roermond) zijn zonder meer beter dan het ontwerp, maar ze worden door de bovengenoemde amendementen overbodig.

VVD in de jaren '80

Het slothoofdstuk van het Liberaal Manifest, Partij in de

jaren tachtig, zegt precies wat de JOVD al vele jaren verkondigt: een kabinet van VVD, PvdA en D'66 moet gewoon mogelijk zijn. Bovendien moet er naar gestreefd worden dat alle liberalen vanuit één partijverband gaan opereren, waarbij de VVD niet coûte que coûte hoeft te blijven bestaan. Dit is het voorbeeld van een stellingname zoals er in het Manifest meer zouden moeten staan: duidelijk wordt gekozen voor een vernieuwende gedachte. De amendementen die op dit hoofdstuk zijn ingediend vormen stuk voor stuk verzwakkingen van de duidelijke blauwe lijn in dit hoofdstuk. Het is te hopen dat geen enkele hiervan wordt aangenomen.

De tijd zit de VVD overigens tegen. Het socialistische blok wordt steeds extremer. Liberaal denkers uit dit blok zoeken een ander onderkomen en het lijkt erop dat de dat bij D'66 vinden. Wanneer D'66 zich weet te handhaven is het interessant wat de VVD gaat doen om werkelijk een driestromenland met een vernieuwd liberaal blok te krijgen. Eén ding is zeker: wil de VVD krachtbron en katalysator van een vernieuwing in de partijstructuur in Nederland zijn, dan zal het Liberaal Manifest een raspaard moeten zijn. Een papieren tijger zal de bestaande vooroordelen alleen maar versterken, zodat liberaal denkers buiten de VVD en jongeren zullen worden afgestoten. Maar het Manifest alleen is niet genoeg. De werking van het stuk naar buiten toe moet niet worden overschat. Bepalend voor het succes van een vernieuwde VVD zijn het verkiezingsprogramma en het optreden van de VVD-politici.

Het Liberaal Manifest 1980 kan niet meer, maar mag niet minder dan het beginpunt zijn van een nieuwe blauwe lijn die we verder moeten doortrekken.

Geen centje pijn.

Een student is ook maar een mens. Dus vatbaar voor allerlei kwalen en ongemakken. De Studentpolis van Nationale-Nederlanden voorkomt pijn in de portemonnee. Studentpolis? Jazeker. De nieuwe ziektekostenverzekering voor studenten, die een onbekrompen dekking biedt tegen een laire premie. Niet toevallig heeft Nationale-Nederlanden al 25 jaar ervaring met ziektekostenverzekeringen voor het studierend deel van de natie! Uw verzekeringsadviseur is geheel op de hoogte.

de Studentpolis
van Nationale-Nederlanden

THEATER "de Brinkhoeve" RODEN

Uw adres voor:
een diner tot 50 personen in het

Specialiteitenrestaurant „LE CRU CLASSÉ”

congressen en/of vergaderingen in de theater-
zaal - tot 500 personen.

Voor een exclusief avondje uit : Steakhouse
de Brinkhoeve.

wekelijks theaterprogramma op vrijdag en/of
zaterdag - programma wordt op aanvraag toe-
gezonden.

Voor verdere informatie:
de Brinkhoeve, Roden, Brink 19
9301 JK RODEN telefoon: 05980-14166.
Ruime parkeergelegenheid aanwezig.

De Brinkhoeve te Roden is slechts
15 minuten rijden vanuit Assen,
Groningen en Drachten. Ruime
parkeergelegenheid achter het
pand aanwezig.

Marco Swart Nieuw

Na enkele maanden voorbereidend werk is in de vakantie de metamorfose van dit blad voltooid: een geheel vernieuwde Driemaster zeilt je brievenbus in. Maar het gaat niet alleen maar om een verandering in het uiterlijk.

Als blad van een club voor politiek jongerenwerk moet je proberen een brug te slaan tussen de wereld van de politiek en die van de jongeren. Wij hebben het gevoel dat dit blad zich niet genoeg op jongeren richtte. We hopen daar in deze nieuwe opzet iets aan te doen. Steekwoorden zijn daarbij *begrijpelijk, smakelijk en actueel*.

Om een en ander voortvarend aan te pakken is ook de bemanning van het schip uitgebreid. In de persoon van Wiljan Loomans hebben we nu ook een uitstekende eindredacteur. Ter kennismaking geeft hij in het volgend stukje meteen zijn visie op dit blad.

Wiljan Loomans Opinies

In mijn ogen vervult Driemaster een dubbele functie: het is een verenigingsblad en het is een opinieblad. Wat dat eerste betreft, ik ben ervan overtuigd dat er binnen de JOVD talloze onuitgesproken meningsverschillen leven. Of liever: slapen. Wel, ik denk dat het voor de redactie een taak is om die eens lekker wakker te schudden. Hoe dat moet gebeuren? Door de lezer een opinieblad boordvol

KORT & KRACHTIG

volle borden informatie voor te schotelen, zodat er altijd wel iets bij is wat men niet lust. Wanneer wij nu het genoegen smaken dat de persoon in kwestie zijn ongenoegen over het gepresenteerde ook weer in Driemaster spuit, dan komen we naar mijn mening -door opinies over opinies- een flink stuk in de richting van een actueel liberaal verenigingsblad.

Ik denk dat we zo kunnen komen tot een blad dat iedere keer weer interessant en leuk om te lezen is. Het staat voor mij vast dat we niet de richting op hoeven van een quasi-wetenschappelijk juristen- of economieblad. Jullie hulp is daarbij evenwel zonder meer noodzakelijk!

Wiljan Loomans

Arm

Aan het anarchistische krakersgedrag, waarmee wij ons de afgelopen weken geconfronteerd zagen, kun je in feite alleen maar woorden VUIL maken. Vandaar dat ik in deze kolom zou willen volstaan met een paar korte opmerkingen over de reacties op het gebeuren.

Ik denk dat we heel duidelijk moeten stellen dat net slechts een uiterst miniem deel van de nederlandse bevolking was dat nog "begrip kon opbrengen"

voor het gedrag van de krakers; dat het overgrote deel van de Nederlanders de ontruiming eerder te laat dan op tijd vond plaatsvinden; dat dit soort frontale aanvallen op onze democratie geen enkel greintje sympathie verdienen, omdat fundamentele beginselen van onze rechtsstaat, waaraan iedere Nederlander - of hij nou links, rechts, midden, rood, wit of blauw is - zich heeft te houden, met voeten getreden werden; dat mensen die dan toch nog partij kiezen voor de anarchist er blij van geven NIETS van het democratisch functioneren van onze staat te begrijpen; dat die lieden dan ook niet thuis horen in de organen van die staat. Arm Amsterdam.

Jan van Zanen

EK

In het ontwerp politiek beleidsprogramma van de JOVD Liberalisme in Beweging, wordt gepleit voor de afschaffing van de Eerste Kamer. Wat zijn nu de voor- en nadelen van de Eerste Kamer?

Een nadeel is het tijdsverlies dat optreedt omdat alle wetsontwerpen, na behandeling en

goedkeuring in de Tweede Kamer ook in de Eerste Kamer behandeld moeten worden. Al mist de Eerste Kamer dan het recht van amendement, toch neemt dit tijd in beslag.

Een ander nadeel is dat er zoveel extra beslag wordt gelegd op de leden van het kabinet, die vrij regelmatig in de Eerste Kamer moeten verschijnen en toch al bijna niet meer aan hun echte werk - beleid voeren - toekomen.

De samenstelling van de Eerste Kamer is op het ogenblik nog geen weerspiegeling van de actuele politieke verhoudingen. Binnenkort wordt dit veranderd. De Eerste Kamer zal dan iedere vier jaar in haar geheel 'spoedig' na de verkiezing van de Provinciale Staten worden benoemd. De getrapte verkiezingen, waarbij je tegelijkertijd voor de Eerste Kamer en Provinciale Staten stemt, vormen geen bezwaar. Bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten stemt men toch vrijwel altijd op dezelfde partijen als bij landelijke verkiezingen. De Eerste Kamer heeft bij een Grondwetswijziging 'onevenredig' veel macht. Een grondwetswijziging moet tweemaal door de beide Kamers behandeld worden. Eenmaal vóór en eenmaal ná de verkiezingen. Bij de tweede lezing is het vereist dat twee derde der leden vóór is. Er zijn 75 Eerste Kamerleden, 26 leden zijn dus genoeg om nog op het laatste moment een wij-

ziging van de Grondwet tegen te houden. Dit is op te lossen door in de Eerste Kamer ook bij de tweede lezing met een gewone meerderheid te volstaan.

Tenslotte zou men de kosten, die het in stand houden van de Eerste Kamer met zich meebrengt een bezwaar kunnen noemen. Aangezien echter Liberalisme in Beweging naast afschaffing van de Eerste Kamer pleit voor uitbreiding van de bestaande Tweede Kamer, valt dit argument natuurlijk weg.

Een voordeel is dat in de Eerste Kamer mensen die de politiek niet als hun volledige dagtaak hebben wetsontwerpen nog eens rustig kunnen overwegen. Het is een goede zaak dat niet alleen maar beroepspolitici meedoen aan 's lands bestuur. Van de Eerste Kamer gaat een preventieve werking uit op de Tweede Kamer. De Tweede Kamer zal er nu op letten dat bij het indienen van amendementen het wetsontwerp als geheel juridisch gezien goed in elkaar blijft zitten, anders zal de Eerste Kamer het verwerpen. Voor het handhaven van de rechtsstaat is een zorgvuldige wetgeving absoluut noodzakelijk. Juist op dit terrein is ook in de toekomst voor de Eerste Kamer een grote taak weggelegd. Tenslotte is het erg belangrijk dat de leden der Eerste Kamer wat minder partijgebonden optreden en wat opener met elkaar kunnen praten over allerhande zaken. Gemoedelijk wordt er van mening verschillend.

Zo kom ik tot de conclusie dat Nederland gebaat is bij handhaving van de Eerste Kamer omdat die een waardevol instrument is voor de politieke besluitvorming in ons land. Niet alleen waardevol maar bovenal onmisbaar.....

SREK BUIS

In deze rubriek plaatsen wij de ingezonden stukken van lezers. Daarbij gelden de volgende regels om het leesbaar te houden: - lengte hoogstens 300 woorden - begrijpelijk voor alle lezers - kernachtig geformuleerd We zijn deze eerste keer nog wat soepel geweest, maar dat is dan ook alleen voor deze ene keer.

In de rubriek 'Intro' van de Driemaster van mei jl. onderschrijft hoofdredacteur Marco Swart de stelling, zoals verwoord in Liberalisme in Beweging omtrent de ondernemingsraad, die het hoogste orgaan in een NV zou moeten worden. Zijns inziens worden er twee argumenten tegen deze stelling ingebracht, te weten: 1) Aandeelhouders zijn óók onmisbare deelnemers aan een organisatie en hen komt uit dien hoofde minstens de helft van de zeggenschap toe; 2) De bedrijfsleiding is het meest kundig en uit hoofde van concurrentieoverwegingen en continuïteit dienen besluiten snel uitgevoerd te worden, waarbij allerlei inspraakprocedures vertragend werken.

Het eerste argument wordt door Marco weerlegd met de vaststelling dat arbeid en kapitaal uit technisch-economisch oogpunt te beperkt is. Zijns inziens moet het sociaal-mense-

lijk aspect meer bij de discussie omtrent (mede)zeggenschap worden betrokken. Hij stelt, dat de inbreng van werklust, creativiteit, haat, hoop, vrees, tevredenheid, enz. niet gelijkgesteld mag worden aan de inbreng van geld. Het feit, dat twee factoren beide onmisbaar zijn, maakt ze, aldus Marco, nog niet even wezenlijk. Hij meent, dat de betrokkenheid bij de dagelijkse leiding bij de werknemers groter is dan bij de aandeelhouders en dat uit dien hoofde eerstgenoemde de uiteindelijke zeggenschap over een NV behoort te hebben. Hierbij meen ik, dat Marco een zeer belangrijk punt over het hoofd ziet. Geld is misschien niet de belangrijkste inbreng in een bedrijf, maar wel een onmisbare. Zonder geld géén bedrijf (en uiteraard, andersom zonder de factor arbeid géén bedrijf, althans geen productie). Tot zover zijn we het eens. Maar de stelling dat de

doorsnee aandeelhouder louter uit is op rendement en niet op medezeggenschap (over de besteding van zijn vermogen in een bedrijf) is volstrekt onjuist.

Ook de onlangs door Frank de Grave in deze context gedane uitspraak, dat een aandeelhouder te vergelijken is met een spaarder bij een bank, is geheel onjuist. Gegarandeerde rente door solvabele bankinstellingen is onvergelijkbaar met de inbreng van *risicovullend kapitaal* (als mede-eigenaar), zonder dat er enig rendement is gegarandeerd. Indien door falend beleid van de directie van een NV het rendement terugloopt of verdwijnt, dient deze rekening en verantwoording af te leggen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders-het hoogste orgaan van de NV. Voldoet het beleid niet, dan zullen de aandeelhouders hun maatregelen nemen, met, als uiterste consequentie, het verkopen van hun aandelen, waardoor het eigen vermogen van de NV afneemt met alle gevolgen vanden. Om te voorkomen, dat aandeelhouders schichtig worden, dient het beleid van een NV door een bekwame directie te worden gevoerd. Met de directie ten tonele komen we dan bij het tweede argument tegen arbeiderszelfbestuur: deskundigheid van een directie en de mogelijkheid, snel besluiten te nemen, zijn belangrijk voor de continuïteit van een bedrijf. Marco stelt in zijn artikel, dat democratisering bijdraagt tot een grotere doelmatigheid. Dit gaat vaak op, maar lang niet altijd en is, als argument in dit kader moeilijk te bewijzen en vol te houden.

Voorts werd gesteld, dat een mondiger generatie de fabriekspoorten binnenstroomt, die meer rechten eist wat betreft inspraak. Welnu, die inspraak wordt - en mijns inziens terecht - geëist en wordt thans via de OR op juiste wijze geëffectueerd. Wat Marco helaas

in zijn artikel geheel onbesproken laat is de enorme inbreng en verantwoordelijkheid die de *directie* van een NV ten opzichte van alle bedrijfscomponenten heeft: Personeel, Raad van Commissarissen en aandeelhouders. Ook een directielid van een NV brengt werklust, creativiteit, hoop, vrees, enz. in. Deze functionaris is al sinds lange tijd niet de kapitalistische uitbuiters, die alléén maar oog heeft voor winst. Hij is uit hoofde van zijn vakkennis en ervaring *onmisbaar* als de man aan het roer, belast met de dagelijkse leiding van de NV. Dit alles miskent echter geenszins de inbreng van de factor arbeid deze dient zeker bij de besluitvorming te worden betrokken, hetzij in OR-verband, danwel in de vorm van één of meerdere werknemerscommissarissen in de Raad van Commissarissen. Medezeggenschap dient gebaseerd te zijn op deelname aan de organisatie is een goed en juist uitgangspunt om wijzigingen in bestaande structuren aan te brengen? Het is echter een onvergeeflijke omissie daarbij de deelname aan de organisatie van directie en aandeelhouders niet te betrekken; (verwijt niet gericht aan Marco Swart, die de aandeelhouders wel noemt, maar aan de opstellers van Liberalisme in Beweging, die *lelie* weglaten). Nergens in Liberalisme in Beweging staat vermeld welke invloed aandeelhouders en directie in de toekomst volgens de JOVD moeten krijgen (behouden). Mijns inziens is, concluderend, de beste regeling er één, waarin de productiefactoren arbeid, verschaffers eigen vermogen én management op basis van gelijkwaardigheid mede delen in de besluitvorming over beslissingen, een onderneming aangaande. Dat is een uitgangspunt, dat recht doet aan de werkelijke inbreng van deze componenten in een bedrijf.

motel hoogeveen

in alle rust vergaderen, met alle comfort, in een modern motel.

Motel Hoogeveen in het kort:
 ■ 40 comfortabele kamers met eigen bad, douche en toilet
 ■ Plate service, specialiteiten, hollands dagschotel en de ouderwetse open tafel in restaurant A la Table d'Hôte.
 ■ Zalen voor vergaderingen, recepties, diners en andere bijeenkomsten.
 ■ Hulpmiddelen als flipovers, overheadprojector aanwezig.

- seminars, vergaderingen
- dagvergaderarr. v.a. f 22.50 p.p. incl. koffie, thee en lunch, geen zaalhuur
- meerdaags vergaderarr. f 80.-p.p., incl. overnachting, lunch, diner, ontbijt, koffie en thee.

IDEAAL GELEGEN VOOR MIDDEN EN NOORD NEDERLAND aan de A-28 amersfoort-groningen ter hoogte van het klaverblad hoogeveen.

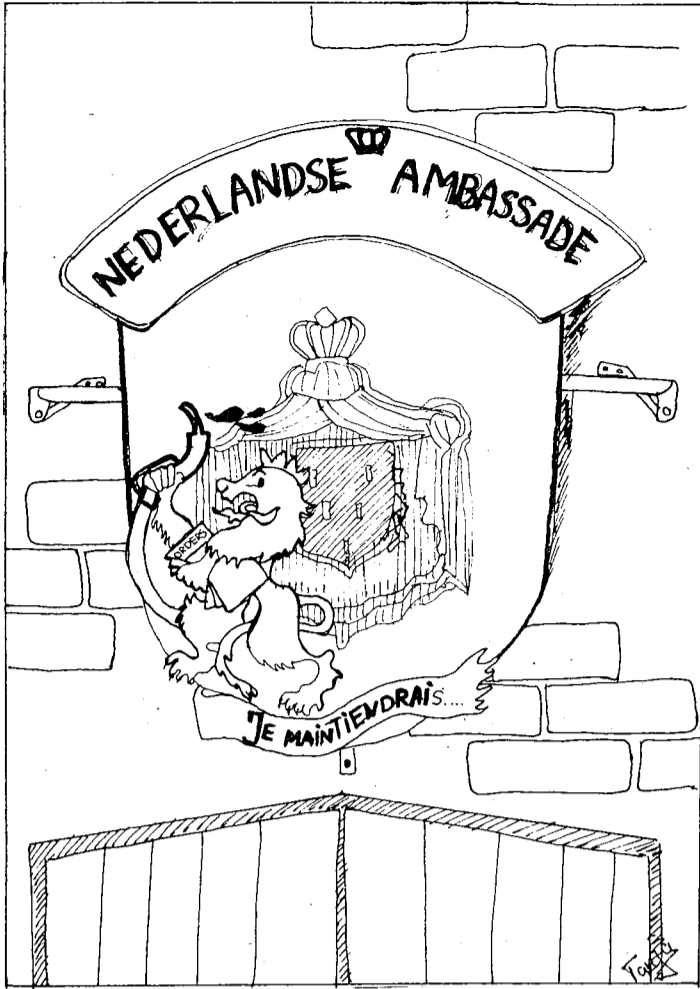
EEN OASE VAN VRIENDELIJKHEID!

Bowlingcentrum met 10 banen (AMF), bar, eetcounter en darthoek.

RESERVERINGEN: MATHIJSENSTRAAT 1, 7907 AP HOOGEVEEN, TELEFOON 05280-63303, TELEX 42639 MOHGVNL

CEES ROOKE

IK ZOU HANDHAVEN.....

Ambassade weg uit Jeruzalem

Het blijft toch door de knieën gaan voor arabische chantage

RENE VAN SPLUNTEREN

De regering van Israël blijkt volgens de laatste opiniepeilingen nog slechts op de steun van 20% van de bevolking te kunnen rekenen. De politiek van Begin blijkt rampzalig voor de stabiliteit in het Midden Oosten. Doordat hij niet van zijn starre stellingname wijkt, wordt president Sadat, die in 1977 een gebaar van geweldig belang heeft gemaakt, meer en meer in een isolement gedrukt. De ander Arabische regeringen kunnen nu immers aantoonbaar stellen dat er met de Israëli's niet tot een overeenstemming te komen is. Wanneer er geen regeling komt die een zekere mate van autonomie voor de Palestijnse arabieren garandeert, zal het isolement van Sadat alleen nog maar toenemen en het gevaar bestaat dat hij onder druk van met name Saoedi-Arabiëen einde zal maken aan het gehele vredesproces.

Er zal door Israël onder Amerikaanse druk een aantal concessies moeten worden gedaan om het vredesproces nieuw leven in te blazen. Wanneer dit succes heeft kunnen ook andere landen, met name Jordanië, worden overgehaald een vredesverdrag met Israël te sluiten. Zo kan dan worden aangetoond dat oorlogvoeren geen zin heeft en dat de aanwezigheid van de staat Israël geaccepteerd moet worden. Saoedi-Arabië tracht momenteel de radicale arabische landen in toon te houden door onverzoenlijk tegenover de staat Israël te zijn. Eigenlijk is het ver-

heugd over de beginselen van de Camp-Davidaccorden, omdat vrede meer stabiliteit betekent dan oorlog. Het kan dit echter niet openlijk zeggen, omdat het dan de greep op de radicalen totaal zal verliezen.

In deze moeilijke situatie komt de onwijze wet over Jeruzalem er nog eens bij. Deze wet is volstrekt in strijd met het internationaal recht en bovendien onnodig aangenomen, omdat alle landen wel hadden begrepen dat de onderhandelingen over Jeruzalem zo moeilijk zouden zijn, dat zij deze voorlopig vermeden. Een fanatiek parlements lid heeft deze wet voorgesteld, terwijl zij wist, dat deze zou worden aangenomen en zo de regering voor grote problemen zou stellen. Terecht is opgemerkt: *De wet met de minste steun, maar met de grootste meerderheid aangenomen.*

Als gevolg van deze wet is nu plotseling de status van Jeruzalem en de ambassades in deze stad een actueel vraagstuk geworden. Het zal omzichtig optreden van Van der Klaauw vereisen om dit tot een goed einde te brengen. Aan de ene kant dient de uitspraak van de Veiligheidsraad gerespecteerd te worden, aan de andere kant blijft dit toegeven een duidelijk door de knieën gaan voor arabische chantage. In ieder geval zal de minister zich niet meer mogen laten verleiden tot ondoordachte uitspraken.

Bezoek Jan van Zanen

Liberalen in Israël

Jan van Zanen bezocht de liberalen in Israël en sprak daar ondermeer met Elie Kulas, eerste assistent van de minister van industrie, handel en toerisme.

De liberale partij (MoeFLAGAH Liberalit) is een onderdeel van Begin's Likudpartij. In 1973 bij de achtste verkiezingen voor de Knesset ontstond Likud, toen de liberalen, Herut en enige kleine partijtjes besloten samen één lijst te vormen. Likud is met 39 zetels de grootste fractie van de in totaal 120 leden tellende Knesset. Een derde van de Likud zetels wordt bezet door liberalen. De liberale partij draagt voor het eerst regeringsverantwoordelijkheid. Voordien waren er alleen coalitie kabinetten met daarin de Arbeiderspartij (Mapai) aan de macht geweest.

De liberale partij bezet een aantal burgemeestersposten (onder andere Tel Aviv) en is lid van de Liberale Internationale. De liberale partij is helemaal georiënteerd op de sociaal-economische problematiek en de economische ontwikkeling van Israël. Buitenlandse politiek en de nationale veiligheid hebben niet de eerste belangstelling. De huidige Minister van economie, energie en communicatie komt dan ook uit het midden van de liberalen.

De partij staat voor een vrij liberalisme dat geïnspireerd is door de ideeën van Milton Friedman. Een politiek die gericht is op beperking van het overheidsingrijpen, en het te-

rugdraaien van de talrijke nationalisaties die onder socialistisch bewind plaatsvonden. De liberalen willen een vrije handelszone creëren zodat er meer handel gedreven kan worden met de EEG en ook de export kan worden bevorderd.

Ook willen de liberalen de inkomstenbelasting omlaag schroeven om hiermee de economie weer wat aan te zwengelen. De Likudregering wil de subsidies op elementaire levensbehoeften (basisprodukten, bijvoorbeeld melk) afschaffen om met dit geld meer mogelijkheden te scheppen voor investeringen en innovaties. Het hoofdprobleem van dit moment is de inflatie (200% per jaar), die nog steeds toeneemt. De mensen zien weinig resultaten van het Likud regeringsbeleid.

Elie Kulas: *Er zijn harde maatregelen genomen die niet goed aan het publiek verkocht zijn. We zitten bovendien met het probleem van gebrek aan ervaring, na dertig jaar oppositie nu ineens in de regering! Het is moeilijk om eigen mensen te vinden die deel willen uitmaken van het ambtenaren apparaat. We zitten nu met een ambtenarenapparaat dat voor 90% bestaat uit socialisten. We kunnen deze mensen natuurlijk niet ontslaan. Daarom zullen wij eigen mensen moeten opleiden en eigen kader moeten vormen. Het lijkt wel of een liberaal zich niet thuis voelt in de bureaucratie. Al met al is dit toch wel een onderdeel. De regering Begin heeft het moeilijk en natuurlijk: het*

kan altijd beter! Daarbij komt dan nog dat alle media een bijzonder negatief beeld schetsen van de regering. En het publiek staat nu eenmaal onder invloed van de radio en de tv. Maar of men nu werkelijk zo negatief staat ten opzichte van onze politiek kunnen alleen de verkiezingen uitwijzen. Ik denk dat het wel meevalt.....

Naar mijn mening heerst er in Israël op dit moment een algemeen gevoel van stress. Men gaat gebukt onder de slechte economische situatie van het land en de constante militaire dreiging. Jongeren komen in opstand tegen de zeer lange verplichte dienstdienst en vragen zich af of het allemaal nog wel zin heeft. De idealen, de fundamenten eigenlijk voor de staat Israël lijken zoek te raken; het eind dus ook....

MOTIE ZUID-AFRIKA

De JOVD in vergadering bijeen op 14 en 15 juni te Breda, overwegende,

dat aan de geïnstitutionaliseerde apartheid in Zuid-Afrika zo spoedig mogelijk een einde dient te worden gemaakt.

dat primair via een dialoog en al wat daarmee samenhangt zulks getracht had moeten worden en moet worden bewerkstelligd,

dat een totale boycot pas na overeenstemming binnen EPS en VN-verband als middel aangewend mag worden,

dat Nederland in deze een initiatiefnemende rol moet vervullen,

dat met kracht de liberale democratische krachten in Zuid-Afrika ondersteund dienen te worden door het Westen.

Spreekt als haar mening uit,

dat de Nederlandse regering zowel als de EEG lidstaten met kracht moeten streven naar de opheffing van apartheid in Zuid-Afrika,

dat om dit te bereiken alle democratische, politieke en diplomatieke middelen moeten worden aangewend,

dat de dreiging van een serieuze boycot voldoende druk op het Zuid-Afrikaanse regime zal uitoefenen om binnen een aanvaardbare termijn een einde te maken aan de apartheid,

dat de Nederlandse verantwoordelijken in de VN en EPS stappen moeten nemen welke tot een dergelijke druk zullen leiden,

dat deze termijn verstreken is op het moment dat fundamentele aanzetten tot opheffing van de apartheid niet meer door middel van wijzigingen in de Zuid-Afrikaanse wetgeving te bereiken zijn,

dat Nederland slechts indien een parlementaire commissie op de noodzaak hiervan wijst en slechts indien hiertoe in VN dan wel EPS verband wordt besloten, mag overgaan tot een totale boycot,

dat de nadelige consequenties in geval van een boycot voor landen rond Zuid-Afrika zo veel mogelijk gecompenseerd dienen te worden.

en gaat over tot de orde van de dag.

INTERNATIONAAL

Alles over de nieuwe ziektekostenverzekering voor studenten (universiteit, hogeschool, HBO) tot 30 jaar:

Informatie bij:

Makelaars en assurantiekantoor Veltkamp, Kerkplein 1, Hattum. (Gld.) voor midden Nederland. telefoon 05206-1812

Makelaars en assurantiekantoor Houwing, Heerestraat 21, Roden. (Dr.) voor noord Nederland. telefoon 05908-19748

Loek Hermans

Toen Hans Wiegel sprak van kamerleden die niet voortdurend in de publiciteit komen, maar die wel harde werkers zijn en daarom in de Kamer moeten terugkomen, bedoelde hij ongetwijfeld ook Loek Hermans. Loek is de afgelopen periode in de Kamer opgevallen door zijn degelijke inbreng die hij met veel flair weet te presenteren. Die degelijkheid is een des te grotere prestatie als je bedenkt dat hij een heel breed georiënteerd kamerlid is: zijn specialismen liggen zowel in de "harde" als in de "zachte" sector en daarnaast nog eens in het internationale vlak!

Zo houdt hij zich bezig met de financiën van het binnenlands bestuur - de provincies en gemeenten. Dat is belangrijker dan het lijkt, omdat het hier om 40% van de totale overheidsuitgaven gaat, zo'n 45 miljard gulden per jaar! Als goed liberaal is het Loek een doorn in het oog dat het Rijk via allerlei doeluitkeringen steeds meer probeert te dicteren wat gemeenten moeten doen: alleen als je iets doet wat Den Haag wil, is er geld voor. *Als je in plaats daarvan meer algemene uitkeringen aan de gemeenten geeft, kan de gemeenteraad zelf uitmaken waar het aan besteed moet worden. Dan kan de burger er ook veel directer bij betrokken worden.* Verder pleitte hij ervoor om bij de uitkeringen aan gemeenten niet alleen domweg naar het inwonertal te kijken, maar ook rekening te houden met de omstandigheden waarin die gemeenten verkeren. Zo zal bijvoorbeeld een centraal gelegen gemeente meer geld nodig hebben omdat ze voorzieningen moet financieren

waar een hele streek van profiteert.

Door overal waar dit mogelijk was te ijveren voor decentralisatie en democratisering, is Loek Hermans erin geslaagd om het liberaal welzijnsbeleid over het voetlicht te krijgen. Betutteling van het Rijk moet worden bestreden en de betrokkenen moeten zoveel mogelijk zelf kunnen beslissen. Verder zat hij er samen met Ed Nijpels achterheen dat het Jeugdbeleid nu eens in één Raamnota op een rijtje wordt gezet. Ook zijn grote inzet voor de subsidiëring van het politiek jongerenwerk mogen we hier niet onvermeld laten.

Tenslotte heeft Loek zich er op het terrein van de ontwikkelings samenwerking voortdurend voor ingezet dat de ontwikkelingshulp ook zo goed mogelijk wordt besteed. Hij vindt bijvoorbeeld dat Nederland alleen met een beperkte groep echt geschikte landen ontwikkelings samenwerking moet aangaan (de zogenaamde concentratielan-

den), en hij maakt zich ook sterk voor het niet al te absoluut vasthouden aan het beginsel dat de hulp moet worden gericht op de allerarmsten. *Op die manier krijg je vaak een consumptie-economie, zodat de ontwikkeling van de hele bevolking op de langere termijn niet goed op gang komt.*

Kamerleden als Loek Hermans leveren een goede bijdrage aan het beeld van de VVD: jong, dynamisch en actief. Het is dus te hopen dat ons oud-hoofdbestuurslid en oud-redacteur van dit blad ditmaal hoog op de lijst zal prijken!

JOVD SUPER TRIO

Het Hoofdbestuur van de JOVD heeft besloten om bij de kandidaatstellingsprocedure voor de Tweede-Kamerverkiezingen van 1981 in de VVD om drie kandidaten in het bijzonder te steunen. Over elk van deze drie kandidaten geven we hier wat meer informatie. De beide zittende Kamerleden worden in twee korte stukjes besproken, terwijl nieuwkomer Johan Remkes aan de tand werd gevoeld door Roelof Houwing.

Ed Nijpels

In 1977 werd Ed Nijpels in de Tweede Kamer gekozen. Ook toen werd hij door de JOVD gesteund bij de kandidaatstelling. Nu, zo'n drie jaar later is Ed Nijpels een van de bekendste Kamerleden en wordt hij in en buiten de VVD beschouwd als een van de mensen die voor het gezicht van de VVD van groot belang zijn.

Op de terreinen waarop Ed zich in de Kamer bezighoudt, komt hij vaak met nieuwe ideeën en weet hij in ieder geval de liberale gedachte duidelijk bij de mensen over te brengen. Dat hij er daarbij, net zoals Hans Wiegel in zijn tijd geen doekjes omwindt, is iedere krantelzer, radioluisteraar of TV-

minderhedenbeleid, binnenlandse zaken en het jeugdbeleid.

Al in het eerste jaar dat hij als volksvertegenwoordiger opereerde trok hij de aandacht van de landelijke pers toen hij twee weken het bewaarders uniform van de gevangenis van Breda aantrok. Een jaar later draaide Ed twee weken mee als politie agent en dit jaar besteedt hij een gedeelte van het zomerreces (de Kamervakantie) aan de kinderbescherming.

Met name de politieke tegenstanders van de VVD erkennen, hoewel ze het lang niet altijd eens zijn met Nijpels, dat zijn deskundigheid op de verschillende terreinen buiten kijf staat. Het is daarbij voor de JOVD plezierig, dat wij nooit tevergeefs een beroep op hem doen als er sprekebeurten of andere karweitjes voor de JOVD moeten worden opgeknapt. Dat Ed, naast zijn politieke activiteiten ook nog maatschappelijk actief is, bijvoorbeeld als bestuurslid van de AVRU toont in ieder geval aan dat hij ook nog kwaliteiten heeft buiten het politieke bedrijf.

Toen de JOVD drie jaar geleden haar oud-voorzitter steunde bij de Kamerverkiezingen, hadden we veel verwachtingen, maar moesten we uiteindelijk afwachten of die verwachtingen bewaarheid zouden worden. Nu in 1980 spreken de feiten voor zich. Van Elseviers Magazine tot en met het NRC-Handelsblad, allen hebben ze de afgelopen jaren gewezen op de waarde van mensen als Ed Nijpels voor de VVD. Het is daarom vanzelfsprekend dat de JOVD in 1981 Ed Nijpels graag in de voorste gelederen van de VVD ziet opereren.

kijker inmiddels duidelijk. Ook menig politiek tegenstander heeft in de Kamer moeten ondervinden dat Ed Nijpels de liberale standpunten te vuur en te zwaard verdedigt.

In de Kamerfractie is onze oud-voorzitter ondermeer belast met justitie, sociale zaken, emancipatie, Grondwet, het

Johan Remkes

De VVD lijkt - gelet op de opiniepeilingen - de laatste tijd aan kiezersgunst te verliezen, terwijl D'66 sterk in opkomst is. Hoe kijkt je daar tegenaan?

Enig verlies in opiniepeilingen tussen de verkiezingen door is een vrij normale prijs die voor het meeregeren betaald moet worden. Ik ben op langere termijn bepaald optimistischer over de aanhang van de VVD dan op dit ogenblik uit de opiniepeilingen blijkt. Maar ik zeg hier uitdrukkelijk bij, dat het in de eerste plaats van onszelf afhangt hoe sterk, of hoe zwak de VVD wordt en welke politieke ruimte wijzelf voor D'66 overlaten.

Wat bedoel je daar concreet mee?

In de eerste plaats denk ik dat het ontzettend belangrijk is dat we in de toekomst niet in de eerste plaats reageren op wat andere politieke clubs te melden hebben. We zullen zelf meer moeten ageren in plaats van reageren, zelf creatieve ideeën ontwikkelen en op basis van die eigen issues de politieke discussie organiseren. Het liberalisme biedt daartoe in ruime mate aanknopingspunten. Aanknopingspunten die juist in de discussie over de problemen in de jaren tachtig van groot belang zijn.

In de tweede plaats - en daarbij aansluitend - zullen we als VVD in de eerste plaats moeten benadrukken wat we zelf willen, de eigen inhoudelijke koers centraal stellen, en van daaruit de werkelijke verschillen met andere partijen duidelijk proberen te maken

Let wel, niet een strategie van polarisatie, van het opkloppen van niet bestaande verschillen. Het is mijn stellige overtuiging dat de periode van partijpolitieke polarisatie achter ons ligt.

Voor partijpolitieke verzwartwitting is geen plaats meer, die zal de mensen alleen maar meer van de politiek vervreemden.

In de derde plaats ligt er ook een belangrijke verantwoordelijkheid voor de eigen achterban van de VVD. Zij zullen actief moeten worden in de meest uiteenlopende maatschappelijke organisaties. De banden met de samenleving versterken, invloed uitoefenen en als individuele liberaal je maatschappelijke betrokkenheid demonstreren.

Hoe werk je in dit opzicht in de plaatselijke en provinciale politiek?

Onze fractie in de gemeenteraad hanteert als draaipunt van de politieke opstelling iedere keer heel nadrukkelijk het eigen verkiezingsprogramma. Op basis daarvan beoordelen we collegevoorstellingen, en proberen we de zaak via amendementen of moties bij te sturen. Op basis daarvan komen we zelf zo af en toe ook met initiatiefvoorstellingen. Op deze wijze kom je duidelijk over, heb je op bepaalde punten aantoonbaar invloed, terwijl het ook publiek een aantrekkelijke wijze van opereren is. Als oppositiefractie zijn we echter ook altijd bereid met de collegefracties tot zaken te komen. Zo hebben we net samen met de fracties van de PvdA een initiatiefvoorstel

voor de verbouwing van de stadsschouwburg ingediend, een probleem waar het college wegens interne verdeeldheid niet uitkwam. Onze koers is: oppositie waar nodig, samenwerking waar mogelijk. Verder is het natuurlijk erg belangrijk om goede contacten met de burgers te hebben. We hebben regelmatig gesprekken met mensen in de buurten en met de meest verschillende organisaties. Het kost alleen ontzettend veel tijd.

Moet het kabinetsbeleid inset van de verkiezingen zijn?

Onze verkiezingsstrijd zal op twee peilers moeten rusten. Het zou principieel fout, electoraal slecht en politiek ongeloofwaardig zijn als de VVD zou weglipen voor het beleid zoals dat op hoofdpunten door het kabinet is gevoerd. De fractie heeft dat tot dusver mede voor haar verantwoordelijkheid genomen. Een poli-

tiek geloofwaardige partij zal en moet dat beleid durven te verdedigen. Dat zal één fundament onder de verkiezingsstrijd moeten zijn. Het andere fundament, dat niet ondergeschikt aan het eerste gemaakt mag worden, zal het verkiezingsprogramma in combinatie met het Liberaal Manifest moeten zijn. Op die wijze duidelijk maken welk beleid de komende jaren naar ons oordeel nodig zal zijn.

Kunnen deze zaken elkaar niet bijten?

Jazeker. We zullen de kiezers dan ook duidelijk moeten maken dat het huidige beleid gevoerd wordt door een coalitiekabinet waar de liberale ministers in de minderheid zijn. Naast goede zaken vertoont het beleid ook tekortkomingen en die zullen in dat licht ook best signaleerd mogen worden. De VVD kan en mag de verkiezingen natuurlijk nooit ingaan met de slogan: Zet meer liberalen naast Van Agt, omdat dan aan de ene kant een deel van de liberale kiezers wel eens zou kunnen besluiten rechtstreeks op meneer Van Agt te gaan stemmen. De kiezers die dat toch niet zo'n liberaal perspectief zouden vinden, zouden hun heil dan wel eens bij Jan Terlouw kunnen zoeken. Voor de herkenbaarheid van de VVD mag het liberale profiel niet ondergaan in het door compromissen gekenmerkte beleid van dit kabinet, hoe begrijpelijk de compromissen vanuit de gegeven politieke situatie ook zijn. Liberale profilering op zakelijke basis zal naar het CDA toe even hard nodig zijn als naar PvdA en D'66.

Een tweede kabinet Van Agt/Wiegel kan dus geen automatische zijn?

Nee, dat zal natuurlijk afhankelijk moeten zijn van de

vraag of de VVD er bij mogelijke formatiebesprekingen in slaagt om voldoende eigen wensen uit het nieuwe verkiezingsprogramma vertaald te krijgen in het regeerakkoord. Wij moeten daarbij ook niet vergeten dat de eerste optie van de VVD bij de formatiebesprekingen in 1977 lag bij een kabinet op brede basis. Die mogelijkheid, ook al heb ik grote twijfels over de haalbaarheid ervan, zou nu ook de nodige aandacht verdienen.

Jan Terlouw heeft de deur naar een samenwerking met CDA en VVD op een kier laten staan. Behoort dit tot de reële mogelijkheden?

Electoraal heel handig van D'66. Ik geloof echter geen moment dat hier ook maar iets anders dan electorale bedoelingen achter zitten. Hoezeer ik ook tegenstander ben van onderlinge verkettering tussen vrijzinnig denkende partijen - om sterk te staan zouden we juist gezamenlijk op moeten trekken - zal de VVD niet in deze valkuil van D'66 moeten trappen en om ze te lijmen dus niet extra lief moeten doen. Lief zijn in de politiek loont nooit. Ook naar D'66 zal onze houding een zakelijke moeten zijn. Zowel de overeenkomsten, als de verschillen duidelijk maken.

Hoe denk je tenslotte over je eigen kansen in de kandidaatstellingsprocedure?

Het aanbod is groot, vrijwel alle zittende Kamerleden wensen terug te keren, terwijl er ook zes mensen uit het kabinet op de groenlijst staan. De ruimte voor nieuwelingen is derhalve uiterst beperkt. Groot optimisme over die eigen kansen zou dus misplaatst zijn. Ik denk wel dat enige vernieuwing van de fractie mogelijk moet zijn.

Buitenlandse werknemers blijven in Nederland

Tweedereangsburgers?

Buitenlandse werknemers vertonen een opeenstapeling van achterstanden: hun werk, hun inkomen, hun huisvesting, hun opleiding, het is allemaal slechter. Deze achterstanden leiden ertoe dat ze niet in onze samenleving worden opgenomen en dreigen apart te worden gehouden. Het is een taak van regering en gemeenten om dat te voorkomen door deze achterstanden aan te pakken. In dit artikel neem ik als voorbeeld Rotterdam bij de kop.

In 1978 verbleven in Nederland bijna 600.000 personen die geen Nederlandse afkomst of nationaliteit hadden. In Rotterdam was in 1979 11% van de geregistreerde bevolking van niet-Nederlandse afkomst. Op grond van veronderstellingen verwacht men dat dit percentage in 1987 zal zijn opgelopen tot 17%, waarmee Rotterdam ver boven het landelijk gemiddelde ligt.

Kernprobleem bij alle achterstandsgroepen is dat ze geen uitzicht hebben op een henzelf zinvol lijkende plaats in de maatschappij. Gemeentelijke en particuliere instellingen in Rotterdam hebben niet voldoende mogelijkheden en middelen om de toenemende uitzichtloosheid weg te nemen. Ook verloopt de coördinatie van het beleid van regering en gemeenten moeizaam. De beschikbaarheid van middelen mag niet afhankelijk zijn van het wel en wee van onze economie, maar moet afhangen van het uitgangspunt dat in een hoogontwikkelde samenleving geen tweederangsburgers mogen zijn.

Een van de grootste problemen waarmee migranten te kampen hebben is de huisvesting. In het begin van de jaren zeventig deed de overheid niets aan de huisvesting van buitenlandse arbeiders, omdat de werkgever verantwoordelijk was voor de huisvesting van de buitenlandse werknemer, voor de tijdsduur van het arbeidscontract. De werkgever was ook verplicht hieraan een financiële bijdrage te leveren. Vele buitenlandse werknemers kwamen in de jaren zestig echter op eigen gelegenheid naar Nederland of werden

buiten de officiële werving omgeroemd en vielen daarom niet onder deze bepaling. Zo ontstonden twee woonvormen voor buitenlanders: woongelegenheden op initiatief en in beheer van de werkgever en particuliere pensions. Beide woonvormen kwamen nogal eens in discussie wegens wantoestanden. Nu ontstond het probleem dat de gemeenten weliswaar niet verantwoordelijk waren voor het creëren van nieuwe huisvesting, maar dat ze wel het toezicht hadden op een goede kwaliteit van de huisvesting. De gemeenten bleken echter niet uitgerust te zijn voor hun taak: zouden brandgevaarlijke pensions gesloten worden, dan was er geen alternatief voor de bewoners. Vanaf 1971 kon er daarom financiële steun van de overheid verkregen worden voor verbouw en nieuwbouw van huisvesting voor buitenlandse arbeiders. Van deze mogelijkheid werd echter slecht gebruik gemaakt door de gemeenten. Men ging van de foutieve veronderstelling uit, dat de woonbehoeften van buitenlanders minder vergaand dan die van de Nederlanders zouden zijn. Buitenlanders zouden uit vrije wil genoeg nemen met dichter op

elkaar wonen en minder voorzieningen omdat dat voor hen goedkoper zou zijn. Ze gaven immers weinig geld uit omdat ze een groot gedeelte van hun inkomen naar familie in het vaderland stuurden. Bovendien dacht men dat de buitenlandse werknemers na enkele jaren weer naar hun vaderland terug zouden gaan.

De eerste veronderstelling blijkt niet op te gaan: door de toenemende gezinshereniging bestaat er wel degelijk behoefte aan betere en grotere huisvesting. Omdat men door de gezinshereniging minder geld naar het land van herkomst gaat sturen, wil men er ook meer voor betalen. De veronderstelling dat de buitenlanders op den duur weer naar huis terug zouden keren, gaat ook al niet op. Integendeel, van het totaal aantal buitenlandse werknemers, dat in de loop van de tijd naar Nederland kwam, is slechts vier procent naar huis teruggekeerd. Het getuigt van veel realisme ervan uit te gaan dat de buitenlandse werknemers en hun gezinsleden die op dit moment in Nederland verblijven, hier allemaal voor al-

INGE KALLEN

tijd zullen blijven en dat door de gezinshereniging het aantal wellicht nog zal stijgen. Omdat de overheid van een foutieve veronderstelling is uitgegaan ontbreekt er nu een compleet migrantenbeleid, zowel van de kant van de regering als van de kant van de gemeenten. Het falen van de gemeente Rotterdam inzake de huisvesting blijkt duidelijk doordat er geen beleid is voor het aanpakken van de problemen rond het ontstaan van concentraties buitenlanders in de oude stadswijken. De buitenlandse werknemers vestigden zich bij hun komst naar Nederland in de goedkope panden in de oude wijken, waar ook hun eerder gearriveerde landgenoten woonden. Dit had tot gevolg dat de geboren Rotterdammer zich niet meer thuis ging voelen in zijn vertrouwde buurt. De verschillen in cultuur en leefgewoonten werden als dreiging ervaren, wat sociale spanningen opriep. Resultaat: het vertrek van vele oorspronkelijke bewoners waardoor steeds meer oude panden leegkwamen, die snel weer bewoond werden door nieuwe migranten. De gemeenteraad kan geen directe invloed uitoefenen op de bevolkingssamenstelling per wijk. Een meerderheidsbeslissing van de Rotterdamse raad dat in elke wijk hoogstens 5% van de bevolking uit vreemdelingen mocht bestaan, werd door de Kroon vernietigd op grond van discriminatie. Maar de gemeente kan de vestiging van migranten wel indirect beïnvloeden, bijvoorbeeld door stadsvernieuwing, sloop en nieuwbouw. Stadsvernieuwing in oude wijken gaat immers samen met een zekere spreiding van de bewoners van die wijken, omdat bij stadsvernieuwing het aantal woningen kleiner wordt dan voorheen, zodat een deel van de bevolking naar andere wijken moet gaan verhuizen. Stadsvernieuwing alleen is echter niet voldoende. Het voorzieningsniveau in de oude wijken moet omhoog worden gebracht en meer toegankelijk worden voor buitenlanders en zal gedeeltelijk ook moeten worden aangepast aan hun leefgewoonten. Er moeten meer aangepaste onderwijsvoorzieningen komen en bijvoorbeeld een Islamitische slagerij of begraafplaats. Door verbeterde en aangepaste voorzieningen worden gelijkwaardige

PERSBERICHT

Het hoofdbestuur van de JOVD stelt zich op achter het amendement Brinkhorst met betrekking tot de beperking van het lidmaatschap Koninklijk Huis. De JOVD stelt zich op het standpunt dat de constitutionele monarchie, onder het Huis van Oranje, het best gediend is met een duidelijke en beperkende onderschrijving van het begrip Lidmaatschap van het Koninklijk Huis.

Hiermee moge duidelijk zijn, dat het voorstel van de heer Patijn onze voorkeur verdiende bekeken vanuit een principiële positief kritische monarchistische benadering. Nu dit is verworpen achten wij het een slechte zaak dat de VVD-fractie in meerderheid zich niet achter de, het lidmaatschap van het Koninklijk Huis beperkende, amendering van de heer Brinkhorst heeft geschaard.

ge kansen geschapen voor de nieuwe en de oorspronkelijke bewoners waardoor zij elkaars nabijheid niet meer hinderlijk hoeven te vinden. Ook op het gebied van voorlichting ligt er een taak bij de overheid. Deze voorlichting behoort niet alleen aan de buitenlanders te worden gegeven. Ook Nederlanders moeten worden voorgelicht over de gewoonten en opvattingen van de buitenlandse werknemer en zijn gezin. Op den duur zal bij uitvoering van bovengenoemd beleid een ongedwongen spreiding plaatsvinden. Deze spreiding heeft echter alleen maar kans van slagen als Nederlanders en migranten elkaar met hun levensgewoonten en cultuur accepteren en iedereen gelijke kansen krijgt. Voor het tot stand brengen van een harmonieuze multi-culturele samenleving is een compleet migrantenbeleid van de overheid broodnodig.

Motie Stakingsrecht

De JOVD in vergadering bijeen op 14 en 15 juni te Breda, Overwegende,

dat in de huidige wetgeving een goede regeling van de positie van werkwilligen, de procedurele gang van zaken rond stakingen ontbreekt,

dat alle pogingen vanaf de zestiger jaren om tot een nadere regeling te komen ten aanzien van voornoemde punten tot nu toe niet tot resultaten hebben geleid,

dat het afgelopen jaar de gang van zaken rond de stakingen de noodzaak om tot wetgeving te komen overvloedig heeft aangetoond,

dat in werkgevers- en werknemerskringen over deze zaken geen eensluidende opvatting bestaat,

spreekt als haar mening uit,

dat regering en parlement zich actief bezig dienen te

houden met de wetgeving rond de werkstaking,

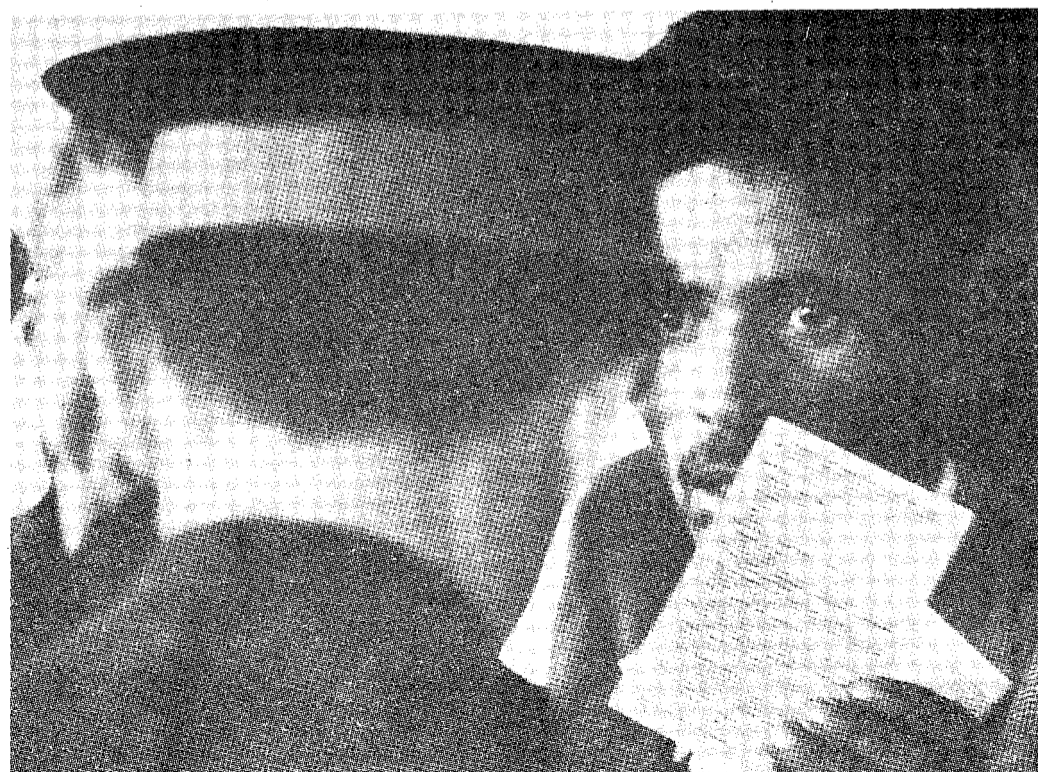
dringt er bij regering en parlement op aan op korte termijn te komen met voorstellen die in elk geval de volgende punten omvatten:

het centraliseren van de stakingsrechtspraak bij de Ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam,

het vastleggen, financieel en juridisch van de positie van de werkwilligen, waarbij ervoor moet worden gezorgd, dat werkwillige werknemers geen inkomsten derven,

het wettelijk vastleggen van een aantal procedurele regels ten aanzien van stakingen,

een regeling over het wel of niet aannemen van een stakingsrecht voor ambtenaren, en gaat over tot de orde van de dag.

Nieuwe voorzitter Robert de Haze Winkelman:

'Ik geloof in een coalitie CDA-VVD-D'66'

Kun je aangeven hoe je binnen de JOVD bent gaan functioneren? Ik ben in 1973 lid geworden van de JOVD. Eind 1976 ben ik opgenomen in het afdelingsbestuur van Leiden. Aanvankelijk als vijfde bestuurslid, later als vice-voorzitter en eind 1977 als voorzitter. Vervolgens ben ik eind 1978 als vice-voorzitter organisatie in het hoofdbestuur terecht gekomen. Het leukste van mijn voorzitterschap in Leiden heb ik altijd het naar buitentreden bevonden. De contacten tussen de diverse afdelingen in Zuid-Holland waren toendertijd nog niet optimaal, zodat er voor mij een vruchtbaar werkterrein openlag. De oprichting van het district West was van deze werkzaamheden het gevolg. Door deze oprichting dan weer kon een bepaalde groep uit de JOVD zich wat duidelijker profileren, en dat was de tijd dat ik de oppositie tegen het hoofdbestuur aanvoerde. Ik bevind me wat dat betreft in het goede gezelschap van Ed Nijpels, die in zijn tijd de grootste oproerkraaijer binnen de JOVD was.

Hebben zich binnen de JOVD veranderingen voltrokken? In het verleden was de JOVD een heel klein groepje kritische liberalen. En met de grote sprong naar de 2000 leden zijn er veel meer gerichte leden bij gekomen. Het hoofdbestuur heeft zich diensgevolg op een bepaalde wijze moeten aanpassen. Een aantal voorbeelden daarvan zijn het benoemingsbeleid in het hoofdbestuur en de instelling van de verenigingsraad nieuwe stijl, waardoor de leden reëlere invloed hebben op het beleid. Kortom het dichter staan van het hoofdbestuur bij de vereniging.

Hoe schets jij de huidige situatie?

Het hoofdbestuur probeert een beleid te voeren dat wordt gedragen door een zo groot mogelijk deel van de vereniging. Er zijn nu eenmaal verschillende meningen over verschillende zaken binnen de JOVD en

dat is op zich een goede zaak maar daar moet dan wel iets constructiefs mee gedaan worden. Liberalisme in Beweging probeert over belangrijke dingen een goede inhoudelijke discussie los te maken, zodat nu eindelijk eens een puur over politiek gesproken wordt en niet eindeloos over huis-houdelijke en organisatorische zaken. Het streven van het hoofdbestuur is er op gericht participatie van de leden in de landelijke organisatie groter te maken. Ik vind het een goede zaak om veel direct contact te houden met de basis en vond dat dan ook een van de leukste aspecten van mijn werk als vice-voorzitter.

Hoe denk jij over de verjonging van de JOVD?

Verjonging legt een zwaarder beslag in de eerste plaats op de afdeling en wel om die jongeren zinnig te begeleiden. Te denken valt in dit verband aan het opzetten van plaatselijke commissies, een afdelingsblad met een grote redactie en een niet al te klein afdelingsbestuur zodat een grote groep jonge mensen goede contacten kan houden met het afdelingsbestuur en deze groep ook daadwerkelijk actief bezig is. Dat bevordert dan ook meteen weer dat het gebrek aan kader wordt opgevoerd. In de tweede plaats is ook het hoofdbestuur druk bezig met kadervorming. Via de introductiecurssussen trachten we jonge mensen enthousiast te maken en de kadercursussen hebben ten doel mensen over de desbetreffende onderwerpen te laten nadenken en ze de nodige informatie mee te geven.

Zie je mogelijkheden voor groei van de JOVD?

Groei van de JOVD met verkiezingen voor de boeg moet mogelijk zijn. In het verleden was een sprong van 800 naar 2000 mogelijk. De Vliegende Brigade is georganiseerd en loert op het oprichten van nieuwe afdelingen waar het nog mogelijk is. Hopelijk kan

ik in mijn periode als voorzitter helpen een groei tot 3000 leden te bereiken. Op organisatorisch gebied zullen we de hulp nodig hebben van zeer velen. Vliegende brigadeleden en afdelingsbesturen zullen het zeer druk moeten hebben, met name ook omdat de verkiezingen naderen. Als hoofdbestuur hopen we dat door de aanstaande automatisering van het ledenbestand vele knelpunten uit de wereld geholpen zijn, en dat we een nieuwe forse leden-groei tegemoet kunnen zien. Daartoe is een ieders grote inspanning vereist. Naast vele andere zaken hebben ook de financiën onze bijzondere aandacht. We hebben daartoe vele maatregelen genomen en met de

INTERVIEW

door
Jan van Zanen

opnieuw geactiveerde Stichting Driemaster hopen we goede resultaten te boeken. Ik wil er dan ook bij de afdelingen en districten op aandringen, zo ze dat nog niet gedaan hebben snel een planning te maken voor de komende tijd tot mei volgend jaar. Zorg dat je op tijd sprekers hebt uitgenodigd en wees erbij als er verkiezings- of propagandamarkten zijn. Als er bepaalde moeilijkheden zijn kun je altijd contact opnemen met de vice-voorzitter organisatie, of het vliegende brigade lid. Zij zullen je dan helpen. De tijd vlak voor de verkiezingen moet door ons zo goed mogelijk benut worden, door hoofdbestuur, districten en afdelingen.

Wat zijn de prioriteiten van het hoofdbestuur voor de komende tijd?

In de eerste plaats zullen wij de vaststelling van het Liberaal Manifest actief volgen en daar onze inbreng bij hebben. Daarnaast is het verkiezingsprogramma van de VVD op komst en ook daar zullen wij pogen zoveel mogelijk inbreng te hebben. De aandacht zal wat meer uitgaan naar specifieke jongerenproblemen en het congres in november past erg goed in dat kader. Op een spreekbeurt heb ik eens gezegd dat vele politici eigenlijk meer electoraal leuke praatjes zitten te houden, dan te vertellen waar het werkelijk op staat. Ik vind dat wij daartegenin zouden moeten gaan en durven zeggen hoe we terug zouden moeten naar gezondere verhoudingen op velerlei gebied, eventueel met aantasting van de zogenaamde heilige koeien. Het begrip verworven rechten is zolangzamerhand oorzak van een ongekend conservatisme in ons land.

Hoe beoordeel je de positie van het kabinet Van Agt/Wiegel?

Ik was er enige tijd geleden vast van overtuigd dat het CDA het kabinet voortijdig ten val zou brengen, doch heb daar nu mijn twijfels over. Als je kijkt naar het voorlopig programma van het CDA zie ik daar erg veel aanknopingspunten voor de VVD om daarmee in-zee te gaan. Het is bepaald geen programma dat lonkt naar de PvdA en dat zou erop kunnen wijzen dat het kabinet de rit zal uitzitten. Na de verkiezingen hebben we dan te maken met de verkiezingsprogramma's en de personen die de verschillende partijen leiden. Van Van Agt is de voorkeur bekend en het programma is bepaald geen belemmering voor zijn voorkeur. Van de PvdA ligt er het programma Weerwerk. Naast de te vergaande nivellering bestaat het programma uit een stuk kiezersbedrog door alvast uit te gaan van een economische groei van twee procent. Samen met een aantal andere bedenkelijke punten lijkt het mij geen programma waar Van Agt

snel op af zal gaan, de dissidenten ten spijt. De PvdA is trouwens toch weer verder aan het radicaliseren. Oud-PPR minister Van Doorn voelt zich er blijkbaar ook erg goed thuis gezien zijn oproep aan de PPR om de partij op te heffen en tot de PvdA toe te treden. Ik geloof derhalve wel in een coalitie CDA/VVD/D'66.

Hoe sta jij tegenover D'66?

D'66 is een pragmatische partij, die drijft op een aantal sympathieke mensen. Die partij noemt zichzelf niet liberaal hoewel er wel degelijk een aantal individualistische trekjes naar buiten komen. Laatst hoorde ik een spreekbeurt van het Tweede Kamerlid Patijn (PvdA) die zonder meer toef dat de PvdA D'66 als loyale bondgenoot ziet en haalde het percentage van ± 90 aan waarin PvdA-standpunten door D'66 werden gesteund. Het Redelijk Alternatief wil zich redelijker voorhouden dan het in werkelijkheid is. En niet voor niets heeft de JOVD in haar resolutie onafhankelijkheid gesteld dat zij zich primair richt op de VVD als grootste liberale partij van Nederland en in zijn algemeenheid op partijen die de liberale beginselen onderschrijven, iets wat D'66 niet doet. Hoewel er wel degelijk een aantal liberalen in D'66 rondlopen, waaronder Erwin Nypels.

Zomercongres (vervolg)

Tenslotte maakte Johan Remkes nog enige opmerkingen over het verkiezingsprogramma van de VVD voor de komende Kamerverkiezingen.

Hierin moet de eigen koers en het eigen liberale gezicht worden benadrukt. Een fundament onder de verkiezingsstrijd zal het verdedigen van het kabinetbeleid moeten zijn. Aan de andere kant moet duidelijk worden gemaakt, dat het gevoerde beleid een compromis is tussen twee partijen.

Ook het VVD-kamerlid Kappeijne van de Coppello zou het woord voeren, maar zij was jammer genoeg elders in het land actief.

Robert de Haze Winkelman hield zijn eerste congresrede als voorzitter van onze vereniging. Naar aanleiding van de rellen op 30 april in Amsterdam tijdens de inhuldigingsfeesten voor Koningin Beatrix noemde Robert het optreden van het Amsterdamse gemeentebestuur ten aanzien van de kraakacties laf en lankmoedig. *Helaas gaat het gemeentebestuur door op haar weg en kunnen mensen en groepen doorgaan met het handelen in strijd met de rechtsorde.*

Hij hoopte op het spoedig aannemen van de anti-kraakwet gekoppeld aan de leegstandswet. Uitvoerig ging hij verder in op de problemen rond huren, verhuuren en leegstaan van woningen. *De woningmarkt is bijna één grote onrechtvaardigheid ver-zuchtte Robert en hij drong aan op structurele oplossingen: Voor lapmaatregelen is het in 1980 te laat!*

De opmerkingen van onze nieuwbakken voorzitter over de nieuwe beginselverklaring van de VVD kwamen op vrijwel alle punten overeen met die van Johan Remkes. Hieruit blijkt dat de JOVD en de commissie Geertsema aardig op één lijn zitten.

Aan het slot van zijn rede noemde Robert het noodzakelijk dat de VVD zich principieel blijft opstellen inzake de abortuswetgeving: *Ook nu zou ik er bij de VVD voor willen pleiten dat het zelfbeslissingsrecht van de vrouw zonder betuttelende omlijsting en wachtlijden uitgangspunt is en blijft. Om geloofwaardig te blijven kunnen liberalen zich op dit soort punten geen compromissen veroorloven.*

Het was de bedoeling om op dit congres een heein te maken met de behandeling van ons nieuwe kernprogramma, Liberalisme in Beweging. Hiervan kwam niets terecht, doordat het congres drie uur lang worstelde met een motie over Zuid-Afrika. Geheel onverwacht kwam deze worsteling niet, omdat vooral de opstelling van de JOVD tegenover een economische boycot al ruim een jaar fel bediscussieerd werd. In de discussies kwamen drie stromingen naar voren. De eerste bepleitte een boycot, als hierover zowel in de EG als in de VN overeenstemming zou zijn, waarbij Nederland het ontstaan van die overeenstemming zou moeten bevorderen. De tweede stroming, waarbinnen wel duidelijke nuanceverschillen bestonden, stond terughoudender tegenover een boycot. Zij zou Zuid-Afrika nog enige tijd willen gunnen om uit eigen beweging tot afschaffing van de apartheid over te gaan. De derde stroming was principieel tegenstander van een economische boycot als pressiemiddel.

Bij de cruciale stemming over een boycot werden door een procedurele eigenaardigheid eerst de voorstellen van de tweede stroming afgestemd. Hierdoor raakte de vergadering totaal gepolariseerd: of de eerste stroming z'n zin, of helemaal geen boycot. De stemming viel uit ten gunste van de boycot, maar met de kleinste marge die

de JOVD de afgelopen jaren heeft gezien. De verdere behandeling bestond uit een reeks tijdrovende achterhoedegevechten, om de motie afgezwakt te krijgen.

Verder sprak de vergadering zich nog uit voor een wettelijke regeling van het stakingsrecht voor ambtenaren durfde men in deze motie nog geen uitspraak te doen. De tekst van de aangenomen moties staan elders in dit nummer.

De huishoudelijke vergadering op zaterdag leverde veel discussie, maar weinig verdeeldheid op. De wijziging van de begroting, nodig door enkele financiële tegenvallers, en de

OLOFON

DRIEMASTER
het schip van de vrijheid
voortgestuwd door
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid en
sociale rechtvaardigheid

REDACTIEADRES

Mr. D.U. Stikkerhuis
Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM
(020) 242000

REDACTIE

hoofdredacteur
Marco Swart
Campuslaan 27 - 312
7522 NC ENSCHEDE
(053) 892282

eindredacteur

Wiljan Loomans
Noorderstraat 20
1621 HW HOORN
(02290) 14604

Gerard Derriks
Van Bijnkershoeklaan 361
3527 XJ UTRECHT
(030) 936035

Frank van der Vorm
Toutenburg 159
3328 WN DORDRECHT
(078) 172867

Jan van Zanen
Lingerzijde 47
1135 AN EDAM
(02993) 72910

hoofdbestuurssauditor
Teddy Koning

DRUKWERK

Drukkerij Ebel Noorman B.V.

ADVERTENTIES

Adverteerders kunnen contact opnemen met de vice-voorzitter organisatie voor nadere informatie over plaatsing in dit blad.

Volgende nummer

Het volgende nummer verschijnt begin november. Ingezonden stukken moeten uiterlijk 31 oktober op het redactiesecretariaat binnen zijn. Over andere kopij gelieve men zo spoedig mogelijk contact met de hoofdredacteur op te nemen.

ALGEMEEN SECRETARIAAT

zie redactieadres.

HOOFDBESTUUR

voorzitter
Robert de Haze Winkelman
Laan van Poot 214
2566 EJ 'S-GRAVENHAGE
(070) 655174

vice-voorzitter politiek
Bart Lijdsman
Lavendelstraat 18b
3073 WD ROTTERDAM
(010) 864562

vice-voorzitter organisatie
Roelof Houwing
Spilsluizen 24 zz
9712 NT GRONINGEN
(050) 131255

algemeen secretaris
Teddy Koning
Pr Johan-Willem Frisolaan 140
2263 CV LEIDSCHEMENDAM
(070) 276148

penningmeester
Titia Siersema
Moesstraat 87
9741 AB GRONINGEN
(050) 732884

internationaal secretaris
Robin Linschoten
Churchillaan 111
1078 DM AMSTERDAM
(020) 723613

tweede secretaris
Annette Schijvenaars
Kariboestraat 197
3523 PE UTRECHT
(030) 523207

MEDEWERKSTER VORMING

Karin Blauw
Weldringstraat 58
9035 EA DRONRIJP
(05172) 2099

Vervolg bladzijde 1

delijk een einde gemaakt aan de momenteel onduidelijke situatie rond de alimentatierechten en -verplichtingen. De minister za begin '81 met een ontwerp hierover naar buiten treden. Eric hoopt dat de alimentatieregeling gebaseerd wordt op de feitelijke vermogensverhouding tussen de ex-partners en niet op veronderstelde vermogenszwakheid van bijvoorbeeld de vrouw.

Hoge huren

Bart Lijdsman, V.V.P., vraagt zich af of het woningbouwbeleid niet eens structureel moet worden aangepakt. Nu staat de begroting van volkshuisvesting in het teken van het in de hand houden van de kostenontwikkeling. Het is de taak van de regering om er voor te zorgen dat iedereen een dak boven zijn hoofd heeft. De regering wil dit realiseren door volkshuisvesting 1,2% meer te geven dan vorig jaar. De huurprijzen gaan omhoog omdat men deze wil laten aansluiten op de stijgende bouwkosten, maar tegelijkertijd staat er een verlaging van de huursubsidie op stapel. Hiervan zullen mensen met een minimum-inkomen de dupe worden. "Misschien is de tijd nu daar dat ook de rente-aftrek wordt beperkt", aldus Bart. Een positief punt vindt hij dat in de sector van wooneenheden voor kleine huishoudens schot lijkt te komen doordat het programma met 3000 eenheden wordt uitgebreid.

Koud

"Degene, die de begroting van Buitenlandse Zaken heeft gelezen komt zo niet van een Koude Oorlog, dan wel van een koude kermis thuis", zo meent Jules Maaten in zijn reactie op de begroting: lijnen die op het departement al jaren lang vast liggen worden doorgetrokken, van spectaculaire handelingen is geen sprake. Opvallend is wel dat de regering een voorstander is van een olie-boycot t.a.v. Zuid-Afrika, wanneer die ondersteund wordt door een zodanig aantal landen, dat er een voldoende krachtige politieke impuls vanuit gaat. De overeenkomst met de door de JOVD in Breda aangenomen motie is schitterend. Verder worden de hoeddoelstellingen "wapenvermindering" en "geloofwaardige defensie" in hun onderlinge tegenstellingen gehandhaafd. Over de nieuwe Amerikaanse kernwapenstrategie (meer militaire concentraties als mogelijke doelen en minder burgerdoelen), een visie die ook in de JOVD Oost-West nota naar voren kwam, leest men helaas geen woord. De hoofdstukken over Europese politieke samenwerking en over ontwikkelings-samenwerking zijn de meest geïnspireerde delen van het hele stuk. Zo steekt van der Klaauw zijn nek uit op het punt van de EGBegroting (evenwichtiger uitgavenpatroon en niet-aantasting van de financiële solidariteit) en pleit hij voor de spoedige toetreding van Spanje en Portugal. Het feit dat Nederland zich zal ontfemen over de EG-probleempjes (toetreding van Griekenland, dwarsligging van Engeland) als een moedertje duidt op een voortrekkersrol op het punt van de Europese Integratie. Ontwikkelingssamenwerking blijft voor Nederland een hoofddoelstelling in het buitenlands beleid. Forse kritiek levert de begroting op andere EG-lidstaten, die, naar mening van onze regering, ontwikkelingssamenwerking nog immer zien als een soort hulp aan armen en zorg weigeren te dragen voor een economische opbouw in de Derde Wereld. "Terecht zijn dit departementsdeel besparingen bespaard gebleven", aldus Jules.

Geen centje pijn.

Een student is ook maar een mens.
Dus vatbaar voor allerhande kwalen en ongemakken. De StudentenPolis van Nationale-Nederlanden voorkomt pijn in de portemonnee.
StudentenPolis? Jazeker. De nieuwe ziektekostenverzekering voor studenten, die een onbekrompen dekking biedt tegen een faire premie.
Niet toevallig heeft Nationale-Nederlanden al 25 jaar ervaring met ziektekostenverzekeringen voor het studerend deel van de natie!
Uw verzekeringsadviseur is geheel op de hoogte.

de StudentenPolis van Nationale-Nederlanden

motel hoogeveen

in alle rust vergaderen, met alle comfort, in een modern motel.

Motel Hoogeveen in het kort:
■ 40 comfortabele kamers met eigen bad, douche en toilet.
■ Plate service, specialiteiten, hollandse dagschotels en de ouderwetse open tafel in restaurant A la Table d'Hôte.
■ Zalen voor vergaderingen, recepties, diners en andere bijeenkomsten.
■ Hulpmiddelen als flipovers, overheadprojector aanwezig.

- seminars, vergaderingen
- dagvergaderarr. v.a. f 22.50 p.p.
incl. koffie, thee en lunch, geen zaalhuur
- meerdaags vergaderarr. f 80.-p.p.,
incl. overnachting, lunch, diner,
ontbijt, koffie en thee.

IDEAAL GELEGEN VOOR
MIDDEN EN NOORD NEDERLAND
aan de A-28 amersfoort-groningen
ter hoogte van het klaverblad
hoogeveen.

**EEN OASE VAN
VRIENDELIJKHEID!**

Bowlingcentrum met 10 banen (AMF),
bar, eetcounter en darthoek.

RESERVERINGEN: MATHIJSENSTRAAT 1, 7907 AP HOOGEVEEN, TELEFOON 05280-63303, TELEX 42639 MOHGVNL

THEATER "de Brinkhoeve" RODEN

Uw adres voor:
een diner tot 50 personen in het

Specialiteitenrestaurant „LE CRU CLASSÉ”

congressen en/of vergaderingen in de theater-
zaal - tot 500 personen.

Voor een exclusief avondje uit : Steakhouse
de Brinkhoeve.

wekelijks theaterprogramma op vrijdag en/of
zaterdag - programma wordt op aanvraag toe-
gezonden.

Voor verdere informatie:
de Brinkhoeve, Roden, Brink 19
9301 JK RODEN telefoon: 05980-14166.
Ruime parkeergelegenheid aanwezig.

De Brinkhoeve te Roden is slechts
15 minuten rijden vanuit Assen,
Groningen en Drachten. Ruime
parkeergelegenheid achter het
pand aanwezig.

Alles over de nieuwe
ziektekostenverzekering voor
studenten (universiteit, hogeschool,
HBO) tot 30 jaar:

Informatie bij:

Makelaars en assurantie kantoor Veltkamp,
Kerkplein 1,
voor midden Nederland. Hattum. (Gld.)
telefoon 05206-1812

Makelaars en assurantie kantoor Houwing,
Heerestraat 21,
voor noord Nederland. Roden. (Dr.)
telefoon 05908-19748

Hieronder staat de tekst van de
resolutie volkshuisvesting afge-
drukt. Uit de bijbehorende nota
zijn de toelichtingen die bij
de stellingen horen ook overge-
nomen, maar er was niet genoeg
ruimte om ook de (uitvoerige)
inleiding over te nemen. waar-
mee elk hoofdstuk in de nota
begint. De toelichting is daar-
om wat aangepast. Wie in de
volledige tekst geïnteresseerd
is, kan contact opnemen met het
algemeen secretariaat.

STELLING 0. Preambule

Behoorlijke huisvesting voor
ieder mens, al of niet in een
samenlevingsverband, is een
sociaal grondrecht. Dat bete-
kent dat de overheid de voor-
waarden moet scheppen waardoor
iedereen voor een redelijke
prijs behoorlijke woonruimte
kan krijgen.

toelichting:

Dit is het uitgangspunt voor
een liberaal volkshuisvestings-
beleid.

STELLING 1. Kostprijs

Iedereen behoort voor zijn
huisvesting de kostprijs te be-
talen. Hierbij zijn inbegrepen
de maatschappelijke kosten en
baten en een geringe opslag
voor risico, winst en leegstand.
De keuze tussen huren of kopen
wordt overgelaten aan de vrije
keus van de burger op basis van
deze kostprijs, zonder verdere
beïnvloeding door de overheid.

toelichting

Op het ogenblik leidt het over-
heidsingrijpen ertoe dat veel
mensen een te lage prijs voor
hun woonruimte betalen. Hier-
door wordt de woningvoorziening
verstoord. Om het kostenbewust-
zijn en daarmee de eigen ver-
antwoordelijkheid te versterken
is een reële prijs gewenst. Om
de gevolgen voor de inkomens te
compenseren moeten passende be-
lastingmaatregelen genomen wor-
den (zie stelling 2.). Bij
maatschappelijke kosten en ba-
ten denken we aan de nadelen
of voordelen die de samenleving
van bepaalde huisvesting heeft
en die niet onmiddellijk in de
prijs tot uiting zouden komen.
Om een concreet voorbeeld te
geven: het is voor de samenleving
gunstig als woningen goed
geïsoleerd zijn, terwijl een
bewoner de investering in iso-
latie voor zichzelf te hoog
vindt. Als de overheid nu mee-
betaald aan de isolatie en zo
de maatschappelijke baten tot
uitdrukking brengt in een la-
gere kostprijs, wordt dit proble-
em opgelost.

STELLING 2. Fiscaal beleid

Op het terrein van de belasting-
en bepleiten wij het volgende
complex van maatregelen:
a. over dat deel van het inkomen
dat zuiver aan huisvesting
wordt besteed, hoeft geen loon-
of inkomstenbelasting meer be-
taald te worden;
b. het BTW-tarief voor huisves-
ting wordt van 18% op 4% ge-
bracht;
c. de overdrachtsbelasting op
huisvesting wordt afgeschaft;
d. alle object- en subjectsubsidies
worden afgeschaft;
e. de gemeenten brengen bij het
vaststellen van de grondprijs
voor alle woningbouw de werke-
lijke kostprijs in rekening:
de aanschafkosten, vermeerderd
met de kosten voor het bouwrijp
maken en voor aangebrachte
voorzieningen.

toelichting:

Deze maatregelen moeten worden
gezien als één samenhangend
pakket om tot een consistent
en rechtvaardig belastingbe-
leid ten aanzien van huisves-
ting te komen. De woonlasten
voor huren of kopen moeten als

eerste levensbehoefte worden
beschouwd en voor inkomsten-
en loonbelasting worden opge-
teld bij de bestaande belas-
tingvrije voet. Over dat deel
van het inkomen hoeft dan dus
geen belasting meer te worden
betaald. Bij een huurhuis zijn
(groot) onderhoud en slijtage
in de huur begrepen en dus af-
trekbaar. Om een gelijke behan-
deling van koopwoningen te berei-
ken moeten hierbij een genor-
meerde slijtage van bijvoor-
beeld 2% en het feitelijk verric-
hte (groot) onderhoud ook af-
trekbaar zijn. De kosten voor
woninggebruik (gas, licht, wa-
ter, stoffering en dergelijke)
moeten buiten de aftrek blijven
omdat zij niet *zuiver* op huis-
vesting betrekking hebben.
Een gevolg van deze belasting-
maatregelen is, dat de door-
stroming van mensen met een
hoog inkomen naar duurdere wo-
ningen wordt bevorderd. Door
het progressieve tarief van de
inkomstenbelasting is het juist
voor deze mensen gunstig om
veel geld aan huisvesting uit
te geven. Goedkope woningen ko-
men dan vrij voor mensen met
een laag inkomen.
Onder de object-subsidies val-
len bijvoorbeeld de subsidies
voor woningwetwoningen en pre-
miekoopwoningen, onder subject-
subsidies bijvoorbeeld de indi-
viduele huursubsidie.

STELLING 3. Bouwbeleid

Het bouwbeleid moet gericht
zijn op de bouw van grotere
aantallen huizen met een lage
kostprijs. Om een lage kost-
prijs te realiseren bepleiten
wij de volgende maatregelen:
a. de invoering van inflatie-
neutrale woningfinanciering;
b. het benutten van eenvoudiger
bouwmethoden en het achterwe-
laten van allerlei voorzienin-
gen als die niet strikt nood-
zakelijk zijn; hiervoor moeten
overheidsvoorschriften worden
versoepeld.
Dit bouwbeleid moet binnen het
sociaal-economisch beleid pas-
sen en kan daar zelfs een be-
langrijke bijdrage aan leveren.

toelichting:

Wij verwachten dat als een ge-
volg van het feit dat men zelf
de kostprijs van zijn huisves-
ting moet betalen de vraag naar
goedkope woningen sterk zal
toenemen, ondanks de fiscale
maatregelen die wij in stelling
2 voorstellen. Het is logisch
dat als men niet al teveel aan
huisvesting wil uitgeven, men
ook eenvoudiger huisvesting
aanvaardt. Bovendien biedt al-
leen een grootscheepse aanpak
uitzicht op een oplossing van
de woningnood op een korte ter-
mijn. Voor hetzelfde geld kan
men nu eenmaal meer goedkope
dan dure woningen bouwen.
Het huidige woningfinancie-
ringssysteem is volstrekt ach-
terhaald. De overheid, in dit
geval de Nederlandse Bank, eist
dat banken de vergoeding voor
inflatie en die voor de kapi-
taalverstrekking ongesplitst
als "rente" aanduiden. In we-
zen wordt een rentevergoeding
betaald voor het verstrekken
van kapitaal (om woningen mee
te bouwen) en daarbij een ver-
goeding voor de inflatie waar-
aan dat verstrekte kapitaal
onderhevig is. Dit is niet log-
isch. Door de inflatie zal
immers ook de woning in geld
uitgedrukt meer waard worden.
Als de schuld (het geld dat is
geleend om de woning te kunnen
bouwen) in guldens uitgedrukt
ook groter wordt, is dat rede-
lijk. Door de uitstaande
schuld te koppelen aan de in-
flatie-index, groeit de omvang
van de schuld met de waarde
van de woning mee. Zo wordt in-
flatieneutrale woningfinancie-
ring mogelijk. De werkelijke
rente zou op een bepaald per-
centage, bijvoorbeeld 3%, kun-
nen worden vastgesteld, terwijl
de inflatievergoeding, momen-
teel zo'n 7%, niet direct wordt
uitgekeerd, maar bij de uit-
staande schuld wordt opgeteld.
Het gevolg van deze benadering
is natuurlijk wel dat de *aflos-
sing* van de schuld het jaar

daarop in guldens uitgedrukt
groter is, omdat de schuld met
de inflatie is meegegroeid. Bij
een voor inflatie gecorrigeerd
inkomen (zoals de meeste loon-
en uitkeringstrekkers tegen-
woordig hebben door de prijs-
compensatie) is dat geen be-
zwaar, omdat het inkomen in
beginsel met de inflatie is
meegegroeid en je dus hetzelfde
aandeel van je inkomen aan
huisvesting blijft besteden
of met andere woorden, de woon-
quote blijft constant.
Voordeel van deze benadering
is dat de financierders van wo-
ningen ook een duidelijk, in-
flatieneutraal rendement genie-
ten, waardoor de bereidheid om
in de woningbouw te investeren
en dus de mogelijkheden om wo-
ningen te bouwen, sterk zal
toenemen. Dit systeem kan zowel
voor koopwoningen (via de hypo-
theken) als voor huurwoningen
(via de huur) gehanteerd. Zo
betaalt iedereen een redelijke
prijs voor zijn huisvesting.
Een goede overgangsregeling en
een geleidelijke invoering zijn
voor een zo ingrijpende wijzi-
ging onvermijdelijk. Dit is
echter een te gedetailleerd on-
derwerp om in een stelling te
behandelen.
Bij goedkopere bouwmethoden
denken we aan meer gestandaar-
diseerde bouw en aan houtbouw.
Ervaringen in het buitenland
(Frankrijk, Scandinavië) wijzen
erop dat dit een aanzienlijke
besparing mogelijk maakt, zon-
der dat dit tot een starre uni-
formiteit of een slechte kwali-
teit hoeft te leiden. Het ver-
soepelen van de overheidsvoor-
schriften moet niet worden ge-
lezen als het loslaten hiervan.
Minimumvoorwaarden blijven
noodzakelijk, maar in de wild-
groei mag best eens gekapt wor-
den.
Over de gevolgen van dit bouw-
beleid voor het sociaal-econo-
misch beleid kunnen wij hier
geen uitputtende analyse geven.
De door ons voorgestelde maat-
regelen hebben ingrijpende ge-
volgen voor de inflatiebestrij-
ding, het kapitaalmarktbeleid,
het overheidsbudget, de werk-
loosheid, het inkomensbeleid en
de economische groei. Het is
belangrijk dat hiermee voldoen-
de rekening wordt gehouden, zo-
dat het bouwbeleid de economie
niet verstoort, maar juist stimu-
leert.

STELLING 4. Beheersinstellingen

Het beheer van particuliere
huurwoningen moet worden ver-
zorgd door speciale instellin-
gen onder toezicht van de
rijksoverheid. Deze instellin-
gen moeten waarborgen dat:
a. de verhuurder een redelijk
rendement op zijn geïnvesteerd
vermogen maakt;
b. van de zwakke positie van de
woningzoekenden geen misbruik
wordt gemaakt;
c. eventuele overschotten op de
exploitatie weer in de volks-
huisvesting geïnvesteerd wor-
den.

toelichting:

Hoewel er op papier een uitste-
kende huurbescherming is, ma-
ken malafide huiseigenaren nog
al eens misbruik van hun ster-
kere marktpositie: ze vragen
te hoge huren en plegen niet
of nauwelijks onderhoud, ter-
wijl ze daarbij soms niet aar-
zelen om intimidatie en knok-
ploegen te gebruiken.
Bij invoering van de kostprijs-
betaling (stelling 1.) gekop-
peld aan het nieuwe fiscale re-
giem (stelling 2.) dreigt het
gevaar dat de malafide verhuur-
ders (speculanten) een onrede-
lijk hoog rendement maken, dat
via de belastingen in feite
uit de overheidsgelden wordt
betaald. Bovendien zou dit
geld vermoedelijk niet in de
volkshuisvestingssector blij-
ven, zulks in tegenstelling
tot de extra opbrengsten voor
woningbouwverenigingen. Daarom
is het optreden van beheersin-
stellingen als intermediair
een zinvolle oplossing voor
meerdere problemen zonder dat
de eigendomsrechten worden aan-
getast (zoals bij socialisering
of nationalisering).

Ontwerp Resolutie Volks- huisvesting

STELLING 5. Leegstandsbeleid

De eigenaar moet iedere leegstand van woonruimte met opgaaf van redenen laten registreren. Woonruimte of bewoonbare ruimte die langer dan zes maanden zonder maatschappelijk aanvaardbare reden leegstaat, moet worden gevorderd om urgent woningzoekenden tegen een redelijke vergoeding aan huisvesting te helpen. Het kraken van geregistreerd leegstaande woonruimte is bij dit leegstandsbeleid ongerechtvaardigd en moet strafbaar zijn. Alleen het kraken van leegstaande woonruimte die niet geregistreerd is vinden wij als demonstratief gebaar aanvaardbaar.

toelichting:

Het kraken van geregistreerd leegstaande panden als protest tegen falend gemeentelijk beleid wijzen wij af, omdat hiervoor andere wegen openstaan die in een democratie de voorkeur verdienen. Het feit dat zij kraken onder specifieke omstandigheden gerechtvaardigd

achten, betekent niet dat de krakers daarmee ontslagen zouden zijn van de verplichting als goed huisvader op de woning te passen. Kraken is iets anders dan slopen.

STELLING 6. Woningdistributie

Wij pleiten voor een evenwichtig distributiebeleid, waarin de belangen van iedere ingeschreven woningzoekende eerlijk worden afgewogen. Een woningzoekende moet in principe in aanmerking komen voor alle vrijkomende woningen, ongeacht de eigenaar. Aan de hand van duidelijk vastgestelde criteria moet worden vastgesteld welke prioriteit een woningzoekende bij de toewijzing krijgt. Dit beleid kan het beste worden uitgevoerd door één centraal orgaan dat zowel inschrijving, toewijzing als vordering regelt voor een hele gemeente of regio en dat onderhevig is aan controle door de gemeenschap.

toelichting:

Op het ogeblik is het vaak zo dat iedere eigenaar (woningcorporaties, gemeente) weer met een eigen toelatingsbeleid werkt, zodat versnippering en willekeur een eerlijke verdeling in de weg staan. Bij de criteria denken wij aan zaken als duur van inschrijving en medische of sociale urgentie. Wij geloven dat het doelmatig is om het hele woonruimteverdelingsprobleem door één instelling te laten regelen. Wij achten gemeenschapscontrole hierop uit democratisch oogpunt onmisbaar.

STELLING 7. Jongerenhuisvesting

Jongeren moeten evenveel kans krijgen om aan woonruimte te komen als anderen. De gemeenten moeten dit waar nodig bevorderen met de volgende maatregelen:

- bewoners van huizen stimuleren om een deel daarvan aan jongeren te verhuren;
- verhuurders stimuleren om complete woningen en bewoonbare gebouwen aan groepen jongeren te verhuren, eventueel met overheidsgaranties.

toelichting:

Dat jongeren evenveel kans moeten krijgen houdt in dat zij niet mogen worden achtergesteld maar evenmin moeten worden voorgetrokken. Bij overheids-garanties denken wij aan garanties ten aanzien van de huuropbrengst en ten aanzien van reparatie van schade. De onzekerheid over de betaling hiervan bij groepsbewoning is vaak een onoverkomelijke drempel voor verhuur. Deze stelling zou voor wat betreft b. in samenhang met stelling 12. punt c. kunnen worden toegepast.

STELLING 3. Individualisering huurrecht

Er moet juridisch geen verschil meer worden gemaakt tussen gehuwd en ongehuwd samenwonenden. Daarom moet het huurrecht geïndividualiseerd worden. Iedere samenwonende -gehuwd of niet- kan dan desgewenst rechtstreeks huurder zijn van de woonruimte. Hij heeft dan recht op voortzetting van de huurovereenkomst als één of meer samenwonenden verdwijnen, maar hij is dan ook hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van het huurcontract.

toelichting:

Op het ogenblik worden ongehuwde samenwonenden gediscrimineerd ten opzichte van gehuwde. Door iedere samenwonende op zichzelf te behandelen (individualisering) wordt dit opgeheven. Om netwat concreter te maken geven wij twee voorbeelden van bestaande discriminatie. Een echtgenoot is van rechtswege automatisch medehuurder. Dit is niet het geval met een partner van de huurder die niet met hem gehuwd is. Wil deze aangemerkt worden als medehuurder en de verhuurder stemt hiermee niet in, dan moet voor de rechter onder andere aan de eis voldaan worden dat de gemeenschappelijke huishouding tenminste twee jaar heeft geduurd. Relaties met een meer tijdelijk karakter blijven zo buiten de regeling. Om te voorkomen dat bij veelvuldig verhuizen niet meer goed valt na te gaan of aan het vereiste wordt voldaan, geldt de termijn ook met betrekking tot het hoofdverblijf. De consequentie hiervan is, dat telkens wanneer men gaat verhuizen binnen twee jaren na de aanvang van een samenwoning in een bepaalde woonruimte de termijn opnieuw zal gaan lopen. In gebieden waar woningnood heerst en de Woonruimtetwet van toepassing is, kunnen mensen nog maar al te gemakkelijk hun onderdak kwijt raken, juist op toch al moeilijke momenten, namelijk bij het overlijden of

vertrek van hun partner. Dit komt door de benodigde woonvergunning. De achtergebleven echtgenoot van de huurder heeft deze niet nodig, maar de ongehuwd samenwonende van de huurder wel. Vaak gaat zo'n woonvergunning (die gemeenten op basis van de Woonruimtetwet kunnen hanteren) gepaard met strenge eisen.

STELLING 9. Gebruikscontracten

De zogenaamde "gebruikscontracten" moeten wettelijk worden geregeld. Toetsing door de rechter moet voorkomen dat van de gebruikscontracten oneigenlijk gebruik wordt gemaakt.

toelichting:

Op dit moment staan veel (nieuwbouw)huizen leeg die niet verkocht worden. De eigenaars van die panden zouden die best tijdelijk willen verhuren, waardoor een groot aantal mensen tijdelijk gehuisvest zou zijn. Problemen gaan zich voordoen als de markt aantrekt en de woning verkocht kan worden. Door de huurbescherming is het dan praktisch onmogelijk om de huurovereenkomst op te zeggen. Een gebruikscontract biedt aan een woningzoekende de mogelijkheid tegen een geringe vergoeding tijdelijk onderdak te vinden en de eigenaar blijft verschoond van overheidsmaatregelen tegen de leegstand van zijn woning. De regeling, al dan niet in het Burgerlijk Wetboek, dient de contracten te erkennen en de grenzen wettelijk vast te leggen. Bijvoorbeeld, zou door de eigenaar nog een bepaalde (korte) opzeggingstermijn in acht genomen moeten worden. Bij oneigenlijk gebruik van gebruikscontracten denken we met name aan het ontdiiken van de huurbescherming.

STELLING 10. Termijnverhuur

Om het aanbod van woonruimte door particuliere verhuurders groter te maken, moet termijnverhuur wettelijk mogelijk worden gemaakt. Bij termijnverhuur komen huurder en verhuurder vooraf schriftelijk overeen dat na een exact bepaalde huurtermijn de verhuurder het recht heeft om de woonruimte weer leeg op te eisen. Om misbruik te voorkomen moeten aan deze huurtermijn wettelijke minima worden gesteld: voor woningen tenminste vijf jaar, voor kamers tenminste één jaar.

toelichting:

Op het ogenblik is ongeveer éénvijfde van de huurwoningen in handen van particuliere eigenaars. Alleen al omdat het volstrekt onbetaalbaar is om deze woningen onder te brengen bij woningcorporaties (terwijl dat geld bovendien beter aan nieuwbouw besteed zou kunnen worden), zal de bonafide particuliere verhuur in ere moeten worden gehouden, zodat leegkomende woningen opnieuw worden verhuurd en niet (leeg) worden verkocht. Bij een goede bescherming van de bonafide verhuurder is het mogelijk dat grote institutionele beleggers als pensioenfondsen, maar ook kleine beleggers als middenstanders zonder pensioen weer woningen laten bouwen om rendabel te verhuren. Een goed verhuurd huis is immers op de lange termijn een inflatiebestendige belegging. Wel zullen veel beleggers het huis weer leeg willen verkopen (althans tegen leegwaarde) zodat de opbrengst maximaal is. Bij de huidige huurbescherming is dit vrijwel onmogelijk. Als huurder en verhuurder beide bereid zijn een huurtermijn van bijvoorbeeld tien jaar overeen te komen, moet de huurder beschermd zijn tegen een eerdere huuropzegging, maar is het rechtvaardig dat de verhuurder kan eisen dat het huis dat hij uit vrije wil tien jaar verhuurd heeft, daarna weer leeg wordt opgeleverd, mits dat

vooraf schriftelijk is overeengekomen. Dan wordt bovendien voorkomen dat bonafide verhuurders hun huizen (moeten) verkopen aan malafide speculanten om aan contant geld te komen.

STELLING 11. Decentralisatie

Beslissingen over de leefomgeving moeten zoveel mogelijk door de dichtstbetrokkenen worden genomen. Gemeenten en woningcorporaties dienen daarom deze beslissingen zoveel mogelijk over te laten aan bewonersorganisaties. Deze bewonersorganisaties moeten echter op hun beurt de individuele bewoner zoveel mogelijk vrijlaten.

toelichting:

Bij de leefomgeving denken we aan zaken als voorschriften voor het gebruik van de woning, onderhoud, woningverbetering en allerlei voorzieningen. Ook bij nieuwbouw zou met de toekomstige bewoners overleg moeten worden. Uiteraard moeten de beslissingen plaatsvinden binnen de wettelijke en financiële mogelijkheden. De precieze structuur van de bewonersorganisaties en het beslissingsproces moeten van geval tot geval bekeken worden (democratie op maat), voor de stelling zou dit te gedetailleerd zijn. Wij willen nadrukkelijk wel vermijden dat de bewonersorganisaties op hun beurt de individuele bewoners weer gaan betuttelen over allerlei zaken die best aan henzelf kunnen worden overgelaten. Voorschriften over de kleuren van de zonwering en het niet ophangen van raambiljetten wijzen wij bijvoorbeeld af.

STELLING 12. Jongereninstellingen

Om meer woonruimte voor jongeren te scheppen moeten er lokaal of regionaal instellingen voor jongerenhuisvesting komen. In het bestuur van deze instellingen zullen de lokale of regionale jongerenorganisaties en onderwijsinstellingen vertegenwoordigd worden. Deze instellingen voor jongerenhuisvesting moeten de volgende taken krijgen:

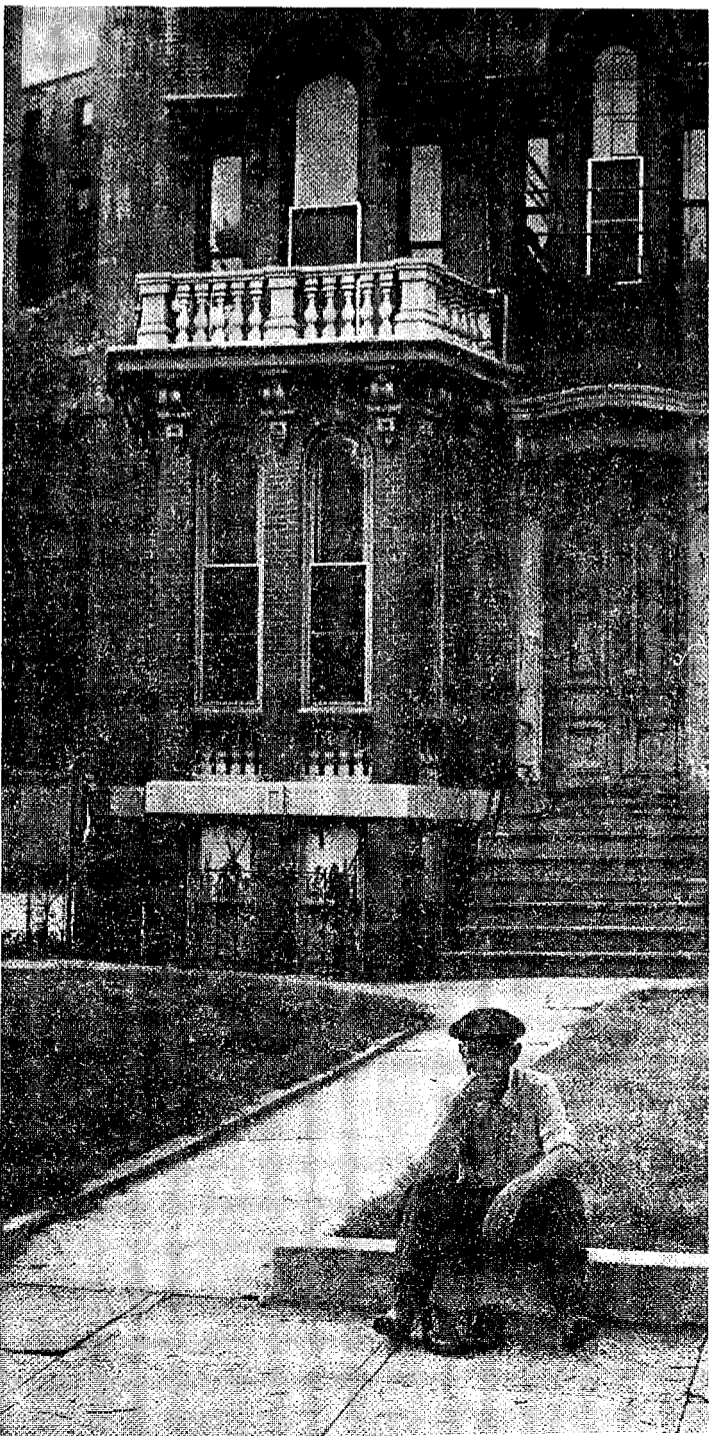
- onderzoek naar vraag en aanbod van jongerenhuisvesting;
- beïnvloeding van het beleid van gemeenten en woningcorporaties;
- het beheer van woonruimte voor eigenaars die zelf niet bereid zijn jongerenhuisvesting te beheren;
- kamerbemiddeling.

toelichting:

Wat nu in de grote steden al deels door stichtingen voor studentenhuisvesting wordt gedaan, zou voor alle jongeren moeten gebeuren. Vooral voor kleinere plaatsen lijkt ons een regionale aanpak doelmatiger. Bij jongerenorganisaties denken wij bijvoorbeeld aan politieke-, werkende- en studerende- jongerenorganisaties. Bij onderwijsinstellingen denken we vooral aan de instellingen van hoger onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, waar de huisvestingsproblemen van de studerende vaak van invloed kunnen zijn op de studieresultaten. Wij vinden het geen taak van de nieuwe instellingen om aparte jongerenhuisvesting te gaan bouwen, omdat ons dat een grove aantasting lijkt van het streven om jongeren en anderen zoveel mogelijk geïntegreerd en gelijkwaardig te behandelen.

Amsterdam, 10 september 1980.
JOVD-commissie volkshuisvesting

Dion Bartels, Bart Lijsman, Jules Maaten, Marco Swart, Rob Vermeer, Erik-Pieter Vlaanderer en Hugo Weidema.

DICK TOMMEL over nieuwe uitspraak D'66 tegen modernisering kernwapens Weer royaal neen!

Wiljan Loomans

De kernwapens zijn Nederland (laat staan de wereld) nog steeds niet uit en vandaar dat we ons regelmatig getraceerd zien op reeksen "kernwapensdiscussie's", waarvan we dan eind '81 een (voorlopig) slotfeest mogen verwachten omdat Nederland zich dan moet uitspreken voor of tegen stationnering van die "verse" kernwapens in ons land.

Volgens de agenda van de Democratie Nederland echter zal nog voor die tijd, namelijk in mei, de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer plaats moeten vinden. Dat betekent ook dat er daarna een nieuw kabinet komt, dat best weleens (--) een ander zou kunnen zijn dan het huidige. Met andere woorden: op dit moment staat nog helemaal niet vast welke beslissing door welke regering in dec. '81 genomen gaat worden.

Koren op de molen natuurlijk van de dames en heren verkiezings-programmaschrijvers der diverse partijen, want nu kan men het partijstandpunt t.a.v. die plaatsing van nieuwe kernwapens eens onverbloemd, in begrijpelijk bedoelde taal, aan den volke openbaren. Het CDA blijft weliswaar vaag (de christendemocraten laten het aankomen op de stand van zaken in '81), maar de meeste andere partijen laten op dit punt weinig aan de fantasie van de lezer over: de partijen ter linkerzijde nemen een afwijzend standpunt in (dat varieert van "neen" zeggen tot "neen!" schreeuwen) en de kleine rechtse partijen achten plaatsing noodzakelijk. De VVD handhaaft haar anti-voorbouwdlijn en bij D'66 zijn de ontwerpen dusdanig dat zij de aanleiding voor dit artikel vormen.

De motie van het drechtsen statenlid Dick Tommel van dec. '79 leidde er toe dat we de heren Terlouw en Brinkhorst op die beste 19de dec. mochten meemaken in een rol die veel weg had van die van een overtuigde atoompacifist. Het ontwerp-beleidsprogram echter dat het D'66-bestuur haar leden onlangs voorsnotelde nulddigt weer de oude lijn van Brinkhorst en Terlouw. Da's niet zo verwonderlijk want beiden werkten mee aan de totstandkoming van het stuk. Wat leert ons dit ontwerp? Dat Nederland (pas dan; WL) de plaatsing van de raketten moet afwijzen wanneer niet wordt voldaan aan een aantal voorwaarden zoals: sterk verminderen van dat aantal van 572, ratificatie van SALT II en een verminderen van het aantal strategische kernwapens in Europa.

Deze keer dus een voorwaardelijk "ja" en niet een (nagenoeg) onvoorwaardelijk "neen" zoals de motie Tommel wilde.

Uiteraard pikt de anti-moderniseringsclub rond Dick Tommel deze koerswijziging niet. Men maakte het hoofdbestuur dan ook onmiddellijk duidelijk dat aan het congres, dat zich op 31 oktober en 1 november a.s. over het conceptbeleidsprogram zal uitspreken, een amendement van gelijke strekking als de motie zal worden voorgelegd. Teneinde de gemoederen niet al te zeer te laten vernietigen heeft het HB na overleg met Tommel c.s. inmiddels toegezegd naast het oorspronkelijke voorstel een alternatief te leggen, een alternatief in het kwadraat dus eigenlijk, waarin het standpunt van Tommel (en een minderheid van het bestuur) verwoord is.

Ondertussen echter heeft met name Brinkhorst (en Terlouw in iets mindere mate) al laten weten verre van gelukkig te zijn met die lijn. Brinkhorst heeft zelfs gezegd dat voor hem een "wezenlijke ondergrens" bereikt zou zijn wanneer D'66 in naar

programma een dergelijk standpunt zou hebben staan.

Dick Tommel lijkt er echter heilig van overtuigd dat hij ook dit maal een meerderheid achter zich zal vinden. Tommel: "Ja, heel duidelijk zelfs. Ik geloof dat we het ook nu weer royaal zullen halen."

Maar wat is die Dick Tommel voor een man? Iemand die het ge-woon leuk vindt om zo af en toe een blik moties open te trekken?

Tommel: "Nee hoor, zeer zeker niet. Deze kwestie is voor ons een principekwestie. Daar stappen we niet van af."

Oh, maar dat is een opvallend gehoor in een partij die als "pragmatisch" staat aangeschreven. Jan Terlouw noemde de motie Tommel overigens "onevenwichtig, geen wijze beslissing". Dat klinkt niet bijster complimenteuzus...Tommel daarover: "D'66 is volgens mij allang geen pragmatische partij meer. Dat blijkt ook wel uit deze discussie. Wat de opmerking van Terlouw betreft: ja, ik weet niet wat ik daar mee moet. Jan Terlouw bekijkt het vanuit een andere optiek. Hij zegt: laten we alsjeblieft in principe instemmen met modernisering en dan in de onderhandelingen, zowel die binnen de NAVO als die met het Oostblok, tot resultaten zien te komen die feitelijke plaatsing overbodig maken."

Of het alternatief is, dat weet ik niet, maar het klinkt in ieder geval redelijk...

Tommel: "Wel, het is niet mijn wijze van denken. Wij zeggen: niet Nederland onderhandelt, maar de Verenigde Staten doen dat. De Europese NAVO-landen mogen adviseren en de invloed van een klein land als het onze is daarbij zeer gering. Nou, geeft dan een sein aan de andere landen waarmee je duidelijk maakt dat het je ernst is om een halt toe te roepen aan de bewapeningswedloop."

Dat klinkt erg mooi, maar of je nu "ja" of "neen" zegt, die invloed blijft even klein...

Tommel: "dat moet ik onmiddellijk toegeven, maar de grote winst zie ik toch dat je door niet-plaatsing duidelijk maakt dat je over je eigen veiligheid wil meedenken. Helaas is inderdaad dat sein minder sterk dan wanneer meer landen ons zouden volgen."

Hij voegt daar nog aan toe dat de loyaliteit jegens het bondgenootschap Nederland zijns insziens te lang heeft afgehouden van een solo-optreden binnen de NAVO, van het stellen van een voorbeeld.

Maar als ik het goed begrijp, dan staat het negatieve gevolg van een anti-plaatsingsbesluit, namelijk: nog schere gezichten van de NAVO-partners, wel min of meer vast, terwijl het zeer de vraag is of het Oostblok zich iets zal aantrekken van dat goede voorbeeld van Nederland in de NAVO.

Tommel: "Zo zou je het inderdaad kunnen stellen. Maar uitgaande van ons principe vinden we dat nu eindelijk maar eens daadwerkelijk een begin moet worden gemaakt met het stoppen van de bewapeningswedloop. En dan praat ik nog niet eens over ontwapening."

Dick Tommel wijst er overigens verschillende malen op dat het hier gaat om een "zuiver zakelijke discussie in D'66" en dat wederzijds "het grootst mogelijke respect voor elkaars standpunt bestaat". Tommel: "Dat is ook niet zo verwonderlijk, want binnen D'66 bestaat in ieder geval geen verschil van mening over de gedachte dat die nieuwe kernwapens niet ons belang kunnen dienen. De vraag is alleen: hoe maken we dat de andere partijen duidelijk?"

Toch zou, wanneer het congres zich andermaal achter Tommel

EVEN HET GEHEUGEN OPFRISSEN...

Eind 1979 speelde de zogenaamde "moderniseringskwestie": de productie en plaatsing van 572 tactische kernwapens ter vervanging van het huidige materiaal. Een chronologisch overzicht:

- op 1 dec. '79 stopte het D'66 congres haar fractie een anti-moderniseringsmotie toe. Dit zeer tegen de zin van onder anderen Jan Terlouw en Laurens Jan Brinkhorst, die een veel gematigder standpunt wilden innemen;

- op 6 dec. nam de Tweede Kamer door een meerderheid van de linkse oppositie en de loyalistenverzameling in het CDA een motie Stemerink/Brinkhorst aan waarin zij zich uitsprak tegen produktie (overigens een zaak van de VS;WL) en plaatsing in Nederland van de nieuwe Pershing-en Kruisraketten;

- op 12 dec. echter besloten de NAVO-landen tot modernisering van hun middenlange-afstand kernwapens. Nederland evenwel maakte een voorbehoud t.a.v. de plaatsing van het wapentuig op ons grondgebied: de regering stelde een beslissing daaromtrent uit tot december '81. Dat dat voorbehoud gemaakt was viel overigens niet op te maken uit het communiqué dat de partners na afloop van het beraad de wereld in zonden;

- gevolg: alle partijen in Nederland verontwaardigd dan wel woest: links en quasilinks zagen hun motie niet uitgevoerd; de VVD wilde helemaal niets weten van een voorbehoud en het CDA had het moeilijk met zichzelf;

- de oppositie vroeg toen een extra kernwapendebat aan. Dat "diende" op 19 dec. en iedereen heeft er van kunnen genieten want de NOS zond het gebeuren integraal uit;

- wel, de uitslag van de wedstrijd is bekend: de regering verloor NIET omdat het meest labiele deel van het CDA op tijd bijdraaide.

Presidentsverkiezingen in de VS

Wie van de drie is de minst slechte

Jules Maaten

Als het Amerikaanse volk een president gaat kiezen is het daar een goede gewoonte dat er twee kandidaten zijn: een van de Democratische Partij en een van de Republikeinen. Het hele kiesstelsel in de VS is op dat idee afgestemd. In theorie bestaat dan wel de mogelijkheid als onafhankelijk kandidaat mee te dingen naar het presidentschap, doch dat is weinig eenvoudig. Zo krijg je geen campagne subsidies van de staat (de beide anderen wel) en bovendien is het nog een probleem om in alle vijftig staten op de lijst te komen. Dit keer zijn de twee giganten de republikein Ronald Reagan en de zittende president, de democraat Jimmy Carter. Reagan lijkt met veel succes een vorm van nieuw conservatisme te verdedigen, terwijl Carter aan de andere kant grote moeite had om zelfs binnen zijn eigen partij Edward Kennedy en (eerder) de huidige gouverneur van Californië Jerry Brown van het lijf te houden. Toch kan Carter niet ontzegd worden al een zeker succes geboekt te hebben. Had hij rond de tijd dat hij Kennedy definitief versloeg amper 20 procent van de stemmen (volgens opiniepeilingen dan), nu ligt hij al bijna zij aan zij met Reagan en dat binnen een periode van nog geen twee maanden.

De Amerikaanse president is een van de twee machtigste bestuurders op deze aardbol. Een druk op de knop is voldoende om de wereld in een kernoorlog te storten. Carter heeft wat dit betreft weliswaar getoond niet al te dicht bij die knop te willen komen, maar door zijn slappe beleid (heen en weer geslingerd tussen zijn drie buitenlandspecialisten Zbig Brzinsky, Andrew Young en Cyrus Vance) is de president, zoals Kissinger het uitdrukte, zowel in de ogen van de NATO-bondgenoten en de Oostblok-landen als in die van de Derde Wereld in achtting gedaald. Reagan is weer het tegenovergestelde: Amerikaanse troepen hadden moeten ingrijpen in Afghanistan en Angola, de contacten met de Volksrepubliek China (waar een kwart van de wereldbevolking woont) moeten weer ten gunste van China's aardsvijand Taiwan worden herzien. Reagan lijkt niet gewent, dicht bij de knop. Van Anderson valt in dit opzicht weinig te melden, behalve dan dat hij een redelijk geslaagde tour door Europa heeft gemaakt, waar hij een aantal staatshoofden ontmoette. Moeilijkheden ontstonden pas in Israël, toen hij zich vierkant achter premier Begin's expansionisme opstelde. Even later, in Egypte, heeft hij dat toen maar herroepen.

Sinds Carter minister van Buitenlandse Zaken Vance heeft vervangen door Muskie gaat het met buitenlandbeleid al veel beter, waardoor het moeilijk wordt voor Carter's tegenstanders om hem hier nog op aan te vallen. Voor een Europeaan valt er weinig te kiezen. Voor een liberaal evenmin. De Amerikaanse kiezer lijkt een vreselijke conservatief te zijn. Als je iets progressiefs wilt bereiken lukt dat alleen maar (en dan nog waarschijnlijk maar zelden) door het in een zo conservatief mogelijk jasje te steken. Carter doet dan ook zijn uiterste best om de gemiddelde Amerikaan ervan te overtuigen dat hij, echt niet zo links is als Reagan beweert. Reagan aan de andere kant lijkt wel rechts, maar in zijn periode als gouverneur van Californië voerde hij een sociaal beleid dan de huidige gouverneur Brown en de collectieve lasten stegen er toen meer dan ooit. Bij Reagan moet een onderscheid gemaakt worden tussen zijn woorden en zijn daden. Anderson is de enige die nog een liberale vuist durft te maken. Maar of hij daarmee iets begint is nog maar de vraag. Tussen de grauwhed van de beide ik-zeg-niet-wat-ik-meen-kandidaten werkt Anderson echter verfrissend. Maar ook hij heeft niet de kwaliteiten van een John F. Kennedy of een Richard Nixon.

Hoewel de verkiezingsstrijd interessant is, kan gerust gesteld worden dat het om het even is wie er wint: ondanks inhoudelijke verschillen is het de vraag of een van de drie in staat is Amerika's verwaterde zon te doen herrijzen. Er wordt wel geklaagd dat alleen de Amerikanen beslissen over wie er leider wordt van veel meer landen dan de V.S. alleen, maar in dit geval kunnen we naar mijn mening beter verheugd zijn dat we niet hoeven kiezen en onzhanden in onschuld mogen wassen, als het straks mis gaat...

INTERNATIONAAL

stelt, dat naast consequenties op internationaal gebied ook gevolgen hebben op het landelijk politieke vlak. Niet alleen is bijvoorbeeld de vraag wat een Brinkhorst zou doen (daarover wenst hij zich vooralsnog niet uit te laten) maar ook kan met een scheef oog gekken worden naar de mogelijkheden voor een nieuw kabinet. Tommel desgevraagd: "Ach, het lijkt me niet dat die gedachten een rol spelen in deze discussie. Al valt het natuurlijk niet te ontkennen dat we op deze manier een stuk dichterbij de Partij van de Arbeid komen te liggen dan bij het CDA. Om over de VVD maar niet te spreken..."

En hij besluit: "Ik heb me trouwens altijd al verbaast over het enthousiasme waarmee de VVD deze zaak omarmt..."

Wel, ongetwijfeld dat er een liberaal te vinden is die er dan op wijst dat dat misschien nou net een groot verschil tussen D'66 en VVD illustreert: D'66, dan denk je aan Demokraten, aan democratie, maar bij de VVD hebben ze er nog die V voor geplakt. De V van vrijheid...

Naast de twee groten doet er ook weer een onafhankelijke mee. Het is John Anderson, lid van het Huis van Afgevaardigden. Oorspronkelijk was hij uit op de kandidatuur namens de Republikeinse Partij (waar hij lid van is), maar daar werd hij voor progressief ('liberal') en intellectueel versleten en dan kun je het in de USA wel vergeten. Nu probeert hij een alternatief te bieden voor Reagan en Carter, omdat de keuze tussen die twee volgens hem 'slecht is voor het Amerikaanse volk'. Voor een deel huldigt hij inderdaad uitgesproken liberale standpunten. Anderson wil wapenbezit bemoeilijken en stelt zich positief op tegenover abortus. Daarnaast heeft hij zich uitgesproken voor de zogenaamde Equal Rights Amendment die gelijkheid van mannen en vrouwen voor de wet moet bewerkstelligen. Op economisch terrein blijven Anderson's republikeinse wortels duidelijker: ook hij is bereid de rol van de staat terug te dringen, en een voorstander van 'laissez-faire'. Bovendien heeft hij in zekere zin een 'kwaal' gemeen met Carter, namelijk zijn Christelijke overtuiging. Die overtuiging is natuurlijk verre van een kwaal, maar wordt ongezonder als je gaat denken dat God je heeft gezonden om het hoogste ambt in de V.S. te vervullen. Anderson is bezig een knap staaltje campagnevoering weg te geven: hij ligt op bijna 20 procent van de stemmen en staat in op drie na alle staten op de lijst. Of hij dit volhoudt, of zelfs uit te breiden, tot de verkiezingen in begin november is de vraag. Bovendien doet Anderson, naar hij zegt, niet mee als 'spoiler', maar als een serieuze kandidaat. En dan is 20 procent bitter weinig. Hoe een voorkeur uit te spreken? Wat moet voor ons, Europeanen, de doorslag geven? En wat voor ons, liberalen?

AGENDA

- 20 maandag
afdeling Twente, spreker:
mevr. E Verkerk-Terpstra,
restaurant AB, Gronausestr
100 in Enschede, aanvang
20.00 uur
- 22 woensdag
afdeling Utrecht, excursie
naar de parlementsgebouwen
in Den Haag
- 27 maandag
afdeling Hoorn, thema-avond
onderwijs, in café J.P. Coer
aan de Veemarkt te Hoorn,
aanvang 20.00 uur
- 31 vrijdag
1 zaterdag
congres D'66 in "De Tamboer"
te Hoogeveen, aanvang vrij-
dag 20.00 uur en zaterdag
10.15 uur
- 1 zaterdag
Verenigingsraad in het
Stikkerhuis te Amsterdam
- 1 zaterdag
afdelingen Gouda, Zeeland
en Zuid-Hollandse Eilanden
houden een regionaal intro-
weekend in Vlissingen
- 7 vrijdag
8 zaterdag
9 zondag
district Noord organiseert
in samenwerking met het
hoofdbestuur een kadercursus
voor afdelingsbestuursleden
binnen het district, in vor-
mingscentrum De Klencke te
Oosterhesselen, kosten f60,-
opgave zo spoedig mogelijk
bij Karin Blaauw
- 8 zaterdag
gezamenlijke politieke jon-
gerenorganisaties, verenigd
in het Politiek Jongeren
Kontakt gaan op landelijke
bijeenkomst praten over sa-
menwerking op provinciaal
niveau, met als aanknopings-
punt de aanstaande verkie-
zingen, in Utrecht, opgave
bij het PJK (020) 246106,
je krijgt dan meteen ook de
nota "Het politiek jongeren-
werk en de grote sprong
voorwaarts" toegestuurd
- 10 maandag
afdeling Edam-Volendam,
spreker staatssecretaris
Wallis de Vries over restau-
ratie en onderhoud van klei-
ne kerken en historische
monumenten, aanvang 20.00 u
- 15 zaterdag
16 zondag
JOVD Najaarscongres in mo-
tel Hoogeveen te Hoogeveen,
aanvang zaterdag 13.30 uur
en zondag 10.00 uur

Laten we eerlijk zijn: voor de belastingen vluchten minstens evenveel mensen naar het buitenland als voor dictators. (Truman)

bank - vacaturebank - vacaturebank - vacaturebank - vacat

Om een voordracht te kunnen doen aan het hoofdbestuur zoekt de redactie van dit blad mensen die geïnteresseerd zijn in de functie van:

Opmaakredacteur

Naast normale redactionele werkzaamheden als het deelnemen aan redactievergaderingen en het schrijven van artikelen gaat hij of zij in het bijzonder zorgen voor de lay-out van dit blad. Deze functie is noodzakelijk geworden doordat de opmaak niet langer door de drukker wordt verzorgd.

Vereisten voor deze functie zijn:

- goede typevaardigheid
- ervaring of deskundigheid op het terrein van de opmaak van bladen
- minstens een halve dag per week beschikbaar hebben
- twee rechterhanden en een goed humeur

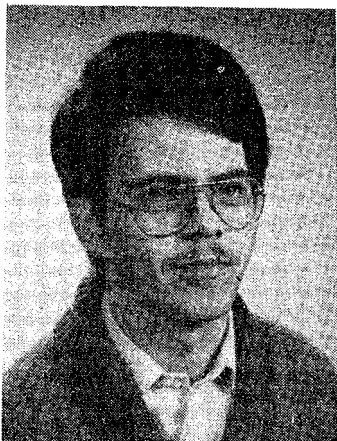
Ervaring en kunnen fotograferen strekken tot aanbeveling. Het werk brengt met zich mee dat je vaak in Amsterdam moet zijn. Er bestaat een reiskostenregeling.

Geïnteresseerden kunnen zich schriftelijk opgeven bij het algemeen secretariaat. Nadere inlichtingen bij de hoofdredacteur van dit blad.

RIKBORD

Referendum

Misschien is een oplossing voor de JOVD om problemen met het Hoofdbestuur op te lossen, over bepaalde zaken een soort 'referendum' binnen de vereniging te houden, aldus Nico van Staalduinen in de rubriek 'reactie van Lezers' uit de Blauwe Hoedt.

Arjen van Gelder gaat binnen niet al te lange tijd de JOVD verlaten. Voorstel: LUT (late uittreding), hij is de nog enige levende JOVD legende...

Stem

Uit introductieboekje van de afdeling Utrecht: 'We leven in duistere tijden die politiek bedrijven maken tot een hachelijke zaak. Hoe kunnen immers bij het verschuiven der vaste waarden de grenzen tussen verstarring en losbandigheid gepreciseerd worden? Begrippen als links/rechts - progressief/conservatief leiden slechts tot verwarring en zelfs het moderne "statisch/dynamisch" is reeds passé. Sommige jongeren zoeken het in harde acties, anderen in oeverloos gewaue. Velen trachten het politieke moeras te ontvluchten. Niet eenvoudig! Van alle kanten worden wij belaagd door de visie van de ander. Media vertroebelen het beeld. Groot is derhalve de verwarring. Hier kan slechts een krachtige stem uitkomst bieden. Welnu, deze stem klinkt op uit dit oekje. Spreken onze ideeën je aan, dan weet je wat je te doen staat.'

Dit blad wordt sinds kort geautomatiseerd verzonden. Als er toch nog problemen met de ontvangst zijn, wordt men verzocht contact met het algemeen secretariaat op te nemen.

Vrouwen

VROUWEN in de JOVD? Waar blijven jullie? Waarom ben je nog geen lid van een van de landelijke commissies? Ben je alleen maar lid geworden van de JOVD voor de gezelligheid? Of ben je alleen lid om plaatselijk in je afdeling 'te hengelen naar een partner'? Of ben je misschien toch bereid je in een onderwerp te verdiepen en iets mee te weten te komen van hetgeen al lemaal gaande is in de politiek?

Als je iemand van de laatste categorie bent, meld je dan eens aan als lid van een van de commissies. Er is beslist keus genoeg:

binnenlands: onderwijscommissie, justitiecommissie, sociaal-economische commissie en CRM-commissie;

buitenlands: VN-commissie, Midden Oosten-commissie, Oost-West-commissie en de Europacommissie.

En...in vertrouwen..., mocht je iemand zijn van de eerstgenoemde categorie...op landelijk niveau gaat dat alles ook prima!!! DUS MELD JE EVEN AAN OP HET ALGEMEEN SECRETARIAAT !

TOT ZIENS !

Anke de Rooij
(VN/Europacommissie)

Teamgeest:
Iedereen doet wat hij wil,
niemand wat hij zou moeten
doen, maar allen doen mee.

'VVD-fractie Rotterdam zoekt
assistent: Christelijke en/of
politieke ervaring is een
aanbeveling'.
(Vrijheid & Democratie)

Verenigingsraad

De eerste vergadering van de verenigingsraad - het hoogste adviesorgaan aan het Hoofdbestuur - na de vakantieperiode bracht aan het licht dat men voelt voor een congres over het onderwerp 'de economische toestand, en de inkomens in Nederland. Het financieel halfjaarlijks overzicht werd goedgekeurd en er werd gesproken over de relatie JOVD-VVD en de relatie JOVD-D'66.

Het is verbazingwekkend te constateren dat een treinreiziger gaande van Groningen naar Venlo eenzelfde aantal malen dient over te stappen als iemand die per trein van Groningen naar Peking reist. (stelling A.J.J.Maass)

De afdeling Kennemerland heeft een promotie-team ingesteld. En zo hoort het ook!

Kadercursus

De ONDERWIJSCOMMISSIE organiseert op zaterdag 22 en zondag 23 november een kadercursus over de integratie van WO en HBO. Als inleiders zijn gevraagd: Minister Pais, en de kamerleden Beinema, Dees, Mertens en Van der Anker. De cursus wordt gegeven in de nabijheid van Bergen op Zoom en de kosten zullen ongeveer f 25,- bedragen. Het is de bedoeling een aantal congresuitspraken voor te bereiden. Meer informatie en opgave bij Anne Lize van der Stoel.

Van Agt: Het was op het kantje, maar die Goudzwaard is gelukkig geen lid van het CDA geworden. (Terzijde VN)

Folder

De JOVD heeft een licht-roze folder over onderwijs uitgebracht. Daarin o.m. 'het onderwijs dient gericht te zijn op ontplooiing naar aard, belangstelling en vermogen van het individu gedurende het hele leven, zodat het individu zich kan ontwikkelen tot een actief, mondig, zelfbepalend en verantwoordelijk levend staatsburger.

HOE HET MOET :
Naar aanleiding van de actie van het HB voor de kandidaatstelling voor de Tweede Kamer heeft één van de VVD-afdelingen Johan Remkes zelfs op de eerste plaats gezet !!!

1984

De Europese Beweging in Nederland heeft een brochure uitgegeven "Hoe haalt het Europees Parlement 1984?" Deze brochure is aan te vragen bij: Europese Beweging, Alexanderstr. 2, 2514 JL Den Haag, tel.070-635952.

1984: Columbus ontdekt een groot onbewoond stuk land; Hij noemt het Suriname. (Conscientia, Utrecht)

In 1984 zal de laatste Nederlandse werknemer worden afgekeurd door een buitenlandse arts, dr.W.Drees jr. (Relais, Doetichem)

Van Agt aarzelt nog steeds of hij Mies en Telebingo zal inschakelen voor de staatskas.

Wanneer krijgt Fibbe een gouden handdruk? (Nieuwsnet)

Commissie

Er is een vierde internationale commissie opgericht! Deze commissie zal het leven door gaan als de commissie Midden-Oosten. Deze commissie-naam past echter niet bij het karakter van de commissie. Het werkterrein zal nl. veel ruimer zijn, ook het Verre Oosten, China en Latijns Amerika behoren tot het werkterrein. De nieuwe commissie is opgericht om het internationale kader van de JOVD te versterken en uit te breiden. Geïnteresseerden in internationale politiek, die een gevarieerde aanpak waarderen kunnen contact opnemen met het algemeen secretariaat.

Veel mensen danken hun goede geweten vaak aan hun slechte geheugen. (Vrijheid Blijheid, Edam)

Dodewaard of Lekkerkerk, het is lood om oud ijzer. (stelling van W.H. Wesselink)

Democratie

Wiljan Loomans naar aanleiding van die moderniseringsdiscussie in D'66: "Het is trouwens een mooi staaltje "democratie in de parktijk" wat ze daar weggeven: de meerderheid van de leden ligt overhoop met de meerderheid van het bestuur, dat ze zelf gekozen hebben, terwijl dat bestuur een fractie achter zich vindt die door én bestuur én leden én vele andere kiezers het Binnenhof is binnengeloofd. Toch benieuwd wat die kiezers hier nou van denken..."

Linschoten, in november lam geschoten?

De PvdA moet natuurlijk maar afwachten of D'66 met hen wil regeren.

Monarchie

Gehoord tijdens de afgelopen verenigingsraad:

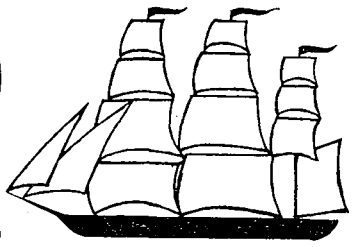
Op een vraag van het Hoofdbestuur of een afdelingsbestuurslid van de afdeling Kennemerland wel een financieel expert is, antwoordt Kennemerland voorzitter van Gelder jr. "dat zou ik wel zeggen ja, het is nl. mijn kroonprins! Het Koninkrijk Kennemerland dus..."

liefde is... samen lid worden van de JOVD! (Denk-Tank, Zuid-Hollandse Eilanden)

Eind november verschijnt van het Hoornse afdelingsblad 'Liberatuur' een thema-nummer over politiek jongerenwerk. Allerlei auteurs zullen daarna worden uitgenodigd op een discussieavond over het politieke jongerenwerk in Hoorn.

DRIEMASTER

OPINIEBLAD VAN DE J.O.V.D. - JAARGANG 32, NUMMER 6 - DECEMBER 1980

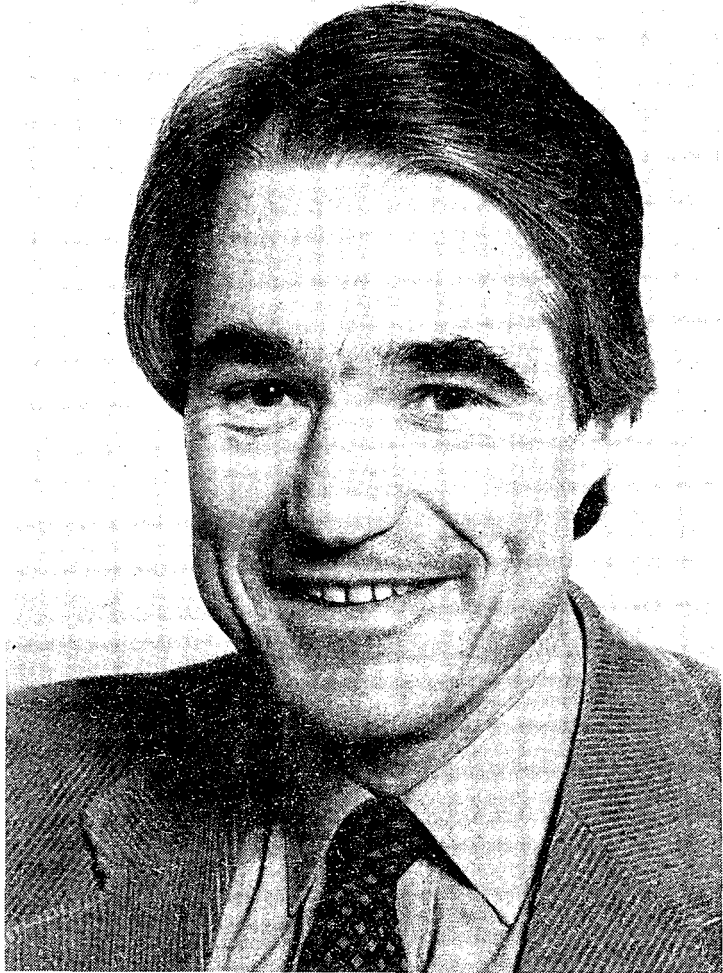

Foto: Peter Bernard

De Korte over de korting

Marco Swart

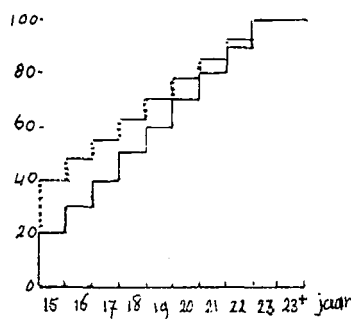
De regeringsplannen om flink op de minimumjeugdlonen te gaan korten, hebben veel en hevig protest opgeroepen. Maar liefst twaalf organisaties van zowel politieke als werkende jongeren organiseerden een grote protestbijeenkomst. Hoe hoog de gemoederen opliepen moge blijken uit de toespraak van Paul Ulenbelt van het NVV-jongerencontact namens de deelnemende organisaties. De JOVD was hier niet bij, omdat zij de politieke achtergrond van de actie (tegen het hele regeringsbeleid) niet kan onderschrijven. Maar hoe zit het nu met de korting. Gaat het om bestrijding van de jeugdwerkloosheid, bezuinigingen voor de regering of is het eenvoudig een bonus voor de bedrijven? Ik ben het maar eens gaan vragen aan Rudolf de Korte, VVD-deskundige voor Sociale Zaken in de Tweede Kamer.

DE MAATREGEL ZELF

Misschien is het goed om eerst kort de hoofpunten van de regeringsmaatregel uit de doeken te doen. Op het ogenblik wordt het minimumjeugdloon, dat

geldt voor 15- tot en met 23-jarigen, berekend door voor elk jaar dat je jonger bent dan 23, 7½% van met minimumloon af te trekken. Het voorstel van de regering is nu om in plaats van stappen van 7½%, stappen van 10% te gaan maken. In het grafiekje kun je zien wat voor gevolgen dat heeft.

MINIMUMJEUGDLOON IN % VAN HET MINIMUMLOON

Vooraf de lonen voor de jongste werknemers gaan sterk omhoog. Deze maatregel heeft ook gevolgen voor de wedde van dienstplichtigen en enkele sociale uitkeringen aan jongeren, omdat die aan het minimumjeugdloon zijn gekoppeld. Op die

manier besparen de overheid en de sociale fondsen zo'n 115 miljoen gulden. Maar het NVV-jongerencontact rekende uit dat de maatregel alles bij elkaar toch meer kost dan je oplevert, omdat door de lagere lonen zo'n 255 miljoen minder aan loonbelasting en sociale premies zal binnenkomen. Uiteindelijk zouden dan alleen de bedrijven iets verdienen aan de korting, en niet de regering.

SCHIJNBESPARING?

Bespaart de regering nou inderdaad niets met deze maatregel? De Korte: "Sociale Zaken zegt dat die berekening best wel juist is, maar dat ze vergeten dat de inkomsten van het rijk weer f 150 miljoen groter zijn, omdat ze meer belastingen vangen op winsten van bedrijven." Maar dat lijkt me natte-vingerswerk. "Dat is even natte-vingerwerk als die 255 miljoen van de jongeren". Nou, die berekening is natuurlijk wel te maken. Je kent het aantal jongeren die door de maat-

Lees door op bladzijde 4

Congres Hoogeveen

Het najaarscongres, dat de JOVD vorige maand te Hoogeveen vierde, is niet het meest tumultueus uit de historie geworden. Wat sommigen zullen betreuren: het bleek relatief rustig in de JOVD-gelieden. Enerzijds namelijk kwam door het zo plotselinge overlijden van Jacqueline Wiegel en van Haya van Someren-Downer het met verve aangekondigde "Tribunaal met betrekking tot het regeringsbeleid inzake jongerenzaken" te vervallen, anderzijds was de resolutiecommissie Huisvesting van een dermate evenwichtige samenstelling dat echte hard-tegen-hard-discussies over de (even evenwichtige) resolutie achterwege bleven.

Ook JOVD-voorzitter Robert de Haze Winkelman vermoede zichzelf niet door het doen van revolutionaire of anderszins schokkende uitspraken. Nadat het congres gedurende enkele minuten van stilte de beide overledenen had herdacht verbruikte De Haze Winkelman allereerst een behoorlijk portie energie aan de energieproblematiek. Hij bracht onder meer naar voren dat het in het kader van het terugdringen van het energieverbruik een goede zaak zou zijn om de motorrijtuigenbelasting om te zetten in benzine-accijns. "De totale kosten voor de automobilist worden niet hoger, doch men zal wel selectiever van de auto gebruik maken." Daarnaast wees hij op de rol die de overheid in het stuk zou moeten spelen: "Het is de taak van de overheid ervoor te zorgen dat er een energiebeleid komt dat is afgestemd op de maatschappelijke wensen en mogelijkheden." Jammer was dat hij nauwelijks aangaf hoe naar zijn mening de overheid die taak zou moeten inkleuren. Het enige voorbeeld dat hij naar voren bracht (het

tarievenbeleid van de provinciale electriciteitsmaatschappijen) lijkt juist bij uitstek al te beantwoorden aan die "maatschappelijke wensen en mogelijkheden".

Vervolgens besteedde De Haze Winkelman opnieuw aandacht aan het ontwerpverkiezingsprogramma van de VVD. Hij had kritiek, maar die was niet valmwend. De JOVD-praeses benadrukte dat, wi men het eigen woningbezit krachtig bevorderen, de hypotheekrentetrekking zonder meer dient te blijven bestaan. In dat kader wees hij ook op de in JOVD-kring ontwikkelde gedachte van "inflatie-neutrale woningfinanciering". Overigens, zo op het eerste gezicht lijkt mij (WL) dit niet bepaald zaken waar de "doorsnee jongere" direct wakker van ligt Anders ligt dat ongetwijfeld te aanzien van de aangekondigde besnoeiing op de minimumjeugdloone De JOVD-voorzitter "nodigde de VVD-fractie uit" (dat is dus ie heel anders dan van de fractie "eisen") om, conform de gedachten uit het ontwerpverkiezingsprogramma, niet te stemmen voor een zo radicale verlaging van die minimumjeugdlonen. Verder vond De Haze Winkelman dat de VVD in haar program een aantal zaken veel te vrijblijvend stelt. "Met betrekking tot cruciale zaken zijn harde uitspraken nodig", vond hij. Jammer was d hij ook hier zorgvuldig vermeed om zelf zelfs maar "zachte" uitspraken te doen.

De laatste drie pagina's van zijn speech (dat was dus een minuut of zeven) wijdde de JOVD-voorman aan het aanbod op de politieke markt ("gat in de markt tussen D'66 en VVD"; het verscheurde CD en de abortuskwestie. Wat dat laatste betreft hield De Haze Winkelman zijn gehoor voor: "Voor de VVD is het volstrekt onaanvaardbaar als het niet de vrouw is die de uiteindelijke besliss-

ing neemt." Tja, U ziet: de VV is niet altijd zo onafhankelijk van de JOVD als ze misschien zo willen zijn...

Aangezien het tribunaal kwam te vervallen mochten de congresgangers zich onmiddellijk na de rede van hun voorzitter gaan uitleven in de huishoudelijke vergadering. In het kader van de vaststelling van het laatste deel van het Huishoudelijk Reglement diende er onder een antwoord te komen op de vraag over welke politieke zaken een afdeling nu eigenlijk openbare uitspraken mag doen. De vergadering wilde van een beperking niets weten, het hoofdbestuur daarentegen meende dat die activiteiten beperkt dienen te blijven tot regionale aangelegenheden. Daarop sleepte één der congresgangers er zowaar de Grondwet bij, waarop vanachter de tafel gerageerd werd met "als je lid bent van een organisatie, dan moet je je houden aan de regels van die organisatie en daarvoor heb ik de Grondwet niet nodig!" Hoe het ook zij, de vergadering kreeg (uiteraard) zijn zin hetgeen de afdelingen met en het hoofdbestuur zonder tevredenheid stemde. Van de veertien ter discussie staande stellingen werden er overigens negen goedgekeurd; de overige vijf bedenksels haalden de eindstreep niet.

De moties, die na de reglementenpraterij aan de orde kwamen, deden Hoogeveen evenmin op haar grondvesten schudden. Een motie van de afdeling Kennemerland (dit maal nog onder de beziende leiding van Arjan Gelder), die pleitte voor een systeem van pensioenvoorziening dat de continuïteit van de pensioenopbouw waarborgt (dus: geen pensioenbreuk na verandering van baan) werd zonder veel problemen door de vergadering geloodst.

De motie die de Oost-West-commissie in elkaar geknutseld had, riep aanmerkelijk meer weerstand op omdat met geen mogelijkheid bleek te bepalen wat de motie nu eigenlijk precies wilde. Dit ontlokte één der aanwezigen uit het midden des lands de opmerking dat in plaats van een CoBuPo (Commissie Buitenlandse Politiek) maar eens een CaBuCie (Capabele Buitenlandcommissie) aan de slag moest. Discussie dus, en dat betekende dat er lustig op los geamputeerd werd, hetgeen het gewicht van de motie vanzelfsprekend niet ten goede kwam.

Vervolgens zag het congres zich in de gelegenheid om zich onder auspiciën van "Het genootschap van Goede Gastheren" te goed te doen aan een eenvoudig, stevig en - de bediening zij geprezen wärm diner. De stemming was overbest (mede dankzij de voortreffelijke organisatie van dit congres) en er bleek zo waar no een schepje boven op te kunnen

toen de "geachte afgevaardigde Cees Rooke" achtereenvolgens de heren Geertsema, Van Agt en Korthals Altes ter tafel voerde. U ziet: zelfs spontaniteit is de JOVD'er zo nu en dan niet vreemd...

Na het culinair en cabaratesk intermezzo werd de vergadering hervat. Het congres nam op gepaste wijze afscheid van de hoofdbestuurleden Titia Siertsema (penningmeester) en Robin Linschoten (internationaal secretaris) en verwelkomde hun respectievelijke opvolgers Jan Germe Geertsma en Jules Maaten even hartelijk.

Nadat tenslotte besloten was om het zomercongres '81 in het gelderøpeplaats te laten vinden werd de vergadering geschorst teneinde eenieder in de gelegenheid te stellen nog voor het aanbreken van de zondag het bed dan wel de kroeg op te zoeken...

Lees door op bladzijde 7

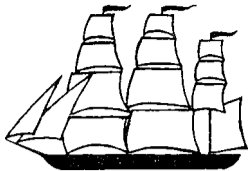
JA!

- Ik word lid (mijn geboortjaar is 19__)
- Ik wil donateur worden.
- Ik wil abonnee van Driemaster worden en zal het abonnementsgeld (f27,50) met de toegezonden acceptgiro voldoen.
- Ik wil graag meer informatie over de JOVD.

NAAM _____
ADRES _____
POSTCODE _____ PLAATS _____

Opsturen aan JOVD,
Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM

HANDTEKENING: _____

COLOFON

DRIEMASTER
het schip van de vrijheid
voortgestuwd door
verantwoordelijkheid,
verdraagzaamheid en
sociale rechtvaardigheid.

REDACTIEADRES

Mr D U Stikkerhuis
Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM
(020) 242 000

REDACTIE

hoofdredacteur
Marco Swart
Campuslaan 27-312
7522 NC ENSCHEDE
(053) 894 893

eindredacteur

Wiljan Loomans
Noorderstraat 20
1621 HW HOORN
(02290) 14604

Frank van der Vorm
Toutenburg 159
3328 WN DORDRECHT
(078) 172 867

Jan van Zanen
Lingerzijde 47
1135 AN EDAM
(02993) 72 910

hoofdbestuursauditor
Teddy Koning

DRUKWERK

Drukkerij Ebel Noorman BV

ADVERTENTIES

Adverteerders kunnen contact
opnemen met de vice-voorzitter
organisatie voor nadere infor-
matie over plaatsing in
DRIEMASTER.

KOPIJ

Over kopij gelieve men zo spoed-
dig mogelijk contact op te ne-
men met de hoofdredacteur.

ALGEMEEN SECRETARIAAT

Mr D U Stikkerhuis
Nieuwezijds Voorburgwal 288
1012 RT AMSTERDAM
(020) 242 000

HOOFDDEESTUUR

voorzitter
Robert de Haze Winkelman
Laan van Poot 214
2566 EJ 'S-GRAVENHAGE
(070) 688 174

vice-voorzitter politiek

Bart Lijsman
Lavendelstraat 18b
3073 WD ROTTERDAM
(010) 864 562

vice-voorzitter organisatie

Roelof Houwing
Spilsluizen 24 zz
9712 NT GRONINGEN
(050) 131 255

algemeen secretaris

Teddy Koning
Pr Johan-Willem Frisolaan 140
2263 CV LEIDSCHENDAM
(070) 276 148

penninmeester

Jan-Germen Geertsma
Tulpstraat 14
8603 XX SNEEK
(05150) 12 547

internationaal secretaris

Jules Maaten
Herengracht 358
AMSTERDAM
(020) 244 386

tweede secretaris

Annette Schijvenaars
Kariboestraat 197
3523 PE UTRECHT
(030) 523 207

MEDEWERKSTER FORMING

Karin Blaauw
Welderingstraat 58
9035 EA DRONRIJP
(05172) 2099

Liberaal Loon- beleid

Erik
Pieter
Vlaanderen

Naar aanleiding van de loon-
maatregel het volgende:

VVD en kabinet zijn op het ge-
bied van de lonen duidelijk
het liberale spoor bijster.
Het klassieke liberale loon-
beleid is een beleid dat lonen
vrij laat en het gewenste in-
komensbeleid met algemene
maatregelen (bijvoorbeeld:
betere scholing, betere in-
frastructuur, etc.) stuurt
opdat hogere prestaties
mogelijk zijn, zodat de lonen
vanzelf oplopen.

Mits de overheid zorg draagt
voor een optimale concurren-
tiepositie (door monopolis-
tische tendenzen tegen te gaan)
leiden de economische wetten
tot een loonquote (= dat deel
van het nationaal inkomen dat
aan lonen wordt besteed) van
circa 80 %. Een hogere loon-
quote leidt tot werkloosheid.
(In Nederland trekken circa
1 miljoen mensen van WW,WAO,
Bijstand, etc.)

Een lagere loonquote leidt
tot zo hoge winsten dat menig
ondernemer extra personeel
zal aantrekken om nog meer
winst te kunnen maken zodat
de loon/winst-verhouding zich
vanzelf aanpast. Kortom: bij
voldoende concurrentie keert
de wal het schip.

Te hoge lonen leiden tot werk-
loosheid, te lage lonen tot een
toenemende vraag naar arbeids-
krachten. In de ogen van het
kabinet en de VVD is er zo
langzamerhand een te hoge
loonquote (circa 95%) ontstaan.
Dus moeten de lonen omlaag.
Een reëel uitgangspunt, zeker
als we de hoge werkloosheid
in het oog houden. Echter, in-
grijpen in de netto-lonen wordt
niemand in dank afgenomen.
Het probleem zit in het ver-
schil tussen bruto- en netto-
lonen. De zo uit-stekende so-
ciale voorzieningen slokken al
1/3 van het nationaal inkomen
op.

Een goed liberaal zal de werk-
nemer zelf de keuze moeten lat-
ten tussen inleveren van koop-
kracht of inleveren van sociale
voorzieningen. Wil deze keuze
verantwoord gemaakt kunnen wor-
den, dan zal het VERPLICHTE so-
ciale voorzieningenpakket be-
perkt moeten worden tot het
strikt noodzakelijke. Als bij-
voorbeeld ziekten van minder
dan vijf dagen (bij "ziekelijk-
heden" eventueel te beperken
tot in totaal één maand per
jaar), werkloosheid van korter
dan één maand, WW-uitkeringen
van boven modaal, e.d., niet
langer vallen in het pakket van
verplichte sociale voorzienin-
gen, maar wél aanvullend verze-
kerd kunnen worden, dan heeft
iedere werknemer de vrijheid
om alléén het basispakket te
nemen (en dus lagere premies te
betalen) of ook de zo kostbare
extra's.

NB: Het is natuurlijk niet moge-
lijk om in "Kort en Krachtig"
alle nuances aan te brengen
die de problematiek vereist.
De grote lijn van mijn visie
zal echter duidelijk zijn:
de werknemer dient te beslis-
sen. Een liberaal uitgangspunt
en een bijdrage aan een gezonde
economie!

Geen centje pijn.

Een student is ook maar een mens.

Dus vatbaar voor allerhande kwalen en
ongemakken. De StudentenPolis van Nationale-
Nederlanden voorkomt pijn in de portemonnee.

StudentenPolis? Jazeker. De nieuwe
ziektekostenverzekering voor studenten, die een
onbekrompen dekking biedt tegen een faire premie.

Niet toevallig heeft Nationale-Nederlanden
al 25 jaar ervaring met ziektekostenverzekeringen
voor het studierend deel van de natie!

Uw verzekeringsadviseur is geheel op de hoogte.

de StudentenPolis van Nationale-Nederlanden

motel hoogeveen

in alle rust vergaderen, met alle comfort, in een modern motel.

Motel Hoogeveen in het kort:

- 40 comfortabele kamers met eigen bad, douche en toilet.
- Plate service, specialiteiten, hollandse dagschotels en de
ouderwetse open tafel in restaurant A la Table d'Hôte.
- Zalen voor vergaderingen, recepties, diners en andere
bijeenkomsten.
- Hulpmiddelen als flipovers, overheadprojector aanwezig.

- seminars, vergaderingen
- dagvergaderarr. v.a. f 22.50 p.p.
incl. koffie, thee en lunch, geen
zaalhuur
- meerdaags vergaderarr. f 80.-p.p.,
incl. overnachting, lunch, diner,
ontbijt, koffie en thee.

IDEAAL GELEGEN VOOR
MIDDEN EN NOORD NEDERLAND
aan de A-28 amersfoort-groningen
ter hoogte van het klaverblad
hoogeveen.

EEN OASE VAN
VRIENDELIJKHEID!

Bowlingcentrum met 10 banen (AMF),
bar, eetcounter en darthoek.

RESERVERINGEN: MATHIJSENSTRAAT 1, 7907 AP HOOGEVEEN, TELEFOON 05280-63303, TELEX 42639 MOHGVNL

Afscheid

Marco Swart

In dit nummer moeten wij van twee redactieleden afscheid nemen. Met Inge Kallen en Gerard Derricks verliezen wij zowel ons enige vrouwelijke collega als onze nestor. Quand Partir c'est mourir un peu, mais nous savons qu'après mourir un peu, il y a beaucoup de vie. We zullen jullie missen, jullie artikelen en jullie personen, maar laat het tot ziens zijn, en geen vaarwel.

Advies

Wiljan Loomans

Tijdens het afgelopen najaarscongres nam de JOVD afscheid van twee van haar hoofdstuursleden. Penningmeester Titia Siertsema besloot om studierezenen haar dienstverband niet te verlengen en Robin Linschoten (internationaal secretaris) gaf de pijp aan Maarten (of Maaten?) omdat hij zich als secretaris-generaal van de Europese liberale jongerenorganisatie LYMEC echt gaat storten in politiek-over-de-landsgrenzen.

Voorzitter Robert de Haze Winkelman zag zich derhalve voor de taak gesteld om beiden met de juiste bewoordingen de traditionele pen toe te stoppen. De Haze Winkelman roemde wijze waarop Titia zich van "de meest ondankbare HB-taak" had gekweten en hij benadrukte dat er altijd een heel prettige samenwerking was geweest, niet in de laatste plaats omdat Titia tijdens de zogenaamde "HB-

KORT & KRACHTIG

weekenden" naast de financiële ook nog eens de culinaire honneurs waarnam. De vergadering onderstreepte de woorden van haar voorzitter met een ware ovatie voor de vertrekkende penningmeester.

De JOVD-voorzitter ging uitvoerig in op de carrière van Robin Linschoten. Hij memoreerde allereerst de turbulente wijze waarop Linschoten in '78 op de zetel van tweede secretaris werd geparkeerd, vervolgens het niet bepaald onverdeelde positieve oordeel van de vereniging over zijn functioneren als tweede secretaris en tenslotte de verdiensten die Robin Linschoten als internationaal secretaris voor de vereniging heeft gehad. Vooral dat laatste deed de balans (alsnog) in het voordeel van Linschoten doorslaan.

Uiteraard maakte Robin zelf van de gelegenheid gebruik om de club van een aantal linkschotense adviezen te voorzien. Hij zei te constateren dat de vereniging zich de laatste tijd teveel met zaken van organisatorische aard bezig hield. Hij drong er dan ook op aan om vooral niet te vergeten dat de JOVD voor alles een POLITIEKE jongerenorganisatie moet zijn. In dat

verband merkte Linschoten op dat het een jaar of wat geleden wat hem betreft beter ging. "De ideeën van toen hadden iets progressiefs" meldde hij.

Ik kan het niet nalaten om hier een opmerking bij te plaatsen. Zonder meer terecht is het dat Linschoten de tendens die hij signaleert als een verkeerde kenschets. Je kunt je niet aan de indruk onttrekken dat er momenteel te weinig GEDACHT wordt in de JOVD (al mag wat mij betreft de resolutie Huisvesting best een positieve uitzondering heten!). Maar je zou kunnen opmerken dat die "progressieve ideeën van toen" nu, in 1980, wel eens gerealiseerd zouden kunnen zijn. Dat impliceert dat je nu genuanceerd te werk moet gaan: geen progressieve ideeën omdat dat nou zo nodig moet. Hoofdzakelijk is: nieuwe, dus verse ideeën, waar de JOVD iets mee kan doen, die dus ZINVOL zijn. Wanneer Linschoten zegt dat het daar momenteel aan ontbreekt, dan heeft hij gelijk. Robin Linschoten zit evenwel in Brussel. Al lijkt dat ver genoeg weg, misschien dat het toch verstandig is om dit advies althans ter harte te nemen. Niet voor Linschoten, maar voor de JOVD.

Wonder

Bart Lijdsman

Zaterdag 1 november 1980 had de officiële oprichtingsvergadering van het Christen Democratisch Jongeren Appél moeten plaats vinden. De jongerenorganisaties van A.R.P., C.H.U. en K.V.P. (respectievelijk Arjos, C.H.J.O. en K.V.P.J.) zouden fuseren. De algemene ledenvergadering van de Arjos stond voor de keuze om ofwel op te gaan in het C.D.J.A. ofwel dood te bloeden tengevoelge van een funest gebrek aan financiële middelen omdat haar subsidietitel weg valt. Een keuze dus met het pistool op de borst.

Een het voorstel van haar bestuur in besloot de Arjos de trekker over te halen. Hierdoor is een vervelende situatie ontstaan. Van de drie jongerenorganisaties op confessionele grondslag heeft juist degene die echt wat voorstelt besloten (nog) niet aan de oprichting van het C.D.J.A. mee te werken. C.H.J.O. en K.V.P.J. zagen hun kans schoon om de Arjos nog eens duidelijk op de consequenties te wijzen. Eindelijk konden de Arjos op de knieën krijgen. Toen echter puntje bij paaltje kwam zagen C.H.J.O. en K.V.P.J., wellicht gedreven door hun gevoel voor naastenliefde, dat zij niet zonder meer voorbij konden gaan aan de Arjos. De fusie werd daarom uitgesteld tot 18 januari '81. Hiermee heeft de Arjos tijdwinst geboekt waardoor zij in staat blijft te zoeken naar alternatieven. Of ze zal vinden? De wonderen zijn de wereld nog niet uit...

Rechtse bal

Frank van der Vorm

Dit stukje had ook voor de Amerikaanse presidentsverkiezingen geschreven kunnen worden. Uiteindelijk maakt het niet zoveel uit of Carter of Reagan de touwtjes in handen heeft. Het is evenwel droevig, dat de leider van de vrije wereld altijd uit twee middelmatigen gekozen moet worden. Het Amerikaanse verkiezingssysteem is blijkbaar niet in staat een goede president af te leveren. Carter ging af door een zwak beleid en daar om moest Reagan het voorkomen krijgen van de "sterke man" die wel eens orde op zaken zal stellen.

Hij is in ieder geval een oerconservatief en dat is een groot deel van de Amerikanen blijkbaar ook. Hij is duidelijk in zijn taal en wordt niet belast met al te veel kennis van zaken.

Zal hij de wereldvrede in gevaar brengen? Ik geloof het niet. Ook in het Kremlin zitten een stel bejaarde conservatieve heren en die begrijpen een persoon als Reagan makkelijker. Men is gewaagd aan elkaar. Een wat krachtiger persoon in het Witte Huis zal de Sowjet-Unie er misschien van weerhouden zich in nieuwe avonturen als Afghanistan te storten.

Moeten we ons nu zo druk maken over deze behoudende rechtse bal in Washington? Neen, ik vind eigenlijk van niet, een land krijgt nu eenmaal de leiders die het verdient.....

SREEK BUIS

In deze rubriek plaatsen wij de ingezonden stukken van lezers. Daarbij gelden de volgende regels om het leesbaar te houden:

- lengte hoogstens 300 woorden
- begrijpelijk voor alle lezers
- kernachtig geformuleerd

We zijn deze eerste keer nog wat soepel geweest, maar dat is dan ook alleen voor deze ene keer.

Ik weet doodeenvoudig niet wat het innemen van een middenpositie betekent. De liberalen in vroeger tijd ontkenden de waarde van de gemeenschap met zijn specifieke problemen. Daardoor kon het socialisme zich ontwikkelen en werd het liberalisme een conservatieve politieke richting. Mijn politieke denkbeelden accepteren grosso modo de socialistische ideeën. De socialistische idealen vormen in mijn visie een onderdeel van de liberale ideologie. Dit beeld is misschien verwarrend en wordt er niet duidelijker op als ik verder mededeel dat ondergetekende uiteindelijk de politieke vraagstukken benadert vanuit een anarchistische invalshoek. Vanuit dat referentiekader draag ik mijn stellingname uit en probeer inhoud te geven aan het begrip "liberale politiek".

Marius heeft waarschijnlijk gelijk als hij stelt dat deze inzichten niet die van de vereniging zijn. De JOVD heeft echter onder meer de functie om op te treden als veer in het liberale uurwerk. De invulling van deze functie is meer dan het geven van een oordeel over wel of geen overheidsingrijpen, is meer dan het tot dogma verheffen van de vrijheid van het individu en de vrije markteconomie.

De discussie in onze vereniging over wat liberalisme zou moeten inhouden blijft uit. Men wenst geen discussie, maar rust in de vereniging. Organisatorische zaken zijn onderwerp van gesprek. Ondertussen wacht de buitenwereld op een eigentijdse liberale visie op tal van problemen. Die visie blijft uit. De wortels van de JOVD verdrogen. Velen beseffen te weinig dat een fikse regenbui noodzakelijk is.

BART LIJDSMAN

JOVD verrechtst

De laatste jaren is er een algemene verrechtssing opgetreden in de westerse wereld. In Frankrijk treden groeperingen als Nieuw Rechts op de voorgrond. In de VS wordt de neokonservatief Ronald Reagan tot president verkozen en keren liberale senatoren niet meer terug in de senaat. In Duitsland wordt de aartskonservatief Franz-Josef Strauss kandidaat van de Westduitse Christen-democraten. Ook heerst er weer anti-semitisme in Europa. Rechts is weer in opkomst en binnen dat rechtse blok zijn de extreem rechtse groepen in de overhand. Ook liberale groeperingen blijven niet vrij van verrechtssing. Ook in onze eigen organisatie, de JOVD, wordt een ontwikkeling naar rechts waargenomen. Van oudsher is liberalisme de antipode van conservatisme. Door het bereiken van economisch liberale idealen gingen veel liberalen zich richten op handhaving van de toen bereikte situatie, anderen gingen door met het ontwikkelen van het Liberalisme en het strijden voor meer democratie op alle niveaus. Zo ook de JOVD in het begin van de zeventiger jaren.

De JOVD was toen een zeer progressieve liberale (= niet-socialistische) organisatie met verfrissende ideeën, nu is zij een centristische, ietwat gezepige organisatie met een sterke anti-socialistische vleugel. Een van de leiders van die vleugel, Marius de Bloeme, schrijft in het vorige nummer van dit blad over de 'linksdenkenden' het volgende: "Dat zijn mensen die niet uitgaan van de liberale principes en heel duidelijk neigen naar socialistische (!) principes. Als voorbeeld wil ik noemen de mate van overheidsingrijpen. Naar mijn mening wil de JOVD te vaak de zaken laten regelen door de centrale overheid waar door de vrijheid van het indi-

vidu en de vrije markteconomie worden beknot. Het aloude liberale principe dat de overheid pas dient in te grijpen wanneer het echt, en dan bedoel ik ook echt, noodzakelijk is, wordt nog wel eens vergeten."

Recht noemt Marius de Bloeme het laatste het "aloude" liberale principe. Binnen het moderne en dynamische liberalisme kunnen principes zich wijzigen. Als een liberaal ideaal verwezenlijkt is, zullen liberalen moeten blijven trachten de situatie te verbeteren. Nee mijns inziens begrijpt Marius de Bloeme niet veel van dat modern en dynamisch liberalisme. Hij verwacht dit namelijk met het klassieke economische liberalisme van de 19e eeuwse nachtwakerstaat en vergeet hierbij het ethisch, geestelijk en staatkundig liberalisme. De linkervleugel van de JOVD en geestverwante organisaties, zoals het Forum Karel Hermann Flach en de werkgroep Vrijzinnig Liberalen 1980, stellen juist het moderne liberalisme op de voorgrond. Juist een liberale jongerenorganisatie dient met verfrissende en hervormende ideeën te komen en moet hierbij niet bang zijn om standpunten in te nemen die dezelfde zijn als die van socialistische organisaties. Ook socialisten kunnen goede ideeën hebben.

Dat het binnen de JOVD anders geweest is, blijkt uit kernpamfletten uit het begin van de zeventiger jaren, waaruit ik een aantal citaten heb gehaald. De spelling en de inhoud zijn gelijk gebleven.

"Teneinde bij te dragen aan de totstandkoming van een sociaal-ekonomies rechtvaardige wereldorde moet Nederland hoge prioriteit verlenen aan de ontwikkelings samenwerking, zulks in de vorm van een ontwikkelingsbeleid gebaseerd op meerjarenplannen."

"De racistiese regimes in Zuid-Afrika en Rhodesië en het koloniaal bewind van Portugal in Angola, Mozambique en Guinee dienen scherp te worden afgekeurd. Naar onze mening

hebben de bevolkingen in deze gebieden het recht zich met geweld tegen de gewelddadige onderdrukking door deze regimes te verzetten. Versetsbewegingen en oppositiegroepen verdienen dan ook onze politieke, sociale en medische steun."

"Vooral de politiek van de VS veelal steunend op reactionaire dictators en grootgrondbezitters, vormt een belemmering voor een zelfstandige en rechtvaardige politieke en sociale ontwikkeling in Latijns-Amerika, die vooral de thans bestaande enorme welvaartsverschillen een einde zou moeten maken"

"Er dienen spoedig verdergaande experimenten te worden uitgevoerd met democratische inspraak- en besluitvormingsmethoden in overheidsbedrijven en ambtelijke instellingen."

"De 'ondernemingsraad' moet een zinvol instituut worden waarin in een openhartige sfeer wordt overlegd over de belangrijke problemen van het bedrijf. Zij moet paritair samengesteld zijn uit de personeelsraad en de vergadering van aandeelhouders. De directie moet door deze ondernemingsraad worden benoemd en gecontroleerd."

"Door de bezitsvorming onder brede lagen van de bevolking te stimuleren, bijv. via winstdeling, spaarloon, vermogensaanwasdeling en bevoordeeling van het eigen woningbezit kan de verdeling van vermogen worden beïnvloed."

"Zowel het verbruik als de verkoop van soft-drugs moet worden gelegaliseerd. Grootscheepse voorlichting ten aanzien van het gebruik van alle soorten drugs, alsmede de instelling van meer opvangcentra voor verslaafden aan hard-drugs, is zeer noodzakelijk!" Vergelijk deze progressief liberale standpunten met het zeer moeizaam tot stand gekomen Liberalisme in Beweging en met de motie Zuid-Afrika, dan zie je een duidelijke verrechtssing van de JOVD.

WINFRIED DERKSEN

Regenbui

De stem des volks in de persoon van Marius de Bloeme heeft gesproken. "Ik beschouw dit hoofdbestuur als een stilte voor de politieke storm" aldus Marius in een vraaggesprek met Driemasterredacteur Jan van Zanen. Ik wil Marius hier geruststellen. Mijn barometer geeft aan dat er geen zwaar weer voor de JOVD op komst is. Deze weersvoorspelling baseer ik op mijn inzicht over wat er werkelijk binnen onze vereniging op politiek gebied leeft.

Onverdeeld gelukkig ben ik hier niet mee. Er is een flinke bries nodig als ik Marius' opmerking beschouw over de "linksdenkenden" binnen de JOVD. Het zal hem niet verbazen dat ik geen gevolg kan geven aan zijn verzoek om een aanvaardbare middenpositie in te gaan.

Gebonden eigendom woningen

Dion Bartels

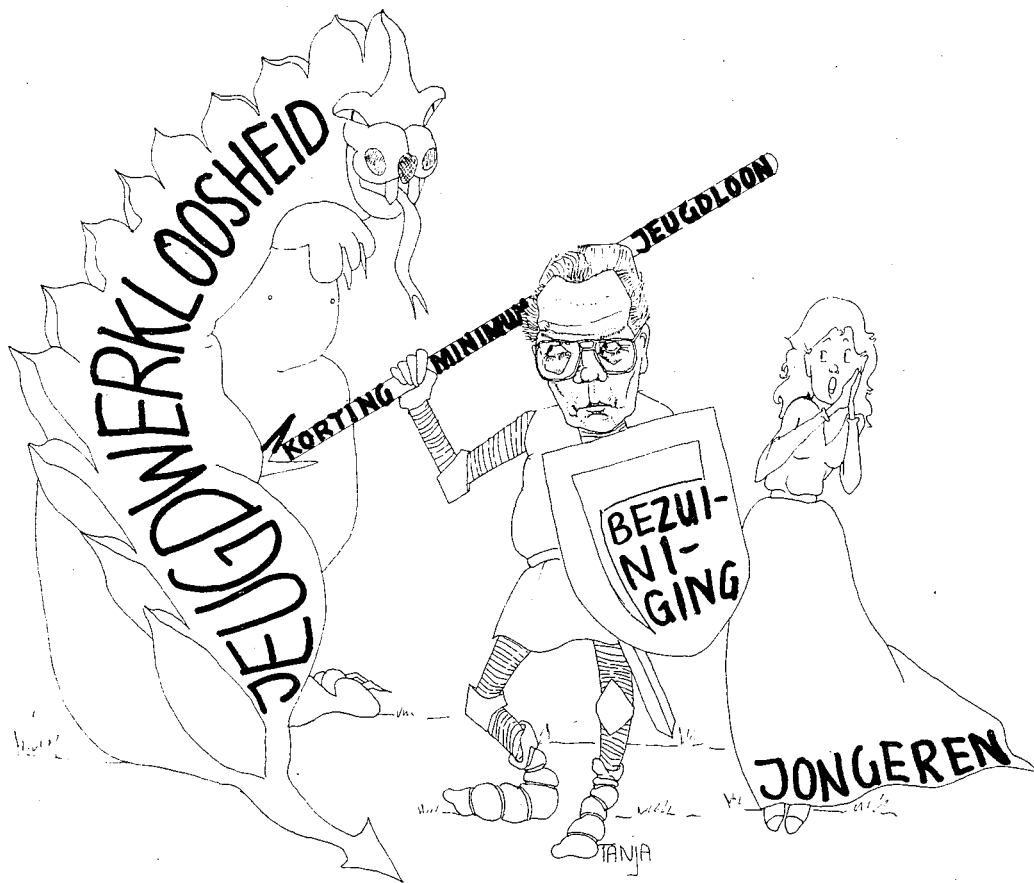
Eén van de nieuwe ideeën op het gebied van het woningbeheer betreft de gebonden eigendom woningen. Bij deze beheersvorm verkrijgt de gebonden eigenaar de eigendom van een woning van de gemeente onder voorwaarde dat hij de woning bij verkoop eerst weer aan de gemeente aan zal bieden. De gemeente garandeert de woning dan weer terug te kopen tegen een geïndexeerde prijs. (Eventueel kan als intermediair een woningbouwcorporatie optreden.)

Waarom schuilt nu het aantrekkelijke van deze eigendomsvorm? Regelmatig worden gemeenten door institutionele beleggers complexen huurwoningen aangeboden. De gemeente kan deze woningen aanschaffen tegen een veel lagere prijs dan die welke deze woningen per stuk op de vrije markt moeten opbrengen. Na het verrichten van het eventuele achterstallige onderhoud verkoopt de gemeente de woningen door aan gebonden eigenaar terwijl het voordelige prijsverschil wordt doorgeschoven.

Deze verkoopprijs zal aanmerkelijk lager zijn dan de prijs die dezelfde woning (met achterstallig onderhoud!) op de vrije markt zou moeten kosten. Bepaalde groepen van de samenleving worden hierdoor in staat gesteld een eigen woning waardevast te verwerven. Vanwege de huidige hoge prijzen die betaald moeten worden voor een woning in de categorie die zij verlangen, hetzij een goedkope huurwoning, hetzij een goedkope koopwoning, zouden zij anders hiertoe niet komen. Bij de verkoopvoorwaarden kan overeengekomen worden dat collectief onderhoud gepleegd zal worden. De gebonden eigenaar moet of renovatie gedogen of onderhoud zelf garanderen. Men krijgt een vergoeding voor zelf aangebrachte verbeteringen bij terugkoop aan de gemeente. Een huurder krijgt dit ook, maar daar levert het vaststellen van de hoogte van de vergoeding vaak problemen op. Bij gebonden eigendom zorgt een objectieve taxatie ervoor dat de gebonden eigendom-verkoper krijgt waar hij recht op heeft. Andere voordelen van gebonden eigendom zijn dat onttrekking aan de woonruimte door middel van horizontale verkoop en splitsing wordt bestreden en dat niet de gemeente, maar de gebonden eigenaar de financieringslast op zich moet nemen. Voor potentiële gebonden eigenaren zal als een groot nadeel gelden dat zij niet de volle eigendom van hun woning verkrijgen en dientengevolge ook niet zullen kunnen profiteren van een eventuele krachtige prijsstijging van onroerend goed zoals die in de zeventiger jaren heeft plaatsgevonden bijvoorbeeld.

Doet gebonden eigendom van een woning afbreuk aan het liberale dogma dat het summum van woningbeheer is dat iedereen een woning in volle eigendom heeft? Jazeker, maar naar mijn mening wegen de voordelen ruimschoots op tegen de nadelen. Op deze manier bereik je namelijk dat grotere groepen van de samenleving onder eigen verantwoordelijkheid de beschikking krijgen over een "eigen woning". Daarnaast dient men niet uit het oog te verliezen dat men gebonden eigenaar uit vrije wil wordt. Men behoudt de keuze tussen huren, kopen in volle eigendom of kopen in gebonden eigendom.

Tenslotte om misverstanden te voorkomen: gebonden eigendom van woningen heet in Rotterdam "maatschappelijk gebonden eigendom" en in Utrecht "particulier woningbezit in gebonden eigendom".

Sint Albeda en de Draak, de legende...

Vervolg bladzijde 1

regel-getroffen worden, je weet wat ze minder gaan betalen en dat tel je dan maar op. Maar als het gaat om het doorsluizen van een lager loon door bedrijven heen naar winst dan is dat bijna niet na te gaan. Zo'n bedrijf kan dat geld toch op allerlei manieren voor andere dingen nodig hebben? Het kan gaan om een bedrijf dat minder verlies gaat maken en daar "vangt" de overheid niets op. Die f 255 miljoen geldt voor een jaar dat het nieuwe systeem helemaal compleet werkt. Dat is niet eerder dan '83, denk ik, want er zijn CAO-contracten die het helemaal niet mogelijk maken om allerlei jongeren in loon te verlagen. Dan mag je ook de belastingen op winsten gaan inboeken, vind ik."

JEUGDWERKLOOSHEID

We zien dus dat de maatregel als bezuiniging alleen op de korte termijn enig effect heeft. Maar misschien is het als middel om jongeren aan werk te helpen een groter succes. Dat is eigenlijk ook veel belangrijker, want zoals De Korte zelf zegt: "De werkgelegenheidsdoelstelling zit ik zondermeer voorop". Hij geeft vijf argumenten waarom de maatregel effectief zal zijn:

Toespraak van Paul Ulenbelt namens 12 jongerenorganisaties tegen de korting

De beuk erin!

Waar haalt de regering het lef vandaan om werkende en werkloze jongeren, soldaten, gedeeltelijk leerplichtigen en tehuusbewoners te gaan bestelen? Waar halen ze het recht vandaan om honderdduizenden jongeren te tillen voor vele tientallen gulden in de week? Ja, hoe kunnen mensen die zelf meer dan duizend gulden in de week opstrijken, want dat ontvangen Van Agt, Albeda en De Graaf, ons voorschrijven dat we veerig uur in de week moeten werken voor honderdveertig gulden schoon? Dat houdt een zeventienjarige over, als de regering haar plannen voor verlaging van de minimumjeugdlonen doorvoert. Hoe durven de heren in Den Haag een schoolverlater die buiten zijn schuld werkloos is een half jaar zonder een stuiver uitkering te laten zitten? Hoe durven ze tehuusbewoners die nu al tweederde van hun loon moeten afstaan, te pakken? Hoe durven ze soldaten het land te laten verdedigen voor een fooi? Dat is puur onrecht, dat is diefstal en dat nemen we niet.

Het is nog maar zes jaar geleden dat het wettelijk minimumjeugdloon werd ingevoerd. Daarvoor werkten jongeren vaak voor hongerloontjes. Het waren gouden tijden voor de bazen. Werkende jongeren waren rechteloos en er was sprake van uitbuiting, pure uitbuiting.

Die oude situatie wil de regering herstellen. De klok wordt dertig jaar teruggezet. De regering komt op voor de ondernemers en kiest tegen de jongeren. Op alle mogelijke manieren krijgen de werkgevers geld toegestopt. Meer dan vijftien miljard hebben ze het afgelopen jaar ontvangen. Nu moeten wij ook betalen, terwijl we de laagste lonen van het land verdienen. Lonen die ook nog eens ontdoken worden. Waar komt ons geld terecht, niet bij de regering. Het gaat zelfs geld kosten, en wij moeten een half miljard bij de werkgevers inleveren. En wat heeft het inleveren opgeleverd? Niets, helemaal niets. Ja, 130.000 werkloze jongeren en volgend jaar in totaal 300.000 werklozen, zoals de regering zelf voorspelt. Dat is onaanvaardbaar. Wij hebben geen schuld aan de economische crisis. Wij willen niet dokken voor ondermans brokken. Terwijl de oliemaatschappijen, de banken en de levensverzekeringsmaatschappijen geld als water verdienen, zouden de allerlaagst betaalden in dit land een derde van hun loon moeten inleveren. Dat is toch onvoorstelbaar.

Toch wil de regering haar plannen doorvoeren. Ze wil de minimumjeugdlonen drastisch verlagen. Als die eenmaal verlaagd zijn gaan ook veel CAO-lonen omlaag. Ze willen werkloze schoolverlaters en jongeren die uit het buitenland komen een half jaar laten wachten op een uitkering. Ze willen dan ook nog eens die uitkering verlagen. Ze willen de kinderbijslag voor gedeeltelijk leerplichtigen afschaffen. En ze willen dat je pas een WW-uitkering krijgt als je een half jaar hebt gewerkt. Voor iedereen hebben ze wel wat in petto. Alle jongeren worden op de een of andere manier gekapt.

Wij willen werken. Maar dan wel voor een volwaardig loon. Al jaren eisen we gelijk loon voor gelijk werk. Waarom moeten we minder verdienen als ouderen voor hetzelfde werk? De hele Tweede Kamer is het erover eens. Je moet als volwassen beschouwd worden op je achttiende. Op papier hebben we recht op woonruimte op ons achttiende. Maar in papier kun je niet wonen. Vanaf achttien jaar mag je stemmen, autorijden, het leger in, waarom moeten we dan wel genoeg nemen met een onvolwassen loon? Er is een wet tegen discriminatie tussen mannen en vrouwen. De discriminatie op grond van leeftijd moet ook afgeschaft worden. Daarom moet het minimumloon betaald worden vanaf achttien jaar. Voor het eerst in de geschiedenis is er gestaakt voor hogere jeugdlonen. De arbeiders van De Schelde in Vlissingen namen het op voor de jongeren. Ook zij eisen gelijk loon voor gelijk

werk. We knokken tegen de verlaging van de jeugdlonen. Dat vegen we van de baan. Eenvoudig is dat niet. Maar het moet en het zal lukken. Daarmee zijn we er nog niet, dan knokken we verder voor gelijk loon voor gelijk werk, dus minimumloon op achttien jaar.

De regering zegt dat de hoge jeugdlonen ons onaantrekkelijk maken voor de werkgevers en dat er daarom zoveel jongeren werkloos zijn. Maar een werkgever neemt een jongere niet eens gratis in dienst. Dat bewijzen de afgelopen jaren. Toen waren er maatregelen waarbij een werkgever honderd gulden in de week kon krijgen als hij een gedeeltelijk leerplichtige in dienst nam. Nu kunnen werkgevers honderdveertig gulden krijgen als ze een schoolverlater in dienst nemen en hem of haar een vakopleiding geven. Maar het heeft niet geholpen. Het aantal werkloze schoolverlaters en werkloze partiel leerplichtigen is hoger dan ooit. Logisch want een werkgever neemt pas iemand in dienst als daar werk voor is. Om de werkloosheid te bestrijden moeten niet de jeugdlonen verlaagd worden, maar de arbeidstijd moet worden verkort en nieuw werk gemaakt worden. De verlaging van de jeugdlonen levert meer werklozen op. Wij hebben minder geld om uit te geven. Dus kopen we minder, dus hoeft er minder geproduceerd te worden. Dat leidt tot minder werkgelegenheid. Met een lager jeugdloon kun je het huren van een kamer of huis wel helemaal vergeten. De afhankelijkheid van de ouders die nu al groot is, neemt toe. Voor ons hangen er geen speciale prijskaartjes aan de artikelen. Om al die redenen mag de verlaging niet doorgaan.

Eén ding is zeker. We laten ons niet in de hoek trappen. In de Tweede Kamer is tot nog toe met geen woord gerept over de verslechtering voor jongeren. Wel hebben ze de extra salarisverlaging van de onderwijzers afgewezen. Terecht. Het argument was dat de onderwijzers niet meer hoeven in te leveren dan de andere werknemers. Waarom zouden wij dan wel meer moeten inleveren?

Wij eisen van de Tweede Kamer dat ze de regeringsplannen voor jongeren en de aantasting van de prijscompensatie afwijst en een begin gaat maken met gelijk loon voor gelijk werk. Albeda zegt het zelf, hij zegt: "We zullen ervoor moeten blijven waken dat de zwaksten en de groepen aan de onderkant niet de dupe worden". Daar houden we hem aan. We zullen laten zien dat wij niet de zwaksten zijn, maar de sterksten. Wij willen en wij zullen het winnen. In de dertiger jaren werden jongeren ook het zwaarst getroffen door de crisis. Lonen werden verlaagd, uitkeringen afgeschaft en ga zo maar door. We hebben gezien wat daarvan geworden is. Een voedingsbodem voor racisme en fascisme. De geschiedenis mag zich niet herhalen. Maar de regering voert bijna eenzelfde politiek als de regering in die tijd. Dat gaat leiden tot rampen. De spiraal van minder werk, minder loon, minder werk en minder loon moet gestopt worden. Wij willen een zekere en veilige toekomst. Daarvoor moeten als eerste de regeringsvoorstellen van de baan.

In veel plaatsen zijn acties gevoerd. In nog meer plaatsen zijn voorbereidingen gaande. Nog nooit zijn zoveel jongerenorganisaties tegen plannen van de regering geweest. De regering luistert blijkbaar niet meer naar argumenten. Dan staat ons nog maar één weg open en dat is actie, keiharde actie. De tijd van ludieke acties en rustige demonstraties lijkt voorbij. Op een groot aantal plaatsen zijn jongeren verdere acties aan het voorbereiden op bedrijven, streekscholen, vormingscentra, scholen en tehuizen. Heel concreet wordt gedacht aan werkonderbreking en proteststakingen van kortere duur. De beuk moet erin, de beuk gaat erin, tot onze eisen zijn ingewilligd.

1. De hoogte van het jeugdloon kan voor veel bedrijven een rem zijn om jongeren in dienst te nemen, omdat jongeren nog geen ervaring hebben.

2. Naarmate het verschil tussen het jeugdloon en het loon voor ouderen groter is, worden jongeren relatief aantrekkelijker om in dienst te nemen. De vraag is natuurlijk hoe sterk dat effect is. "Dat kan ik niet zeggen, maar in zijn algemeenheid geldt het wel."

3. Het jeugdloon in het algemeen is in West-Duitsland 30% lager dan in Nederland en je ziet dat de jeugdwerkloosheid daar in verhouding tot de totale werkloosheid kleiner is dan hier.

4. In 1974 werd het minimumjeugdloon sterk verhoogd en in dat jaar zie je ook de jeugdwerkloosheid sneller stijgen dan de werkloosheid van ouderen. Maar er is in 1974 wel meer gebeurd. "Natuurlijk, in het algemeen ging de werkloosheid geweldig stijgen, maar de jeugdwerkloosheid nog veel sneller." Ja, maar het is toch een gegeven dat als de arbeidsmarkt verslechtert, de nieuwkomers daarop het zwakst staan. "Dat is zeker zo, maar dan kom ik op mijn vijfde argument".

5. Het minimumjeugdloon geldt vooral voor de zwakste groepen onder de jongeren, diegenen met de minste ervaring en de minste vooropleiding. Onder deze jongeren is de werkloosheid het grootst. Daar zal ook de hoogte van het minimumjeugdloon sterk een rol bij spelen. "Dat vermoed ik ten zeerste. Ik heb dat ook gevraagd aan de minister van Sociale Zaken en die zei, dat hij dat met mij meevonde en dat hij er werk van zou maken om dat uit te zoeken."

OVERTUIGEND?

"Ik denk overigens niet dat als je nu met dat nieuwe systeem begint, dat onmiddellijk de werkgelegenheid voor jongeren verbetert. In 1981 zal de maatregel nog niet zo erg veel gevolgen hebben, door de lopende CAO-contracten. Pas op de langere termijn, '82, '83, zal je de effecten zien, vooral volgens argument 2." Als je kijkt naar wat er aan studies over jeugdwerkloosheid is, zoals van het Nederlands Economisch Instituut en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, dan komen die er allemaal op neer dat het voornaamste knelpunt de stagnerende economie is. Daar komt dan bij dat door de geboortegolf nu veel jongeren een plaats op de arbeidsmarkt zoeken en dat jongeren als nieuwkomers een zwakke marktpositie hebben, ook omdat onderwijs en arbeidsmarkt niet goed aansluiten. Helemaal achteraan wordt dan nog twijfelend het minimumjeugdloon genoemd. Heeft het nu veel zin om op de minimumjeugdloon te gaan hakken als de problemen veel groter zijn en op een ander terrein liggen? "De beste maatregel is om de werkloosheid in zijn algemeenheid te bestrijden, dat is zo simpel als wat. Een verdere maatregel is om specifiek op jongeren in te spelen met je arbeidsvoorzieningsbeleid. Dat doet dit kabinet, er worden voor 40 à

Maar we zien ook dat die werkgelegenheid op de lange termijn alleen kan worden gewaarborgd door economische groei. Daar heeft een verlaging van het minimumjeugdloon weinig effect op. "Nee, maar het gaat om de relativiteit. De relatieve verschillen zullen de relatieve kansen bepalen. En als die relatieve verschillen heel klein geworden zijn, tussen 16 en 23 jaar, dan nemen geheid de kansen voor die 16-jarigen sterk af. Maak je die verschillen wat groter dan worden de kansen voor die 16-jarige beter, dat is mijn theorie." Maar dan wordt het eigenlijk nog erger! Dan wordt de werkgelegenheid voor 16-jarigen in wezen verbeterd ten koste van die voor 23-jarigen. "Dat is iets waar een mogelijkheid in zit, maar in de meeste gevallen als een jongere bij een baas kennis en ervaring heeft opgedaan, zal die baas niet zeggen: 'Nou ik zet hem weer op straat en ik neem een onervaren jongere aan, want die kost mij minder'."

OUDERWETSE STANDPUNTEN

Nu krijgen we straks een absurde situatie als het wetsontwerp is aangenomen, waardoor mensen bij 18 jaar meerderjarig worden. Daarmee wordt een grens getrokken, maar tussen 18 en 23 jaar bestaat er dan nog wel verschil in minimumloon. "Dat betekent gewoon dat de waarborg voor de ondergrens van het inkomen bij mensen die 23 jaar zijn hoger ligt dan bij mensen van 18. En waarom? Omdat de kans dat die mensen van 23 jaar er een gezin op nahouden heel groot is. Als je het statistisch nakijkt, dan hebben de meesten een gezin. "O, nou zie ik nog een interessante maatregel: een apart minimumloon voor vrouwen! Vrouwen zijn in het algemeen ook geen kostwinners en de werkloosheid is onder vrouwen ook veel groter dan gemiddeld. "Nee, want eh, ...want eh, minimumloon is minimumloon of je nou man of vrouw bent." Die waarborg voor de ondergrens zou voor een vrouw ook lager gelegd kunnen worden. "Welnee! Waarom? Waarom? Man en vrouw is dat enig verschil dan? Een heleboel vrouwen zijn toch kostwinner." Statistisch gezien zijn mannen meestal kostwinner. "Ouderwets standpunt! We moeten niet ouderwetse standpunten tot norm verheffen."

Waarmee kennelijk is bewezen, dat een onderscheid naar leeftijd geen ouderwets standpunt is.

Aftrekbaarheid hypotheekrente?

Roelof Houwing

Het is eenvoudiger om met een principieel model voor inflatieneutrale belastingheffing te komen dan met bruikbare maatregelen in dit kader. Dat blijkt duidelijk uit de discussie in en buiten het parlement en de handelwijze van de regering als het om de aftrekbaarheid van hypotheekrente gaat.

De praktijk van dit moment is dat de totaal betaalde rente van het inkomen kan worden afgetrokken. Omdat mensen met een hoog inkomen in een hoger tarief voor de inkomstenbelasting vallen, hebben zij hierdoor relatief lage kosten over geleend geld. Iemand met een uitzonderlijk hoog inkomen kan op dit moment een huis van één miljoen gulden bewonen voor een "huur"-prijs van ruim tweeduizend gulden per maand. Tegenover de aftrekbaarheid van de hypotheekrente staat het zogenaamde huurwaardeforfait. Het huurwaardeforfait is de fictieve opbrengst van de woning ("wat zou de woning bij verhuur opleveren") en moet voor de belasting bij het inkomen worden opgeteld. Om het eigen woningbezit te bevorderen is het huurwaardeforfait zeer laag en bovendien stijgt het huurwaardeforfait niet meer met de waarde van de woning voor woningen van meer dan f 360.000. Deze factoren maken dat de eigenaar van een duur huis in een zeer voordelige positie verkeert.

Op het ogenblik zien we dat niet de aftrekbaarheid van de rente op zichzelf in discussie is, maar alleen de vraag in hoeverre mensen met hogere inkomens hiervan mogen profiteren. Om het probleem in de kern aan te pakken moeten we een onderscheid maken tussen het beleid op de korte en het beleid voor de lange termijn.

Op de korte termijn moet er een principieel maatregel worden genomen. Ik denk dan niet aan een grens in de aftrekbaarheid van hypotheekrente bij drie of vier ton. Deze grens is willekeurig en draagt bovendien het gevaar in zich dat er niet voldoende wordt gedaan aan de negatieve gevolgen van de inflatie en de prijsstijging van de huizen. Een bevredigende oplossing op de korte termijn zou een verhoging van het huurwaardeforfait zijn. Deze

verhoging zou sterk progressief moeten stijgen met de waarde van het huis en geen plafond bij f 360.000 moeten kennen.

Op de langere termijn, je zou kunnen denken aan hoogstens vijf jaar, zou een nu praktisch onbekend type lening, de zogenaamde indexlening, ingevoerd kunnen worden. Dit zou neerkomen op het realiseren van de inflatieneutrale woningfinanciering die de JOVD in de resolutie Volkshuisvesting bepleit. Het principe van de indexlening is als volgt. Wie nu f 100.000 leent, betaalt hierover naast de aflossing zo'n 10% rente. Hiervan is 4% de vergoeding voor het beschikbaarstellen van het geld en 6% is in feite een vergoeding voor de inflatie over het geleende geld. Bij een indexlening wordt alleen de 4% reële rente betaald, terwijl de inflatie wordt gecompenseerd door het bedrag van de lening te vergroten, in ons voorbeeld met 6% over f 100.000 wordt de totaal terug te betalen som dan f 106.000. Dat is reëel omdat ook het bezit van de schuldenaar dat tegenover de lening staat, door de inflatie ook meer waard is geworden. Dat betekent wel dat er het volgende jaar ook een groter bedrag moet worden afgelost.

De indexlening is om verschillende redenen aantrekkelijk. In de eerste plaats wordt het mogelijk de discussie over de volledige aftrekbaarheid van hypotheekrente te voeren zonder daarbij gehinderd te worden door al te grote praktische problemen. In de discussie kan dan worden voorbijgegaan aan de vraag of iemand met een hoog inkomen meer van de inflatie zou mogen profiteren dan iemand met een laag inkomen. Door de invoering van de indexlening wordt er een eind gemaakt aan de praktijk dat de spaarder wordt beboet en de schuldenaar beloond. Doordat de indexlening de nadelen van het sparen en de voordelen van het aangaan van schulden beperkt, is het bovendien op zichzelf ook nog eens een inflatiebestrijdend middel. De koopkrachthandhaving voor de spaarder is als praktische consequentie van dit systeem van onschatbaar groot belang, vooral als het gaat om de positie van ouderen in de samenleving. Ik noem hier als voorbeeld de geïndexeerde pensioenaanspraken welke in dit systeem alsnog gerealiseerd zouden kunnen worden. Tenslotte opent de invoering van de indexlening de mogelijkheid om met goedkoop geld huurwoningen te gaan bouwen. Dit heeft weer een positieve uitwerking op de huren en dus op de positie van de huurder.

Tijdens de behandeling van het rapport Hofstra in de Tweede Kamer halverwege dit jaar, noemde de minister van Financiën als grootste bezwaar dat deze vorm van leningen buitenslands kapitaal aan zou trekken. De hierdoor ontstane koersstijging van de Nederlandse gulden zou de exportpositie van Nederland schaden. De heer Drees jr kwam in 1972 met het plan om een gesloten circuit in te voeren: Nederlandse spaarders, pensioenfonds, levensverzekeringsmaatschappijen en dergelijke zouden hun geld in een gesloten fonds kunnen stoppen en uit dit fonds zouden dan de indexleningen kunnen worden verstrekt. Als dit fonds alleen voor Nederlandse instellingen toegankelijk gemaakt wordt, kunnen de door de minister genoemde nadelen grotendeels worden ondervangen. Technisch is het mogelijk om naast deze invoering ook te komen tot een omzetting van bestaande leningen in indexleningen.

... en wat er werkelijk gebeurt:

Resolutie

Volkshuisvesting

Stelling 0. Preambule

Behoorlijke huisvesting voor ieder mens, al of niet in een samenlevingsverband, is een sociaal grondrecht. Dat betekent dat de overheid de mogelijkheden moet scheppen, waardoor iedereen zich een woonruimte kan verschaffen, waarvan de prijs in een hiertoe redelijke verhouding moet staan.

Stelling 1. Kostprijs

Iedereen behoort voor zijn huisvesting de kostprijs te betalen. Hierbij zijn inbegrepen de maatschappelijke kosten en baten en een geringe opslag voor risico, winst en leegstand. De keuze tussen huren of kopen wordt overgelaten aan de vrije keus van de burger op basis van deze kostprijs, zonder verdere beïnvloeding door de overheid.

Stelling 2. Fiscaal beleid

Op het terrein van de belastingen bepleiten wij het volgende complex van maatregelen: a. over dat deel van het inkomen dat zuiver aan huisvesting in een eerste woning wordt besteed, hoeft geen loon- of inkomstenbelasting meer betaald te worden; b. het BTW-tarief voor huisvesting wordt van 18% op 4% gebracht; c. de overdrachtsbelasting op huisvesting wordt afgeschaft; d. alle object- en subject-subsidies worden afgeschaft; e. de gemeenten brengen bij het vaststellen van de kavelprijs in rekening: de aanschafkosten, vermeerderd met de kosten voor het bouwrijp maken en voor aangebrachte voorzieningen.

Stelling 3. Bouwbeleid

Het bouwbeleid moet gericht zijn op de bouw van grotere aantallen huizen met een lage kostprijs. Om een lage kostprijs te realiseren bepleiten wij de volgende maatregelen: a. de invoering van inflatie-neutrale woningfinanciering; b. het benutten van eenvoudiger bouwwijzen en het achterwege laten van allerlei voorzieningen als die niet strikt noodzakelijk zijn (maatregelen om energie te besparen achten wij wel noodzakelijk), hiervoor moeten overheidsvoorschriften worden versoepeld. c. vereenvoudiging van administratieve bepalingen en de ambtelijke afkering van bouwplannen.

Stelling 4. Huurcommissies

Op lokaal dan wel regionaal niveau wordt de toezichthoudende taak van de huurcommissies op de particuliere huursector verzwakt. Teneinde een redelijk rendement van de verhuurder te bevorderen en misbruik van de zwakke positie van woningzoekenden te voorkomen, wordt aan hen het recht gegeven overeenkomsten van koop en verkoop, respectievelijk van huur en verhuur in die sector ter ontbinding aan de rechter voor te dragen. Een wettelijke meldingsplicht van cergelijke overeenkomsten wordt daartoe ingevoerd. *(deze tekst is voorlopig, de definitieve tekst zal door de verenigingsraad worden vastgesteld)*

Stelling 5. Leegstandsbeleid

Iedere eigenaar moet op straffe van een wettelijke dagboete binnen veertien dagen iedere leegstand van woonruimte of bewoonbare ruimte laten registreren. Woonruimte of bewoonbare ruimte die zonder maatschappelijk aanvaardbare reden leegstaat, moet uiterlijk na zes maanden worden gevorderd om urgent woningzoekenden tegen een redelijke vergoeding

-de kostprijs- aan huisvesting te helpen. Iedere gemeente krijgt een meldkamer voor leegstand om deze regeling effectief te maken. Het kraken van woonruimte is bij dit leegstandsbeleid ongerechtvaardigd en moet strafbaar zijn.

Stelling 6. Woningdistributie

Wij pleiten voor een evenwichtig distributiebeleid, waarin de belangen van iedere ingeschreven woningzoekende eerlijk worden afgewogen. Een woningzoekende moet in principe in aanmerking komen voor alle hem passende vrijkomende woningen van woningcorporaties en gemeenten. Aan de hand van duidelijk vastgestelde criteria moet worden vastgesteld welke prioriteit een woningzoekende bij de toewijzing krijgt. Dit beleid kan het beste worden uitgevoerd door één centraal orgaan dat zowel inschrijving, toewijzing als vordering regelt voor een hele gemeente of regio en dat onderhevig is aan controle door een volksvertegenwoordiging.

Stelling 7. Huisvesting jongeren en andere één- en tweepersoons-huishoudens

Jongeren en andere één- en tweepersoonshuishoudens moeten evenveel kans krijgen om aan woonruimte te komen als anderen. De gemeenten moeten dit waar mogelijk bevorderen met de volgende maatregelen: a. bewoners van huizen stimuleren om een deel daarvan aan één- en tweepersoonshuishoudens te verhuren; b. verhuurders stimuleren om complete woningen en bewoonbare gebouwen aan groepen één- en tweepersoonshuishoudens te verhuren, eventueel met overheidsgaranties; c. er dient een tijdelijke, meer dan evenredige toename van het aantal één- en tweepersoons wooneenheden te worden bewerkstelligd.

Stelling 8. Individualisering huurrecht

Er moet juridisch geen verschil meer worden gemaakt tussen gehuwd en ongehuwd duurzaam samenwonenden. Daarom moet het huurrecht geïndividualiseerd worden. Iedere samenwonende -gehuwd of niet- kan dan desgewenst rechtstreeks huurder zijn van de woonruimte. Hij heeft dan recht op voortzetting van de huurovereenkomst, als één of meer samenwonenden verdwijnen, maar hij is dan ook hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van het huurcontract.

Stelling 9. Gebruikscontacten

De zogenaamde "gebruikscontacten" moeten wettelijk worden geregeld. Toetsing vooraf door de rechter moet voorkomen dat van de gebruikscontracten ongewenst gebruik wordt gemaakt.

Stelling 10. Termijnverhuur

Om het aanbod van woonruimte door particuliere verhuurders groter te maken, moet termijnverhuur wettelijk mogelijk worden gemaakt. Bij termijnverhuur komen huurder en verhuurder vooraf schriftelijk overeen dat na een exact bepaalde huurtermijn de verhuurder het recht heeft om de woonruimte weer leeg op te eisen. Misbruik hiervan moet worden voorkomen door de motieven voor termijnverhuur te toetsen aan vastgestelde criteria. De huurder heeft recht op een herhalingsoptie, indien de woonruimte in de termijnverhuur blijft.

Stelling 11. Maatschappelijk gebonden eigendom

De gemeentelijke overheden dienen de woningbeheersvorm "maatschappelijk gebonden eigendom" als experiment te stimuleren.

Stelling 12. Stuurgroepen

Om meer woonruimte voor één-

en tweepersoonshuishoudens te scheppen, dient het aantal stuurgroepen die op lokaal of regionaal niveau functioneren naar behoefte te worden uitgebreid. In deze stuurgroepen kunnen diverse belangenorganisaties zitting nemen. Tot de taken van de stuurgroep behoren:

- onderzoek naar vraag en aanbod van woonruimte voor één- en tweepersoons huishoudens;
- beïnvloeding van het beleid van gemeenten en woningcorporaties.

Moties

MOTIE PENSIOENVOORZIENINGEN

De JOVD, in vergadering bijeen op 15 en 16 november 1980 te Hoogeveen, **OVERWEGENDE** -dat binnen het thans geldende systeem van pensioenvoorzieningen het wisselen van baan, indien dit gepaard gaat met het terechtkomen in een ander pensioenfonds in vele gevallen leidt tot een zogenaamde 'pensioenbreuk'; het gevolg hiervan is dat reeds verworven pensioenrechten niet meer zullen meegroeien met de hoogte van het inkomen, met als consequentie dat bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de pensioenuitkering lager zal zijn, dan in geval er geen pensioenbreuk was opgetreden; -dat de hiervoor geschetste situatie een remmende werking heeft op de doorstroming binnen de arbeidsmarkt, in het bijzonder ten aanzien van werknemers van middelbare leeftijd en ouder; -dat zich momenteel in ons land een situatie voordoet, waarbij er enerzijds meer dan 260.000 werklozen zijn, terwijl er anderzijds circa 100.000 al dan niet geregistreerde vacatures openstaan; -dat het derhalve wenselijk is dat de overheid elke binnen de huidige maatschappelijke omstandigheden passende maatregelen neemt ter bevordering van de doorstroming binnen de arbeidsmarkt en bijgevolg ter vermindering van de werkloosheid; -dat deze doorstroming voor een grote categorie werknemers gestimuleerd wordt door het invoeren van een systeem van pensioenvoorzieningen, waarbij het wisselen van baan niet tot een pensioenbreuk kan leiden; **SPREEKT ALS HAAR MENING UIT** -dat er een systeem van pensioenvoorzieningen gecreëerd moet worden dat de continuïteit in de pensioenopbouw waarborgt, met name bij het veranderen van betrekking.

MOTIE CVSE MADRID

De JOVD, in vergadering bijeen op 15 en 16 november 1980 te Hoogeveen, **OVERWEGENDE** -dat het zeker noodzakelijk is dat het Westen zijn goede wil toont bij de besprekingen in het kader van de CVSE te Madrid; **SPREEKT ALS HAAR MENING UIT** -dat de détente ondeelbaar is en in alle drie de manden gelijkelijk zichtbaar dient te zijn, dat iedere twee jaar vervolgentoetsingen moeten plaatsvinden omdat zo de dialoog gewaarborgd blijft; -dat in Madrid zal moeten gelden dat de tenuitvoerlegging van de accoorden van Helsinki te allen tijde bespreekbaar moet zijn; -dat, afhankelijk van het succes van de CVSE in Madrid, de Europese Ontwapeningsconferentie zoals die is voorgesteld door Frankrijk, doorgang moet vinden.

MOTIE VN-INGRIJPEN IRAK-IRAN

De JOVD in vergadering bijeen op 15 en 16 november 1980,

INTERNATIONAAL

Reagan en Israël

Piet-Hein Goedhart

Eén van de weinige verdiensten van de verslagen Jimmy Carter vormt de serie Camp-David-accorden die naast vrede tussen Egypte en Israël, een vorm van bestuursautonomie voor de bevolking op de Westbank én in de Gazastrook ten doel hebben. Het Israëliisch-Arabisch conflict, slechts één van de politieke twisten in de regio, zal nog voldoende hitte afgeven tijdens de regeerperiode van Carters opvolger.

VRIENDELIJKE AMBASSADE

De recente ontwikkelingen in het Midden Oosten, zoals de Irak-Iraanse oorlog, de versterking van de Syrisch-Russische vriendschap en de koerswijziging van Jordanië richting Irak, bieden de Israelische regering de kans haar eigen politiek te relativiseren. Belangstellenden die tijdens een gesprek op de ambassade voorzichtig informeren naar de plannen inzake toekomstige bestuursautonomie, worden tactisch gewezen op de onderhavige paragraaf in de Camp-David-accorden. Deze schrijven een definitieve beleidskeuze voor, die binnen vijf jaar gemaakt moet worden. Bovendien wordt

CONSTATERENDE

-dat de oorlog tussen Iran en Irak de situatie in dit gebied zeer onstabiel maakt en onze ker voor de toekomst; **OVERWEGENDE** -dat het bevorderen van de vrede een wezenlijke taak van de VN is; -dat voor de stabiliteit in de wereld en een onbelemmerde doorvaart door de straat van Hormoez met het oog op de energievoorziening in de gehele wereld, het belangrijk is dat de strijdende partijen gescheiden worden; **SPREEKT ALS HAAR MENING UIT** -dat de twee partijen onverwijld de strijd dienen te staken; -dat zo snel mogelijk een onafhankelijke instantie tussen deze partijen moet bemiddelen om tot een vredesregeling te komen, bijvoorbeeld kan de secretaris-generaal van de VN zijn goede diensten verlenen; -dat beide partijen zich moeten terugtrekken achter de grenzen van voor de oorlog; -dat in die periode teneinde botsingen tussen de staten te voorkomen, als buffer een interim VN-vredesmacht wordt ingesteld; -dat deze VN-vredesmacht de orde in dit gebied dient te handhaven, totdat beide partijen met een vredesregeling hebben ingestemd en ervoor dient te zorgen dat dit gebied niet een speelbal wordt van de supermachten; -dat de Nederlandse regering initiatieven in deze richting dient te nemen.

op allervriendelijkste wijze medegeedeeld dat de regionale bevolking op dat moment haar eigen toekomst mag bepalen. Voorts wordt ons medegeedeeld dat talloze volkeren die op erkenning aandringen, zoals bijvoorbeeld de Koerden, nooit door de internationale gemeenschap zullen worden getolereerd. De noodzakelijke onafhankelijkheid van de Palestijnen is in de jaren zestig bedacht om Israël onder druk te kunnen zetten.

VEILIGHEIDSPOLITIEK

De autonomie in de bezette gebieden (Israël vecht de Jordaanse soevereiniteit over de Westbank tussen 1948 en 1967 aan) zal ondergeschikt zijn aan de veiligheidsbehoefte van Israël. De nederzettingenpolitiek van achtereenvolgende regeringen is, onafhankelijk van de politieke kleur, niet gebaseerd op zionistische groeperingen, die het stichten van nieuwe nederzettingen in nog onontgonnen gebied van hun voorvaders als hun doel beschouwen, maar gericht geweest op het behouden van Israëliësch invloed in deze smalle stroken strategisch gebied. De Camp-David-accorden, waaraan Jordanië weigert deel te nemen, ondersteunen de regeringspolitiek die primair steunt op een veiligheidspolitiek, en waarin geen plaats is voor een nieuwe opinie naast de bestaande. De koerswijziging van koning Hoessein, wiens beleid in belangrijke mate wordt bepaald door politici van Palestijnse afkomst, verkleint de kans op Jordaanse deelname aan autonomie-besprekingen.

DEFINITIEVE OPLOSSING?

Formeel streeft de regering-Begin naar een zelfbestuursvorm onder Jordaanse gezag. Onze indruk is geheel afwijzend. Wat belemmert Israël immers zolang de huidige machtsverhoudingen in de regio worden gestabiliseerd, de Westbank en de Gazastrook te annexeren na toekenning van zelfbestuur dat de essentiële onderwerpen onder Jeruzalem brengt? Anwar Sadat lijkt, via de Camp-David-accorden niet in staat Israël tot een toegeeflijker houding aan te zetten. De havik Menachem Begin, is bereid geweest aan zijn "vriend" Sadat concessies te doen, de conservatieve Reagan lijkt in staat onder het motto van een Russische dreiging in de eerste jaren van zijn ambtsperiode nieuwe druk op Israël uit te oefenen. Wijzigingen in de nederzettingenpolitiek lijken ook onder een nieuwe regering die door de Arbeiderspartij gedomineerd zou kunnen worden, afgedwongen te moeten worden van een volk dat heilig gelooft in zijn recht een stuk land te mogen ontginnen waar zijn voorvaders gewoond hebben. De nederzettingenpolitiek vormt een essentieel onderdeel van het regeringsbeleid in Israël. Daardoor zal ook Ronald Reagan worden geconfronteerd met de wens naar Palestijnse autonomie. Juist doordat het slechts één van de brandhaarden vormt in een belangrijke regio, hebben de Amerikanen en de EEG er alle belang bij om Israël erop te wijzen dat voor een beleid moet worden gekozen dat een definitieve oplossing voor het traditionele conflict garandeert.

Vervolg
congresverslag
bladzijde 1

VOLKSHUISVESTING

Zondagochtend werd welgemeend begonnen met de behandeling van de resolutie Volkshuisvesting. Hierbij was een belangrijke rol weggelegd voor het district Gelderland, dat zeer goed gefundeerde amendementen had ingediend. Om te beginnen was er een amendement om het deel van het inkomen dat aan huisvesting werd besteed niet helemaal aftrekbaar te maken voor de inkomstenbelasting, maar om dit deel van het inkomen te verrekenen met de laagste schijven van deze belasting. De maatregel zou zo minder kosten, was minder denijvellerend en zou toch een sterk doorstromingseffect hebben. De commissie hield echter vast aan haar principiële standpunt dat woonlasten als eerste levensbehoefte geheel aftrekbaar moeten zijn en kreeg na hoofdelijke stemming de vergadering mee. Een tweede voorstel van Gelderland, om de huurcommissie vooraf alle huurcontracten in de particuliere verhuur te laten toetsen werd door de commissie overgenomen. De commissie had oorspronkelijk voorgesteld om het hele beheer van particuliere huurwoningen aan aparte instellingen over te dragen. Tenslotte werd op voorstel van Gelderland besloten om niet meer apart te spreken van jongerenhuisvesting, maar het alleen te hebben over "één- en tweepersoonshuishoudens" in het algemeen. De commissie was hiertegen, omdat volgens haar die uitbreiding niet altijd opging.

KRAKEN

Zoals te verwachten viel, liepen de gemoederen bij het onderwerp kraken hoog op. De commissie vond kraken als een middel om leegstand te signaleren een aanvaardbaar verschijnsel, maar had hier wel nadrukkelijk aan verbonden dat de panden in goede staat moesten blijven en zo spoedig mogelijk door de gemeente worden toegewezen aan woningzoekenden. Dit ging de vergadering echter nog te ver. Zij besloot tot een meldkamer voor leegstand in elke gemeente, waar je leegstand zou kunnen melden en verdergaande vormen van "particulier initiatief" af te wijzen. Dit was voor enkele aanwezigen weer aanleiding om het congres een "onmaatschappelijke stellingname" te verwijzen. Een voorstel van district Noord om tijdelijk meer dan evenredig voor één- en tweepersoonshuishoudens te gaan bouwen werd door de commissie en de vergadering overgenomen. Een voorstel om de huurder bij verkoop van de woning een voorkeursrecht te geven oogste eveneens de instemming van de commissie, maar werd door de vergadering verworpen. Bij de termijnverhuur werd de minimumtermijn geschrapt en vervangen door een controle vooraf op alle termijncontracten op eventuele ontduiking van de huurbescherming. Op voorstel van de afdeling Utrecht werd een stelling opgenomen om het "maatschappelijk gebonden eigendom" als experiment te bevorderen.

DAASHEID

Ondertussen was het al laat in de middag geworden en begon de vergadering vermoeidheidsverschijnselen te vertonen. Stelling 11 over Decentralisatie en bewonersinspraak werd geschrapt omdat men vond dat dit niet in de resolutie paste, hoewel de commissie uitvoerig het tegendeel betoogde. Stelling 12 over speciale instellingen voor jongerenhuisvesting was bijna hetzelfde lot

beschoren geweest, toen het voorstel om de stelling te schrappen werd aangenomen. Er bleek echter sprake te zijn van een misverstand dat door een ordevoorstel gecorrigeerd kon worden. Uiteindelijk werd het voorstel van district Noord, om weer meer in het algemeen uit te gaan van stuurgroepen voor één- en tweepersoonshuishoudens met een beperktere taakomschrijving, aangenomen. Het was wel curieus dat op de vraag uit de commissie, waarom de taakomschrijving beperkt moest worden als antwoord kwam: "Tsja, wat was dat ook weer... daar moet ik even over nadenken hoor."

PENNEN

Het congres vond zijn afronding in de behandeling van enkele moties en de rondvraag. Een motie over VN-ingrijpen in het conflict tussen Irak en Iran werd op voorstel van de afdeling Utrecht aangenomen. Klapstuk was echter een motie van enkele oud-hoofdbestuurleden. Hierin werd geconstateerd dat de pen die scheidende hoofdbestuurleden traditioneel wordt aangeboden, sinds kort gedeeltelijk van plastic was en uitgesproken dat teruggekeerd diende te worden naar geheel edelstalen pennen en dat reeds uitgereikte plastic pen-delen moesten worden vervangen door edelstalen pen-delen. De motie werd onder grote hilariteit aangenomen. De rondvraag leverde nog enig gesputter op over het besluit van de vergadering om enkele te laat ingediende moties niet in behandeling te nemen. Hoewel de betreffende politieke commissies dat in de eerste plaats aan zichzelf te wijten hebben, is het toch inderdaad een vreemde zaak dat men uit een soort luiheid een motie niet wil behandelen en anderzijds klaagt over de geringe invloed van de 'basis'. Als je zelf niets zegt, moet je niet klagen als anderen dat dan zelf doen...

INTERVIEW

Robin Linschoten

Jan van Zanen

Op het congres in Hoogeveen nam internationaal secretaris Robin Linschoten afscheid als lid van het hoofdbestuur. Een nieuwe taak wacht hem al. Sinds 5 oktober is Robin secretaris-generaal van de LYMEC. Jan van Zanen sprak met hem.

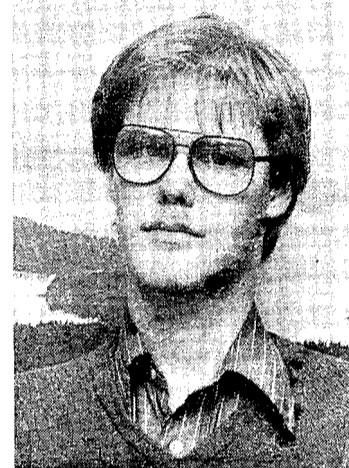
Heeft het voor de JOVD nog zin dat jij nu secretaris-generaal van de LYMEC bent?

Natuurlijk heeft dat zin. De LYMEC is formeel de jongerenorganisatie van de Europese Liberaal Democraten (ELD), zij heeft zitting in het dagelijks bestuur van de ELD, de diverse politieke commissies van de ELD en natuurlijk direct contact met de fractie in het Europees Parlement. Dit biedt veel mogelijkheden voor de JOVD: directe toegang tot de ELD en het secretariaat in Brussel. Dit betekent bijvoorbeeld dat enige internationale bijeenkomsten kunnen worden georganiseerd in Nederland. De internationaal secretaris van de JOVD kan altijd bij mij aankloppen, ik zit er per slot van rekening voor de JOVD!

Jouw speciale interesse binnen de JOVD gaat uit naar de politieke activiteiten, hè?

Inderdaad, als je bepaalde ideeën hebt, is het voor de uitwerking van die ideeën noodzakelijk dat je op een politieke

post zit. Je kunt dan concreet dingen voor elkaar krijgen. Je onderhoudt regelmatig contact met de kamerleden die zich specifiek met buitenlandse zaken bezighouden en oefent zo je invloed uit. Een zaak die ik in het bijzonder heb nagestreefd, is dat er meer initiatieven werden genomen door de buitenlandse commissies. Ik dacht dat me dat aardig is gelukt. Kwam er onder mijn voorganger slechts één nota tot stand, nu ligt een veelvoud van nota's op buitenlands terrein op tafel.

Is er geen sprake van commissie-inflatie binnen de JOVD?

Integendeel! Er zijn weliswaar tweemaal zoveel commissies als vroeger, maar daar staat een verviervoudiging van de productiviteit tegenover! Vroeger deed het hoofdbestuur alles, nu is duidelijk de bijdrage van de commissies vergroot. Commissies trouwens, die zeker representatief voor onze vereniging zijn. Er is absoluut geen sprake van als zouden slechts vriendjes van vriendjes in de commissies buitenlandse politiek kunnen komen. Ik geef de garantie dat iedereen in een commissie kan komen als hij of zij dat wil. Slechts de financiële mogelijkheden zouden een commissie ertoe kunnen nopen mensen te verwijzen naar een andere commissie dan zij oorspronkelijk wilden. En tegen de heer De Bloeme (zie vorige nummer, red) zou ik willen zeggen dat ik het nogal flauw vind omkritiek te leveren als je zelf niets uitvoert.

De buitenlandse commissies klagen over hun beperkte financiële mogelijkheden. Is dat terecht?

De leden van de landelijke commissies moeten er dik geld bijleggen, denk bijvoorbeeld aan de porti en de reiskosten. Het is naar mijn mening volstrekt waanzin dat zo'n gering bedrag van de begroting wordt besteed aan politieke activiteiten. Ik heb twee jaar lopen schreeuwen dat daar wat aan gedaan moest worden, helaas heeft het niet geholpen. Natuurlijk hoeft men als commissielid niet 'full-time' betaald te worden, maar er moet wel meer ruimte komen om bijvoorbeeld iemand uit Groningen niet te beletten lid te worden van een landelijke commissie vanwege de hoge reiskosten. Het is gewoon a bloody shame voor een politieke jongerenorganisatie dat het niet anders kan, bovendien is het dodelijk voor onze politieke output.

En wat vind je van de ontwikkelingen in Polen?

Er zijn in Polen een aantal positieve ontwikkelingen gaan-

de. Vanuit de bevolking komen duidelijk een aantal liberale ideeën naar boven, zoals vrijheid van vereniging, vergadering en pers. De Poolse staat is niet bij machte dit tegen te houden. Ik heb met de Poolse jongerenorganisaties gesproken en ook zij hebben een hele duidelijke sympathie voor de acties. Vaak komen de acties ook uit de jongeren voort. Daarnaast echter ben ik bezorgd over de positie die Polen in de toekomst in het Oostblok gaat krijgen. De Poolse leiders zullen moeten proberen een brug te blijven slaan tussen Moskou en de actievoerders. Zou die brug wegvallen dan komt er ongetwijfeld druk uit Moskou. Zeker wil ik dan ook niet een militair ingrijpen door een Oostblokland uitsluiten.

Wordt de Poolse brandhaard dan niet onderschat?

Ik ben nogal optimistisch, als je ook ziet hoe verschillend de Oostbloklanden gereageerd hebben. De Oostduitsers reageerden duidelijk veroordelend maar bijvoorbeeld Hongarije reageerde genuanceerder.

Wat is je mening over de huidige situatie van de JOVD? Er wordt vaak geklaagd dat er te weinig uitkomt.

Op dit moment kent de JOVD vooral een onrustige algemene vergadering. Deze is nauwelijks in staat om redelijke, inhoudelijke standpunten te leveren. De tijd wordt besteed aan allerlei onzin. Ik vind dat die huishoudelijke poespas maar eens op de achtergrond zou moeten komen en dat men zich primair moet richten op de politieke zaken. De verenigingsraad zou zich moeten bezighouden met de huishoudelijke zaken van de vereniging. Het is ook voor de commissies frustrerend om te zien dat door hun aangedragen zaken op algemene vergaderingen niet eens worden behandeld. Ik geloof dat al deze problemen zijn ontstaan omdat de van oudsher binnen de JOVD heersende liberale progressiviteit aan het verdwijnen is. De JOVD kan haar horelfunctie ten opzichte van de VVD niet meer waarmaken. Maar de JOVD is toch zeker geen mini-VVD, het is helemaal niet erg als onze standpunten afwijken van die van de VVD.

Maar wat zou er dan moeten gebeuren?

De JOVD zou zich liberaler moeten opstellen. Ik doel hiermee op het feit dat naar mijn smaak de discussies binnen de JOVD te vaak uitlopen op compromissen. Het liberale tintje aan onze politieke standpunten raakt zoek, teveel worden bepaalde belangen behartigd. Onze taak is te formuleren wat liberaal is, niet wat haalbaar is binnen het kabinet, de NAVO etcetera. Wij moeten ons kunnen distantiëren van compromissen die de VVD omwille van de coalitie sloot, maar die eigenlijk niet echt liberaal zijn. Wij zijn er niet om goed te praten wat de VVD doet.

Vind je dat de VVD te conservatief wordt?

Het liberalisme staat onder zeer zware druk van bepaalde conservatieve krachten. In Nederland is gebrek aan een conservatieve partij. Potentiële aanhangers van een dergelijke partij bevinden zich nu nog bij de VVD en het CDA. Deze mensen hebben greep op het beleid, waardoor ook het VVD-beleid doorspekt zit met conservatieve trekjes en dat is zeer jammer. D'66 is bepaald niet liberaal, het voert een zig-zagbeleid en vormt bepaald geen alternatief voor liberalen. Ik adviseer de conservatieve VVD-ers een conservatieve partij op te richten en ik adviseer de conservatieve JOVD-ers lid te worden van Constructief Jong Nederland. Gelukkig zijn er echter maar weinig conservatieve JOVD-ers.

THEATER "de Brinkhoeve"
RODEN

Uw adres voor:
een diner tot 50 personen in het

Specialiteitenrestaurant

„LE CRU CLASSÉ”

congressen en/of vergaderingen in de theaterzaal - tot 500 personen.

Voor een exclusief avondje uit : Steakhouse de Brinkhoeve.

wekelijks theaterprogramma op vrijdag en/of zaterdag - programma wordt op aanvraag toegezonden.

Voor verdere informatie:
de Brinkhoeve, Roden, Brink 19
9301 JK RODEN telefoon: 05980-14166.
Ruime parkeergelegenheid aanwezig.

De Brinkhoeve te Roden is slechts 15 minuten rijden vanuit Assen, Groningen en Drachten. Ruime parkeergelegenheid achter het pand aanwezig.

Indien U ook een idee heeft van het ware liberalisme, dan is er wellicht nog wel een plaatsje voor in de Driemaster.

De redactie

Oud landelijk voorzitter Frank de Grave is bezig aan zijn Come-Back. Namens de provincie Groningen zit hij nl. weer in de verenigingsraad.

INTRODUCTIE NIEUWE LEDEN IN VLISSINGEN

Frank van der Vorm

Op 1 en 2 november hielden de afdelingen Gouda, Zuidhollandse Eilanden en Zeeland een introductie cursus voor hun nieuwe leden. Het weekeinde werd doorgebracht in de Jeugherberg van Vlissingen.

De idee voor een regionale introductiebijeenkomst komt van de altijd actieve Paul van Lith en Adriaan Geelhoed, respectievelijk van de afdeling Zuidhollandse Eilanden en Zeeland. De opzet was om de nieuwe leden een idee te geven van de JOVD, hen, door te praten over politiek, te trainen in spreekvaardigheid en door gezellig samen zijn onderlinge contacten te leggen of te verbeteren.

Er werd ondermeer gesproken over woningbeleid, volkshuisvesting en kraken. Bart Lijdsman ging in op de politiek en Teddy koning deed het reilen en zeilen van de JOVD uit de doeken. Verder waren er verschillende sprekers uitgenodigd, onder meer van het IKW, die de nodige discussiestof brachten.

"Waarom een regionaal introductieweekeinde?", vroeg ik Adriaan: "Ons gebied ligt wat afgelegen en daarom is de afstand een probleem. We krijgen onze nieuwe leden niet naar een bijeenkomst elders in het land." De drie afdelingen wisten het gebeuren te financieren door een eigen bijdrage van slechts f 38,- en een subsidie van f 2,50 per deelnemer via het hoofdbestuur. Er waren zo'n 16 deelnemers uit de verschillende afdelingen. Adriaan sprak van een geslaagd weekeinde. "Ook werd de afdelingsactiviteiten met elkaar doorgesproken en deed men elkaar suggesties. Zo waren vrijwel alle afdelingen reeds bezig met voorbereidingen voor de komende Kamerverkiezingen." Wanneer andere afdelingen in het land ook een introductieweekeinde willen opzetten, dan kunnen ze eens contact opnemen met één van de organiserende afdelingen of met Karen Blaauw-Veneman, onze JOVD-vormingswerker. Overigens willen wij in de volgende Driemaster meer aandacht geven aan de vormingsactiviteiten van de JOVD.

RIKBORD

Het district Gelderland organiseert samen met het Forum Karl Hermann Flach en het Landesverband Niedersachsen van de Deutsche Jungdemokraten een

INTERNATIONAAL SEMINAR over BINNENSTADSONTWIKKELING

Dit is het eerste internationale seminar voor liberale jongeren op Nederlandse bodem. Doel van het seminar is om liberale jongeren uit meerdere landen bijeen te brengen en samen te laten werken aan een onderwerp dat veel maatschappelijke invalshoeken kent.

De opzet is een afwisselend programma met discussies in werkgroepen, waardoor iedereen meedoet en taalproblemen praktisch wegvallen. Verder staan op het programma een excursie naar Maastricht, een internationaal feest en verder volop gelegenheid voor informele contacten. Alle jonge liberalen worden uitgenodigd om mee te doen.

Het seminar wordt gehouden in de volkshogeschool Het Europahuis, St Antoniusbank 42, 6267 NB Bemelen (nabij Maastricht), telefoon (04407) 1546, met uitstekende verzorging en perfecte voorzieningen, vanaf zaterdag 3 tot en met dinsdag 6 januari 1981 (dus in de Kerstvakantie). De voertaal is Duits. De kosten bedragen voor vier dagen volpension slechts f 47,50 per persoon. Meer informatie kun je krijgen bij Michiel Jacobs, Sophiaweg 3, 6523 NE Nijmegen (080) 225509.

Alle deelnemers ontvangen van ons nadere informatie en een uitnodiging voor de voorbereidingsavond op 19 december in de Elegast in Nijmegen. Het internationaal feest op maandag 5 januari is voor iedereen toegankelijk, hierover kun je ook contact opnemen met Michiel.

Blijkens zijn levensbeschrijving heeft onze nieuwe penningmeester Jan Germen Geertsma de Chr Nat Schildersschool doorlopen.

Dus dat bedoelde Wim Stapel toen hij zei dat Jan-Germen als penningmeester beter uit de verf zou komen...

"Wij hopen te mogen aannemen dat U als JOVD'er ergens een mening over heeft, dat U het ergens wel of niet mee eens bent, dat U iets te vertellen heeft. Anders zou het toch wel heel droevig met U gesteld zijn nietwaar?! Natuurlijk heeft U een dwijtje in de rug nodig, maar lieve mensen, we kunnen niet blijven duwen! (Caroline Loen, Vrijheid, Blijheid, Edam)

Uit een rij nullen kan makkelijk een ketting worden gemaakt.

een rubriek met gevarieerd verenigingsnieuws door Jan van Zanen

Op 31 januari 1981 zal er een buitengewone algemene ledenvergadering worden gehouden. Door deze algemene vergadering zal het hoofdstuk Mens en Welzijn van Liberalisme in Beweging definitief worden vastgesteld en zal ook de resolutie Welzijn die de CRM-commissie aan het voorbereiden is, worden vastgesteld. Tenslotte zullen door deze vergadering ook de laatste artikelen van het huishoudelijk reglement worden vastgesteld.

De buitengewone algemene vergadering zal worden gehouden in Wijkcentrum De Eendekooi, Boomstede 205, Maarssenbroek. Aanvang: 11.00 uur.

Wat deed dat kind in die toespraak van Lubbers?

Trouwens, wat kan er met dat kind aan de hand zijn geweest dat het genoemde heer niet alleen aankeek, maar daarbij ook nog lachte?

Titia Siertsema heeft haar tentamen boekhouden en financiering gehaald, vandaar soms dat ze weggaat?

Het is niet gauw goed want: pleeg je overleg, dan durf je zelf niet te besluiten; vaar je op eigen kompas, dan ben je eigenwijs.

neem je iemand apart, dan schep je onderonsjes; doe je het niet, dan ben je te onpersoonlijk.

laat je anderen iets voor je opknappen, dan ben je een afschuiver; pak je het zelf aan, dan ben je een zelfdoener, die zichzelf onmisbaar vindt.

(uit het relaas van een afdelingsvoorzitter... de Zuil, Maastricht)

Op het voorjaarscongres 1981 zal de sociaal-economische problematiek worden behandeld. De vice-voorzitter politiek roept voor de commissie die dit onderwerp gaat voorbereiden geïnteresseerden op, die zich in sociaal-economische vraagstukken willen verdiepen. Je kunt je opgeven bij het algemeen secretariaat.

Bart Lijdsman en Jules Maaten voelen zich anarchisten en Erik Pieter Vlaanderen voelt zich half anarchist.

Reagan President der Verenigde Staten: wie zei dat die goeie ouwe tijd nooit meer terugkwam?

Tegen Marius, de Verschrikkelijke, Bloeme: Jij hebt toch zulke schuine gedachten. Ik moet nodig eens met je van gedachten wisselen.

Anti-kraakmotie van afdeling Kennemerland. Arjen Gelder zeker nog niet weg hè?

De wereld is niet klein voor iemand die op een stormachtige avond achter zijn hoed aanholt.

'En dan die jongelui achter de interruptiemicrofoon, begerig in de rij staand om zometeen ook nog even hun zegje te mogen doen. Ze lijken wel geüniformeerd! Keurig-nette JOVD'ers, met das, colbertje, goedgekamde korte haren en een rechtzittende bril en de vertegenwoordigers van het krakersgilde in hun uniform, dat ik niet nader hoeft te omschrijven... Krakers zouden niet meer de straat opdurven! Een JOVD'er (Erik-Pieter Vlaanderen red.) kwam met de snedige suggestie: "De kapper helpt!" (de Leeuwarder Courant, Nico Scheepmaker)

Reagan President der Verenigde Staten: 'n ouwe jongen is er, nu nog het krentenbrood...

Hugo Weidema is verhuisd: nieuw adres: Hugo Weidema p/a trap Stikkerhuis.

Alles over de nieuwe ziektekostenverzekering voor studenten (universiteit, hogeschool, HBO) tot 30 jaar:

Informatie bij:

Makelaars en assurantiëkantoor Veltkamp, Kerkplein 1, Hattem. (Gld.) telefoon 05206-1812

Makelaars en assurantiëkantoor Houwing, Heerestraat 21, Roden. (Dr.) telefoon 05908-19748